

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

İK DAM GAZETESİNDE YAZINSAL HAREKETLİLİK (1894-1913)

Koray ÜSTÜN

Doktora Tezi

Ankara, 2017

İK DAM GAZETESİNDE YAZINSAL HAREKETLİLİK (1894-1913)

Koray ÜSTÜN

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Doktora Tezi

Ankara, 2017

KABUL VE ONAY

Koray Üstün tarafından hazırlanan “*İkdam* Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913)” başlıklı bu çalışma, 3 Kasım 2017 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Nesrin Karaca (Başkan)

Prof. Dr. Abide Doğan (Danışman)

Prof. Dr. Ülkü Gürsoy

Prof. Dr. S. Dilek Yalçın Çelik

Doç. Dr. Gonca Gökcalp Alpaslan

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Musa Yaşar Sağlam

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

27.11.2017

Koray ÜSTÜN

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kâğıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

- **Tezimin/Raporumun tamamı dünya çapında erişime açılabilir ve bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir.**
(Bu seçenikle teziniz arama motorlarında indekslenebilecek, daha sonra tezinizin erişim statüsünün değiştirilmesini talep etmeniz ve kütüphane bu talebinizi yerine getirse bile, teziniz arama motorlarının önbelleklerinde kalmaya devam edebilecektir)
- **Tezimin/Raporumun 27/11/2020 tarihine kadar erişime açılmasını ve fotokopi alınmasını (iç Kapak, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) istemiyorum.**
(Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir, kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisi alınabilir)
- **Tezimin/Raporumun.....tarihine kadar erişime açılmasını istemiyorum ancak kaynak gösterilmek şartıyla bir kısmı veya tamamının fotokopisinin alınmasını onaylıyorum.**
  - **Serbest Seçenek/Yazarın Seçimi**

27/11/2017

Koray ÜSTÜN

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, Prof. Dr. Abide DOĞAN danışmanlığında tarafımdan retildeđini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Koray ÜSTÜN

TEŞEKKÜR

Tezi hazırlama sürecinde ilgi ve desteğini hep hissettiğim, tez danışmanım, Prof. Dr. Abide Doğan'a; lisans yıllarından itibaren ellerini daima omuzlarımda olan, "İkdam üzerine çalışmalısın", diyerek beni yönlendiren Prof. Dr. Bilge Ercilasun'a; beni yüreklendirmekten hiç vazgeçmeyen Doç. Dr. Gonca Gökalp Alpaslan'a, bu süreçte desteklerini esirgemeyen Prof.Dr. S. Dilek Yalçın Çelik ve Yrd. Doç. Dr. Serdar Odacı'ya, kafama takılan her konuda kapısını aşındırdığım ve her seferinde yeni bir fikirle odasından çıktığım Prof. Dr. Nesrin Bayraktar Erten'e, tez izleme süreci boyunca yaptıkları yönlendirmelerle çalışmaya büyük katkı sağlayan Prof. Dr. Ülkü Gürsoy, Prof. Dr. Nesrin Karaca, Doç.Dr. Saime Selenga Gökgöz'e ve desteğini hep hissettiğim arkadaşım Dr. Nurtaç Ergün Atbaşı'ya çok teşekkür ederim. Hacettepe'li olmanın onurunu ve ayrıcalığını bana yaşatan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünün bütün Öğretim Üyelerine minnettarım.

Tez hazırlama sürecinde altı ay boyunca UPenn'de çalışma olanağı buldum. Bu sürece maddi anlamda katkı sağlayan Hacettepe Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimine, UPenn'de geçen altı ay boyunca her türlü akademik olanağa erişmem konusunda desteğini esirgemeyen Dr. Feride Hatiboğlu'na ve II. Abdülhamid dönemini bambaşka bir perspektiften okumamı sağlayan Prof.Dr. Şükrü Hanioglu'na çok teşekkür ederim.

Son teşekkürüm, duaları ve inançlarıyla daima yanımda olan aileme ve varlığıyla beni güçlü kılan eşim Şefika'ya...

ÖZET

ÜSTÜN, Koray. *İkdam Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913)*, Doktora Tezi, Ankara, 2017.

İkdam Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913) başlığını taşıyan bu tez, belirtilen yıllar arasında *İkdam* gazetesinde yayımlanan yazınsal metinlerin Türk edebiyatına katkısı ve etkisini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda gazetede yer alan şiir, hikâye, roman, gezi, mektup ve biyografi türündeki metinler nitelik ve nicelik açısından değerlendirilmiş ve tasnif edilmiştir. *İkdam*'a değin Osmanlı-Türk gazeteciliğın özetlendiğı Giriş ve elde edilen verilerin sıralandığı Sonuç bölümünün dışında tez altı bölümden oluşmaktadır. Her bölümde bir yazınsal tür ele alınmış, türün gazetede ki örneklerinin görünümüne dair genel bir bilgi verilmesinin ardından metinler tablolar halinde tasnif edilmiştir. Yapılan incelemenin sonucunda *İkdam* gazetesinde 1894-1913 yılları arasında yayımlanan metinlerin, dönemin hâkim edebiyat anlayışı ile paralellik göstermediğı, kurmaca tür örneklerinin popüler edebiyat örnekleri olduğı, yaşam odaklı metinlerin ise haber ve bilgi aktarımı amacıyla kaleme alındığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler

II. Abdülhamid Dönemi, Türk Basını, *İkdam* Gazetesi, Yazınsal Türler

ABSTRACT

ÜSTÜN, Koray. *Literary Circulation in the İkdam Newspaper (1894-1913)*, Ph. D. Dissertation, Ankara, 2017.

This thesis, titled " *Literary Circulation in the İkdam Newspaper (1894-1913)*", aimed to reveal the contribution and effect of literary texts published in the *İkdam* newspaper during the mentioned years on Turkish literature. For this purpose, poems, stories, novels, travels, letters and biographies in the newspaper are evaluated and classified in terms of quality and quantity. The thesis is composed of six chapters, apart from the Introduction, which summarizes Ottoman-Turkish journalism up to *İkdam*, and the Conclusion section which lists the obtained data. In each chapter, a literary genre was handled, and after giving general information about the appearance of the newspaper samples, the texts were tabled. As a result of the examination, it was determined that the texts published in *İkdam* newspaper between 1894 and 1913 were not parallel with the prevailing literary in the period, the examples of fiction were popular literature examples, and the biographical texts were used for news and information transfer.

Keywords

Abdülhamid II Period, Turkish Press, History of Turkish Press, *İkdam* Journal, Literary Genres

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI.....	iii
ETİK BEYAN.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vii
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ	x
ÖNSÖZ	xii
GİRİŞ: OSMANLI-TÜRK BASINININ GELİŞİMİ, İKDAM'A BIRAKILAN MİRASLAR VE ANA HATLARIYLA İKDAM GAZETESİ.....	1
1.BÖLÜM :İKDAM'DA YAYIMLANAN ŞİİRLER	24
1.1. Sâl-ı Cedîd Şiirleri.....	26
1.2. Velâdet-i Hümayûn Şiirleri.....	64
1.3. Cûlûs-ı Hümayun Şiirleri.....	91
1.4. Diğer Konular.....	124
2. BÖLÜM : İKDAM'DA YAYIMLANAN HİKÂYELER.....	140
2.1. Telif Hikâyeler.....	144
2.2. Tercüme Hikâyeler.....	159
2.3. İmzasız Hikâyeler.....	185

3. BÖLÜM: İKDAM'DA YAYIMLANAN ROMAN TEFRİKALARI.....	283
3.1. Telif Romanlar.....	285
3.2. Tercüme Romanlar.....	293
4. BÖLÜM: İKDAM'DA YAYIMLANAN GEZİ YAZILARI.....	317
4.1. Telif Gezi Yazıları.....	318
4.2. Tercüme Gezi Yazıları.....	329
5. BÖLÜM: İKDAM'DA YAYIMLANAN MEKTUPLAR.....	334
5.1. İmzalı Mektuplar.....	335
5.2. Anonim Mektuplar.....	368
6. BÖLÜM: İKDAM'DA YAYIMLANAN BİYOGRAFİLER.....	378
6.1. İmzalı Biyografiler.....	380
6.2. Anonim Biyografiler.....	385
SONUÇ.....	406
KAYNAKÇA.....	410
EK 1. Tez Çalışması Orijinallik Raporu.....	416
EK 2. Tez Çalışması Etik Kurul İzin Muafiyeti Formu.....	418

TABLULAR DİZİNİ

Tablo 1: Sal-ı Cedid Şiirleri

Tablo 2: Veladet-i Hümayûn Şiirleri

Tablo 3: Cülûs-ı Hümayun Şiirleri

Tablo 4: Diğer Konularla İlgili Şiirler

Tablo 5: Telif Hikâyeler

Tablo 6: Yazarı Belli Tercüme Hikâyeler

Tablo 7: Yalnızca Çevirmeni Belli Tercüme Hikâyeler

Tablo 8: Yazarı veya Çevirmeni Belli Olmayan Hikâyeler

Tablo 9: Telif Roman Tefrikaları

Tablo 10: Yazarı ve Çevirmeni Belli Tercüme Roman Tefrikaları

Tablo 11: Yazarı Belli Olmayan Tercüme Roman Tefrikaları

Tablo 12: Osmanlı Sınırlarında Telif Gezi Yazıları

Tablo 13: Osmanlı Sınırları Dışında Gezi Yazıları

Tablo 14: Tercüme Gezi Yazıları

Tablo 15: İmzalı Mektuplar

Tablo 16: Anonim Mektuplar

Tablo 17: Sanat, Spor ve Bilim Adamları İle İlgili Biyografiler

Tablo 18: Tarihi Kişiliklerle İlgili İmzalı Biyografiler

Tablo 19: Osmanlı Devlet Erkânına Mensup Kişilerin İmzasız Biyografileri

Tablo 20: İmzasız Yazar-Şair Biyografileri

Tablo 21: Ölüm Haberinin Ardından Yazılan İmzasız Biyografiler

Tablo 22: Yapılan/Yapılacak Görevle İlgili Haberinin Ardından Yazılan İmzasız Biyografiler

Tablo 23: Osmanlı Topraklarını Ziyaret Eden Yabancı Devlet Adamlarının Biyografileri

Tablo 24: Dünya Siyasi Tarihine Damgasını Vurmuş Kimliklerin Biyografileri

Tablo 25: Anonim Yazar-Şair Biyografileri

Tablo 26: Bilim Adamları ve Tarihi Kişiliklerin Biyografileri

ÖNSÖZ

“*İkdam Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913)*” başlığını taşıyan bu tez, belirlenen süre aralığında *İkdam*’da çıkan hikâye, roman, şiir, gezi, biyografi ve mektup türlerinde kaleme alınmış metinleri inceleyip tasnif ederek bu gazetede yazınsal hareketliliği ve gazetenin Türk edebiyatına katkısını ortaya koyma amacını taşımaktadır. Çünkü *İkdam*, günlük haber iletme işlevinin yanı sıra Türk edebiyatının özellikle nesir sahasında önemli kalemlerinin metinlerini ve Batı edebiyatından yapılan çevirileri yayımlamasıyla Türk edebiyatına da katkı sağlamış bir gazetedir. Bu amaç doğrultusunda gazetede yer alan tür örnekleri tespit edilmiş, metinlerin tür özellikleri belirlenmiş ve ardından her tür kendi içinde sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma ölçütleri, metinlerden hareketle belirlenmiş; telif-tercüme ayrımı ilk kriter olarak seçilmiştir.

I. Dünya Savaşıyla beraber 1914 sonrası Türk siyasal ve toplumsal hayatında büyük bir kırılmanın yaşanması, bu dönemden itibaren gazetelerin yayın politikalarında da değişikliklere yol açmıştır. Gazetelerin içeriğinde görülen değişimle birlikte yayımcıların öncelikleri de değişmiştir. Savaşın ilerleyen yıllarında işgalin başlamasıyla birlikte gazetelerde imzası bulunan isimler, merkezden uzaklaşmak zorunda kalmış; rutin yayınlar kesilmiştir. Bu nedenle çalışma, 1894-1913 arası ile sınırlandırılmıştır.

İkdam yüksek lisans ve doktora düzeyinde pek çok araştırmaya konu olmuştur. Tarih, edebiyat, sanat tarihi gibi farklı disiplinler kapsamında yapılan çalışmaları iki ayrı grupta değerlendirmek mümkündür. Birinci grupta belirli yıl aralığını kapsayan dizin çalışmaları yer almaktadır. Yazar, eser ve kronolojik olmak üzere üç ayrı başlık altında gazete yazılarının dizinlerinin verildiği bu çalışmalarda haber ve sohbet içerikli metinler tasnif edilmiş, kiminde ele alınan dönem içerisinde yayımlanan metinlerden bazıları seçilerek günümüz alfabesine aktarılmıştır. Daha çok tarih ve sanat tarihi disiplinlerinde yapılan çalışmalarda ise bir odak konu etrafında gazetede yayımlanan yazılardan hareket ederek konuyla ilgili tarihsel arka plan çıkarılmıştır.

İkdam üzerine yapılan akademik dizin çalışmaları şunlardır:

Devrim Yıldız (1996), *İkdam* Üzerinde Bir Çalışma -İnceleme ve Seçilmiş Metinler- (1920) (2 cilt), Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.

Hülya Yazıcı (1996), *İkdam* Üzerinde Bir Çalışma, İnceleme ve Seçilmiş Metinler, 1915-1920, Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.

Müzeyyen Buttanrı (1997), *İkdam* gazetesi Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme (1894-1900), Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.

Ali Osman Karakaya (1998), *İkdam* Üzerine Bir Araştırma-İnceleme ve Seçilmiş Metinler- (1923), Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.

Hatice Selma Fide Yiğit (1998), *İkdam* Gazetesi Üzerine Bir Çalışma: İnceleme ve Seçilmiş Metinler, 1917, Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.

Selahattin Çitçi (2000), *İkdam* Gazetesinin Sistemik İndeksi (1894-1904) (2 cilt), İstanbul Üniversitesi, SBE, YL.

Sinan Çitçi (2000), *İkdam* Gazetesinin Sistemik İndeksi (1904-1913), İstanbul Üniversitesi, SBE, YL.

Hamit Seçkin (2014), *İkdam* Gazetesi 01.01.1921-31.12.1921 (İnceleme-Seçilmiş Metinler), Niğde Üniversitesi, SBE, YL.

Adem Kuruçay (2015), *İkdam* Gazetesi 1918 yılı (İnceleme ve Seçilmiş Metinler), Niğde Üniversitesi, SBE, YL.

Belirli bir konu üzerine *İkdam*'da yayımlanan haber içerikli metinleri ele alarak incelenen konunun çağında ele alınış biçimini ve tarihsel arka planını ortaya koymayı hedefleyen akademik çalışmalar şunlardır:

Sezai Balcı (2000), II. Meşrutiyet Döneminde *İkdam* Gazetesi (1908-1909), Ankara Üniversitesi, SBE, YL.

Münevver Güneş Eroğlu (2003), Armenians in the Ottoman Empire According to *İkdam* 1914-1918 (*İkdam*'a göre Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeniler 1914-1918), ODTÜ, SBE, YL.

Neslihan Özen (2004), Türk Basınında (Tanin, *İkdam*, Tercüman-ı Hakikat, Vakıf, Servet-i Fünun) Çanakkale Savaşları (1914-1918), Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

Burcu Berispek (2004), *İkdam* Gazetesi'ndeki Sanat Yazıları (1894-1903), Marmara Üniversitesi, TAE, YL.

Ersin Müezzinoğlu (2004), Türk Basınında Balkan Savaşları (1912-1913) (*İkdam*, Sabah, Tanin), Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

Yusuf Tanatmış (2005), Türk basınında Ermeni Meselesi (1914-1919) (Alemdar, Atı, *İkdam*, İleri, İrade-i Milliye, Sabah, Takvim-i Vakayi, Tanin, Tercüman-ı Hakikat, Vakıf gazetelerine göre), Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

Nalan Ova (2005), Harf İnkılabı ve Türk Basını (1928-1929) Vakıf, *İkdam* ve Hâkimiyet-i Milliye Örnekleri, Ankara Üniversitesi, SBE, YL.

Ayten Görgülü (2008), Arnavut Bağımsızlığının Osmanlı Gazetelerinden İncelenmesi (Tanin, Tercüman-ı Hakikat, *İkdam* ve Sabah\1912-1913), Gazi Üniversitesi, SBE, YL.

Nilüfer Uğraş (2008), Osmanlı Basınında Balkan Savaşları Sırasında Osmanlı Devleti'nde Yaşanan Siyasal Gelişmeler (*İkdam*, Sabah, Tanin, Tercüman-ı Hakikat), Gazi Üniversitesi, SBE, YL.

Emrah Çetin (2009), Türk Basınında Hicaz Demiryolu (1900-1918) (*İkdam*, Sabah, Saadet, Sebül'r-Reşad, Servet-i Fünûn, Şûra-yı Ümmet, Takvim-i Vekâyi, Tanin, Tercüman-ı Hakikat adlı gazete ve dergilere göre), Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

Mustafa Şahan (2010), Sevr Antlaşmasının Hâkimiyet-i Milliye ve *İkdam* Gazetelerine Yansımaları, Gazi Üniversitesi, SBE, YL.

Ali İhsan İlhan (2010), 1925-1928 yılları Arasında *İkdam* ve Cumhuriyet Gazetesinde Çıkan Harf İnkılabıyla İlgili Konular, Fatih Üniversitesi, SBE, YL.

Serdar Bay (2016), *İkdam* ve Tanin Gazetelerine Göre Bulgaristan'ın Bağımsızlığı (1908-1909), Kafkas Üniversitesi, SBE, YL.

Veysel Akto (2017), Sultan II. Abdülhamid Dönemi *İkdam* Gazetesi ve İslamcılık (1897-1899), Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, SBE, YL.

Yapılan iki akademik çalışmada ise *İkdam*'da yazıları yayımlanan bir yazar üzerine odaklanılmış ve seçme metinlerin çeviri yazımları yapılmıştır:

Didem Ardalı Büyükarman (2002), Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *İkdam* gazetesinde 1919-1922 Yılları Arasında Yazmış Olduğu Makalelerin Çevirimi-İncelenmesi, Kocaeli Üniversitesi, SBE, YL.

Meryem Üke (2008), Emrullah Efendi'nin *İkdam* Gazetesindeki Felsefe ve Bilim Terimlerine Dair Makaleleri, Marmara Üniversitesi, SBE, YL.

İkdam üzerine yapılan tek doktora çalışması, gazetede yayımlanan hikâyeleri konu edinmektedir. Bu çalışmada sekiz hikâyeye seçilerek bu hikâyeler günümüz alfabesine aktarılıp incelenmiş, ardından hikâyeler; kaynak, konu, karakter bakımından ele alınmıştır:

Ebubekir Akkaymak (2001), *İkdam* gazetesindeki hikâyeler üzerine bir inceleme (1894-1898), Gazi Üniversitesi, SBE, DT.

İkdam üzerine yapılan bu lisansüstü çalışmalar, gazetenin sosyal, siyasal ve yazınsal tarihimiz açısından önemini kanıtlar niteliktedir. Bahsi geçen çalışmaların yanı sıra hâlâ dizin ve metin çevirimi çalışmaları sürmektedir. Hazırlamış olduğumuz bu tezde, var olan akademik çalışmalarla herhangi bir paralellik göstermemeye, aynı yargıları tekrar etmemeye özen gösterilmiş; *İkdam*'ın Türk yazınsal yaşamına katkılarını belirlemek amaçlanmıştır. Bu nedenle yalnızca yazınsal metinlere odaklanılarak bu metinlerin tür ve içerik tasnifi yapılmıştır.

Tezin hazırlanma sürecinde özellikle dizin çalışmalarından çokça faydalanılmış; geçen zamandan ötürü yıpranma, kaybolma vb. nedenlerle ulaşılamayan nüshalarda yer alan metinlerin bilgisi bu dizinler aracılığıyla künye bilgisi olarak

teze dâhil edilmiştir. Nüshasına erişilmemekle birlikte yapılan çalışmalarda adı geçen parçalar, tablolarda (*) ile işaretlenmiştir. İncelenen nüshalara Atatürk Kitaplığı, Milli Kütüphane ve TBMM Kütüphanesinden ulaşılmıştır. 2776-3114, 3324-3421, 4219-4225, 4591-4955, 5347-5367, 5490-5493 arasındaki nüshalar bulunamamıştır.

Tez, giriş ve sonucun dışında altı bölümden oluşmaktadır. “**Osmanlı-Türk Basınının Gelişimi, *İkdam*’a Bırakılan Miraslar ve Ana Hatlarıyla *İkdam Gazetesi*”** başlıklı girişte *İkdam*’ın çıkışına kadarki süreçte Türk basın hayatının gelişimi ana hatlarıyla aktarılmış, *İkdam*’ın genel özellikleri sıralanmıştır. Tezin gövdesini oluşturan altı bölümde ise yazınsal türler ayrı ayrı incelenmiştir.

Birinci Bölüm “***İkdam*’da Yayımlanan Şiirler**” başlığını taşımaktadır. Bu başlık altında gazetede yayımlanan şiirlerin nitelik ve nicelik bakımından değerlendirmesi yapıldıktan sonra, metinler konularına göre tasnif edilmiştir. Sayısal olarak en çok örneği bulunan “Sal-ı Cedid”, “Veladet-i Hümayûn” ve “Cülus-ı Hümayûn” şiirler ayrı başlıklar altında tablolaştırılırken idare ve hükümet konularının dışında kalan şiirler “Diğer Konular” başlığında kronolojik olarak verilmiştir. Yayımlanan şiirlerin çoğu, bir başlık taşımamakla birlikte, yazarın kimliğine ilişkin bir tanıtmanın ardından yayımlanmıştır. Bu nedenle tablolarda yer alan “başlık” kısmına varsa bu tanıtımlar yazılmıştır. Tanıtımların olmadığı parçalar ise gazete sayfalarında yer alan üst başlık ne ise onunla gösterilmiştir.

İkinci Bölüm “***İkdam*’da Yayımlanan Hikâyeler**” başlığını taşımaktadır. Yayımlanan hikâyelerin genel özellikleri, yazarları ve konularını kapsayan bir tanıtma ve değerlendirmenin ardından hikâye örnekleri telif, tercüme ve imzasız hikâyeler olmak üzere üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Tercüme hikâyelerin kiminde yazar kiminde ise yalnızca çevirmen bilgisi bulunduğu için tablolar oluşturulurken alt başlıklar oluşturulmuştur. Düzenlenen tablolarda hikâye konularına da yer verilmiş; böylelikle tanıtma ve değerlendirme kısmının somutlaştırılması ve sonraki çalışmalar için kolaylık sağlanması amaçlanmıştır.

“***İkdam*’da Yayımlanan Roman Tefrikaları**” adlı Üçüncü Bölümde tefrikaların yayım düzeni, konuları ve konularına göre tasnifi, yazarları ve ana hatlarıyla

yapısal özellikleri sıralandıktan sonra tefrikalar telif ve tercüme olmak üzere iki bölüm halinde tablolaştırılmıştır. Tablolardaki açıklama kısımlarında tefrikanın temel izleği hakkında bilgi verilmiştir.

Dördüncü Bölüm “**İkdam’da Yayımlanan Gezi Yazıları**” başlığını taşımaktadır. Tür bakımından haber içerikli yazıların yanı sıra mektup aracılığıyla gazeteye ulaştırıldığı için bu türe de dâhil edilebilen kimi metinler, içeriğinden ötürü bu başlık altında değerlendirilmiştir. Haber toplama amaçlı da olsa kaleme alınan yazılarda gidilip görülen yerlerin özelliklerine ilişkin bilgi ve izlenimlere de yer verilmiştir. Metinler öncelikli olarak telif ve tercüme olmak üzere iki başlık altında tasnif edilmiş ardından telif parçalar aktarılan coğrafyalara göre Osmanlı sınırları ve Osmanlı sınırlarının dışı olarak bölümlendirilmiştir.

“**İkdam’da Yayımlanan Mektuplar**” başlıklı Beşinci Bölümde *İkdam*’da yurtdışına giden/görevlendirilen yazar ve muhabirler aracılığıyla tarafından kaleme alınmış; Osmanlı sınırlarındaki merkeze uzak vilayetler ve sınır ötesindeki ülkelerle ilgili bilgi ve gelişmeleri aktaran mektuplar incelenmiştir. Sayıca çok fazla olmayan mektuplar hakkında genel bir bilgi verildikten sonra imzalı ve imzasız mektuplar iki tabloda verilmiştir.

“**İkdam’da Yayımlanan Biyografiler**” başlıklı son bölümde gazete nüshalarında yayımlanan biyografilere yer verilmiş; biyografilerin mahiyetine dair bilgilerin ardından telif ve tercüme biyografiler sıralanmıştır. Bu tasnifte devlet adamları, sanatçılar, önemli tarihi şahsiyetler ayrı başlıklar halinde kronolojik olarak listelenmiştir.

Sonuç’ta ise yapılan inceleme ve tasnifler sonucunda *İkdam*’ın Türk edebiyatındaki yeri ve edebiyata katkısı üzerine tespit ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Yapılan çalışmayla *İkdam*’ın Türk yazın yaşamına manzum ve mensur metinlerle, Türk edebiyatı tarihine nitelik olarak yüksek eserlerle olmasa da gazete aracılığıyla sağlanacak en üst düzey katkıyı sağladığı görülmüştür.

GİRİŞ:

OSMANLI-TÜRK BASINININ GELİŞİMİ, İKDAM'A BIRAKILAN MİRASLAR VE ANA HATLARIYLA İKDAM GAZETESİ

Avrupa'da XVII. yüzyılda başlayan gazete yayımcılığının Osmanlı topraklarında doğuşu bin sekiz yüzlü yıllara denk gelmektedir. Bu gecikmenin nedenleri arasında matbaanın kullanım alanlarıyla ilişkilendirilebilecek teknik konular ve Osmanlı'nın kendi iç dinamikleri doğrultusunda kurduğu haberleşme ağı sayılmakla birlikte Batı'da gazete yayımcılığını tetikleyen ticari kapitalizmin Osmanlı topraklarında olmayışı da bu nedenler arasında sayılabilir. (Alemdar 1981: 99) Osmanlı sınırlarında çıkarılan ilk gazetelere bakıldığında ticari amaçlara göre yapılan yayımcılığın benimsendiği görülmektedir.

1798 yılında Napolyon'un Mısır'ı işgali sırasında propaganda amaçlı çıkan *Courrier d'Egypte* ve *Decade Egyptinne*, 1794'te Fransa maslahatgüzarı Vermainac Saint Mour'un çıkardığı *Bulletin des Nouvelles*, 1796'ta elçi Aubert Dubayet'nin çıkardığı *Gazette Française de Constantinople* ile 1824 yılında Charles Tricon tarafından İzmir'de yayımlanmaya başlayan *Smyrnéen* gazetesi, Osmanlı sınırlarında yayımlanan ilk süreli yayınlardır. (Baykal 1990: 43; Ertuğ 1957: 2; İnuğur 2005: 165)

İzmir'de ticaretle uğraşan Tricon, çıkardığı *Smyrnéen* gazetesinde Osmanlı'nın menfaatlerini savunan yazılara yer vermiş; bu durum Fransız sefareti tarafından baskı görmesine neden olmuştur. Fransız temsilciler, Osmanlı yönetimine bildirimlerde bulunarak gazetenin kapatılmasını istemişlerdir. Bu yoğun baskının altında gazete sürekli el değiştirmiş, gazete önce Roux'a satılmış ardından da gazetenin adını *Le Spectateur Oriental* olarak değiştiren Comte d'Andre'ye devredilmiştir. Yayınlarda görülen Osmanlı taraftarlığı azalmasına karşın devam eden baskıların sonucunda 8 Aralık 1827'ye kadar gazetenin neşrini gerçekleştirecek ve II. Mahmut tarafından İstanbul'a çağrılacak Aleksandre Blaque gazeteyi devralmıştır. (Ertuğ 1957: 3). Blaque, 1828'de *Smyrne*'yi çıkarmaya başlamış ve aynı yıl padişahın çağrısıyla İstanbul'a geçerek *Le Moniteur Ottoman*'ı çıkarmaya başlamıştır. Bu dört yıllık kısa süreç, devlet elinin

ilk yıllardan itibaren gazeteye uzandığını, gazeteden faydalanmak için girişimlerde bulunduğunu göstermektedir ki bu yapı asırlar boyu devam edecek basın-iktidar ilişkisinin de prototipini oluşturmaktadır.¹ Bu süreçte Yunan isyanının da etkisi kayda değerdir. Yunan bağımsızlığını destekleyen ve Türk düşmanlığı yapan Avrupa basınıyla karşı karşıya gelen yönetim basınının gücünü kavramıştır. (Demirel 2007: 27). Yayımlanan Fransız gazeteleri Osmanlı taraftarı yazılar yayımlamasına karşın Fransız hükümetinin talebiyle kapatılmıştır.

Aleksandre Blaque'in gazetecilik faaliyetleriyle birlikte gazetenin işlevlerinden haberdar olan II. Mahmut, Osmanlı aleyhine gelişen iç ve dış problemlerin olumsuz sonuçlarını önlemek ve gelişmeleri Osmanlı cephesinden de duyurmak için *Takvim-i Vekayi*'nin kurulmasını sağlamıştır.² Devletin propagandasını yapan ve düşüncelerini yansıtan yabancı gazetelerin engellenmesi ya da gazetelerin zaman içinde politikalarını değiştirmelerinden dolayı devletin resmi görüşünü yansıtacak ve isteklerini halka duyuracak bir gazete kurma girişimleri başlamış (Demirel 2007: 28), böylelikle Osmanlı-Türk basını, Batı'da başlayan basın hareketlerinin aksine otorite elinde doğmuştur (Baykal 1990: 49). 1 Kasım 1831'de yayıma başlayan ilk Türkçe gazete *Takvim-i Vekayi*'dir.³ Devletin resmi

¹ Dünya basın tarihi incelendiğinde, süreli yayıncılığın başlaması ile birlikte iktidarın gazeteleri kontrol altına almaya çalıştığı görülmektedir. Bu duruma tepki olarak 1644'te Milton sansürsüz basın özgürlüğünü savunan bir bildiri yayımlamıştır (Alemdar 1981: 90). Gazetelere yönelik bir diğer baskı girişimi de 19. Yüzyılda kapitalistlerden gelmiştir (Alemdar 1981: 95)

² II. Mahmud dönemi Osmanlı ordularının yenilgilerine de tanık olmuştur. Edirne Anlaşmasından sonra kurulan Islahat Meclisi, devletin görev ve sorumlulukları üzerinde durarak çeşitli öneriler hazırlamıştır. İlk gazete, dergi vb. çıkarma düşüncesi de bu sırada ortaya atılmıştır. Padişah, Islahat Meclisi'nin hazırladığı öneriyi olumlu karşılamış ve gazetenin adını bizzat kendi koymuştur (Çandar 2007: 14). İnuğur, II. Mahmud'un bu gazete için; "bu gazete kutsal şeriata ve devlet düzenine dokunmamak şartıyla, benim iktidarına çok yardımcı olacaktır." dediğini aktarmıştır (İnuğur 2005: 175).

³ 1928 yılında Mısır'da yayımlanan *Vakayi-i Mısriyye* gazetesi, çıkış tarihi itibarıyla *Takvim-i Vekayi*'den öncedir. Mehmet Ali Paşa tarafından alınan karar doğrultusunda "Curnal Divanı"nın yerine yarısı Türkçe yarısı Arapça olarak haftalık çıkmaya başlayan ve bir süre sonra haftada iki kez çıkararak yayımını sürdüren bu gazetenin ilk sayısında çıkış nedenleri "tarım, endüstri ve öteki alanlardaki gelişmelerin izlenmesi ve toplumu koruyacak önlemlerin alınması" şeklinde belirtilmiştir (Topuz 2003: 14). Ancak İstanbul kaynaklı haberlere hiç yer vermemesi ve doğacak basın üzerinde hiçbir etkisinin bulunmaması nedeniyle gazeteye "ilk olma" niteliğini zamansal olarak verilse de gazetenin Türk basın tarihi açısından değeri etki bağlamında oldukça sınırlıdır. M. Ali Paşa, bu gazetenin ardından *Vakayi-i Giridiyye* adlı bir gazete de yayımlatmış; yarısı Türkçe yarısı Yunanca basılan bu gazetede benzer şekilde bir kuşak oluşturacak gücü gösterememiştir. Server İskit'e göre de Türk basın tarihinin başlangıcı *Takvim-i Vekayi*'dir (İskit 1943: 34).

yayın organı olan *Takvim-i Vekayî*'nin çıkış nedenleri mukaddimesinde şu şekilde yer almıştır: “Eskiden vakanüvis denilen resmi tarih yazarları vardı. Bunlar yaşadıkları dönemin önemli olaylarını yazarlardı. Ancak yazılar yirmi otuz yıl sonra bastırılabilirdiğinden halk gerçekleri zamanında öğrenemiyor, çoğu kez olaylar yanlış yorumlanıyordu. İşte bu mahzurları önlemek, iç ve dış olayları halka zamanında duyurabilmek için *Takvim-i Vekayî* çıkmaktadır (İnuğur 2005: 175).” Bu cümleler, gazetenin haber aktarma amacının yanı sıra halka kendini anlatarak kendine bağlı bir kitle oluşturma çabası olarak görülmelidir. Sarsıldıkça gücü yitiren otorite, gazete aracılığıyla bir kamuoyu yaratma amacı gütmüştür.

Takvim-i Vekayî'nin idari yönetiminin başına Sahaflar şeyhi-zâde vakanüvis Esat Efendi getirilmiş; Esat Efendi'nin yanı sıra iç olaylarla ilgilenmek üzere Sârim Efendi, askeri haberler için de Sait Bey görevlendirilmiştir.⁴ Padişah ve yönetimin üst kademeleri de gazete ile yakından ilgilenmişler ve gazetenin kontrolünü elden bırakmayarak hedeflenen kamuoyunu bilgilendirerek oluşturmaya çalışmışlardır. Koloğlu, bu duruma örnek olarak Asakir-i Mansure'nin Suriye'de Mehmet Ali Paşa orduları karşısında yenilgisini işleyen yazıda Serasker Hüsrev Paşa'nın imzasının olmasını gösterir; mukaddimenin Mustafa Reşit Paşa tarafından kaleme alındığından bahseder ve gazetenin ilk yıllarında II. Mahmut'un ilgisinin sonucunda içerik ve nüsha sayısı bakımından daha nitelikli olduğunu aktarır (Koloğlu 2016: 25-26). *Takvim-i Vekayî*'nin yayımlanmadan önce Bâb-ı Âli'nin hatta padişahın kontrolünden geçtiğini aktaran Koloğlu (2016: 27), gazete kadrosunun medresede yetişen kişilerce kurulmasının nedenini de medrese ehillerinin tepkilerine ve onlara iş sahası açarak padişahın onları yanına çekme düşüncesi ile ilişkilendirmektedir. Bütün bu durumlar açıkça göstermektedir ki bizzat padişah tarafından himaye edilen bir gazete bile iç ve dış tepkilere maruz kalmıştır. Bütün bunlar gazetenin, gücünü kısa sürede gösterdiğinin kanıtıdır.

---

⁴ Mustafa Reşit Paşa'nın sadrazam olması, gazetenin kadrosunun genişlemesini de sağlamış, Ramiz Paşa-zâde İzzet Bey ile Kostaki Adosidi adlı tercümanlar gazetede çalışmaya başlamıştır. Bu süreçte gazete yönetiminde de değişiklikler olmuş, Vakanüvis Lütfi Efendi gazetenin başına getirilmiştir (İnuğur 2005: 180).

Takvim-i Vekayi yayımlanmaya başlanırken hedeflenen kamuoyu oluşturma fikri doğrultusunda gazetenin farklı dillerde nüshaları yayımlanmıştır. Fransızca, Arapça, Farsça, Rumca, Ermenice ve Bulgarca *Takvim-i Vekayi* nüshaları az da olsa görülmektedir.

Bürokrasi çevrelerinde vakanüvis geleneğinin bir uzantısı olarak algılanan gazete, gerek içeriği gerekse dilinden dolayı halka ulaşma amacını sağlayamamıştır. Gazetede geleneksel kalıplarla sınırlı düşünceler ve yönetici sınıfının ve kalem erbabının anlayacağı dilin hâkim olması padişahın bile dikkatini çekmiş, II. Mahmut bu konuya ilişkin fikirlerini Esat Efendi'ye aktarmıştır⁵ (Koloğlu 2016: 54). *Takvim-i Vekayi*, Osmanlıcanın pekişmesi çabasını sürdürmüş sayılabilir. Bu, II. Mahmut ve Abdülmecid'in "aydın mutlakiyetçi" devlet formülüne uygun bir yapıdır. (Koloğlu 2016: 58). Osmanlıca'yı pekiştirerek ortak bir dil değeri oluşturmak da Osmanlıcılık ideolojisinin hamlelerinden biri olarak düşünülebilir. Bu noktada dilin sadeleşmesi konusundaki tek etki yayımlanan çeviriler aracılığıyla gerçekleşmiştir.

Umûr-ı Dahiliyye, Mevâd-ı Askeriyye, Ticaret ve Es'âr, Fünûn, Tevcihât-ı İlmîyye ve *Umûr-ı Hariciyye* bölümlerinden oluşan gazete, resmi haberlerin yanı sıra makale, fıkra ve tercümelere de yer vermiştir. Haftalık olarak planlanmasına rağmen düzenli çıkamamış, maliyet fazlalığı ve Flement kraliçesine verilen nişanın haberinde "itâ" yerine "hata" kelimesinin basılmasının ardından kapatılmıştır (Baykal 1990: 51).

Takvim-i Vekayi'nin ardından İngiliz William Churchill tarafından devlet desteğiyle çıkan *Ceride-i Havadis*'in ilk nüshası 1 Ağustos 1840 tarihinde yayımlanmıştır. Devlet tarafından aylık 2500 kuruş destek alan (Baykal 1990: 53) gazete, uzun süre talep görmemiş; ancak Kırım Harbi sırasında yaptığı haberlerle atağa kalkarak bu süre zarfında hızlı basım ve yayım için tek sayfa olarak bastığı *Ruznâme* adlı ekle okur kitesini oluşturmuştur. Batı dünyasını bilen ve yabancı dili olan Şair Ali, Hafız Müşfik, Ahmet Zarifi, Nüzhet Efendi,

⁵ Halkın anlayabileceği bir dili tavsiye eden padişah, "umuma neşrolunacak şeylerde yazılacak elfaz herkesin anlayabileceği surette olmak lazımdır. Öyle "çetr gerdüne" ve "tevsen" gibi şeylerin Türkçe olarak tahsisi muktezidir" diyerek gazete idaresini uyarmıştır. (Baykal 1990: 53)

Emin Bey ve Siret Bey gibi isimlerin yanı sıra Ahmed Zarif, Ebüzziya Tevfik, Ahmet Rasim, Sadrazam Sait Paşa, Şair İsmet, Emin Bey, Nüzhet Efendi'yi de yazar kadrosunda⁶ barındıran *Ceride-i Havadis* de (Baykal 1990: 55; Topuz 2003: 18) üslubunu Bab-ı Âli'den alır. Münif Paşa da bir süre gazetede bulunmuştur. (Tanpınar 2001: 147). İlk gazete *Takvîm-i Vekâyî*'e oranla *Ceride-i Havâdis* çok daha ileri bir aşamanın örneği olmuştur. İlk gazeteci sınıfı *Ceride-i Havâdis*'te yetişmiş, Avrupa kültürünü anlamaya yönelik ciddi analizler ve yeni yeni kavramlar bu gazeteyle Türk okuyucusuna ulaşmıştır. *Ceride-i Havâdis*'le artık haberden de, haberciden de, haber dilinden de, hatta bir okuyucu kitlesinden de söz etmek mümkün hâle gelmiştir. (Budak 2014: 221)

Ceride-i Havadis, yaptığı sosyal yayımlarla adından söz ettirmiştir. Hastalıklar hakkında açıklayıcı ve koruyucu bilgilere yer verme, ölüm ilânı ve ölenlerin biyografilerini yayımlama, ansiklopedik bilgiler ve kitap şekline gelecek tefrikalar aktarma, okuyucu mektuplarına yer verme gibi (Dayanç 2011: 47) ilklerin görüldüğü gazete, Osmanlı tiyatrosunun canlılık kazanmasında yayımladığı tiyatro ile ilgili yazılar, reklamlar ve oyun özetleriyle etkili olmuştur. Tanpınar, gazetenin bu yönünü şu cümlelerle değerlendirmiştir:

“*Ceride-i Havadis*, ilim, ahlak ve edebiyat üzerinde makaleler, 1842 senesinde memlekette başlayan tiyatro hayatının verdiği imkânlarla bazı piyes nüshaları neşretmek suretiyle bu daireyi daha çok genişletir. Altmış üçüncü nüshasında çıkan “Tiyatro” makalesi, bu sanat şubesinin doğuşundan başlayarak trajedi, komedi, vodvil, pandomim, opera, balet gibi muhtelif nevileri hakkında malumat verir ki bizde bu mevzua dair ilk yazı olduğu muhakkaktır (Tanpınar 2001: 146)”.

Tiyatrodan sonra roman türünün ilk örneklerini de gazeteler tanıtmıştır. Denilebilir ki Batılılaşmanın sosyal alandaki gelişmesini, 1860'tan sonra gazeteler, romanlar ve piyesler birlikte yürütmüşlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nda, Fenelon'un *Telemaque*'ından sonra tercüme edilen ikinci

⁶ İnuğur, gazetenin en yetenekli yazarının Sait Paşa olduğunu, gazetede diğer yazarların yazı kadrosunda olduğu bilinmekteyse de bu isimlerinin hiçbirinin yazılarını kendi imzalarıyla yayımlamadıklarını ifade etmiştir (İnuğur 2005: 183).

Batılı roman Victor Hugo'nun *Les Miserables*'i olmuştur. Eser, *Mağdûrîn Hikâyesi* adıyla özetlenmiş, *Ruznâme-i Cerîde-i Havâdis*'te; 13 Rebiyülâhır 1279 - 5 Cemaziyülevvel 1279 tarihlerini kapsayan sürede 24 bölüm olarak tefrika edilmiştir. *Mağdûrîn Hikâyesinin* daha önemli tarafı; Hugo'nun ünlü eserinin dünya ile birlikte Türk okuyucusuna sunulmuş olmasıdır. Tercüme, sıcağı sıcağına bir aktarma oluşu kadar, aynı zamanda Hugo'nun Türkçeye ilk girişi olarak da değer taşımaktadır (Budak 2014: 235).

Ceride-i Havadis'te siyasal muhalefet içerikli yazılar da görülmektedir. Tanpınar, bu gazetenin basın tarihindeki önemli adımlarından birinin de Ali Paşa'ya karşı ilk muhalefet fikrinin uyandırması olduğunu söyler (2001: 147). Ayrıca gazetede vatan sevgisi hakkında ayrıntılı bir yazının yayımlanması da dikkat çekicidir.

Osmanlı-Türk basınının rol modeli olan asıl yayın 21 Ekim 1860'da Şinasi'nin desteğiyle Agâh Efendi tarafından çıkarılan *Tercüman-ı Ahvâl*'dir. Gazete, özel teşebbüs tarafından ve hazineden yardım almadan çıkarılmıştır (İnuğur 2005: 185). Şinasi'nin fikir gazeteciliği hamlesinin ilk adımı olan *Tercüman-ı Ahval*, Şinasi imzalı mukaddimesi ile gazetenin Batılı işlevlerini sıralamış ve Şinasi'nin gerçekleştireceği yeniliklerin haberini vermiş gibidir. Gazeteciliğin ve gazetenin görevleri ve haklarını sıralayarak Şinasi, gazeteye neden gerek olduğu ve gazetenin ele alacağı konuları sıralamış ve böylece ilk bağımsız Türk gazetesini ortaya koymuştur.

İyi bir hariciyecisi olarak tanınan Agâh Efendi'nin başyazarlığını yaptığı gazetede haberler, yorumsuz aktarılmaya dikkat edilmiş; hatt-ı hümayun, resmi tebliğ, nizamname, anlaşma gibi resmî haberlerin yanı sıra vilayetlerden gelen mektuplara, meteoroloji raporlarına, para-borsa cetvellerine yer verilmiştir. (Baykal 1990: 58). Haber aktarma işlevini ön planda tutan gazete araştırma ve düşünce içerikli yazılara da yer vermiş; güncel ekonomi ve politika, ülkenin dış borçları, imzalanan ticaret anlaşmaları, yerli sanayinin durumu, eğitim sistemi, Osmanlı'nın geri kalma nedenleri ve düşünce özgürlüğü konularında da eleştirel içerikli parçalar yayımlamıştır (Çavdar 2007: 23). *Tercümân-ı Ahvâl*, Batı'nın siyasi fikirlerini ve uygulamalarını da yurt gündemine taşıırken, Ebüzziya'nın

cümlesiyle; "Bir zaman erbâb-ı şebâb içinde maişetini gazete muharrirliğinde aramak fikrini uyandıracak," kadar iyi bir gazete olmuştur (Budak 2014: 222).

Agâh Efendi'nin başyazılarında yer verdiği güncel siyasi olayların tahlillerinin yanı sıra gazetede eğitim sisteminin aksaklıklarını konu edinen yazılar ilk siyasi eleştiriler olarak değerlendirilmektedir. (İnuğur 1988: 5) Gazetede uluslararası ilişkiler hakkında yazılar görülmektedir. Bu durum daha kapsamlı bir bakış açısının ürünü olduğunu ve artık gazetenin gerçek mahiyetini kazanmaya başladığını göstermektedir. Bu vizyonun asıl müsebbibi şüphesiz Şinasi'dir. Şinasi, altıncı ayda gazeteden ayrılmış, bu ayrılığın ardından gazete Tanpınar'ın deyişiyle fırsat düştükçe hükümdarı öven, dil meselelerine tamamıyla kayıtsız olan bir havadis gazetesine dönüşmüştür. (Tanpınar 2001: 211). Ahmed Vefik Paşa, Sarı Tefik Bey, Mehmed Şerif Bey, Ziya Bey (Paşa), Refik Bey ve Hasan Suphi Efendi gibi isimler gazetenin yazar kadrosunda yer almışlardır.

Tercüman-ı Ahval'in, ardından gelen gazetelere bıraktığı en önemli yazınsal miras tefrikalar olmuştur. Türk edebiyatındaki ilk tiyatro metni *Şair Evlenmesi* ve Kostaki Efendi'nin *Heyet-i Sabıka-i Konstantiniyye* adlı eseri de bu gazetede tefrika edilmiştir.

Şinasi'nin bütün sorumluluğu üstlendiği ve Türk basın hayatında okul mahiyeti kazanan ilk gazete ise *Tasvir-i Efkâr*'dır. Türk basın ve edebiyat tarihinde yenilik adımlarını gerçekleştiren öncüler bu gazetede yetişmişlerdir. 27 Haziran 1862 tarihinde, "Havadis ve Maarife Dair Osmanlı gazetesi" başlık klişesi ile yayımlanmaya başlayan *Tasvir-i Efkâr*; içerik ve benimsediği sade dil anlayışı ile gerçek bir fikir gazetesidir. Şinasi'nin hedeflediği yenilikleri uyguladığı gazetenin mukaddimesi yine dikkate değerdir. Şinasi tarafından kaleme alınan kısa mukaddimede devletlerin devamının yönettikleri toplulukların devamına, güçlü olmaları ise ülke ahalisinin iyiliği ve faydası yolunda gereken tedbirlerin alınmasına bağlı olduğu, toplum halinde yaşayan insanların neyi istedikleri ancak fikirlerinin tercümanı olan gazetelerden öğrenilebileceği, bu sebeple her medenî ülke için lüzumlu olan gazete çıkarılması hususunda daha önce de çaba gösterildiği gibi bu defa *Tasvir-i Efkâr* isimli yeni bir gazete çıkarıldığı ifade

edilmektedir. (Yazıcı 2011: 138) *Tasvîr-i Efkâr*, "halkın kendi menfaatlerini koruyup kollaması için ne yapması ve nasıl düşünmesi gerektiğine dair fikirlerin tercümanı olacaktır. Şinasi ilk cümlesinde vurguladığı halkoyu, devlet işlerinde bunun önemi üzerinde de önemle duracak, birçok uyarıcı başyazı yazacaktır. Böylece, Şinasi gazetesinin kamuoyu fikrinin oluşmasına yardımcı olması gereğine bilinçle eğilen ilk yazar olmuştur. (Budak 2014: 222)

Türk kültür tarihinin en önemli köşe taşlarından olan *Tasvir-i Efkâr*'da Şinasi'nin düşünce ağırlıklı yazıları toplumun aydınlanmasında hayli önemlidir. Tanpınar'ın deyişiyle "Şinasi'nin kaleminden çıkan her satır ya bir hurafeyi yıkmakta ya da memlekete yeni bir şey getirmektedir" (Tanpınar 2001: 212). Bu gazete ile makale ve musahabe geleneği başlamış; gazetesinin varlığından huzursuzluk duyan bir padişahın yönetimi altında Şinasi büyük bir ustalıkla halkoyu, devlet işlerinde kamuoyunun önemi, düşünce özgürlüğü gibi konuları (İnuğur 2005: 193) işlemiştir⁷. Teknik bakımdan da üstün bir gazete olan *Tasvir-i Efkâr*'la birlikte ilk kez sayfa düzenlemesi başlamıştır.

Telif ve tercümelelerin yer aldığı *Tasvir-i Efkâr*; Nâmık Kemal, Ahmed Vefik Paşa, Sâmipaşazâde Suphi gibi arkadaşlarıyla bir mahfil ve yer yer bir okul niteliğinde olmuş, burada gazetecilik yanında ülkenin kültürel hayatına katkısı olan yazılar tefrika edilmiştir. Bunların arasında Ahmed Vefik Paşa'nın Ebûlgazi Bahadır Han'dan tercüme ettiği *Uşal Şecere-i Türkî*'si (131-173) ve *Hikmet-i Târih*'i (70-82), Subhi Paşa'nın dönemi için önemli bazı tarihî eserleri, Kâtib Çelebi'nin *Düstûr-ül-amel li-İslâh-ül-halel* (122-127) ve *Mizân-ül-hak fî ihtiyâr-ül-ehak* (175-210) adlı kitapları, Behcet Molla'nın Bufon'dan yaptığı *Târih-i Tabî* tercümesi ilk sırada gelir. Diğer önemli tefrikalar arasında Abdülkerim Efendi'nin *Rumûz-ül-hikem fî ahlâki'l-ümem* (13'ten 556'ya kadar aralıklarla), Carionis Giovanis'in *Avrupa Tarihi* (55'ten 401'e kadar aralıklarla), Ahmed Vefik Paşa'nın *Târih-i Tıbbî* (217-325), Şefik Mehmed Efendi'nin Edirne Vak'asını anlatan *Şefiknâme*'si (329-362), İbrâhim Müteferrika'nın *Usûl-ül-hikem fî nizâm-ül-ümem* (422-437 arasında eksik), *Hukûk-ı Milel* (473-520), Mevlevî Fasîh Ahmed

⁷ Şinasi, liberalizmi savunan ve düşüncelerini özgürce açıklayabilme amacıyla otoriteye bağlı olmayı reddeden bir aydındır. Şinasi'nin Sultan Abdülaziz'in gazeteyi beğenerek Yaver Rauf Bey aracılığıyla ihsan ettiği beş yüz altını "Benim o kadar para ile görülecek işim yoktur" diyerek geri çevirdiği rivayet edilir (İnuğur 2005: 196).

Dede'nin *Münâzara-i Gül ü Mül* (631-649) adlı makaleleri ve 1852'de Kahire'yi ziyaret eden Fransa Doğu Ordusu baştercümanı Bilin'in Hz. Muhammed'den bahseden mektubunun tercümesi (683-698 aralıklarla) sayılabilir. (Yazıcı 2011: 139). Yayımlanan tefrikaların mahiyeti göz önünde bulundurulduğunda Şinasi'nin aydınlanmacı tavrının yansımalarının yayın politikasında görüldüğünü söylemek mümkündür. Daha çok bilim ve tarih içerikli parçaların varlığının yanı sıra padişahın cülus ve veladet günlerine ilişkin övgü manzumelerine hiç rastlanılmaması Şinasi'nin her şeyden önce dinamik bir kamuoyundan ve söz sahibi olacak olacak halktan yana olduğunun (Çavdar 2007: 25) göstergesidir. Okur mektuplarına sıklıkla yer verilmesi de bu durumun bir diğer kanıtıdır.

Tasvir-i Efkâr, Tercümân-ı Ahvâl'le başlayan devletin karşısında bir kamuoyu yaratma çabasını, daha geniş ve daha bilinçli bir şekilde devam ettirmiştir. Parleментар sistem, mali reformlar, banker ve sarrafların ülke ekonomisine olumsuz etkileri, kentleşme, eğitim, kültür, dil konularına (Çavdar 2007: 26) ilişkin düşünce içerikli yazılar yayımlayan gazete, Avrupa'nın entelektüel birikimini yaymak ve Osmanlı edebiyatının klasik kalıplarını kırmak için kullanılmakla birlikte siyasi olduğu kadar yeni edebî fikirlerin de ifade edildiği bir "forum" hâline gelmiştir. (Mardin 1996: 283). Hiç şüphesiz, *Tasvir-i Efkâr*'ın saygınlığını zirveye ulaştıran sebeplerin başını da Şinasi'nin benimsemiş ve başarıyla uyguladığı dil reformu çekmiştir. (Budak 2014: 238) Zamanla Yeni Osmanlılar'ın basın cephesi haline dönüşen gazete, olabildiğince sade dil kullanarak halka ulaşmaya çalışmış ve bunu başarmıştır. *Tasvir-i Efkâr*'la birlikte basının artan gücü hükümetin de dikkatini çekmiş ve muhalif yayınlara karşı ilk adımlar atılmıştır.

Bu dönemde Türk basın tarihine sağladığı katkı bakımından diğerleriyle eş değer olmamakla birlikte başka gazeteler de yayımlanmıştır. Ahmet Midhat Efendi'nin 1863'te çıkardığı *Ceride-i Askeriyye* ile 1865'te Hasan Fehmi Paşa tarafından yayınlanan *Takvim-i Ticaret*, tematik gazeteciliğin başlangıcını oluşturmuşlardır.

Buraya kadarki süreçte görüldüğü üzere kamuoyu oluşturma amacı başlangıçtan itibaren Osmanlı-Türk basınının temel amacı olmuştur. Devlet eliyle

oluşturulan kamuoyunun zamanla özel kişi ve grupların tesiri altında kalmaya başlaması, bir anlamda kamuoyunu yönlendiren kuruluşların devletin kontrolünden çıkması, iktidarı birtakım önlemler almaya yöneltmiştir. İdare, kendi çizdiği modernleşme planında ilerleyebilmek için attığı adımlara karşı yapılan eleştirilerin önünü kesmek adına birtakım kanuni düzenlemelere girişmiştir. İlk adım 1 Şubat 1862 tarihinde atılmış, Maarif-i Umumiye Nezareti'ne bağlı olarak Matbuat Müdürlüğü kurulmuştur. Bu kurum devlet matbaasının işleyişinden sorumlu olmakla beraber *Takvim-i Vekayi* nüshalarını incelemekle de görevlendirilmiştir. 31 Aralık 1864'te ise Matbuat Nizamnamesi⁸ hazırlanmış ve bu nizamnameyle basılan gazetelerin her nüshasının gazetenin sorumlusu tarafından imzalanarak Matbuat Müdürlüğü'ne kontrol edilmek üzere teslim edilmesi zorunluluğu getirilmiştir. *Tasvir-i Efkâr*'ın ardından çıkmaya başlayan *Muhbir*, *Ayine-i Vatan* ve *Utarid* gazetelerinde de eleştirel düşünceleri barındıran makalelerin yayımlanması üzerine idare bu denetim mekanizmasının yeterli olmadığını düşünerek, 17 Mart 1867'de Kararname-i Âli olarak bilinen Basın Ceza Kanunu'nu devreye sokmuş; Kararname ile basına karşı alınacak tedbirler ve uygulanacak cezalar konusunda her türlü yetki yönetime geçmiştir. Matbuat nizamnamesinin uygulamaya girmesinin üzerinden üç yıl gibi kısa bir süre geçmesine rağmen, yönetimin böyle bir tedbir alma gereği duyması dikkat çekicidir. Bu tedbirin asıl nedeni gazetelerde aydınların hükümeti ciddi bir biçimde eleştirmesi ve hükümetin denetlenmesi gerektiğini söylemeleridir (Demirel 2007: 35).

İstanbul'da çeşitli dillerde basılan gazetelerin bir kısmının bir süreden beri memleketin genel çıkarlarına aykırı birtakım zararlı düşünceler ve yalan haberler yayınlamakta, birçok uydurma ve yalanlarla zihinleri karıştırmakta bunun sonucu olarak da halk arasında çatışmaya yol açmakta oldukları gerekçesiyle çıkarılan bu kararname ile: "Asayiş ve düzeni korumak gerektiğinden, bu türlü gazete ve dergilerin bütün devlete ve bütün millete dokunan zararlarının önlenmesi için, Basın Nizamnamesinin hükümleri dışında olarak hükümetçe cezalandırma işlemine ve önleyici tedbirler alınmasına karar verilmiştir (Kudret 1977: 7).

⁸ Matbuat Nizamnamesi ile ilgili detaylı bilgi için bkz. İskit 1943.

Kararnamenin dönemin sosyo-politik dengelerinde büyük bir kırılmaya yol açtığı muhakkaktır. Bu durumun en açık göstergeleri Yeni Osmanlılar hareketinin sürgüne gönderilmelerinin ardından Avrupa'ya kaçmaları ve orada ortaya koydukları yayın faaliyetleridir. Kararname-i Âli ile *Ayine-i Vatan*, *Utarid* ve *Muhbir* kapatılmış (İnuğur 2005: 206); Namık Kemal, Ziya Paşa ve Ali Suavi İstanbul'dan uzaklaştırılmıştır. Avrupa'da mücadelelerine devam eden Yeni Osmanlılar, Paris, Cenevre, Londra gibi merkezlerde faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Sürgün döneminde gelişen gazetecilik anlayışı siyasal ve toplumsal odaklı gelişmiş; İngiltere'de *Muhbir*, *Hürriyet*, *Girit*, *İstikbal*, *Hamidiye*, *Osmanlı*, *Kürdistan*, *Dolab*, *Selamet*, *Abdülhamid*, *Sadakat*, *Türk Sesi* ve *Kıbrıs Türk Sesi* gazeteleri yayımlanmıştır (Tütengil 2011: VI). Bu gazeteler arasında Türk düşünce ve basın tarihine etki eden en önemli iki yayın ise *Muhbir* ve *Hürriyet* olmuştur.

Yayım hayatına 1866'da İstanbul'da başlayan *Muhbir*, Ali Suavi ile özdeşleşmiş bir gazetedir. Bu durumun nedeni gazetenin tek muharririnin Ali Suavi olmasıdır. Hürriyet düşüncesi etrafında şekillenen yazılarıyla Bâb-ı Âli'nin oklarını üzerine çeken Ali Suavi, toplumsal birliğin hürriyetten doğduğunu, hürriyetin de matbuatla sağlanacağını savunmaktadır. Girit ve Belgrad'da yaşanan durumlara karşı yazılan ağır makalelerin ardından değinildiği üzere Kararnâme-i Âli ile gazete kapanmış; Ali Suavi de İstanbul'dan uzaklaşmış ve 31 Ağustos 1867'de Londra'da aynı adla gazeteyi çıkarmaya yeniden başlamıştır. *Muhbir*'in Londra'daki ilk sayısında yer alan “(*Muhbir*) doğru söylemek yasak olmayan bir memleket bulur, yine çıkar” (Tütengil 2011: 35) cümlesi aynı politikanın süreceğini ve iki gazetenin birbirinin devamı olduğunu göstermektedir. İslahatlar, eğitim, devrim, ordu ve siyaset ilişkileri, Tanzimat Fermanı'nın ilanı ve sonrası, hükümet sistemleri, toprak kayıpları gibi siyasi, iktisadi, tarihi ve kültürel konularda yazılmış yazılarıyla sistemsel olmamakla birlikte bir fikir gazetesi olarak karşımıza çıkan *Muhbir*, aydınlarımızın belli bir örgüt çerçevesinde Batı dünyası ile yakından temasının, metotları değişik olsa da maksatları ortak bir doğrultuda “düşünce” ve “action” a yönelmesinin başlangıcında yer alır (Tütengil 2011: 54).

Yeni Osmanlılar Hareketinin somut ürünlerinden biri de *Hürriyet*'tir. Ali Suavi ile yolların ayrılması üzerine Namık Kemal, 1868'de bu gazeteyi çıkarmaya başlamıştır. İlk seksen sekiz sayısı Londra'da, seksen dokuzuncu sayıdan itibaren son on bir sayısı Cenevre'de yayımlanan *Hürriyet*, fikir gazeteciliğinin önemli adımlarından olmakla birlikte Namık Kemal'in yazınsal kimliğini daha iyi anlamak noktasında da önemli bir anahtardır. Yazarın düşünceleriyle kaleme aldığı metinler arasında var olan koşutluğu, gazetede ki parçalarla somutlaştırmak mümkündür. Gazetenin edebiyat tarihi açısından bir diğer büyük katkısı ise Ziya Paşa'nın *Şiir ve İnşa* makalesine sütunlarında yer vermesidir.

Osmanlı sınırlarında gazetecilik faaliyetleri iktidarın gölgesinde devam etmiş; *Ayine-i Vatan*, *Muhib*, *Utarid*, *Terakki*, *Mümeyyiz*, *Diyojen*, *Hadika*, *Basiret*, *İbret*, *Vakit*, *Mirkad*, *Asır*, *Devir*, *Bedir*, *Dağarcık*, *Sirac* ve *Sabah* gazeteleri⁹ yayımlanmaya başlamıştır.

1870-1873 yılları arasında yayımlanan *İbret*, zaman zaman farklı isimlerle ve farklı kişilerce yayımlanmış olsa da özellikle Nâmık Kemal ve arkadaşlarının yönetiminde çıkarıldığı sırada önemli roller üstlenmiş bir yayın organıdır (Yazıcı 2000a: 368). 1872'de Aleksan Sarafyan'dan ayda 15 altın liraya iki yıllığına kiralanmış gazetede Nâmık Kemal Türk basınında ilk defa kullanılan bir tabirle önce "muharrir-i evvel", sonra "başmuharrir" olarak ilân edilmiştir. Yazı işleri sorumluluğu Kayazâde Reşad, yardımcılıkları Ebüzziya Tevfik ve Menâpîrzâde Nûri beylerin, gazete idaresi ise Nâmık Kemal'in üvey dayısı Mâhir Bey'in üzerinde bulunmaktadır. İdarenin ele alınmasının üzerinden bir ay geçmeden Namık Kemal'in bir yazısından dolayı gazete dört ay süreyle kapatma cezası almıştır. 97-110. sayıları, başmakalelerini "Kemal" imzasıyla yazan Nâmık Kemal'in (Yazıcı 2000a: 369) gazeteyi güçlü bir biçimde tekrar eski seviyesinde çıkarma çabalarına karşın *Vatan yahut Silistre*'nin sahnelenmesinin ardından yaşanan olayların nedeniyle *İbret*'in de yayın hayatına son verilmiştir. Gazete, idari yönetim sistemleri, azınlıkların durumu, eğitim, hukuk, dil ve kültür hakkında kaleme alınan fikir içerikli yazılarla reformist bir görüşü aktararak öncü bir hamle kabul edilmekle birlikte Namık Kemal'in şahsıyla bütünleşmiş vatan

⁹ Bahsi geçen gazeteler hakkında detaylı bilgi için bkz. İnuğur 2005: 242-250; Şapolyo 1971: 151-156.

kavramına ilişkin parçaları yayımlamasıyla da kamuoyunda derin bir iz bırakmıştır.

Namık Kemal'in Avrupa dönüşü en coşkulu, en kudretli, en etkin ve en heyecanlı (İnuğur 2005: 230) olduğu dönem *İbret* günleridir. Namık Kemal'in *İbret*'te yayımlanan yazıları gençlerin ilgisini çekmiş, kitap yazmak ve gazete çıkarmak hevesleri genel bir arzu haline gelmiştir (İnuğur 2005: 231). Kısıtlanmış bir özgürlük ortamında bütün dayatmalara karşın, gazetesinin kapanmasını göze alarak düşüncelerini dile getiren yazar, haberden ziyade fikir aktarımını önemsemiş ve hem kendi devrine hem de sonraki kuşaklara gazetecilik ahlakını miras olarak bırakmıştır. Aynı tavrını *Hadika* ve *Diyoben*'de yayımladığı yazılarında da gösteren Namık Kemal; edebiyat, düşünce ve basın üçgeninde şekillenen yaşamını bu üç alanın kesişiminde sürdürmüş; tutarlı bir biçimde sanat ve düşünce sahalarında yazdıkları arasında paralellik kurmuştur. Bu durum, basın-edebiyat ilişkisi bağlamında değerlendirildiğinde yazarın iki saha arasındaki bağı hayli kuvvetlendirdiğini de göstermektedir.

Abdülaziz'in tahttan indirilmesiyle basın dünyasında da yeni bir süreç başlamıştır. V. Murad'ın kısa padişahlık döneminde geçici bir özgürlük dönemi yaşanmış, sürgündeki yazarlar yurda dönerek yayıncılık faaliyetlerine girişmişlerdir. Ancak bu özgür ortam 31 Ağustos 1876'da II. Abdülhamid'in tahta çıkmasının ardından gündün güne azalacaktır. Tahta çıkışından 3 ay sonra "Bir süreden beri Türkçe gazetelerin çoğunda zihinlerin ve düşüncelerin zaten tasavvur edilmeyen bazı teşebbüslere olan eğilimlerini teşvik edecek birçok yazı görüldüğü için bu gibi havadis yayınlara karşı şiddetli tedbirler alınmasına mecburiyet duyulacağı bildirilir" (Topuz 1973: 51) tebliğini yayımlayan padişah, Kanûn-ı Esasi'nin 12. maddesinde "matbuat kanun dairesinde serbesttir" ifadesiyle bundan sonraki süreçte de Kararnâme-i Âli'nin uygulanacağını bildirmektedir. Anayasanın ilanından sonra yayımlanan "... Hükümetin icraatı aleyhine dil kullananların fesatçı sayılacağı ve bu çeşit yazıları yazanlara karşı gereken şiddetli kanunî tedbirlerin alınacağı cümlece malum olmak üzere devlet adına bu durum şimdiden ilan olunur" (Topuz 1973: 52) tebliği de basın ve matbuatın içinde bulunduğu cenderenin durumunu bize açıklamaktadır.

1878 yılında Abdülhamid tarafından kurulan Sansür Kurulu ile birlikte basının muhalif sesi iyiden iyiye kontrol altına alınmıştır. Padişahın güvendiği bürokratlardan oluşturduğu bu kurul, 27 Aralık 1878 tarihli raporla görevlerinin genişletilmesini isteyerek yaptığı çalışmaları şöyle açıklamaktadır: “Müdürlüğün yapmakla sorumlu olduğu görevler, İstanbul'da bulunan gazetelere ilan yazıları göndermek, Osmanlı Devleti aleyhine çalışan gazeteleri geçici olarak veya tamamen kapatmak gibi kısıtlı işlerdir. Oysa her devlette matbuat idaresinin görevi iç ve dış yayınları takip ederek, bunlardan elde ettiği bilgileri bağlı bulunduğu makama ulaştırmak ve alacağı emir üzerine gerekli tedbirleri almak şeklindedir. Hâlbuki Matbuat Müdürlüğü, Osmanlı ülkesi içinde veya dışında çıkan aleyhte yayınlara karşı tekzip yapamamaktadır. Bunun yanında iyi niyetli devletin çıkarlarına uygun yayın yapanlara da mükâfat verememekte ve İstanbul'da bulunan yabancı muhabirlerin bağlı buldukları gazetelere gönderecekleri uygun olmayan mektupları kontrol edememektedir. Ayrıca Matbuat Müdürlüğü'nün bu muhabirleri sınır dışı etme veya uyarma gibi yetkileri de bulunmamaktadır. Bunun yanında ülke içinde yahut dışında, Müdürlüğün kararı ve takdiri olmadan bazı gazetelere para yardımı yapılması da söz konusudur. Fakat bu para yardımlarına rağmen gazeteler yine aleyhte yayınlarını sürdürmektedirler. Matbuat Müdürlüğü yaptığı çalışmaları ve uygulamadaki aksaklıkları açıkladıktan sonra, Matbuat idaresinde yeni düzenlemeler yapılmasını talep etmiş ve hazırladığı "Matbuat İdaresinin Nizamname-i Dâhiliyesi" başlıklı nizamname ile yapılması gerekenleri sıralamıştır¹⁰ (Demirel 2007: 45). 1877'deki Osmanlı-Rus Savaşının ardından ilan edilen sıkıyönetim ile birlikte sıkılmaya başlayan sansür cenderesi 1908'e

---

¹⁰ II. Abdülhamid döneminde 1864 tarihli Matbuat Nizamnamesi yürürlükte kalmıştır. Her ne kadar Meclis-i Mebusan yeni bir Matbuat Kanunu hazırlamışsa da Padişah tarafından kabul edilmeyerek uygulamaya konulmamıştır. İşin asıl kaynağına gidilerek 1857 tarihli Matbaa Nizamnamesi yürürlükten kaldırılmış; 22 Ocak 1888 tarihli Matbaalar Nizamnamesi hazırlanmıştır. Daha sonra 1888 tarihli Matbaalar Nizamnamesi de yürürlükten kaldırılarak, 19 Aralık 1894 tarihli Matbaalar ve Kitapçılar hakkında yeni bir nizamname 29 Temmuz 1909 tarihli Matbaalar Kanunu'na kadar yürürlükte kalmıştır. (Demirel 2007: 38-39)

kadar devam edecek ve basın başladığı siyasal gazetecilik anlayışından uzaklaşarak kendisine çizilen çerçevede hareket etmeye mecbur kalacaktır¹¹.

II. Meşrutiyet'in ilanına kadarki süreçte basındaki siyasal ve toplumsal fikir içerikli yayın politikası zayıflamış; haber ve bilgi aktarımı öncelikli hale gelmiştir. İstibdat dönemi, basın tarihimizin sönük ve cansız yıllarını kapsamaktadır. Her gün biraz daha şiddetini artıran sansür ve idari baskı sistemi, gazeteleri ürkütmüş ve sindirmiştir. Bomba yapılabilir korku ve endişesiyle harflerin dökümü yapılan imalathanelerin bile çok sıkı bir kontrole tabi tutulduğu, hatta kapatıldığı bu dönemde (İnuğur 2005: 274) *Sabah*, *Tercüman-ı Hakikat*, *İkdam* ve *Mizan* gazeteleri basın hayatında tutunabilmişlerdir.

Şemsettin Sami'nin başyazarlığıyla Papadopulos isimli bir Rum tarafından 1875 yılında yayımlanmaya başlayan *Sabah* gazetesi, 1882'de Mihran Efendi'ye satılmasıyla form değiştirmiş ve Abdülhamid dönemi basınına uzun soluklu bir katkı sağlamaya başlayan gazete, Şemsettin Sami'nin Trablusgarp'a sürülmesinin ardından tamamen Mihran Efendi'nin idaresine girmiştir. *Sabah*'ta Dirak Kelekyan, Ahmet Rasim ve Mahmut Sadık başyazarlık yapmış; Abdullah Zühdü, Selanikli Tevfik ve Hasan Halit imzalı yazılar yayımlanmıştır. (İnuğur 2005: 275). Gazetenin yazar kadrosunda yayım süreci boyunca Hüseyin Cahit (Yalçın), Adnan (Adivar), Ahmet Emin (Yalman), Arif Cemil, Ara Bey ve Enis Tahsin gibi isimlerde yer almışlardır. Dönem itibariyle siyasal düşünce içerikli yazıları barındırmayan gazetede hikâye, şiir, roman, mektup vb. yazınsal türlerin tümüne ait örneklerini görmek mümkündür. Gazetede *İkdam*'ın yayımladığı 1894'e kadar Jules Verne'den *Kaptan Grant'ın Çocukları-Devri-Âlem* (1889), Adolphe Belot'tan *Beyaz Boyun Bağlılar* (1889), Kontes Emma (1890) *Güvercin* (1893), Émile Gaboriau'dan *Lerouge Davası* (1890), J. M. P (Pierre Zaccone)'den *Paris'te Bir Amerikalı* (1890), Paul de Kock'tan *Paul de Kock* (1890), Jules Mary'den *Zavallı Klotild* (1890), George Grison'dan *Komiserin Muhibbi* (1891), yazarı belli olmayan *Amerika'da Bir Vak'a - Bir Mesele-i Garibe* (1891), Fortuné du Boisgobey'den *Biçare Rober* (1893),

¹¹ II. Abdülhamid döneminde sansür uygulamaları, akademik ve popüler pek çok yayına konu olmuştur. Tarihi belgeler ışığında sansürün değerlendirmesi için bkz. Demirel 2007; karşılaştırmalı bir akademik bakış için bkz. Ataman 2009.

Gunter'dan *Newyorklu Mösyo Barn yahut Korsikalı Bir Kızın Muaşakası* (1893) çeviri tefrika romanları yayımlanmıştır.¹²

Sabah gazetesinin dönem içerisinde en büyük rakibi *İkdam* olmuştur. Hem teknik, hem içerik hem de kuvvetli yazar kadrosu bakımından aynı düzeyde kabul edilen bu iki gazetenin sahipleri, birbirleri hakkında hakaret-amiz beyanatlardan geri durmamışlardır. Ahmet Cevdet, Mihran Efendi için “Hamaldır, okuma yazması pek azdır” derken Mihran Efendi'nin de Ahmet Cevdet için “kafası et doludur, beyinden eser yoktur” dediğini Topuz'a atıfla İnuğur aktarır (İnuğur 2005: 275).

Dönemin diğer öne çıkan gazetesi *Tercüman-ı Hakikat'tir*. Ahmet Midhat Efendi¹³ tarafından 1878'de yayımlanmaya başlayan gazetede halka ulaşma ve halkı eğitme amacı daima ön planda olmuş; gazetenin “her şeyi” Ahmet Midhat Efendi, halkın diliyle kaleme alınan yazılarla tür bakımından zengin bir gazete oluşturmuş; tanık olduğu, okuduğu, öğrendiği ve öğretmeye değer bulduğu ne varsa gazete sütunlarından okurlarla paylaşmıştır. İlerleyen yıllarda Nazikî-zâde Hilmi, Reşat, Mustafa Refik, Gayyur, Ragıp adlı yazarların imzalarının da görüldüğü gazeteyi amaçları doğrultusunda bir mektebe dönüştüren Ahmet Midhat Efendi; kaleme aldığı ve okura ulaştırdığı eğitsel ve ibretlik yazıların yanı sıra Ahmet Rasim, Nigâr Hanım, Halide Edip, Necip Asım, Ahmet İhsan ve Hüseyin Cahit'in yazılarını yayımlayarak (Çavdar 2007: 42) bu isimlerin yetişmesine katkı sağlamıştır. Ahmet Midhat Efendi, gazetenin edebiyat sütununa gönderilen eserlerin çoğunu değerlendirip yorumlar yaparak (Karaca 1998: 425) yazar adaylarına yol gösterip onları yazmaya teşvik etmiştir.

¹² Yrd. Doç. Dr. Ali Serdar'ın yürütücülüğünde yapılan “Türk Edebiyatında Tefrika Roman Tarihi (1830-1928)” adlı proje kapsamında tefrika romanların listesi çıkarılmıştır. Dönem içerisinde yapılan diğer tefrikalara proje kapsamında açılan ağ sayfasından ulaşmak mümkündür. Bkz. <http://tefrikaroman.ozyegin.edu.tr>

¹³ Ahmet Midhat Efendi'nin gazeteciliği, Midhat Paşa'nın Tuna Valisi olarak atanmasının ardından onunla birlikte gittiği Rusçuk'ta başlamış; *Tuna* gazetesinde yazılar yayımlamıştır. 1869'da Midhat Paşa'nın Bağdat Valisi olmasının ardından Ahmet Midhat da Bağdat'a gitmiş ve orada vilayet basınevini kurarak *Zevrâ* adlı gazeteyi çıkarmıştır. 1871'de İstanbul'a dönen yazar, basın hayatıyla bağını kuvvetlendirmiş; 1871'de *Ceride-i Askeriyye*'de başyazarlık yapmış; Basiret ve İbret gazetelerine yazılar göndermiştir. 1872'de ilk sayıda kapanan *Devir'i* ve on üç sayı yayımlanabilen *Bedir'i* çıkaran yazar aynı yıl *Dağarcık* dergisini çıkarmaya ve burada *Kırkanbar'ı* yayımlamıştır. 1873'te İbret yazarlarıyla birlikte sürgüne gönderilen Ahmet Midhat Efendi, 1876'da sürgünden dönünce önce *İttihad'ı* ardından da *Tercüman-ı Hakikat'i* çıkarmıştır. Detaylı bilgi için bkz. İnuğur 2005: 280-284. Kısa süreli yayımlarda yer alan metinlerin dizini için ise bkz. Şahin Uğurel 2014.

Tercüman-ı Hakikat'in özellikle 1878-1186 yılları arasında yayımladığı nüshalar edebiyat açısından büyük bir zenginliği barındırmaktadır. Ahmet Midhat ve Muallim Naci'nin doğrudan taraf olduğu tartışmalarla ilgili yazıların yanı sıra Ahmet Midhat'ın hikâye ve roman tefrikalarıyla da gazete edebiyat tarihine önemli bir katkı sağlamıştır. Gazetede Ahmet Midhat'ın imzasıyla 1894'e kadar *Acaib-i Âlem*, *Dürdane Hanım*, *Vah!*, *Cellat*, *Esrar-ı Cinayat*, *Voltaire 20 Yaşında yahut İlk Muaşakası*, *Bir Tövbekâr*, *Cinli Han*, *Bahtiyarlık: Letaif-i Rivayat On Birinci Cüz*, *Obur: Letaif-i Rivayat On Üçüncü Cüz*, *Hayret*, *Çingene: Letaif-i Rivayat On Beşinci Cüz*, *Çifte İntikam: Letaif-i Rivayat On Altıncı Cüz*, *Para: Letaif-i Rivayat On Yedinci Cüz*, *Kismetinde Olanın Kaşığında Çıkar: Letaif-i Rivayat On Sekizinci Cüz*, *Fenni Bir Roman yahut Amerika Doktorları*, *Arnavutlar-Solyotlar*, *Demir Bey yahut İnkışaf-ı Esrar*, *Gürcü Kızı yahut İntikam*, *Şeytanka Tılsımı*, *Aleksandr Stradella*, *Rikalda yahut Amerika'da Vahşet Âlemi*, *Dolaptan Temaşa*, *Müşahedat*, *Diplomalı Kız*, *Ahmet Metin ve Şirzat yahut Roman İçinde Roman*, *Hayal ve Hakikat* (Fatma Aliye ile birlikte), *Zavallı Mari* romanları tefrika edilmiştir. Gazetede ayrıca gazel, tahmis ve nazirelerin de yayımlanmıştır. Özellikle Muallim Naci'nin gazetenin yazar kadrosuna dâhil olmasıyla birlikte gazetede şiir yayımı sıklaşmış ve genç şairler, eserlerini yayımlama olanağı elde etmişlerdir.

II. Abdülhamid döneminde yayımlanan diğer gazeteler incelendiğinde uzun soluklu bir yayımcılığın olamadığı görülmektedir. 1876'da *Çaylak*, *Arkadaş*, *Müsavat*, *Ümran*, *Selamet*; 1877'de *Hakikat*, 1878'de *Tercüman-ı Şark*, *Bahçe*, *Mecmua-ı Şark*, *Vasıta-i Servet*, *Osmanlı Mecmuası*; 1880'de *Ziraat*, 1883'te *Tercüman*, 1884'te *Tarık*, 1886'da *Mizan*, *Hizmet*, *Ceridetü'l- Hakayık*; 1891'de *Resimli Gazete* ve 1893'te *Saadet* gazetesi yayıma başlamış; bu gazetelerin hiç biri saydığımız üç gazete kadar etkin olamamıştır.

Tercüman-ı Ahval ile başlayan Osmanlı-Türk gazeteciliği, kısa bir süre içerisinde, bugüne değin ulaşan gazete içeriğini oluşturmaya başlamış; kısa bir süre içerisinde gelişen olaylarla birlikte gazetecilik anlayışı yavaş yavaş standartlaşmaya başlamıştır. Siyasal ve toplumsal bütün olaylar, bir sonraki süreli yayına özellikle içerikle ilişkilendirilebilecek mirası bırakmıştır. *İkdam* da bu mirası sahiplenen gazetelerdendir. Kendinden önceki otuz iki yıl

değerlendirildiğinde *İkdam*, siyasal ve sosyal habercilik anlayışı, sayfa düzeni, tefrika yayıncılığı, sansür heyeti tarafından denetlenme, diğer gazetelerle rekabet halinde olma ve bunun beraberinde doğan tartışmalar gibi pek çok unsuru miras olarak devralmıştır. *İkdam*'ın ardından devam eden gazeteler incelendiğinde *İkdam*'ın seleflerinden aldığı kalıpların haleflerine de ulaştırdığı görülmektedir.

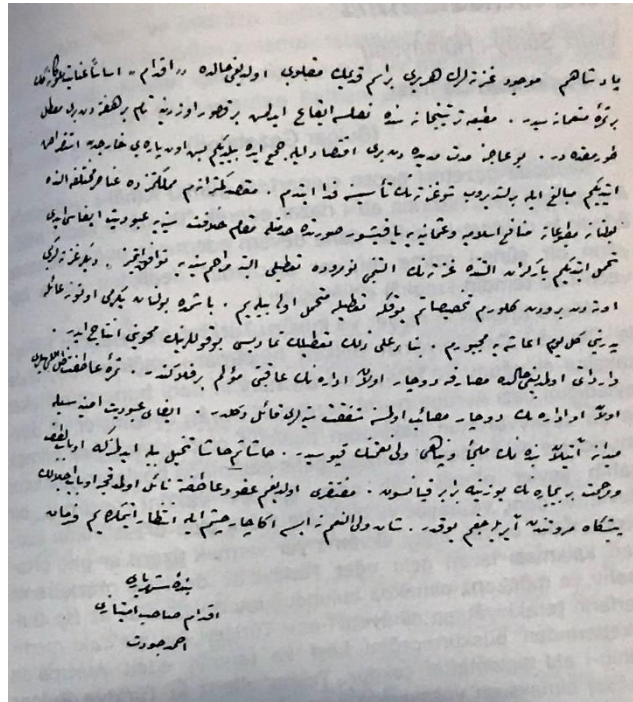
Resim: *İkdam*'ın ilk sayısı, başlık klışesi.

Ahmet Cevdet (Oran)¹⁴ tarafından yayımlanan *İkdam*, Türk basınının en uzun süreli günlük gazetelerindendir. *İkdam*'ın ilk sayısı 5 Temmuz 1894'te yayımlanmış, gazete 8 Mart 1910'a kadar 5557 sayı çıktıktan sonra 14 Mart 1910 - 25 Şubat 1912 tarihleri arasında 607 sayı *Yeni İkdam*, 26 Şubat 1912 - 10 Ağustos 1912 arasında 166 sayı *İktihâm*, 10 Ağustos 1912'de tekrar *İkdam* adıyla ve 5558 numara ile yayımına devam etmiş ve 31 Aralık 1928'de 11384 numaralı nüshası ile yayın hayatına son vermiştir. Farklı isimlerle toplam 12157 sayı çıkan *İkdam*'ın 1-31 Aralık 1928 tarihli sayıları ise yeni harflerle basılmıştır. Ahmed Cevdet'in 1935'te ölümünün ardından Ali Naci Karacan *İkdam*, *Halk Gazetesi* (12 Ocak - 13 Ağustos 1939, 210 sayı), Velid Ebüzziya *İkdam*, *Sabah Postası* (14 Ağustos - 31 Aralık 1939, 139 sayı), Edhem İzzet Benice 24 Mayıs 1961'e kadar devam eden *İkdam Gece Postası* adlı gazeteleri yayımlamışlardır (Yazıcı 2000b: 24).

Tarık gazetesinde yazarlık yapan Ahmet Cevdet, *İkdam* adında yeni bir gazete çıkarmak isteğiyle dilekçesini Sansür İdaresi'ne sunarak bu dilekçesinde kendisinin Hukuk Mektebi'nden mezun olduğunu, birkaç yabancı dil bildiğini, çeşitli gazetelerde yazarlık yaptığını, gazetecilik hayatında yazdığı yazılarda

¹⁴ Ahmet Cevdet hakkında biyografik bilgi için bkz. Yüce 1989.

uygun olmayan bir kelime dahi kullanmadığını ve daima padişahın hizmetinde olduğunu belirterek açacağı gazeteye izin verilmesini istemiştir (Demirel 2007: 62). Gazeteciliği meslek edinmiş Ahmet Cevdet'in attığı stratejik adımlarla¹⁵ uzun yıllar yayımını sürdürebilmiş gazetede Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Necip Asım, Teodor Kasap, Şinasi Hikmet, Mahmut Sadık, Abdullah Zühdü, Hüseyin Cahit, Veled Çelebi, Adnan Adıvar gibi isimlerin varlığıyla güçlü bir yazar kadrosu oluşturulmuş; II. Meşrutiyet'in ardından Ali Kemal, Yakup Kadri, Falih Rıfkı gibi isimler de yazılarını bu gazetede yayımlamışlardır.

Resim: Ahmet Cevdet'in *İkdam*'ın kapanmasının üzerine verdiği dilekçe, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Y. MTV 65/63 (Demirel 2007: 216).

Hıfzı Topuz tarafından "ilk büyük gazete" olarak nitelendirilen (Topuz 2003: 68) *İkdam*'ın Türk kültür tarihine en büyük katkısı Türkçülük akımının önemli isimlerinin yetişmesine katkı sağlamak ve bu ideoloji doğrultusunda çıkışının üçüncü yılından itibaren görülen "Siyasî, ilmî, iktisadî Türk gazetesidir" başlık klişesine uygun bir yayımı gerçekleştirmesidir. II. Meşrutiyet'in ilanıyla birlikte

¹⁵ Ahmet Cevdet'in sarayla yakın ilişkiler kurarak gazetesini kesintisiz sürdürebilme çabası birtakım teknik hatalardan ötürü gerçekleşmemiştir. *İkdam*, yayımlanmaya başlanmasının ardından henüz dördüncü sayısında bir fıkradaki "mösyö" kelimesinin, baş mürettip tarafından yanlışlıkla "Cenabı padişahileri" ile başlayan satırlardan birinin başına yerleştirilmiş olmasından dolayı kapanmıştır (İnuğur 2005: 284).

İttihat ve Terakki'nin sansür politikasına karşı çıkararak muhalif bir kimlik kazanan gazete, Yakup Kadri yönetimindeki mütareke döneminde ise Milli Mücadele'yi desteklemiştir. Özellikle bu yıllardan itibaren Türkçülüğü ve Türkçeciliği ilke olarak benimseyen gazete aynı fikri paylaşan pek çok yazarı bünyesinde toplamış, zamanla dil konusundaki politikasını da “Türk dilinin sadeleştirilmesi, Türk köylüsünün kendi diliyle yazılanları anlayabilmesi” olarak belirtmiştir (Yeni *İkdam*, 31 Mart 1910). Kullandığı açık ve sade diliyle halk tarafından da beğenilip benimsenmiş, özellikle dil ve tarih alanında Türkçülük akımına öncülük yapmıştır (Yazıcı 2000b: 24).

İlk nüshada yayımlanan “Arz-ı Şükran ve İfâde-i Merâm” başlıklı yazıda padişaha şükranları bildirip dualar edildikten sonra gazetenin takip edeceği rota şu cümlelerle aktarılır:

“Ezcümle gazete neşrinden maksat onu okuyanları müstefid etmek olmasına binaen ifâde-i merâmda mümkün mertebe sadelik iltizam edilecektir.

Sâniyen; gazeteler halk arasında ulûm ve fûnûnun intişarına pek güzel bir vasita olduklarından sıkça ve mümkün olursa hemen her gün açık ibare ile yazılmış fennî bahisler dercetmeyi münasip gördük. Bunlar bir kitâb-ı fennî gibi değil eğlenceli kıraat sahifesi gibi kaleme alınacaktır.

Sâlisen; Hıfzısıhha kaidelerine hakkıyla nerede riayet edilirse oranın ahalisi emrâz ve ilelden alâ kader'il istita' masûn olur. Bu ise tekessür-i nüfûsa ve binaenaleyh tezâyüd-i servet ve kuvvete bâdî-i izâm olacağı için ahalimize o gibi bahisleri iyice anlatacak makaleler dercedeceğiz.

Râbian; Erbâb-ı ziraate kendi anlayacakları tabirât ile acizâne arz-ı vesâyâda bulunmak istediğimizden en mühim münderecâtımızdan biri de bu ziraat bahisleri olacaktır.

Hâmisen; Memleketimiz için faidesi görülecek bazı mütalaâttan müteşekkil makalât-ı mahsusa dercedeceğiz ki bunlar ekseriya ekonomi meselelerine aittir.

Sâdisen; Romanlar Avrupa hikâyenüvislerinin en mutena eserlerinden intihap edilecek ve bittabii' ahlâka hizmet edenleri tercih olunacaktır.

Roman maddesinde *İkdam*'ın en ziyade nazar-ı dikkate aldığı bir nokta da millî romanlar neşridir. Sâbian; Umûr-ı beytiyyeye ve malûmât-ı nafiaya dair, küll-i yevmin muhtaç olduğumuz ve tatbikinde asla müşkilâta uğramayacağımız sade, lüzumlu ve tedbir-i menzile müteallik küçük küçük fıkralar cem' edeceğiz. (1894, I:1)

Bu mukaddimeden hareketle *İkdam*'ın başlangıçta belirlediği yayın politikasına uygun bir yayıncılık benimsediğini söylemek mümkündür. Anlaşılabilirliği artırmak için halkın diliyle bilim, hukuk, ekonomi, sağlık vb. konuları işleyen parçaların yanı sıra yedinci maddede ifade edilen roman tefrikalarının özelinde, Batılı tarzda kaleme alınmış kurmaca metinlere yer verilmesi, gazetenin başlangıcından itibaren -dönem şartlarının el verdiği kadarıyla- geniş çaplı bir okur kitlesine ulaşma ve bu kitleye doğru bilgiler sunan, "faydalı bir eğlence" olarak görülen ve sade bir dille anlaşılır bir gazete sunma amacının güdüldüğünü göstermektedir.

İkdam'da yer alan metinleri haberler, yazılar ve ilanlar olmak üzere üç başlık altında değerlendirmek mümkündür.¹⁶ Haber içerikli parçalar, güncel iç ve dış gelişmelerden ibaret olup kadrolu muhabirler, ajanslar ve dış basından yapılan çeviriler aracılığıyla gazetede yayımlanmıştır. Haber toplama ve aktarma konusuna büyük önem veren gazete, şehir haberlerini kadrolu muhabirlerle izlemiş; bağlı olduğu ajanslarla da yurt dışı haberleri hızlıca aktarabilmiştir. Gazetede haberler, belirli bir düzen içerisinde sabit başlıklarla sayfalara yerleştirilmiştir. Birinci sayfada "**Tevcihat**" başlığı altında Askeriyye, Bahriyye, Jandarma, Mülkiyye, İlmiyye alt başlıklarıyla resmî görevlendirmeler, atamalar ve görev değişiklikleri aktarılmış; "**Nişan**" başlığında saltanat nişanı verilen kişiler sıralanmış ve madalya takdim edilenlerin isimleri verilmiş; "**Selâmlık Resm-i Âlisi**" başlığında padişahın Cuma selamlığında olanlar betimlenmiştir. "Şuûnât" başlığında yer alan haberlerde yer verilen konuların kapsamı ise daha geniştir. Salgın hastalıklar, polisiye vakalar, doğal afetler gibi farklı konular bu başlık altında, haberlerin üzerinde yer alan tanıtma ve atıf bilgisiyle okura

¹⁶ Ahmet Emin (Yalman), 1914 yılında Columbia Üniversitesi'nde tamamladığı doktora çalışmasında *İkdam*'ın 1909-1911 arası yayımlanan yazılarını içerik yoğunluğu bakımından incelemiş ve %42.48 ile siyasi haberlerin en yoğun görüldüğü gazetenin *İkdam* olduğunu tespit etmiştir. Çalışmanın detayları için bkz. Ahmet Emin 1914: 121. Aynı tezde *İkdam*'ın satış-içerik koşutluğuna dair yorumlara da yer verilmiştir. Bkz. 1914: 132.

sunulmuştur. İstanbul dışından gelen yurt içi haberler “**Vilâyât**” başlığı altında sıralanırken “**Hariciyye**” başlığında dış kaynaklı haberlere yer verilmiş, gelen telgraflar üzerinden Avrupa ülkelerinden Güney Amerika’ya kadar bütün dünyadaki gelişmeler aktarılmıştır. “**Şettâ**” başlığında genellikle yurt dışı kaynaklı siyaset dışı olaylara yer verilirken “**Şezerât**”ta yine çoğu yurt dışı kaynaklı inanılması güç, garip olaylar sıralanmıştır. Gazeteye gönderilen haber içerikli mektuplar, “**Muharrerât**” başlığı altında yer alırken “**Borsa**” satırlarında Paris ve Galata borsalarına ilişkin güncel bilgiler aktarılmıştır.

İkdam’da yayımlanan haber dışı yazılarda bilgi ve fikir aktarımının yanı sıra kurmaca metinlere yer verildiği görülmektedir. Dil, kültür, edebiyat, müzik, tıp, bilim, siyaset gibi konularla ilgili düşünce yazılarında güncel tartışma ve hareketlilikleri takip etmek mümkündür. Dil, imlâ, tenkit, şiir, hikâye, masal, tiyatro, eski-yeni edebiyat tartışmaları, eski-yeni edebiyat-ı cedide tartışmaları, Fransız, Rus edebiyatları, dilin sadeleştirilmesi, Sabah, Tercüman-ı Hakikat, Servet-i Fünun gazetelerinde çıkan yazılara cevaplar ve sataşmalar, Yunan, Lâtin edebiyatının eserleri ve yazarları, Fransa’daki tiyatrolar, Fransız Encümeni Daniş’i, bibliyografya, Orta Asya Türklerinin dilleri ve Osmanlı Türkçesi ile karşılaştırılması, Arap ve Fars edebiyatı vs. gibi (Buttanrı 2003: 15) edebi konularla ilişkili yazıların yanı sıra Rauf Yekta, Nuri Şeyda, Ahmet Midhat’ın kaleminden musikiye ve Selim Sırrı imzasıyla spora dair düşüncelerinin aktarıldığı yazılara da sıklıkla rastlanılmaktadır. “**Fenniyye**” başlığı altında okuyucuyu bilgilendirmek, bilim ve fen alanlarındaki gelişme ve araştırmaları aktaran yazılara yer verilirken “**Tıbbiyye ve Sıhhiyye**” başlığında hastalıklarla ilgili bilgiler sunulmuştur. “**Fevâid-i Beytiyye**” ve “**Fâideli Reçete**” başlıkları altında ise kadın okura yönelik sağlıklı yaşam ve ev idaresi ile ilgili bilgi içerikli yazılar aktarılmıştır.

İkdam’da düşünce aktarımı amacının yanı sıra yazınsal nitelik de gösteren sohbet türünde yayımladığı yazılar da dikkat çekicidir. “**Musahabe**” başlığı altında yer alan yazılarda sanattan tarihe, ziraattan spora kadar çok farklı konularda yazılara yer verilmiştir¹⁷.

¹⁷ Gazetede yer alan musahabelerin konularına göre tasnifi için bkz. Çitçi 2000, Çitçi 2013.

İkdam nüshalarının son sayfalarında ilanlara sıkça yer verilmiş; kitap, tiyatro ve süreli yayın ilanlarının yanı sıra batılı şirketler tarafından üretilen gıda ve tüketim maddelere yönelik reklamlar da basılmıştır. Doktorlar, avukatlar, lokanta sahipleri gazeteye ilan veren meslek erbaplarındandır. Gazetede ilânlar şöyle gruplandırılabilir: Kitap, gazete, mecmua, takvim ve harita ilânları; tıp ile ilgili ilânlar; şirket-kurum ilânları; teknoloji ilânları; ev eşyası ilânları, eğitim ile ilgili ilânlar; süs, makyaj, temizlik malzemeleri ilânları; giyim eşyası ilânları, meslekî ilânlar, gıda maddeleri ile ilgili ilânlar; içki, sigara ilânları; lokanta, otel, çay bahçesi, kahvehane, kebapçı, ilânları; eğlence ilânları; mağaza, pazar ilânları; emlak ilânları; zayı ilânları; fabrika ilânları, araba, bisiklet, fayton gibi taşıt ilânları; hayvan ilânları; eşya, kitap müzayedeleri, tenzilat ilânları, vs. Gazetede ayrıca “İlân-ı Resmî” başlığı altında resmî duyurulara da yer verilmiştir (Buttanrı 2003: 94).

1. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN ŞİİRLER

İkdâm'da şiir yayımlama sıklığı çok yoğun olmamakla birlikte idari ve dini özel günlerde¹⁸ bürokrat, memur ve öğrencilerin gönderdiği parçalara rastlanılmaktadır. Sanat amacı taşımamakla birlikte uyak ve vezin gözetilerek kaleme alınan bu parçalar içerik bakımından birbirinin aynıdır. Hangi vesileyle yazılmış olursa olsun şiirlerin tümünde padişahı öven satırlara yer verilmektedir. Şiirlerde padişahın gücü ve adaleti övülmekte; onun bu nitelikleri dünya ile ilişkilendirmekte ve hükümdarın "cihan padişahı" olduğu vurgulanmaktadır. Padişahın halifelik unvanına da sıklıkla yer verilen parçalarda, hükümdara dua edilerek onun tahtının sonsuza dek ayakta kalması, bahtının açık olması, sağlığının hep çok iyi olması dilenir. Minnet ve şükran beyanı niteliğindeki bu manzumeler, özel günlerle ilişkilendirilerek yazıldığı için parçalarda zamana dair göndermelere sıklıkla rastlanır. "Bugün", "şimdi", "her" gibi sıklık ve an bildiren sözcüklerin tümü padişahla ilişkilendirilir ve parçalarda zamana değer katan bir padişah çizilir.

Yayımlanan şiirler, genellikle başlıklandırılmamakla birlikte "Kasaid-i Tebrikiyye" genel başlığı altında sıralanmış ve parçalar ya yazarını tanıtan secili bir cümleyle ya da şiir altında yer alan imza ile birbirinden ayrılmıştır. Şiir gönderen isimlerin görevi, statüsü ve bulunduğu eski-yeni makama ilişkin tanıtımlara yer verilmiş, bu tanıtımlarda kişiler "semahatli", "mesahatli", "reşadetli", "şair-i şirin", "şair-i bedî'i", "uzletli", "izzetli", "iffetli" olarak nitelendirilmiş; yazdıkları eserler ise "kaside-i belaga", "kıta-ı dil-nişîn", "kaside-i rengîn", "kaside-i nefise", "tarih-i râ'nâ", "manzume-i dil-ârâ", "kaside-i gurrâ", "kaside-i belagat-pirâ", "tab-ı bedia-perverâne" gibi sıfatlarla yüceltilmiştir. Bu durumun, makama ve statüye göre değişiklik göstermesi dikkat çekicidir. Bir öğrencinin gönderdiği beyit, ismi anılarak ve aidiyet belirtilerek aktarılırken makam derecesi arttıkça şahıs ve eserlere yönelik övgülerin derecesi de artmaktadır. Şiirleri yayımlanan isimlere

¹⁸ Osmanlı'nın son döneminde yapılan idari ve dinî kutlamalara ilişkin olarak bkz. Karateke 2017.

yönelik tanıtım cümlelerinden, geniş bir coğrafyadan şiirler gönderildiği anlaşılmaktadır. Düzce, Çarşamba, Erzincan, Edirne, Suriye, İzmit, Tekirdağ, Hakkâri, Erzurum, Diyarbakır gibi merkezlerden telgraf aracılığıyla gazeteye parçalar ulaştırılmıştır.

Şiirleri yayımlanan isimlerin hangi makamda bulunduğuna ilişkin bilgilere de rastlanılmaktadır. Şiirler genellikle nezaretlerde çalışan memurlar, öğretmenler ve öğrencilere aittir. Agâh Beyzâde Ömer Fahri Bey, Ahmet Bahaeddin, Ahmet Lütfi Efendi, Nazmi Bey, Kani Hulusi, Şükrü Bey, Florinalı Mehmed Nazım, Mehmed Necati, Abdülkadir Haleti, Ahmet Raşid, Es'ad Efendi, Şerafeddin Bey, Mehmed Fuad Bey, Hafız Hasan Müctebi, Hafız Tevfik, Hüseyin Mazhar, İbrahim Refet, Mazhar Bey, Mehmet Arif Efendi, Mehmet Mekkî Efendi, Ali Haydar, İbnü'l Hamdi Atıf, Münir Bey, Nazif Sururî Bey, Ömer Lütfi, Sabri Bey, Muallim Feyzi Efendi, Sâlim Bey, İbrahim Fevzi, Tevfik Lamih, Lütfi Efendi ve Yümnî Efendi her vesileyle gazeteye şiirlerini ulaştıran isimlerdir. Bu isimlerle birlikte diğer isimlerin çoğu Telgraf ve Posta Kalemi, Emtia-i Dâhiliyye Gümrüğü çalışanları ile Mekteb-i Harbiyye, Tıbbiyye ve Mülkiyye öğrencileridir. Osmanlı tebaasına mensup gayrimüslim isimlerle kadın şairlerin de imzaları da dikkat çekmektedir. Bu parçaların içerik ve üslup olarak diğerlerinden farkı yoktur.

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında yayımlanan nüshalarında toplam altı yüz doksan altı şiir tespit edilmiştir. Bu şiirlerin yüz doksan dokuzu padişahın tahta çıkışının yıl dönümü, iki yüz elli beşi yeni yılın gelişi ve yüz yetmiş beşi padişahın doğum günü dolayısıyla kaleme alınırken altmış ikisi dini özel günler, fetihler, okul-çeşme açılışlarıyla ilgilidir. Balkan Savaşları dolayısıyla askerlik ve savaşı konu edinen şiirlerin de görüldüğü gazetede yalnızca beş şiir, bireysel konular üzerine yazılmıştır.

II. Meşrutiyet'in ilanının ardından sâl-ı cedid, veladet-i hümayun ve cülus-ı hümayun şiirlerinin kesilmesi dikkat çekicidir. Değişen idari yapıyla birlikte hükümdar onuruna yazılan şiirlerin basımı durmuştur. Bu durum, yayımlanan manzum parçaların sanatsal kaygıdan öte padişah II. Abdülhamid ve yönetimi ile iyi geçinmek ve hükümdara temennada bulunmak maksadıyla kaleme alındığının da kanıtıdır. V. Mehmed döneminde benzer metinlerin bulunmaması,

gazetelerde üretilen edebiyatın dönem içerisinde kazandığı işlevi belirginleştirmektedir. Bu metinler, gelenekte var olan padişaha şiir sunmanın bir devamıdır ancak divan şiirinde görülen sanatsal niteliğe bu metinlerde rastlanmaz.

Yayımlanan şiirlerde beyit sayısı açısından nicel bir paralellik bulunmamaktadır. Yalnızca tarih düşürülmüş bir beyitin yayımlandığı gibi elli beyite yaklaşan parçalara da rastlanmaktadır. Şiirlerde beyit düzeninin yanı sıra üçlük, kıta, terbi', tahmis, taştir ve tesdis örnekleri de görülmekle birlikte serbest nazım örneklerine de yer yer rastlanılmaktadır. Dil ve içerik bakımından geleneğe bağlanan bu parçalar, "kaside" olarak adlandırılrsa da şairlerin kasidenin biçimsel yapısına bağlı kalmadığı ve sözcüğün gazete tarafından "övgü şiiri" anlamında kullanıldığı görülmektedir.

1.1. SÂL-I CEDİD ŞİİRLERİ

Sâl-ı Cedid şiirleri yeni yılın tebriği için yazılmış parçalardır. Hicri takvime göre ilk ay olan muharrem'in ilk günü, Osmanlılarda, "sâl-ı cedid" adıyla çeşitli etkinliklerle kutlanılmıştır. Osmanlı devlet hayatında takriben XVIII. yüzyılda ortaya çıkan ve XIX. yüzyılda bir devlet protokolü halini alan (Telci 2012: 1) yeni yıl kutlamaları, önceki dönemlerde padişaha sunulan manzum tarihlerle kayda düşürülürken on dokuzuncu yüzyılda daha büyük bir merasime dönüşmüştür. Yapılan törenlerde padişaha şairlerin kaside takdim ettiği, padişahın da devlet adamlarına hediyeler verdiği bilinmektedir. Padişaha sunulan bu şiirler sunulan kişiyi övücü ibareler yanında genellikle bir tarih de içermektedir. Bu manzumelerin, yeni yılın tebrikini ve tarihini havi olmak üzere muharremde yazılıp takdim edilen medhiyeler olarak tanımlanan sâliyelerle aynı doğrultuda yazıldığını ve dolayısıyla bir geleneğin izlerini taşıdığını söylemek mümkündür (Topal 2007: 96-97). *İkdam*'da yayımlanan sal-ı cedid şiirleri de aynı çizgide kaleme alınmıştır. Yeni yıl tebrikinin yanında padişah övgüsü ve tarih düşürme görülmektedir. Yapılan merasimlerin haberinin ardından manzumeler sıralanmıştır.

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında yayımlanan nüshalarında yayımlanan iki yüz elli beş Sal-ı Cedid şiirlerinde bulunan imzalar şunlardır:

Samih Fethi, Sâmi, Nazmi, Hüseyin mazhar, Ahmed Saim, Namık Ekrem, Kani Hulusi, Fazlı, Ahmed Şükrü, Florinalı Mehmed Nazım, Ahmet Settar, Şükrü, Tahir Nadi, Mehmed Şemsettin, Mehmed, İbnü'l Tevfik M. Emin, Hasan Talib, Hakkı, Abdurrahman Tahsin, Şair Ömer, Abdülgani Fahri, Hamdi, İsmet, Mehmed Necati, Mehmed Tevfik, Abdülkadir Haleti, Hasan Talib, Ahmed Raşid, Es-seyyid Muhammed Burhaneddin El'Hüseyn'il Belhî, Şerafeddin, Ali Nazmi, Fazlî, İsa Hilmi, Mehmed Fuad, Mehmed Esad, Mehmet Kamil, İsa Hilmi, Hocazâde Nuri, Tevfik Lamih, Mehmed Mekki, Hakkı, İbrahim Refet, Mehmed Fuad, Şevkî, Hafız Mehmed Hıdır, Ahmet Tevfik, M Müftü-zâde Mehmed, Mazhar, İbrahim Necati, Fehmi, Nazmi, Kemal, Ahmet Tevfik, Hüseyin Raci, Mehmed Sıdkı, Fındıklılık M. Şekib, Mehmed Faik, Lütfullah Paşa-zâde Şerif İlhami, Ali Haydar, Manisalı Ali Haydar, İbnü'l Kazım Ali Fuad, Naci İsmail Efendi-zâde Mehmed Şeref, Şakir Agâh, Atıf, İbnü'l Hamdi Atıf, Zileli Ömer Lütfi, Abdülgani Fahri, Ahmed Raşid, Nazif Sururi, Asaf, İsmail Resmi, Abdülkadir, Pazarbaşı kâtibi Pazarbaşı kâtibi Mehmed Mehmet, Posta ve Telgraf Meclis-i İdare azasından Salim, Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi tahrirat-ı ecnebi kalemi başkâtibi Arif, Prizrenli Ömer Lütfi, Sabri, Enver, Osman Nuri, Doktor Arif İsmet, Refet, Aziz, Talebe-yi ulumdan Hilmi, Tekfurdağlı İbrahim Fevzi bin Hasan, Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesinden Ali Cevad, Münir, İbrahim Seyfi, Mahmud Fazlı, İbrahim Seyfi, Arif ve Salim; İbrahim Fevzi, İsmail hakkı, Tevfik Lamih, Vak'anüvis Lütfi, Vodinalı C. Remzi, Yemen merkez naibi müteveffa Asım Efendi'nin mahdumu Manisalı Ali Haydar, Âgâh Beyzâde Ömer Fahri, Nazif Sururî, Hüseyin Mazhar, İbrahim Refet, Atıf Bey, Nazmi Beyefendi, Ahmet Muhtar Bey, M. Nuri Şeydâ, Ahmet Tevfik, Şükrü Bey, İsmet Bey, Hamdi Efendi, Es'ad Efendi, Yümnî Efendi, Halepli Tahir Efendi, Tevfik Lâmih, Sâlim Efendi, Mehmet Burhaneddin El-Belhî, Hafız Hasan Müctebi, Mekki Beyefendi, Hakkı Bey, Ahmet Râşid Efendi, Abdurrahman Tahsin, Ahmet Rifat, Hafız Hasan Mücteba, Hafız Mehmet Hilmi, Halil Fevzi, İbnü't Tevfik M. Emin, Mazhar, Mehmet Nazım, Tevfik Lamih, Ziya, Halepli Tahir, Sabri Beyefendi, Kalkandelenli Mazhar Bey, Tevfik Lâmih, Ahmet Mazhar, Ahmet

Bahaeddin, Ahmet Bahaeddin Efendi, Şair Sâmi Bey, Ahmet Hamdi Bey, İbn'ül Celal Sezâî, Mehmet Hakkı, Nazif Sururî, Şakir Agâhî Efendi, Ahmet Bahaeddin, Muhtar Bey, Esad Efendi, İbrahim Refet, İsmail Resmî Efendi, Münir Bey, Hafız Tefik, Salahaddin Bey, Rıza Bey, Sâlim Bey, Mahmut Bedri, Posta ve Telgraf Kalemi Başkâtibi Arif Bey, Arif Bey, Mehmet Arif Efendi, Rıza, Mehmed Sadi, Câbir Efendi, Mehmet Mekkî Efendi, Nazif Sururî Bey, Arif Hikmet Bey, Mehmet Sadi, Muhtar Efendi, İbrahim Refet, Agâh Beyzâde Ömer Fahri Bey, Sâmi Bey, Ahmet Lütfi, Sami Beyefendi, İbrahim Refet, Mehmet Mesud Bey, Salim Bey, İbrahim Fevzi Efendi, Mehmet Arif, Hafız Tefik Efendi, Yümnî Efendi, Mehmet Şevkî Efendi ve Vakanüvis Lütfi Efendi.

Dönemin bürokrat ve öğrencilerin oluşan bu isimler arasında edebiyat tarihlerine geçen yalnızca iki isim vardır: Birecikli Namık Ekrem (Ayanzade) ve Florinalı Mehmet Nazım. Her iki ismin de gençlik çağı ürünleri olarak nitelendirilebilecek parçaları, imzalı diğer parçalardan nitelik bakımından farklı değildir. Benzer içeriğe sahip bu metinler, form açısından da bir orijinallik göstermemektedir.

Tablo 1: Sâl-ı Cedid Şiirleri

Başlık	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Hakkında
Bâb-ı Vâla-yı Seraskerî Mektebi fezâil-uslubî şair-i mehâsin-âsar atıfeli Ahmed Muhtar beyefendi hazretlerinin tecdid-i sal u seyşe hasenesiyle inşad buyurdukları manzume-i gurra "İkdam" için bir mukaddime-i latif u tevcih olduğundan ma'a-şükran derc ile tezyin-i sütun mubahat kılındı	Ahmet Muhtar Bey	1 Muharrem 1312/23 Haziran 1310/5 Temmuz 1894	1	s.1	Kırk bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kitabî-i Hazret-i Şehriyar saadetli Sabri beyefendiden keşide-i salin lal-i nazm kılınan tarih-i rânâdır	Sabri Beyefendi	1 Muharrem 1312/23 Haziran 1310/5 Temmuz 1894	1	s.1	On üç beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Medrese-i Edebiyye müdür-i fetanet-semiri nazımu'l-hükm izzetli Hamdi beyefendi tarafından yazılan tebrik-i sal-ı cedidi mutazammın inşad edilen kaside-i belagat-pirâdır	Nazif Sururî	1 Muharrem 1312/23 Haziran 1310/5 Temmuz 1894	1	s.1	Yirmi sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tebrik-i sal-ı cedid-i meyamin-i bedidi mutazammın	Sâlim Efendi	1 Muharrem 1312/23 Haziran	1	s.2	On altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme

telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi İstatistik kalemi müdür izzetli Salim Efendi tarafından inşad olunan kaside-i tarihiyyedir		1310/5 Temmuz 1894			alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dokuzuncu daire-i belediye mal kalemi başkâtibi Hamdi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne Merkez Rûsumat müdüriyeti başkâtibi Mehmed Necati	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-i Şahanedan mezun Posta ve Telgraf Nezareti muhasebe kaleminden Mehmed Faik	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.2	On bir beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Nizamiyetül-besa anbarı ham eşya kâtibi İsmail Resmi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.2	Dokuz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Odası sermukayyidi izzetli Şükrü beyefendinin manzume-i tarihiyyesidir	Şükrü Bey	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Duyun-ı Umumiye mektupçusu	Mehmed Sadi	1 Muharrem 1313/12	327	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid

saadetli Mehmed Sadi beyefendi hazretlerinin tebrik-i sal-ı cedid meyamin-i bedid hakkındaki kıta-ı gurralarıdır		Haziran 1311/24 Haziran 1895			dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Encümen-i teftiş u muayene azasından erbab-ı fazl u irfandan şair izzetli Tefvik Lamih beyefendinin eser-i tab-ı bedia-perveraneleridir	Tefvik Lâmih	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kartal naibi faziletli Ahmed Raşid Efendi tarafından tebrik-i sal-ı cedid için keşide-i silk nazm eylediği tarihidir.	Ahmet Râşid Efendi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i temyiz-i hukuk dairesi zabt ketebesinden Ahmed Mazhar	Ahmet Mazhar	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi Mektubî Kalemi umumiyye masası hulefasından refetli Ahmed Bahaeddin Efendi tarafından	Ahmet Bahaeddin Efendi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Meclis-i Maliye kalemi hulefasından İbnü'l Celal Sezai Bey'in tanzim eylediği	İbn'ül Celal Sezâî	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran	327	s.1	Yirmi dört beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

tarih-i belagadır		1895			
Müderresinden faziletli İbrahim Refet Efendi'nin sal-ı cedit hakkında nazm eylediği tarih-i gurralarıdır.	İbrahim Refet	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir benddir. Tarih düşürülmüştür.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi Mahzen-i Evrak memuru Hafız Tevfik	Hafız Tevfik	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Sirkeci Merkez Gümrüğü başkâtibi izzetli Cabir Efendi'nin sal-ı cedit tarihidir	Câbir Efendi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şuara-yı asrın ser-firazı fuzela-yı zamanenin natika-ı perdazı edib-i lebib, münşi-i er'ib Mektubi-i Seraskerî atıfletli Muhtar Bey efendi hazretlerinin keşide-i sâlin dürer-i nazm eyledikleri tarih-i nefis u bediadır	Muhtar Efendi	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	On beyittir. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı Bahriyye kalemi ketebesinden Agâh Bey-zâde refetli Ömer Fahri Bey'in manzume-i tarihiyesidir	Agâh Beyzâde Ömer Fahri Bey	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.2	Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı devlet aza-yı kiramından şair-i	Sâmi Bey	1 Muharrem 1313/12	327	s.1	İki kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedit

fezail enis atıfetti Sami beyefendi hazretlerinin tebrik-i sal-ı cedid meyamin-i bedidi mütezamın tarih-i gurralarıdır.		Haziran 1311/24 Haziran 1895			dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tebrik-i sal-ı cedid meyamin mütezamın Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyyesi Meclis idare azasından izzetli Salim beyefendinin inşad eyledikleri tarih-i ranalarıdır	Sâlim Bey	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Post Kalemi başkâtibi Mehmed Arif	1 Muharrem 1313/12 Haziran 1311/24 Haziran 1895	327	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bâb-ı Âli Neccarî-i Şerif hocası faziletli İbrahim Refet Efendi hazretlerinin sal-ı cedid hakkında nazm eylediği tarih-i latiftir	İbrahim Refet	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	On üç beyittir. Sâl- i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bâb-ı Âli sicil-i ahval daire-yi umumiyesi tahsilat kalemi ser-mebzi fütüvvetli Atıf Bey'in sal-ı tarihidir	Atıf Bey	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Çarşamba Liman reisi zabitan-ı bahriyeden refetli Ahmed	Ahmet Tevfik	1 Muharrem 1314/1 Haziran	682	s.2	Tek dizedir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme

Tevfik efendininidir		1312/13 Haziran 1896			alınmıştır.
Dokuzuncu daire-i belediye mal kalemi başkâtibi izzetli Hamdi Efendi tarafından tebrik-i sal-ı cedidi mütezamın keşide-i silk tanzim kılınan tarihidir	Hamdi Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Edib-i şehir izzetli Yümnî Efendininidir	Yümnî Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Beş beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Erzincan sancağı vergi memuru Salim Efendi tarafından sal-ı cedid meyamin-i bedid hakkında söylenen tarihtir	Sâlim Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.2	Dört beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Huzur-u Humayun ders-i şerifi muhataplarından faziletli Abbas Fevzi Efendi-zâde faziletli Hafız Hasan Müctebi efendininidir	Hafız Hasan Müctebi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Beş dizelik bir benddir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i Hukuk Dairesi zabt ketebesinden izzetli Mazhar beyefendininidir	Mazhar Bey	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	On üç beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i İstinaf müdde'i-i	Tevfik Lâmih	1 Muharrem	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme

umumilerinden şair izzetli Tefvik Lamih beyefendinindir		1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896			alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi Mektubî kalemi hulefasından refetli Bahaeddin beyefendinindir	Ahmet Bahaeddin	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	İki parçadan oluşmaktadır. İkinci parçanın başlığına "Diğer" yazılmıştır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mirat-ı Mekteb-i Harbiye ve Mühendishane nam eserlerin muarriri ve Düzce redif taburu binbaşı refetli Esad Efendi'nin inşa eylediği tarih-i belagadır	Esad Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Beş beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Nizamiye-yi Elbise anbarı cam eşya kâtibi refetli İsmail Resmi efendinindir	İsmail Resmî Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.2	On bir beyittir. Sâl- i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi Tahrirat-ı Ecnebiyye kalemi baş kâtibi izzetli Mehmed Arif beyefendinin tarih-i ranalarıdır.	Mehmet Arif Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şair-i bedayi' müesser amedi- yi Divan-ı Hümayun hulefa- yı kiramından saadetli Latif Sürurî beyefendi hazretlerinin tebrik-i sal-ı cedid hakkında	Nazif Sururî Bey	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

tanzim eyledikleri tarih-i güzidedir					
Şair-i şirin-makal Divan-ı Umumiye mektupçusu saadetli mehmed Sadi beyefendi hazretleri tarafından tanzim kılınan kaside-i tarihiyyedir	Mehmet Sadi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tebrik-i sal-ı cedid meyamin-i bedidi mütezammin Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Meclis İdare azasından izzetli Salim beyefendinin inşad eyledikleri kıta-yı tarihiyyedir.	Sâlim Bey	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi mahzun evrak memuru refetli Hafız Tevfik efendinindir.	Hafız Tevfik Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.2	İki kıta ve bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Vakanüvis fezâil-i enis semahatli Ahmed Lütfi Efendi hazretlerinin sal-ı cedid meyamin hakkında inşad buyurdukları tarih-i muciz u ranadır	Vakanüvis Ahmet Lütfi Efendi	1 Muharrem 1314/1 Haziran 1312/13 Haziran 1896	682	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Agâh Bey-zâde şair-i mahir Ömer Fahri Bey'indir.	Agâh Beyzâde Ömer Fahri	1 Muharrem 1315/21 Mayıs	1031	s.1	İki ayrı parçadır. İkinci parça "Tarih-i Diğer" olarak başlıklandırılmıştır.

		1313/2 Haziran 1897			İki parçada da tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Amedî-yi Divan-ı Hümayun hulefa-yı kiramından saadetli Latif Sururi beyefendi hazretlerindir	Nazif Sururî	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır..
Bab-ı Ali Buhari-yi Şerif hocası şair-i şehir faziletli İbrahim Refet Efendi hazretlerindir	İbrahim Refet	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Yirmi dört beyittir. Üç beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bu da efendi-i mumaileyhindir		1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür
Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Odası mümeyyiz-i evveli izzetli Şükrü beyefendinindir.	Şükrü Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Altı beyittir. İki beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Divan-ı Umumiye-i Osmaniyye memurin şubesi sicil müsevvidi İsmet beyefendinindir	İsmet Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.2	Altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Edirne Mekteb-i İdadi-i Askerisi ikinci sene şakirdanından Halepli Tahir efendinindir	Halepli Tahir Efendi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran	1031	s.1	Bir kıtadır. İki ayrı dizede tarih düşürülmüştür.

		1897			
Fezaâtli Mehmed Burhaneddinü'l-Belhi Efendi hazretlerininindir.	Mehmet Burhaneddin El-Belhî	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Altı beyittir. Farsçadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kitabî-i Hazret-i Şehriyarîden izzetli Sabri beyefendininindir.	Sabri Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Üç dizede tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Sanayi muallimi mahreç-i mevalisinden faziletli Şakir Agahi efendininindir	Şakir Agâhî Efendi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Altı beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mektubî-i Maliye hulefasından refetli Ahmed Bahaeddin beyefendininindir.	Ahmet Bahaeddin	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.2	On sekiz beyittir. Üç dizede tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mektubi-i Seraskerî atıfetli Muhtar Bey Efendi hazretlerininindir	Mektubi-i Seraskerî Muhtar Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi Posta ve telgraf kalemi başkâtibi Arif beyefendininindir	Posta ve Telgraf Kalemi Başkâtibi Arif Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/ 2 Haziran 1897	1031	s.1	Dokuz beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şair-i şirin-makal Adanalı Arif Hikmet	Arif Hikmet Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs	1031	s.1	On iki beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid

beyefendinindir.		1313/2 Haziran 1897			dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet-i Mülkiye dairesi aza-yı kiramından atıfelli Sami beyefendi hazretlerininidir.	Sâmi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Dört beyittir. Son iki beyit "Diğer" olarak başlıklandırılmıştır. Her iki beyitte de tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi meclis idare azasından saadetli Salim beyefendinindir	Sâlim Bey	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	İki beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Umur-ı şehbenderi kalemi hulefa-yı müttehizanından izzetli Yümni efendinindir	Yümni Efendi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Üsküdar telgraf merkezi muharebe memurlarından Mehmed Şevki efendinindir.	Mehmet Şevkî Efendi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Dokuz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Vakanüvis fezail-enis semehatli Lütfi Efendi hazretlerininidir	Vakanüvis Lütfi Efendi	1 Muharrem 1315/21 Mayıs 1313/2 Haziran 1897	1031	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne Rüsumat müdüriyeti kâtibi Mehmed Necati Mehmet Necati	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1031	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Bab-ı Ali Buhari-i Şerif hocası şair-i şehir faziletli İbrahim Refet Efendi hazretlerindedir.	İbrahim Refet	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bidayet-i Tahsil mektebi muallimlerinden şair-i belîğ Mehmed Nuri Şeyda beyefendindedir	M. Nuri Şeydâ	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Yirmi altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk Dairesi zabıt ketebesinden Mazhar	Mazhar	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezareti Meclis-i mümeyyiz-i evveli izzetli Rıza beyefendi tarafından inşa buyurulan kıta-yı tarihiyye-i gurradır	Rıza	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Sal-ı Cedid	İmzasız	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898,	1386	s.1	Gazete tarafından yazılan haber ve kutlama içerikli nesir içinde yer alır. İki beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Suriye vilayeti merkez naibi Mehmed Mekki Efendi hazretlerinin tarih-i ra'nalarıdır	Mehmet Mekki Efendi	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet-i Mülkiye Dairesi aza-yı kiramından atıfeli Sami Efendi hazretleri	Sami Efendi	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs	1386	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

tarafından ihda buyurulmuştur.		1898,			
Tebrik-i sal-ı cedit meyamin-i bedidi mütezammın Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi meclis-i idare azasından izzetli Salim Bey efedninin inşad eylemiş oldukları tarih-i selistir.	Sâlim	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.1	Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Vakanüvis fezail-enis semahatli Lütfi Efendi hazretlerinin tevraih-i gurra u nefisesidir	Lütfi Efendi	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898,	1386	s.1	On üç mısradır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hakkâri sancağı tahrirât müdür muavini Mehmet Kamil	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	İki parçadan oluşmuştur. İkincisi "Diğer" olarak başlıklandırılmıştır. Üç tarih düşürülmüştür.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mahkeme-i Temyiz zabıt ketebesinden Mazhar	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Memurin-i Mülkiye Komisyonu heyet-i tahririyesinden İbnü'l Hamdi Atıf	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Naib-i merkez-i vilayet-i Erzurum El-Dai Ahmed Raşid	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedit dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Sâbık Beyrut Ticaret Mahkemesi Reisi Sabri	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Umur-ı Şehbenderi kalemi hulefasından İsmail hakkı	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bab-ı Ali Evrak odası hulefasından izzetli Hüseyin Mazhar beyefendinindir	Hüseyin Mazhar	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bab-ı Vâla-yı Ser-asekeri muhasebat dairesi ikinci şubesi ketebesinden Nazmi beyfendinin nazm-ı güzidesidir	Nazmi Beyefendi	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Yirmi beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Düzce redif binbaşısı refetli Esad Efendi'nin tarihidir	Es'ad Efendi	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	On altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
İzmit Sancağı devair-i belediye müfettişi Hakkı Bey'indir.	Hakkı Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kıta-ı Tarihiyye	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-yi Şahane birinci senesinden Halepli Tahir	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi başkâtibi saadetli Münir Bey'indir	Münir Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi meclis idare reis-i vekili şair-i şirin-kelam saadetli Salahaddin beyefendi hazretleri tarafından nazm u inşad edilen kıta-ı tarihiyye-i latifedir	Salahaddin Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi meclis-i Amare kalemi mümeyyiz-i evveli izzetli Rıza beyefendinindir	Rıza Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Dört beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi muhasebecisi saadetli Mahmud Bedri beyefendi hazretleri tarafından inşad edilmiştir	Mahmut Bedri	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi Tahrirat-ı Ecnebi kalemi başkâtibi izzetli Arif beyefendinindir	Arif Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Sene-i Zafer-i Cedid	Cemiyet-i Rüşumiyye azasından Mehmed Sadi	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Üç kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı devlet aza-yı	Ahmet Lütfi	1 Muharrem	1741	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür.

kiramından ve ulema-yı be-namdan vakanüvis semehatli Ahmet Lütfi Efendi hazretlerinin tarih-i bi-bedelleridir	Efendi	1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899			Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tahric mevalisinden faziletli İbrahim Refet Efendi hazretlerindir	İbrahim Refet	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tarih-i Sal “Şura-yı Devlet Mülkiye dairesi müdavimlerinden saadetli Mehmed Mesud Beyefendi hazretleri tarafından inşad olunmuştur.”	Mehmet Mesud Bey	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tebrik-i sal-ı cedid meyamin-i bedidi mütezamın Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi meclis idare azasından izzetli Salim beyefendinin inşad eyledikleri kaside-i selisedir.	Sâlim Beyefendi	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Yirmi beş beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tekfurdağlı İbrahim Fevzi Efendi'nindir.	İbrahim Fevzi Efendi	1 Muharrem 1317/30 Nisan 1315/12 Mayıs 1899	1741	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Umur-ı şehbenderi kalemi hulefasından	Yümnî Efendi	1 Muharrem 1317/30 Nisan	1741	s.1	Dört beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

izzetli Yümni Efendi'nindir		1315/12 Mayıs 1899			
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bab-u Vala Seraskerî muhasebat-ı umumiyye dairesi ikinci şube hulefasından Nazmi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Direklerarasında mukim-i hayali Şair Ömer	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Erzurum Merkez naib-i sabıkı Ahmed Raşid	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Es-seyyid Muhammed Burhaneddin El'Hüseyn'il Belhî	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Fazlî	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sekiz beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hocazâde Nuri	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Meclis-i Maarif azasından Hüseyin Raci	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Sanayi-i Şahane Arabî ve Farsî muallimi mecruh mevalisinden Şakir Agâh	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	İki parçadır. İkincisi "Diğer" olarak başlıklandırılmıştır. İki tarih düşürülmüştür.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ortaköy kazası mahkeme-i şeriyye kâtibi Abdülkadir	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi tahrirat-ı ecnebi kalemi başkâtibi Arif	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Sabık mekâtib-i İdâdiye-i mülkiye müfettişi Enver	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Talebe-i Ulumdan Prizrenli Ömer Lütfi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	On sekiz beyitli bir parça ve "Diğer" başlıklı bir kıtadan oluşur. Tarih düşürülmüştür.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi meclis idare kalemi ketebesinden İbrahim Seyfi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
İstanbul payelilerinden faziletli Mekki beyefendi hazretlerindir	Mekkî Beyefendi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.1	Yedi beyittir. İki Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kitabî-yi Hazret-i Şihriyarî Kalkandelenli izzetli Sabri beyefendi	Kalkandelenli Sabri Bey	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30	2094	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

tarafından ihda olunmuştur.		Nisan 1900			
Matbuat-ı Dahiliyye memurlarından ve erkân-ı daima-ı tahririyemizden şair-i bedi'ül-eser izzetli Samih beyefendinindir	Şair Sâmi Bey	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Meclis-i Maliye kalemi hulefasından Mehmed Hakkı efendinindir	Mehmet Hakkı	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi idare meclisi azalığı inzimamıyla baş katin saadetli Münir Bey'in	Münir Bey	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi meclis-i idare azasından saadetli Salim beyefendinindir.	Sâlim Bey	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.2	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şuara-yı be-namdan muhrec-payelilerinden Bab-ı Ali Buhari-yi Şerif hocası faziletli İbrahim Refet Efendi hazretleri tarafından tanzim olunana tarih-i ranadır	İbrahim Refet	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı devlet mülkiye diaresi aza-yı kiramından agtîfetli Sami beyefendi hazretlerinin	Sâmi Beyefendi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.1	Üç Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

sene-i cedide için söyledikleri tarih-i belagadır					
Vakanüvis semahatli Ahmed Lütfi Efendi hazretleri tarafından inşad olunan tarih-i gurradır	Ahmet Lütfi Efendi	1 Muharrem 1318/17 Nisan 1316/30 Nisan 1900	2094	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ayıntablı Hasırcızâde Sâmi	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Duyun-ı Humayun memurin şubesi sicil mesulü İsmet	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Dört kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Erzurum merkez nâib-i sabıkı Ahmet Raşid	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Eşya-yı Ayniyye memurlarından Şerafeddin	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Beş beyittir. Her beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Fesli zihaf alayının birinci taburunda mülazım İsa Hilmi	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hüdavendigâr Vilayeti merkez naibi Mehmed Mekki	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İmzasız	1 Muharrem 1319/8 Nisan	2450	s.1	Sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

		1317/21 Nisan 1901			
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İzmit tahrirât müdür muavini Hakkı	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kasaid-i Tebrikiyye'den imza: Mehruc E'd-dâi mevalisinden Bab-ı Ali Buhari- yi Şerif hocası İbrahim Refet	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	İki Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kuruçeşme Telgraf muhabere memuru Şevkî	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Küçük Pazar'da Hafız Mehmed Hıdır	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Marmara Ereğlisi liman reisi katib-i fırkateyn Ahmet Tevfik	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Posta ve Telgraf Meclis-i İdare azasından Salim	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Sekiz beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Prizrenli Ömer Lütfi	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	On sekiz beyit ve bir kıtadan oluşur. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Meclis-i İdare	1 Muharrem 1319/8	2450	s.1	Bir beyit ve bir bendden oluşur. İki Tarih

	azasından Mahmud Fazlı	Nisan 1317/21 Nisan 1901			düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vak'anüvis Lütfi	1 Muharrem 1319/8 Nisan 1317/21 Nisan 1901	2450	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Alâeddin Paşa- zâde Samih Fethi	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bâb-ı vâlâ-yı Seraskerî piyade daresi hulefasından Nazmi	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dersaadet emtia-yı dâhiliye Gümrüğü inspektörlerinden Hasan Talib	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Diyarbakır merkez ikinci müstantik-i sabıkı Abdülgani Fahri	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Liman reis-i firkateyn kâtibi Ahmet Tevfik	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam-ı Celil Seraskerî muhasibat-ı umumiyye daresi birinci şube hulefasından Fehmi	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Pazarbaşı kâtibi Pazarbaşı kâtibi	1 Muharrem		s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür.

	Mehmed Mehmet	1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158		Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Tekfurdağlı İbrahim Fevzi bin Hasan	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta meclis-i âzâsından Sâlim	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi sevk-i mekatib memuru İbrahim Seyfi	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Yemen merkez naibi müteveffa Asım Efendi'nin mahdumu Manisalı Ali Haydar	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	On bir beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Meclis-i Kebir maarif aza-yı kiramından nazım'ul-hükm saadetli Ahmed Hamdi beyefendi hazretleri tarafından dua-ı vacibü'd-dai hazret-i hilafetpenahiyi mütezammin olarak nazm u ihda buyurulan manzume-i gurradır	Ahmet Hamdi Bey	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.1	Otuz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Vakanüvis fezail-enis şura-yı devlet azasından semahatli Lütü Efendi hazretlerinin	Lütü Efendi	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30	3158	s. 1	Üç tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

tarih-i ranalarıdır.		Mart 1903			
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bab u Vala Seraskerî muhasebat dairesi şube-i hulefasından Nazmi	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Birecikli Namık Ekrem	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Cesr Mustafa Paşa'da on altıncı alay birinci tabur mülazım-ı sanilerinden Fazlı	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dahiliye Nezaret-i Celilesi Evrak kalemi hulefasından Ahmet Settar	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Mektubî kalemi hulefasından Florinalı Mehmed Nazım	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dersaadet Postası mühimme kalemi hulefasından Hakkı	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne merkez rüsumat müdürü serkâtibi Mehmed Necati	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Emtia-yı Dâhiliye Gümrüğü istmatorlarından Hasan Talib	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

		Mart 1904			
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Eşya-yı Ayniyye mağazası veznedarı Şerafeddin	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Gelibolu müdde-i umumisi Mehmed Fuad	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Gümölcine'de Kır Mahalle Medresesi müderrisi Mehmed Esad	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Nevvab müdavimlerinden Manisalı Ali Haydar	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Memurin-i Mülkiye komisyonu heyet-i tahririyesinden Atif	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Siirt sancağı müdde-i umumi muavini Osman Nuri	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi meclis-i idare başkâtibi Münir	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi sevk-i mekatib kalemi memurlarından İbrahim Seyfi	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi	1 Muharrem	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme

	tahrirat-ı ecnebiyye başkâtibi Arif	1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904			alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezareti Havale-name ketebesinden Ali Cevad	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezareti Meclis idare azasından Salim	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Tersane-i Amire memuriyet-i alisi ktaib-i umuru İbrahim Fevzi	1 Muharrem 1322/6 Mart 1320/19 Mart 1904	3503	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bab-ı Ali Evrak Odası mümeyyiz-i sanisi Hüseyin mazhar	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bitlis mudde-i umumi muavini Kani Hulusi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dahiliye Mektubi Kalemi hulefasından ve Mekteb-i Hukuk-ı şahane müntehi sınıf talebesinden Florinalı mehmed Nazım	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	On yedi beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne vilayeti Bidayet Mahkemesi sermüstantiki Mehmed Tefik	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Serbest nazımdır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne Vilayet-i celilesi dâhilinde	1 Muharrem	3857	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür.

	Ortaköy kazası Mahmutlu nahiyesi naibi Abdülkadir Haleti	1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905			Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Gelibolulu müdde-i umumi muavini Mehmed Fuad	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Serbest iki parçadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hassa fesli zihaf alayının birinci taburunda mülazım İsa Hilmi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hüdavendigâr İstinaf müdde-i umumiyyesi Tevfik Lamih	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Dört beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Maarif-i Umumiyye Nezaret-i Celilesi Meclis-i Kebir keyebesinden Müftü-zâde Mehmed	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam-ı Seraskerî muhasibat dairesi ikinci şubesi hulefasından Nazmi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Altı beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Maliye Nezaret-i Celilesi Arabî ve Farsî mütercimi ve Evrak-ı Umumiye kalemi mümeyyizi Kemal	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Nevvab müdavimlerinden Ali Haydar	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Üç beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Nevvab talebesinden İbnü'l Kazım Ali	1 Muharrem 1323/23	3857	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme

	Fuad	Şubat 1320/8 Mart 1905			alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Nevvab talebesinden ve Huzur-u Humayun ders-i şerifi muhataplarından merhum Naci İsmail Efendi-zâde Mehmed Şeref	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Sekiz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Musul merkez ikinci müstantiki Diyarbakırlı Abdülgani Fahri	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Talebe-yi ulumdan Hilmi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Havale-name kalemi muavinlerinden Ali Cevad	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi idare meclisi azalığı inzimamıyla başkâtibi Münir	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Yedi beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Meclis-i İdare azasından Mahmud Fazlı	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Bir kıtadır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Tersane-i Amire-yi memurin-i Aliyesi Tahrirat Kalemi ve muayene ve teftiş komisyonu kâtibi Tekfurdağı İbrahim Fevzi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Üç beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vodinalı C. Remzi	1 Muharrem 1323/23 Şubat 1320/8 Mart 1905	3857	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bitlis müdde-i umumisi muavini kâtibi Hulusi	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Cihat kalemi hulefasından Ahmed Şükrü	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Bir kıtadır. Tarihlidir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye nezaret-i Celilesi tesri'-i muamelât komisyonu umur-ı tahririyesinde müstahdem Florinalı Mehmed Nazım	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Otuz beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darülfünun-ı Şahane edebiyat şubesi mezunlarından Üsküdar'da Ahmediye medresesinden Hicaz Divrikli Tahir Nadi	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	On beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Devletli ismetli Saliha Sultan aleyhü'-ş-şan hazretlerinin ağalarından Abdurrahman Tahsin	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	On beyittir. Son beyit "Tarih-i Diğer" başlıklıdır. İki beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne vilayet-i celilesi dâhilinde Ortaköy kazasına melhuk Mahmutlu nahiyesi naibi	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Beş beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

	Abdülkadir Haleti				
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İmzasız	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Otuz üç beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kilyoslu müdde-i umumi muavini Mehmed Fuad	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	On üç beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Meclis-i Maarif kalemi hulefasından Kayserili Mehmed Sıdkı	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i İdadi-yi Tıbb-ı Şahanedan Fındıklılık M. Şekib	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	On yedi beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane talebesinden Lütfullah Paşa-zâde Şerif İlhami	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Musul merkez ser-müstantiki Diyarbakırlı Abdülfani Fahri	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Beş beyittir. Son dört beyit "Diğer" olarak başlıklandırılmıştır. Her bir beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Nazif Sururi	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Beş beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şirket-i Hayriyye Tahrirat	1 Muharrem	4211	s.1	Üç beyittir. Tarih düşürülmüştür.

	ketebesinden Refet	1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906			Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şura-yı devlet azasından Aziz	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Yedi beyittir. İki beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vakanüvis Lütfi	1 Muharrem 1324/12 Şubat 1321/25 Şubat 1906	4211	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür. Bir beyit "Tarih-i Diğer" başlıklıdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Bab-ı Vâla Seraskerî istihkâm ve inşaat dairesi tahrirat kalemi hulefasından Ahmed Saim	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Üç beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Odası mümeyyiz-i evveli Şükrü	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.2	İki beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye Nezaret-i celilesi Mektubî kalemi hulefasından tesri'i-i muamelat komisyonu umur-ı tahririyesinde müstahdem Florinalı Mehmed Nazım	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Yirmi üç beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darülmualimin-i Şahane müdavimlerinden Kayserili Mevlevi şeyhi-zâde Mehmed Şemsettin	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Yirmi yedi beyittir. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Defter-i Hakani Nezaret-i Celilesi Dersaadet senedâtı kayıt kalemi ketebesinden Mehmed	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Defter-i Hakani Nezaret-i Dersaadet senedat kalemi ketebesinden İbnü'l Tevfik M. Emin	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Fatih dersiamlarından Ali Nazmi	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Serbest nazımdır. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam u Vala Seraskerî istihkâm ve inşaat dairesi tahrirat kalemi hulefasından İbrahim Necati	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Altı beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Niğde Sancağı mutasarrıfı Asaf	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Dört beyittir. Son beyit "Diğer" olarak başlıklandırılmıştır. İki beyitte tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şehremanetinde devair-i belediye heyet-i sahiye müfettişlerinden Doktor Arif İsmet	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.2	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta nezaret-i Aliyesi Meclis-i İdare azasından Mahmut Fazlı	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	Üsküdar Bidayet	1	4565	s.1	On bir beyittir.

Tebrikiyye'den	Mahkemesi Ceza Dairesi azasından Tevfik Lamih	Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907			Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Midilli Mekteb-i İdadisi müdür muavinlerinden Zileli Ömer Lütfi	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Vakanüvis semahatli Lütfi Efendi hazretleri tarafından ihda buyurulmuştur.	Lütfi Efendi	1 Muharrem 1325/ 1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4565	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Abdurrahman Tahsin	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Ahmet Rifat	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Hafız Hasan Mücteba	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Hafız Mehmet Hilmi	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Halil Fevzi	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	İbnü't Tevfik M. Emin	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani	4916	s.2	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

		1323/4 Şubat 1908			
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Mazhar	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Nazım	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Tevfik Lamih	1 Muharrem 1326/4 Şubat 1908/22 Kânunusani 1323/	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Ziya	1 Muharrem 1326/22 Kânunusani 1323/4 Şubat 1908	4916	s.1	Sâl-i Cedid dolayısıyla kaleme alınmıştır.

1.2. VELÂDET-İ HÜMÂYÛN ŞİİRLERİ

Osmanlı Devleti'nde son dönem icra edilen kutlamalardan biri de Velâdet-i Hümâyûn vesilesiyle yapılan etkinliklerdir. Bu kutlamalarda Osmanlı donanmasına ait gemiler tarafından yirmi bir pare top atışının yapılması, resmî dairelerin, gemilerin ve konakların kandillerle aydınlatılması, mızık gösterilerinin yapılması, suçluların affedilmesi gibi rutinleşen eylemler gerçekleşmektedir. Osmanlı limanlarında demirli bulunan yabancı gemilerin veya yabancı devletlerin limanlarında bulunan Osmanlı gemilerinin de bu kutlamalara sancaklarını keşide ederek, top atarak ve o akşam kandillerle aydınlatma yaparak katıldıkları görülür (Batmaz 2007: 23). Velâdet-i Hümayûn için *İkdam*'da kutlama şiirleri yayımlanmış; bu şiirlerde padişahın sağlıklı ve ömrünün uzun olması için dualar edilmiş ve yapılan hizmetler övülmüştür. Şiirlerde padişah, İskender'e benzetilmiş; Osmanlı tarihinin gururu olarak nitelendirilmiştir. Bu şiirler "kaside-i tahmidiyye" olarak adlandırılmıştır.

Resim, 194. Sayı 1. Sayfada yer alan arma, sülûs "Veladet-i Hümayun cenab-ı hilafet-penâhî" ve iki yanda "Padişahım çok yaşa"

İkdam'ın 1896-1914 yılları arasında yayımlanan nüshalarında yayımlanan yüz yetmiş beş Veladet-i Hümayûn şiirinde imzaları bulunan isimler şunlardır:

Abbas Haverî Efendi, Abbas Lütfü, Abdüllatif İrfan, Adanalı Arif Hikmet, Agâh Beyzâde Ömer Fahri, Ahmet Bahaeddin, Antalyalı Mehmet Selim, Arif Bey, Arif Hikmet, Asım Bey, Ayntaplı Hasırcızâde Sami, Aziz Bey, Bahaeddin Efendi, Batumlu Ragıp Efendi, Birecikli Namık Ekrem, Celal Bey, Mesud, Cemil, Ahmed

Settar, Florinalı Mehmed Nazım, Şükrü, Priştineli Sabri Cemili, Mehmed Hamdi, Lütfi İhsan; D Eyüplü Ali Haydar, Ahmet Tevfik; M. Emin, Selahaddin, Çorumlu Mehmed Faik, Abdurrahman Tahsin Ağa, Cevad Refî'i, Hakkı, Gordikyan İstapan, Ethem, Fatsalı Topal-zâde Osman Fahri, Fehim Bey'in Kerimesi Hanım, Ferit Efendi, Fındıklılı Hakkı, Fuad, Sadık Vicdani, Mehmed Esad, Hafız Şem'î Efendi, Hafız Tevfik Efendi, Hakkı, Halil Haşmet Efendi, Zühdü, Hamide Hanım, Hasan Asaf, Hasan Bahşî Efendi, Hüseyin Behçet, Hüseyin Dâniş, Hüseyin Hüsnü, İbn Abidin A. Cevdet, İbn'ül Cemal Enver, Cevat Efdaleddin, İbn-i Hamdi Atıf, İbrahim Fahrettin Efendi, İbrahim Rıfki, İbn'ü'r-refik M. Hikmet, İshak Ferera, İsmail Resmî Efendi, İsmail Selami Efendi, İzzet Bey, Kale-i Sultaniyeli Kasım, Kamer Hanım, Kâtibzâde Nazif, Kayserili Mehmed Sıdkı, Mustafa İbn-i Musa, Kemal Sâfî, Kilisli Mehmet Rıfat Efendi, Kütahya redif-leva Erkan-ı Harbiye mahlûk mülazım-ı evvel Hüseyin Tahsin, Mesudi Hafız Baha, M. Tevfik, Mahir İsmail Hakkı, Hafız Hasan Kamil, Mazhar; İbrahim Necati, Ferid, İbnü'l-hazır Rüşdü; Mazhar, Mehmet Arif Bey, Mehmet Cemil Bey, Mehmet Halit Efendi, Mehmet Nâdir Efendi, Mehmet Nazım, Mehmet Necati Efendi, Mehmet Reşit Efendi, Mehmet Şakir, Mehmet Şevkî, Mazhar Efendi, Ahmed Cevdet, Servet, Şevket; Midhat Rebi, Kâtip-zâde Nazif, İbnü'l Hamdi Atıf, Süleyman, Muammer Bey, Muhtar Efendi, Mustafa Bey, Mustafa Mahzumî, Mülazım İsa Hilmi, Mehmed Sadi, Nazif Sururî, İbrahim Hakkı, Numan Mahir, Nüzhet Paşazâde Sâlim Bey, Ömer Adil Bey, Ömer Fahri Bey, Ömer Lütfü, Mehmet, Rasim Tarık, Refet, Hattî-zâde Mehmed Hurşid, Rıfat Efendi, Sâbit Paşazâde Abdülkadir, Hafız Hasan Müctebi, Salahaddin, Salih Sâim Bey, Siracettin, İbrahim Zihni, Asım, Şekip Efendi, Hafız Şem'i, Cemal Bey, Ömer Fahri, Refet; Hocasâde Hafız Müctebî, Şükrü Beyefendi, Tahsin Beşirî, Kenanzâde Ali Rahmi, Ömer Lütfi, İbrahim Seyfi, Tevfik Lâmih, Fazıl, Reşid, Rekalı-zâde Mehmed İsmet, Cemaleddin, Salacaklı Afi, Vecihî Efendi, Abdülfettah, Hüseyin Naci, Mehmet Nuri, Vodineli H. Remzi, Yusuf Nihat, Yümnî Efendi ve Ziya.

İkdam'ın ilk nüshasının çıkması aynı güne denk geldiği için her veladet kutlama sayısında gazetenin geldiği nokta ve yayın politikası hakkında bilgi verilmektedir.

Tablo 2: Velâdet-i Hümayûn Şiirleri

Başlık	Şair	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Muhtar Efendi hazretleri tarafından tanzim olunup bir nüshası ele geçirilen kaside-i tarihiyye	Muhtar Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Darülacezenin devir ve taksiminin üzerine yazılan tarih kıtası ve otuz iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Azamet-i Divan-ı Hümayun müttehizan hulefasından saadetli Nazif Sururî beyefendi hazretlerinin manzume-i gurralarıdır	Nazif Sururî	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İbn'ül Cevat Efdaleddin	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i İdadi-i Harbi-yi Şahane şakirdanından Osman Efendi'nin kaside-i belagasıdır		16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hüseyin Dâniş	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane sınıf-ı aliyye talebesinden Diyarbekirli Ferit Efendi'nindir	Ferit Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Mekteb-i Hukuk-ı Şahane üçüncü sınıf talebesinden Abdülatif İrfan beyin kaside-i tebrikiyye-i gurrasıdır.	Abdülatif İrfan	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	On üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Harriye-yi Şahane süvari sınıf şakirdanından Sabit-Paşazâde Üsküdarlı Abdülkadir beyefendinin inşa etmiş oldukları kaside-i tebrikiyyedir	Sâbit Paşazâde Abdülkadir	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Dört kıta ve iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Taşlıca müfettişi merhumun büyük biraderi Taşlıca muteberan-ı handanından müteveffa İbrahim Efendi'nin mahdumu Aziz beyefendinin manzumesidir	Aziz Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Nezâret-i Celile-i Dâhiliyye Evrak Odası sermukayyidi izzetli Şükrü beyefendinin manzume-i bediasıdır	Şükrü Beyefendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Nizamiyetü'l Besa anbarı ketebesinden İsmail Resmî efendindedir	İsmail Resmî Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Ecille-i Rical-i Devlet-i Aliyyeden merhum Selim	Mustafa Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat	194	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla

Ratib-zâde Maliye hazine-i celilesi tekaüdlерinden Mustafa Bey'in manzume-i tebrikiyyesidir		1895			kaleme alınmıştır.
Kabataş'ta kâin Şems'ül-mekatib Mekteb-i hususisinin edebiyat-ı Farsi ve Lisan-ı Osmani muallimi erbab-ı iktidardan mekremetli Hafız Şem'i Efendi'nin manzume-i tebrikiyyesidir	Hafız Şem'i Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk dairesi baş mümeyyizi Ethem Efendi'nin eser-i hame-i beligalarındır	Ethem	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Celb-i Mahkeme-i Ticaret aza-yı daimesinden Ceberizâde Mehmed Şefik Efendi'nin mahdumu Mehmet Şevki Bey'in veladet-i bahrü's-saadet Cenab-ı tac-darı hakkında bir kaside-i şükran-ı amizanesidir	Mehmet Şevki Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.2	Yirmi iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Merhum Nüzhet Paşa-zâde alay kâtibi izzetli Salim Bey'in neşide-i tebrikiyyesidir	Nüzhet Paşazâde Sâlim Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Dört beyit ve bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Emtia Gümrüğü	Asım Bey	16 Şaban	194	s.3	Beş beyittir.

Nâzırı merhum Mahmut Bey'in Mahdumu refetli Asım Beyefendinin Veladet-i Hümayun-ı mesa'det makrun hasebiyle yazdığı kaside-i bergüzidesidir		1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895			Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı Bahriyye Kalemi ketebesinden Ağâh beyzâde Ömer Fahri beyindir	Ağâh Beyzâde Ömer Fahri	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Refetli İzzet Bey'in zâde-i tab-ı şairanesi olan kaside-i ranadır	İzzet Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	On iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Veladet-i Hümayun hazret-i padişahiyi tebriken Edirne Duyun-ı Umumiyye-i Osmaniyye Nezareti muhasebe kalemi mukayyidi Abbas Haveri Bey tarafından inşa dulan manzumedir	Abbas Haverî Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Sultani talebesinden Mehmed Nadir Efendi'nin manzumesidir	Mehmet Nâdir Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	On bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Velâdet-i bahrü's-saadet hazret-i şehriyari hakkında Mekteb-i İdadi-yi	Mehmet Reşit Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	On iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

Mülkiye üçüncü sınıf talebesinden Mehmed Reşid Efendi'nin tanzim eylediği kaside-i tebrikiyyedir					alınmıştır.
Mekteb-i Mülkiye-yi ahane idadisi mezunlarından Mehmed Halid Efendi'nin inşa eylemiş oldukları kaside-i tebrikiyyedir	Mehmet Halit Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Dört kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mektubi-yi ser-askeri atıfelli Muhtar Efendi hazretlerinin hemşire-zâdeleri Darülmualimat muavinelerinden iffetli Hamide hanımefendi tarafından irsal edilmiştir	Hamide Hanım	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Hariciye Nezaret-i celilesi mektubi kalemi hulefasından Ömer Adil Bey'indir	Ömer Adil Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	On altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Tophane-i Amire ruz-namçe kalemi muhasebecisi refetli Salih Saim Bey'in manzumesidir	Salih Sâim Bey	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Hukuk müntehi sınıf azkiya-yı şakirdanından Hasan Asaf beyefendinindir	Hasan Asaf	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Yirmi üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bu sene-i mübarekede Mekteb-i Fünun-ı	Batumlu Ragıp Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani	194	s.3	On altı beyittir. Veladet-i Hümayûn

Harbiye-yi Şhaneden piyade mülazım-sanilikle neşet eden Batumlu Ragıp Efendi'nin manzumesidir		1310/11 Şubat 1895			dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Soğukçeşme Rüşdiye-yi askeriye müntehi sınıf talebesinden Kilisli Mehmet Rifat Efendi tarafından tanzim olunan kasidedir	Kilisli Mehmet Rifat Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Beş dizeden oluşan beş benddir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi muhasebe-i ulumiyye makbuzat kalemi hulefasından refetli Ahmed Bahaeddin beyefendinindir	Ahmet Bahaeddin	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Yirmi üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Cidde Bedayet Mahkemesi reis-i sabıkı izzetli Yümni Efendi'nin zâde-tab-ı beliganesidir	Yümni Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Aksaray'da Murat Paşa Mahallesi imamı Efendi'nin mahdumu Vecihi Efendi'nin kıtasıdır	Vecihî Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi mahzun evrak memuru Hafız Tevfik Efendi'nindir	Hafız Tevfik Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Altı beyittir. Tarih düşürülmüştür. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Dördüncü daire-i belediye tahrir kalem	Kamer Hanım	"16 Şaban 1312/30 Kânunusani	194	s.3	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn

ketebesinden Naibzâde Mehmed Naib efendi'nin celilesi Namaz Hocası müellifi Kamer Hanım'ındır		1310/11 Şubat 1895			dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şirket-i Hayriyye Tahrirat Kaleminden Rifat Efendi	Rifat Efendi	16 Şaban 1312/30 Kânunusani 1310/11 Şubat 1895	194	s.3	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Amedi'-i Divan-ı Humayun hulefa- yı müttehizanından şair-i şirin-makal, edib-i bir-hemal saadetli Nazif Sururi beyefendi hazretlerinin zâde-i tab-ı beligaları olan manzume-i dil- nişindir	Nazif Sururî	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	Altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Encümen-i Teftiş ve muayene asa- yı kiramından izzetli Tefvik Lamih Efendi tarafından keşide-i rişte-i nazm edilen kaside-i rengindir	Tefvik Lâmih	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	On altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Hukuk-ı Şahane talebesinden Mazhar Efendi'nin zâde-i tab'ı olan kasidedir	Mekteb-i Hukuk-ı Şahane Talebesi Mazhar Efendi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	Otuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Celb-i Mahkeme-i Ticaret aza-yı daimasından Caberî-zâde Mehmed Şefik Efendi'nin	Mehmet Şevkî	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	Otuz üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

mahdumu Hukuk-ı şahane talebesinden Mehmed Şevki Efendi'nindir					alınmıştır.
Mahkeme-i Temyiz istida dairesi mümeyyizi Berut eşrafından izzetli Mustafa Mahzumi beyefendinin tanzim eyledikleri kaside-i garradır	Mustafa Mahzumî	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Tahsin Beşirî	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	Yirmi dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i İstinaf hukuk kısmı ketebesinden hattat Zühdü- zâde refetli İbrahim Fahredden Efendinindir.	İbrahim Fahrettin Efendi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	On dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Dersaadet Mekteb-i İdadi-i Mülkiyesi müntehi sınıf talebesinden Salahaddin Efendinindir	Salahaddin	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.1	On beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı bahriye kalemi ketebesinden şair-i nazik-eda Agâh Bey-zâde refetli Ömer Fahri beyefendinin manzume-i dilârâsıdır	Agâh Beyzâde Ömer Fahri	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Yedi benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

İsmet-zâde doktor refetli Mehmed Arif beyefendi tarafından inşad olunan kaside-i ranadır	Mehmet Arif Bey	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	On bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şems'ül-Mekatib Farsî muallimi Hafız Şem'i tarafından nazm edilmiştir	Hafız Şem'î Efendi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Serbest nazım örneğidir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Makam-ı Serkaskeri Sıhhiye Dairesi Tahrirat kalemi ketebesinden refetli Bahaeddin Efendi tarafından gönderilmiştir	Bahaeddin Efendi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Üç benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Erkan-ı Harbiyye-i Umumiyye dairesi dördüncü şube ketebesinden Hakkı	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Liman Dairesi Tahrirât Kalemi Ketebesinden ve ezkiyadan fütüvvetli Cemil Bey'in nazm eylediği kıta-ı ranadır	Cemil	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Edirne Rüşumat müdüriyeti serkâtibi Mehmet Necati Efendi tarafından inşad olunmuştur	Mehmet Necati Efendi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şems'ül-Mekabtib muallimlerinden ve	Şems'ül Mekâtib Muallimlerinden Cemal Bey	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31	548	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla

müessesatından Cemal Bey'in inşad eylediği kıta-ı duaiyyedir		Kânunusani 1896			kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Talebe-i Ulumdan Divrikli Kenanzâde Ali Rahmi	16 Şaban 1313/19 Kânunusani 1311/31 Kânunusani 1896	548	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şair- ter-zeban Mehmet Cemil beyfendinin manzume-i edibaneleridir.	Mehmet Cemil Bey	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Bab-ı ser-askeri levazımat dairesi ikinci şube ketebesinden İbn'ül Cemal Enver	İbn'ül Cemal Enver	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Udeba-yı asırdan izzetli Yümni Efendinindir	Yümni Efendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şura-yı Bahriye Kalemi ketebe-i müteheyyesinden şair-i bedi'ül-me'ser Ömer Fahri beyfendi tarafından keşide-i silkillal nazm kılınan manzum-ı gurradır	Ömer Fahri Beyfendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Dört kıta ve dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Hukuk Birinci sınıf talebesinden Arif Hikmet	Arif Hikmet	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Yedi benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyyesi tahrirat-ı ecnebiyye kalemi başkâtibi izzetli	Arif Bey	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

Arif Bey'in tanzim etmiş oldukları manzume-i ranadır					alınmıştır.
Şems'ül-Mekatib Mektebi Arabi ve Farsi muallimi şair nezîyetü'l makal mekremetli Hafız Şem'i Efendinin manzume-i ranasıdır	Hafız Şem'î Efendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dersaadet Mekteb-i İdadi-i Mülkisinden Selahaddin	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Yirmi beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Cidde hane-i amire havz fabrika-yı hümayunu üçüncü sınıf idadiyesinden 94 numaralı Aksaraylı İsmail Selami Efendi'nin kıtasıdır	İsmail Selami Efendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi Muhasebat-ı atika varidat şubesi ketebesinden Hasan Bahşi Efendinindir	Hasan Bahşî Efendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darüşşafakadan mezun Ahmet Tefvik	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Sakız adası vaizi faziletli Abbas Efendi-zâde Hafız Hasan Müctebi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Harbiye-yi Şahane bayar sınıfı	Halil Haşmet Efendi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19	902	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla

şakirdanından Halil Haşmet Efendinin kıta-i renginidir		Kânunusani 1897			kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Pazarbaşı Kâtibi Mehmet Ali	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Galata Dâhiliye Gümrüğünden Fındıklılı Hakkı	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Antalyalı Mehmet Selim	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kayserili Mustafa İbn-i Musa	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Refet	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Cidde vali kaymakam esbaki Fehim Bey'in kerimesi hanımefendinin manzumesidir	Fehim Bey'in Kerimesi Hanım	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kemal Sâfi	16 Şaban 1314/7 Kânunusani 1312/19 Kânunusani 1897	902	s.2	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kaside		16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9	1252	s.1	İmzasız olarak metin içinde yer almaktadır. Yirmi beyittir.

		Kânunusani 1898			Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Gazetemiz heyet-i tahririyesinden Belaga-i Osmaniyenin mayeü'l-iftiharı şair-i bedia Hüseyin Daniş beyefendinindir	Hüseyin Dâniş	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Sekiz kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şirket-i Hayriyye inspektor kâtibi şair-i bedia-perdaz Agâh Bey-zâde Ömer Fahri Bey'in kaside-i dilbazıdır	Ömer Fahri Bey	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Haleb defter-i hakani memurlarından izzetli Atai efendini mahdumu mekteb-i İdadi-yi Mülki mezunlarından şair-i mahir İsmail Hakkı Bey'indir	Mahir İsmail Hakkı	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İbn-i Hamdi Atif	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Tefeyyuz müdür izzetli Muammer Bey Efendi tarafından varid olunmuştur	Muammer Bey	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Adliye-yi Nezaret-i Celilesi Mahkeme-i Temyiz hukuk dairesi zabıt	Mazhar Bey	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Yirmi dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla

ketebesinden ve Mekteb-i Hukuk-ı Şahane mezunlarından izzetli Mazhar beyefendinin manzume-i edibaneleridir					kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i mülkiye-i Şahane idadi-i münthehi sınıf talebesinden Servet	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mülkiye-i Şahane idadi-i münthehi sınıf talebesinden Mehmed Sadi	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Şair-i bedia-tıraz Tefik Lamih beyefendi tarafından keşide-i silk-i belagat kılınmıştır	Tefik Lâmih	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mekteb-i Mülkiye-i Şahane münthehi sınıf talebesinden Şamlı Mehmed Şakir	Mehmet Şakir	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Beş dizelik beş parçadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Erkan-ı Harbiye-i Umumiyye dairesi dördüncü şubesi dördüncü sınıf hulefasından Hakkı	Hakkı	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Çorum sancağı Meclis-i idare baş kâtibi Celal Bey'indir	Celal Bey	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	On üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

					alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-i Şahane idadi-i muntehi sınıf talebesinden Şevket	16 Şaban 1315/28 Kânunuevvel 1313/9 Kânunusani 1898	1252	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kaside		16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1252	s.1	İmzasız olarak metin içinde yer almaktadır. Yirmi bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk ketebesinden Mazhar	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	Yirmi üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Görice Tahrirat Müdürü Sadık Vicdani	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	Beş serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ticaret u Nafia Nezaretinden Nafia idaresi başkâtibi Reşid	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şirket-i Hayriyye inspektörü kaibi Ömer Fahri	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	Üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Merzifon kaymakam-ı sabıkı Süleyman	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel	1608	s.1	On beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

		1898			alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Liman dairesi deavi-i Bahriye kalemi Mesudi Hafız Baha	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şura-yı Devlet istinaf kalemi hulefasından Hocazâde Hafız Müctebî	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1608	s.1	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Talebe-i Ulumdan Prizrenli Ömer Lütfi	16 Şaban 1316/18 Kânunuevvel 1314/30 Kânunuevvel 1898	1962	s.1	Serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezareti Meclis-i İdare azasından Salim	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Dört kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şirket-i Hayriyye inspektör kâtibi Agah bey-zâde Ömer Fahri	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Memurin-i Mülkiye komisyonu hulefasından İbnü'l Hamdi Atif	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dersaadet Postahanesi damga memuru Çorumlu Mehmed Faik	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Beş benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	Hüseyin Behçet	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel	1962	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i

Tebrikiyye'den		1315/19 Kânunuevvel 1899			Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kale-i Sultaniyeli Kasım	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dahiliye Nezareti Evrak Odası mümeyyiz-i evveli Şükrü	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Sanayi- i Nefise-i Şahane mezunlarından Midhat Rebii	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk dairesi ketebesinden Hafız Hasan Kamil	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Yirmi bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şems'ül Mekatib mektebi Arabi ve Farsi muallimi Hafız Şem'i	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Adanalı Arif Hikmet	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Meclis İdare Kalemi ketebesinden	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel	1962	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

	İbrahim Seyfi	1899			alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Fatsalı Topal- zâde Osman Fahri	16 Şaban 1317/7 Kânunuevvel 1315/19 Kânunuevvel 1899	1962	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Trablusgarp'tan Rekalı-zâde Mehmed İsmet	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Dokuz beyitlik dört parçadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Talebe-i Ulumdan Prizrenli Ömer Lütfi	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	On bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ayntaplı Hasırcızâde Samii	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	On yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyyesi Meclis-i İdare azasından Salim	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	On iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İshak Ferera	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Dokuz kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Hama Sancağı müdde-i umumi muavin-i sabıkı Zühdü	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Yirmi beyittir. İki beyitte tarih düşürülmüştür. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

					alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vefa mekteb-i İdâdisi talebesinden Mehmet Nuri	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Yedi kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam-ı Vala-yı Seraskerî muhasibat-ı umumiyye ikinci şubesi hulefasından Nazmi	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Beş benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darülfünun-ı Şahane hukuk şubesi üçüncü sınıf talebesinden Giresunlu mehmed Hamdi	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.2	Altı kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Edirne ma-tahrir- i vergi idaresi hulefasından Cevad Refî'i	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.3	On üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Birecikli Namık Ekrem	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.3	Yedi benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mektubi-yi Hariciye kalemi hulefasından Katip-zâde Nazif	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.3	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	M. Tevfik	16 Şaban 1318/26 Teşrinisani 1316/9 Kânunuevvel 1900	2317	s.3	Beş dizelik bir benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye		16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kilis Hocaşâde Abdurrahman Lamii	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Beş benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	İbn Abidin A. Cevdet	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	On sekiz beyittir. Tarih düşürülmüştür. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darülfünun-ı Şahane edebiyat şubesi müdavininden Priştineli Sabri Cemili	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Beş kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Malulat kaleminde mukayyid İbnü'l-hazır Rüşdü	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Serbest nazımdır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Tıbbiye-yi Şahane idadisi talebesinden Fazıl	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Pazarbaşı kâtibi Mehmet	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	İdadi-yi Harbî-i Şahaneden	2670, 16 Şaban 1319/14	2670	s.2	Altı beyittir. Veladet-i

Tebrikiyye'den	mezun İbnü'r-refik M. Hikmet	Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901			Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Kütahya redif-leva Erkan-ı Harbiye mahlûk mülazım-ı evvel Hüseyin Tahsin	2670, 16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Kırk bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Yıldız mevki-i âlisinde fesli zihaf alayının birinci taburunda mülazım İsa Hami	Mülazım İsa Hilmi	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	On kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Mektubi-i Hariciye kalemi hulefasından Katib-zâde Latif	Kâtibzâde Nazif	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Yedi kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Üsküdar'da Salacaklı Afi	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Yedi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Üsküdar Polis Meclisi azasından sivil serkomiseri Cemaletdin	16 Şaban 1319/14 Teşrinisani 1317/27 Teşrinisani 1901	2670	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kaside	İmzasız	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.1	Gazetenin ilk sayfasında yer alan haber ve kutlama içerikli metin içinde yer alır. Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Gümölcine'de Kız Mahalle Medresesi müderrisi-zâde müderris Mehmed Esad	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Yirmi dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye nezareti evrak kalemi hulefasından Ahmed Settar	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Otuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ermeni mektepleri Lisan-ı Osmani muallimi Gordikyan İstegan	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Kırk bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darüşşafaka münthehi sınıf talebesinden Eyüplü Ali Haydar	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	On bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Darülfünun-ı Şahane mezunlarından Lütfi İhsan	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	On beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Hukuk şakirdanından Ahmed Cevdet	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Beş dizeli beş parçadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şirket-i Hayriyye Tahrirat kaleminde Refet	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	On üç beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vefa Mekteb-i İdadisi talebesinden 514 numaralı Hüseyin Naci	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Yirmi beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şehr-emaneti muhasebesinden Asım	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Dört beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Defter-i Hakani Nezaret-i Celisi Dersaadet Senedat Kalemî ketebesinden Ticaret-i Hamidi Mekteb-i Âlisi talebesinden M. Emin	16 Şaban 1322/12 Teşrinievvel 1320/25 Teşrinievvel 1904	3723	s.2	Bir kıtadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Gelibolulu müdde-i Umumiye muavibi Fuad	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Birbirinden bağımsız elli bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vodinelî H. Remzi	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	On beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Ermeni Mektepleri Lisan-ı Osmanî muallimi Gordikyan İstefan	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Altı dizeli altı parçadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Şarköy kazası naib-i sabıkı Malatyalı İbrahim Zihni	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

					alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Klemi hulefasından Ahmed Settar	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam-ı Âli-i Ser-askeri piyade dairesi üçüncü şube ketebesinden Ferid	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Dokuz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Celb merkez ticaret mahkemesi reis-i sabıkı Mesud	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	On altı beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Niğde İdadisi Farsî muallimi İbrahim Hakkı	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Beş benttir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vefa Mekteb-i İdadisi müntehi sınıf talebesinden Hüseyin Naci	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Yirmi bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Vefa mekteb-i İdadisi ikinci sene şakirdanından 970 numaralı Abdülfettah	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Beş beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Makam-ı Vala-yı Seraskerî inşaat dairesi tahrirat klemi hulefasından İbrahim Necati	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	On bir beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	Kayserili	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel	4078	s.2	On üç beyittir. Veladet-i

Tebrikiyye'den	Mehmed Sıdkı	1321/15 Teşrinievvel 1905			Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Reis-i Ulema-yı Irak hafidi Hattizâde Mehmed Hurşid	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	On iki beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Dahiliye Nezaret-i Celilesi Mektubî kalemi hulefasından tesri'-i muamelat komisyonuna memur Florinalı Mehmed Nazım	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Altı dizelik dört parçadır. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den	Devletli ismetli Saliha Sultan aleyhü'ş-şan hazretlerinin ağalarından Abdurrahman Tahsin	16 Şaban 1323/2 Teşrinievvel 1321/15 Teşrinievvel 1905	4078	s.2	Sekiz beyittir. Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*		16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Mazhar	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Ziya	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Nazım	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	İbrahim Rifkı	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme

					alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Şekip Efendi	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Siracettin	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Numan Mahir	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Hüseyin Hüsnü	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Rasim Tarık	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Yusuf Nihat	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Abbas Lütfü	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Ömer Lütfü	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Tebrikiyye'den*	Ferit	16 Şaban 1325/11 Eylül 1323/24 Eylül 1907	4783	s.2	Veladet-i Hümayûn dolayısıyla kaleme alınmıştır.

1.3. CÜLUS-I HÜMÂYUN ŞİİRLERİ

Cülus-ı Hümâyun şiirleri, padişahın cülusunun yıl dönümü onuruna yayımlanmışlardır. Hükümdarların ve özellikle Osmanlı şehzâdelerinin tahta geçmesi anlamında kullanılan cülûs, Osmanlılar'da daha çok şehzâdelerin tahta geçişi münasebetiyle kullanılmış, bununla ilgili olarak cülûs bahşişi, cülûs çıkması, cülûs terakkîsi, cülûsiye vb. tabirler ortaya çıkmıştır (Özcan 1993: 109).

Osmanlı geleneğinde padişahın tahta çıkışı tellallar ve top atışlarıyla halka duyurulmakta devletin her tarafına gönderilen fermanlarla bütün tebaaya haber iletilmekte ve şenlikler yapılmaktaydı. Hutbeler yeni hükümdar adına okunmakta ve sikkenin de onun adına kestirilmesi emredilmekteydi. Yüzyıllarca nazım halinde ve çoğunlukla kaside şeklinde yazılan cülûsiyelerin II. Abdülhamid devrinde gazetelerin ve gelişen gazeteciliğin tesiri ile mensur olarak yazıldığı da görülmüştür. Cülûsiyelerde yeni hükümdarın tahta çıkması münasebetiyle ülkenin mutluluk, huzur ve refaha kavuştuğu, halkın sevinç duyduğu vurgulanır ve Allah'a şükredilmektedir (Özcan 1993: 113).

İkdam'ın 1896-1914 yılları arasında yayımlanan nüshalarında yayımlanan yüz doksan dokuz veladet-i hümâyun şiirinde imzaları bulunan isimler şunlardır:

Abbas Hâverî, Abdurrahman Tahsin, Mazhar, Ahmet Bahaeddin Bey, Ahmet Settâr, Ahmet Şakir, Aksaraylı Sezâî, Alaybeyizâde Naci, Ali Buşuşa Efendi, Ali haydar, Arif Bey, Arif Beyefendi, Mehmet Ali, Mahfî, Aziz Bey, İbn-i Cemal Enver, Nazmi, Hamit Nusret, Suphi Efendi, Mehmet Kasım, Lapsekili Ali Rıza, Balıkesirli Hüsameddin, Ahmet Cevdet Efendi, Hayrî, Cemil Bey, Halis, Hamide Hanım, Darüttedris Talebesinden Fethi Bey, Mehmet Ali Şâdi, İbn'ür-Râğıp Mehmet Reşid, Mehmet Namık, Niyazi, Ebû Nâsır Şakir, Eczacızâde Kâzım, Mehmet Necati, Abbas Havrî, El-fakirü'd-dâi Es-Seyyid Muhammed Burhane'tül Hüseyiniyü'l Belhî, Emine Nimet, Emir Abdülkadirzâde Ferik Muhiddin Paşa, Hüseyin, Ensârizâde Mehmet Nâib Bey, Batumlu Râğıp, Bâki Efendi, Mehmet Vefik, İbn-i Cenâb Ahmet Kemal, R. Vahyi, Mehmet Said, Mehmet Şevket, Esad Hayrettin, Eş-Şerif Nesib Efendi, İbn'ül Hazır Rüşdü, Gördükyan İstapan, H. Remzi, Hafız Müctebâ, Hafız Şem'î Efendi, Hafız Tevfik Efendi, Halil Şehâp

Bey, Hamide Hanım, Lütfü İhsan, Hasan Fehmi Efendi, Hasan Talib, Hazine-i Celile-i Maliye'den Mehmet Mustafa, Hoca-zâde Hafız Mücteba, Hüsameddin Bey, Hüseyin Daniş, Hüseyin Hazım, İbn'ül Hamdi Bin Atıf, İbnü'l Hadr Rüşdî, İbrahim Refet, Apostol, İshak Ferera, İsmail Hakkı, İzmirli Hafız İsmail, Kalkandelenli Ali Sabri, Kamer Hanım, Kâmil Bey, Ziya, Ali Fuad, Memuru Şevkî, A.Nuri, Mazhar, Manastırlı Câvid, Mahmut Beyzâde Âsım Bey, Mahmut Fazlî Bey, Ziya Efendi, Ahmet Bahaeddin, Beharî, Kâtipzâde Mehmet Şevket, Maraşlı Kâmil, Salahî Bey, Şeyh Vasfi, Mehmet Ali Efendi, Mehmet Cemil, Mehmet Enver, Mehmet Fazlı, Mehmet Fuad, Mehmet Hikmet, Mehmet Mesud, Mehmet Nazım, Mehmet Nezih, Mehmet Sabih, Mehmet Zeki, Mustafa Hamdi, Mustafa Hamdi, Üsküdarlı Kâzım Fecrî, Aksaraylı Ahmed, Ahmet Nâfi', Yüzbaşı Ahmet Kemal, Ömer Lütfi Sâmid, Ferid, Mehmet Sadi, Mehmet Sadi, İbn-i Kâzım Ali Fuad, Alaybeyi-zâde Nâci, İbn'ül Hamdi Atıf, Azize, Muallim Feyzi Efendi, Muammer Bey, Nuri Şeydâ, Muhiddin, Musaffazâde Behzâd, Mustafa Hilmi, Mustafa Rebi, Mustafa Şekip, Müstecâbizâde İsmet Bey, Nazif Sururî, Nigar bint-i Osman, Resmî, Nuri Şeydâ Bey, Nüzhet Paşazâde Ali Sâlim Bey, Midhat Baharî, Ömer Fahri Bey, Ömer Lütfi Efendi, Mehmed, Reşit Bey, Sadî, Salahaddin Dâniş, Salih Sâim Bey, Sâlim, Siracettin İbn-i Asım, Muhiddin Bey, Şebip Paşa, Şerifzâde Mehmet Fuat Efendi, Şeyh Vasfî, Agâh Beyzâde Ömer Fahri, Rifat, Sâmi, Neşet, İzzetzâde Muammer, Şükrü Bey, Ahmet Fevzi, Arif, Sâlim, Mahmut Fazlî, Münir, Mehmed Arif, Tevfik Lâmih, Necmi Râci, Salih Sâim, Mehmet Şevkî, Sâfi Beyefendi, Lütfi Efendi, Yanyalı Âdem Rıza, Zihni, Yenişehirlizâde Halid Eyyüb, Yusuf Nihat ve Ziya.

Bu imzalar arasında yer alan Şeyh Vasfi, Recep Vahyi, Müstecabizade İsmet ve Muallim Feyzi XIX. asırda divan geleneğini sürdürmek isteyen şairler arasında yer alır. Bu nedenle geleneksel şekil ve içerik doğrultusunda kaleme aldığı parçalarında özgün bir tavur görülmemektedir. Nigâr Hanım'ın kaleme aldığı veladet-i hümayun şiiri ise onun divan geleneğinden kopmadığının işaretlerindedir.

Tablo 3: Cülûs-ı Hümayun Şiirleri

Başlık	Şair	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Efazil-i ulema-yı be-namdan vakanüvis semahatli Lütfi Efendi hazretlerinin keşide-i câme-i belagat-ı ulemaları olan vakıat-ı tebrikiyedir	Vak'anüvis Lütfi Efendi	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır. Altı beyittir.
Mütehizân-ı şuaramızın reşadetli Şeyh Vasıf Efendi tarafından tanzim edilen kaside-i belagadır	Şeyh Vasfî Efendi	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.2	Otuz beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şair-i bedii azametli Muallim Feyzi Efendi hazretlerinin silkullah nazma çekmiş oldukları kaside-i belâgadır	Muallim Feyzi Efendi	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.2	Otuz iki beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Muhakeme-i ticaret-i icra dairesi muavinlerinde n Nuri Şeydâ	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Emtia Gümrüğü Nazırı merhum Mahmut Beyzâde refetli Asım Bey tarafından irsal olunmuştur.	Mahmut Beyzâde Âsım Bey	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Beş kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şazeli Dergâh-ı Şerifi post-nişini reşadetli Şeyh Zafer Efendi	Ensarizâde Mehmet Nâib Bey	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30	30	s.3	On beyittir. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı

hazretlerinin hafidi dördüncü daire-i beldeye tahrirat kalemi müdavimlerinde n Enzarî-zâde azametli Mehmed Naib beyefendinin nazm-ı dilnişinidir.		Ağustos 1894			Hümayun için kaleme alınmıştır.
Sabık Dimtoka müstantiki şair Mahir Tefvik Lami beyfendinindir	Tefvik Lâmih	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Yedi benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Hukuk üçüncü sene talebesinden Ahmet Nâfi'	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Harbiy-i Şahane birinci sene talebesinden Aksaraylı Ahmed	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Ezkiya-yı nürsidkanımızdan ve Dar'ül-Tedris münthehi sınıf talebesinden Fethi Bey tarafından tanzim olunan cülusiyyedir	Darütedris Talebesinden Fethi Bey	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Heyet-i tahririyemizden Hüseyin Daniş beyefendinindir	Hüseyin Daniş				On beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi muhasebe-i umumiye irâdu	Ahmet Bahaeddin Bey	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30	30	s.3	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme

musarrafl-yevmiye kâtibi Ahmed Bahaddin Bey'indir		Ağustos 1894			alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Telgraf Nezareti Posta ve Telgraf kalemi Başkâtibi Arif	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 894	30	s.3	On bir beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Mahmudiye Mektebi mezunlarından Manastırlı Câvid	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Altı benttir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Ertuğrul Sancağı meclis-i idare başkâtibi Mehmet Said	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	On iki beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Asakir-i şahane zabitanından Kolağası Mahfî	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	On bir beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Sadat-ı Hasîniyye ve eşraf-ı ulviyyeden Beylerbeyi dergah-ı şerifi post-nişini siyadetli Seyyid Said Efendi hazretlerinin mahdumu ezkiya-yı şabandan ve fazıla-yı Arab ser- amedanından şehir-i şirin küfter siyadetli eş-şerif Nesib Efendi'nin tanzim ettikleri	Eş-Şerif Nesib Efendi	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Arapçadır. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

kaside-i garradır					
Ref'i-l-ubudiyet bete'iyet hazretü'z-zat zatü'l- şahaniyyetü'l mukaddesat ba'id-i culusehâ el-me'nûs fevk-i ariketü's saltanatü's- seniye haledah iclaliha ve azezü'm- şevketühâ ve ebd erkainha bî'n-nasrû ve'l ikbal ü mediyü'd-devran	Ebû Nâsır Şakir	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	Yirmi bir beyittir. Arapçadır.
Mekteb-i Nevvab mezunlarından Bahayi Efendi- zâde Mekrimetli Suphi Efendi tarafından inşa olunan kasidedir.	Bahâi Efendizâde Suphi Efendi	29 Sefer 1312/19 Ağustos 1310/30 Ağustos 1894	30	s.3	On yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Cülusiyye	İmzasız	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Nesir için parçadır. Yirmi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Encümen-i Teftiş ve Muayene aza-yı kiramından Edib Lebib uzletli Tevfik Lamih beyefendinin zâde-i tab-ı beliganeleri olan kaside-i garradır.	Tevfik Lamih	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	7 benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Posta ve Telgraf âliyesinin şair-i	Arif Bey	10 Rebiyülevvel	395	s.2	Bendlerden oluşmaktadır.

feriki telgraf kalemi başkâtibi uzletli Arfi beyefendinin zâde-i tabî'dir		1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895			Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Yaver-i Harb Hazret-i Şehriyarî ve Teftiş-i Umum-ı Askeriyye Komisyon-ı Âlisi azasından Emir Abdülkadir-zâde ferik saadetli Muhiddin Paşa hazretlerinin kaside-i garralarıdır	Emir Abdülkadirzâde Ferik Muhiddin Paşa	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yirmi bir beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Mektubî-yi Seraskeri atıfletli Muhtar beyefendi hazretlerinin hemşire-zâdesş Darümuallimat muavinelerinden Hamide hanımefendinin kaside-i belagat-perveraneleridir	Darümuallimât Muavinelerinden Hamide Hanım	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Üç benttir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Tunus'ta neşrolunan El-Hazıra gazetesinin müdür u muharriri olup el-yevö şehrimizde misafireten bulunan Ali Buşuşa Efendi hazretlerinin keşide-i silk lâli nazm ederek matbuatımıza ihda eyledikleri kaside-i cemiledir	Ali Buşuşa Efendi	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Kırk üç beyittir. Arapçadır. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Cülûs-ı meymenet-meyus Hazret-i padişahi yevmi mesuiyenin tebrik u tehniyeti hakkında Beyrut Telgraf müdürü şair-i mahir uzletli Mahmut Fazlı beyefendinindir	Mahmut Fazlı Bey	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Otuz bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i İdadi-yi Harbî-yi Şahane münthehi sınıf talebesinden Ömer Lütfi Sâmid	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yedi kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane Piyade Birinci Sene şakirdanından Üsküdarlı Kâzım Fecrî	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yirmi dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Erkan-ı Harbiye mülazımlarından Batumlu Râgıp	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yirmi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Maliye Nezaret-i Celilesi muhasebe kalemi ketebesinden Beharî	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Ensarî-zâde uzletli Mehmed Naib beyin celilesi ve Namaz Hocası müellifi iffetli Kamer Hanım'ın	Kamer Hanım	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yedi kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

zâde-i tab'ıdır					
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Şura-yı Devlet-i Dahiliyye dairesi mülazımlarından İzzetzâde Muammer	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.2	Yedi beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Edirne Merkez Rûsumat müdiriyeti serkâtibi Mehmet Necati	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şeban-ı erbab kaleminden Mehmet Ali Efendinin zâde-i tab'ıdır	Mehmet Ali Efendi	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On dört beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Makam-ı Vala'yı serkaskeri piyade üçüncü şubesi Jumal kısmı ketebesinden refetli Ziya efendinin kıta-ı ranalarıdır	Makam-ı Vâlâ-yı Ser-askerîden Ziya Efendi	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Bir kıtadır. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Erkan-ı Harbiyye Umumiyye dairesi beşinci şubesine memur mülazım İbn-i Cenâb Ahmet Kemal	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On üç beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Maraşlı Kâmil	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Yirmi beş beyittir. Cûlûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Cülusiyye'den	Bâb-ı Askeriyye mensub İbn-i Cemal Enver	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Maliye Nezaret-i Celilesi ketebesinden Mehmed Enver Bey tarafından tanzim kılınan manzume-i garradır	Mehmet Enver	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Ezkiya-yı şebandan şair-i Sühan Beşiktaşlı Muhyiddin Bey'in kaside-i garrasıdır	Şâir Beşiktaşlı Muhiddin Bey	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Otuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Odası ser-kâtibi uzletli Şükrü Beyefendinin manzume-i garrasıdır	Şükrü Bey	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Düyun-ı Umumiyye idaresine mensup Kamil Bey'dendir	Kâmil Bey	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Dersaadet Mekteb-i İdadî-i Mülkisi müntehi sınıf talebesinden İbn'ür-Râğıp Mehmet Reşid	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On bir dizeden oluşan beş parçadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Erkan-ı Harbiyyeden inşaat reisi kolağası R.	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos	395	s.3	Altı dizeden oluşan sekiz parçadır. Cülûs-ı

	Vahyi	1311/31 Ağustos 1895			Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Arzı tebrîğe bu'id kemter ile ictidar Maliye-i muntehib muhasebeci mülazımlarınd an Diyarbakırlı Mehmet Ali	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Bâhâizâde Suphi	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Yirmi dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Nümayan Riyaset-i Âliyesi muavini kaim- makam uzletli Tahsin Bey'in mahdumu Liman dairesi Tahrirat kalemi ketebesinden ve ezkiyadan Cemil Bey'in inşad eylediği nazmıdır	Cemil Bey				Beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-i Şahane kısım-ı âli ikinci sınıf talebesinden 220 numaralı Ferid	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Yenişehir Fünnarı: Zihni	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.3	Dört kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	Tarabya'dan Ahmet Fevzi	10 Rebiyülevvel 1313/19	395	s.4	On beyittir. Cülûs-ı Hümayun için

Cülusiyye'den		Ağustos 1311/31 Ağustos 1895			kaleme alınmıştır.
Şems'ül Mekâtib nâm Darü't-tahsilin Farisî ve Lisan-ı Osmanî Muallimi zi-iktidarî şair selis'ül beyan Hafız Şem'î Efendi'nin neşide-i ranasıdır	Hafız Şem'î Efendi	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mehmet Mesud	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Edirnen Duyun-ı Umumiyye Nezareti memurlarından Abbas Havrî	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Altı benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Erkan-ı Harbiye-i Umumiyye dairesi altıncı şubesi ketebesinden Mehmet Vefik	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Erzincan sancağı matahrir-i vergi katib-i refiki Mehmet Şevket	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Musaffazâde Behzâd	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31	395	s.4	Üç kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme

		Ağustos 1895			alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Salahaddin Dâniş	10 Rebiyülevvel 1313/19 Ağustos 1311/31 Ağustos 1895	395	s.4	Üç kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye		21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Nesir içinde yer alan on dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Gazetemiz Heyet-i Tahririyesinden şair-i şirin-makal uzetli Hüseyin Daniş Bey tarafından keşide-i silkullal kaside-i belagadır	Hüseyin Dâniş	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Serbest nazım örneğidir. beyit Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şair-i belagat Üslüdarlı Safi beyefendinin inşad ettiği kaside-i rengindir	Üsküdarlı Sâfi Beyefendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mahkeme-i Temyiz dairesi zabıt ketebesinden ve Mekteb-i Huuk-ı Şahane mezunlarından Mazhar	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Otuz dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Orman ve Maden, Ziraat Nezareti muhasabe kalemi ketebesinden	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos	761	s.2	On dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır. Cülûs-ı Hümayun için

	Midhat Baharî	1896			kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Eczacızâde Kâzım	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Yirmi üç beyittir.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Evkaf-ı Hümayun mesarifat kalemi ketebesinden İbn'ül Hazır Rüşdü	761, 21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Bayezid dersiamlarından Bergamalı Ahmed Cevdet Efendi tarafından keşide-i silkillal kılınan tarih-i ranadır	Beyazıt Dersiamlarınd an Ahmet Cevdet Efendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On dört beyittir. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i Ticaret İcra dairesi muavinliğinden müstağfi uzletli Nuri Şeyda beyefendinin nazm etmiş oldukları kaside-i ranadır	Nuri Şeydâ Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Otuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cûlusiyye'den	Telgraf ve Posta Nezareti Aliyyesi Tahrirat-ı Ecnebiyye kalemi başkâtibi Mehmed Arif	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kastamonulu uzletli Ziya beyefendi tarafından inşad olunan kaside-i	Ziya Beyefendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31	761	s.2	Kırk sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme

belagadır		Ağustos 1896			alınmıştır.
Mektubi-yi Ser-askeri atıfletli Muhtar Efendi hazretlerini hemşire-zâdesi Leyli ve nehar kız Sanayi Mektebi Muallime-i saniyesi iffetli Hamide hanımefendinindir	Hamide Hanım	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Encümen-i Teftiş ve muayene azyı kiramından uzletli Halil Şehab beyefendinindir	Halil Şehâp Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyyesi memuru refetli Hafız Tefik efendinindir	Hafız Tefik Efendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Beş kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Dördüncü Ordu-yı Hümayun Levazım dairesi birinci şubesi ketebesinden Hüsameddin Bey efendinindir	Hüsameddin Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Manastır mektupçusu saadetli beyefendi hazretlerinin mahdumları Mekteb-i İdadi yedinci sene şakirdan müstedanından Mehmet Cemil Beyefendinindir	Mehmet Cemil	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Saydâ Handan-ı Kadiminden saadetli Şebip Paşa tarafından gönderilmiştir	Şebip Paşa	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Konya vilayeti İstinaf Mahkemesi sabık başkâtibi Şerifzâde refetli Mehmed Fuad beyefendinindir.	Şerifzâde Mehmet Fuat Efendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On iki beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Nur-seyd kan üdebadan uzletli Saim Bey'in keşide-i silkillal eylediği kıta-ı nefisedir	Salih Sâim Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Bir kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şemsü'l Mekatib Mektebi Farsi muallim-i muktediri Hafız Şem'i Efendinin inşad eylediği kıta-ı dilârâdır	Hafız Şem'î Efendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Bir kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Merhum Nezahat Paşazâde süvari alay kâtibi refetli Ali Salim Beyindir	Nüzhet Paşazâde Ali Sâlim Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk zabıt ketebesinden ve Mekteb-i Hukuk-ı Şahanenin münthehi sınıf talebesinden Hüseyin Fehmi Efendinin manzumesidir	Hasan Fehmi Efendi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i	Mekatib-i Aliyyeden	21 Rebiyülevvel	761	s.2	On altı beyittir. Cülûs-ı

Cülusiyye'den	Mustafa Hamdi	1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896			Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane üçüncü sene talebesinden Aksaraylı Mehmet Sadi	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Beş benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	<i>İkdam</i> Gazetesi Posta Memuru Apostol	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Beş dizedir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet sicil ahval u fihrist kalemi hulefasından Ensarizâde uzletli Mehmed Naib beyefendinindir	Ensârizâde Mehmet Nâib Bey	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	On iki beyittir. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Ravza-i Terakki Mezunlarından Fuad	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Balıkesirli Hüsameddin	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos 1896	761	s.2	Altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Hadde hane-i amire-i husus fabrika-yı hümayunu ikinci sınıf idadiyesinden 259 numaralı	Aksaraylı Sezâî	21 Rebiyülevvel 1314/19 Ağustos 1312/31 Ağustos	761	s.2	Dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Aksaraylı Sezai Efendinin inşad eylediği manzumedir		1896			
Kaside-i Tebrikiyye	İmzasız	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Metin içinde yer alır, altı benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
İkdam gazetesi erkân-ı tahririyesinden şair Hüseyin Daniş beyfendinindir	Hüseyin Daniş	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Sekiz dizeden oluşan üç parçadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Matbaa-i Amire müdür saadetli Salahi beyfendinin keşide-i silkullal eyledikleri kaside-i belagadır	Matbaa-i Âmire Müdürü Salahî Bey	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Encümen-i Maarif Kalemi Mümeyyiz-i Evveli Hüseyin	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Nizamiye Elbise Anbarı Ham Eşya Kâtibi Resmî	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Bir kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Fünun-ı Harbiye-i Şahane piyade ikinci sınıf şakirdanından Mustafa Hamdi	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Altı dizeden oluşan altı parçadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Emine Nimet	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos	1121	s.2	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için

		1313/31 Ağustos 1897			kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Dersaadet Mekteb-i İdadiyi Mülkisi şakirdanından 202 numaralı Mehmet Namık	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Beyoğlu Bidâyet Mahkemesi 1. Ceza Dairesinden Hayrî	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Dört benttir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Topçu mümtaz yüzbaşılarında n Necmi Râci	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Hocazâde Hafız Mücteba	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Yirmi üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Memurîn-i Mülkiye komisyonu hulefasından İbn'ül Hamdi Atif	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mazhar	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Nuri	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Dâhiliye Nezaret-i Celilesi Evrak Odası mümeyyiz-i evveli uzletli Şükrü Bey'in kaside-i belagadır	Şükrü Bey	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Üsküdar Telgraf Merkezi muhasabe memurlarından Mehmet Şevkî	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	On dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Bahr-ı Sefid Boğazi topçu ikinci alayının ikinci taburunun ikinci bölüğü cephanecisi Mehmet Kasım	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.2	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane idadisi müntehi sınıf talebelerinden 139 numaralı Mehmet Sadi	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.3	On dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Miralay Mehmet Emin Bey'in Kerimesi Azize	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.3	Altı dizelik beş parçadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Tophane-i Âmire ruzname kalemi hulefasından Salih Sâim	2 Rebiyülahır 1315/19 Ağustos 1313/31 Ağustos 1897	1121	s.3	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	İmzasız				Otuz beyit. Metin içindedir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme

					alınmıştır.
Telgraf ve Posta Nexaret-i Aliyesi meclis-i azasından izzetli Salim beyefendinin kaside-i garrasıdır	Sâlim	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	On dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet muavinlerinden Mekteb-i Tefeyyüz müessas ve müdürü izzetli Muammer beyefendi tarafından ihda olunan kaside-i belagadır	Muammer Bey	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	On iki beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Psota ve Telgraf Nezaret-i Aliyesi tahrirat-ı ecnebiyye kalemi baş kâtibi izzetli Arif beyefendinin tanzim eyledikleri kaside-i ranadır	Arif Beyefendi	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	On üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şirket-i Hayriyye ispektor kâtibi şair-i nezahat- perver Agah bey-zâde Ömer Fahri Bey'in manzume-i dilârâsıdır	Ömer Fahri Bey	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	Sekiz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Ticaret Nafia Nezaret-i Celilesi Nafia idaresi baş kâtibi Reşit beyefendinin kaside-i nefisesidir	Reşit Bey	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	Yirmi altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Kaside-i Tebrikiyye'den*	El-fakirü'd-dâi Es-Seyyid Muhammed Burhane'tül Hüseyniyü'l Belhî	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	Farsçadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Adliye Nezaret-i Celilesi mahkemesi temyiz-i hukuk dairesi zabıt ketebesinden Mazhar	13 Rebiyülahır 1316/19 Ağustos 1314/31 Ağustos 1898	1487	s.2	Yirmi altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Vakanüvis Lütfi	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Alaybeyizâde Naci	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Telgraf ve Posta İdaresinden Sâlim	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Tevfik Lâmih	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Muhiddin	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

		Ağustos 1899			
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Telgraf ve Posta Nezareti Başkâtibi Arif	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Hafız Müctebâ	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Bâb-ı Vâlâ-yı Seraskerî'den Nazmi	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Cemiyet-i Rüsumiyye Kalemi Ketebesinden Halis	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	İbn'ül Hamdi Bin Atıf	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Bağdatlı Hamit Nusret	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Kuruçeşme Telgraf Muhabere	23 Rebiyülahır 1317/19	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme

	Memuru Şevkî	Ağustos 1315/31 Ağustos 1899			alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Yanyalı Adem Rıza	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Manisalı Kâtipzâde Mehmet Şevket	23 Rebiyülahır 1317/19 Ağustos 1315/31 Ağustos 1899	1852	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den		6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.1	İmzasız yayımlanmıştır . Şiirde "İkdam" mahlas olarak kullanılmıştır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Vakanüvis fezail-enis semahatli Ömer Lütfi Efendi hazretleri tarafından ihda buyurulan kaside-i gurra ile ceml-i tarihiyyedir	Ömer Lütfi Efendi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	On bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet azasından atıfetli Aziz beyefendi hazretlerinin keşide-i silk-i nazm eyledikleri kaside-i tarihiyyedir	Aziz Bey	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Dokuz beyittir. İki dizede tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Cülusiyye'den	Meclis-i Meşâyih âzâsından Şeyh Vasfi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Yirmi yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
	İzmirli Hafız İsmail	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Otuz dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Şirket-i Hayriyye ketebesinden Agâh Beyzâde Ömer Fahri	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Yedi mısradan oluşan beş bend Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	İbrahim Refet	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Yirmi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Erkan-ı Harbiye umumiye dairesi mümeyyizlerin den Şair-i şehir Alay Beyzâde Bâki Efendi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Beş dizeli dokuz bendden oluşur. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Cümle-i müessesat meburere-i zıllillah-ı azamiden olmak zere bugünkü yevm-i mesud u mukaddeste tesis ve inşasına bidaen ve mübaşeret buyurulan Hicaz şimendiferi hakkında Naci Efendi tarafından	Naci Efendi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	On sekiz kıtadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

keşide-i silk'illal nazm ve inşa kılınan manzumedir.					
Kasaid-i Cülusiyye'den	Telgraf ve Posta nezaret-i aliyyesi idare meclisi azalığı inzimamıyla Başkâtip Münir	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.2	Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Hasan Talib	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Serbest nazımdır. Elli bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Karahisar sahib-i evkâf müdürü Ziya	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Dokuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Şura-yı Devlet Temyiz mahkemesi hulefasından ve Mekteb-i Hukuk-ı Şahane üçüncü sınıf talebesinden Neşet	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	On iki beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Lesköylü A.Nuri	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Pazarbaşı kâtibi Mehmed	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	On bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Kasaid-i Cülusiyye'den	Şirket-i Hayriyye tahrirât kalemi hulefasından Rifat	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	On yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Dersaadet Fenerbahçesi liman müdürü muavini Mehmet Ali Şâdi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Yirmi dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Bâb-ı vâlâ-yı Seraskerî muhasebat dairesi ikinc şube hulefasından Nazmi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Altı kıta ve altı dizeden oluşan otuz beyitlik manzumudur. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Dersaadet Postahanesi mekatib-i mürurda kontrol kalemi Niyazi	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	On yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Telgraf ve Posta Nezaret-i âliyesi Meclis idare azasından Mahmut Fazlî	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Yirmi iki beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Mahkeme-i Temyiz-i Hukuk dairesi zabıt ketebesinden Mekteb-i Hukukî Şahane mezunlarından Mazhar	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Yirmi üç beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Yenişehirizâde Halid Eyyüb	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül	2218	s.3	Otuz beyit ve bir kıtadan oluşmaktadır. Kıtada tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı

		1900			Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Hazine-i Celile-i Maliye hukuk müşavirliği tahsilat kalemi hulefasından Mehmet Mustafa	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Altı beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Bahr-ı Sefid Boğazında aramsâz istihkak ikinci taburu çavuşanından Lapsekili Ali Rıza	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Yedi beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kasaid-i Cülusiyye'den	Şura-yı devlet mülkiye dairesi âzâsından Sâmî	6 Cemaziyülev vel 1318/19 Ağustos 1316/1 Eylül 1900	2218	s.3	Elli bir beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Cülûs-ı Hümayun İçin: Bir Kerâmet-i Şahane	Müstecâbizâde İsmet Bey	17 Cemaziyülev vel 1319/19 Ağustos 1317/1 Eylül 1901	2583	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Manzume-i Tebrikiyye		20 Cemaziyülâhı r 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.1	İmzasız yayımlanmıştır . Şiirde "İkdam" mahlas olarak kullanılmıştır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Şura-yı Devlet azasından vakanüvis semahatli Lütfi Efendi hazretleri tarafından ihda buyurulmuştur.	Lütfü Efendi	20 Cemaziyülâhı r 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Tarih-i Tarik-i Cedid-i Hicaz ve Tarih-i namazgah dercivarı tarik-i Cedid-i Hicaz adlarını

					taşıyan tarih düşürülmüş iki bendden oluşmaktadır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Mektubî-i Seraskeri kalemi mümevizlerin den Alaybeyizâde Nâci	20 Cemaziyülâhır 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Serbest nazımdır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Kilyoslu müdde'i-i umumi muavini Ali Fuad	20 Cemaziyülâhır 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Yetmiş beş beyittir.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Maliye Nezaret-i Celilesi Mektubî kalemi hulefasından ve Burhan-ı Terakki-yi Hamidi Mektebi muallimlerinde n Ahmet Bahaeddin	20 Cemaziyülâhır 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Otuz beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i İdadiyi Tıbb-ı Şahane Kitabet muallimlerinde n yüzbaşı Ahmet Kemal	20 Cemaziyülâhır 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Yirmi dört beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Hariciye Nezaret-i Celilesi Mektubî Kalemi hulefasından ve Darülfünun-Şahane edebiyat	20 Cemaziyülâhır 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Serbest nazımdır. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

	şubesi mezunlarından Lütfü İhsan				
Kaside-i Tebrikiyye'den	Kalkandelenli Ali Sabri	20 Cemaziyülahı r 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	On bir beyittir. Tarih düşürülmüştür. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Mekteb-i Nevvâb talebesinden İbn-i Kâzım Ali Fuad	20 Cemaziyülahı r 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	On beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den	Telgraf ve Posta Nezareti meclis idare azasından Mahmut Fazlı	20 Cemaziyülahı r 1322/19 Ağustos 1320/1 Eylül 1904	3669	s.3	Yirmi beş beyittir. Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Vakanüvis Ömer Lütfî	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Şeyh Vasfî	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Nazif Sururî	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Tevfik Lamih	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Fuad	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	İshak Ferera	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

Kaside-i Tebrikiyye'den*	Hüseyin Hâzım	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Ahmet Settâr	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	H. Remzi	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Fazlı	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Hafız Tefvik	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Gördükyan İstapan	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mustafa Şekip	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Abdurrahman Tahsin	1 Recep 1323/19 Ağustos 1321/1 Eylül 1905	4034	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	İmzasız	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.1	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Ali haydar	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Nezih	23 Recep 1325/19	4760	s.2	Cülûs-ı Hümayun için

		Ağustos 1323/1 Eylül 1907			kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Hüseyin Hazım	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.2	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	İbnü'l Hadr Rüşdî	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.2-3.	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Nazım	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Ziya	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Yusuf Nihat	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Nigar bint-i Osman	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Tevfik Lamih	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Hikmet	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Abbas Hâverî	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Zeki	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

		1907			
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Siracettin ibn-i Asım	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Ahmet Şakir	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	İsmail Hakkı	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mustafa Rebi	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Sadî	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Esad Hayrettin	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mustafa Hilmi	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.
Kaside-i Tebrikiyye'den*	Mehmet Sabih	23 Recep 1325/19 Ağustos 1323/1 Eylül 1907	4760	s.3	Cülûs-ı Hümayun için kaleme alınmıştır.

1.4. DİĞER KONULAR

İkdam'da padişahlık makamı ve idari yapıyla ilişkili özel günlere ithafen yazılan şiirlerin dışında rutin olmamakla birlikte farklı konuları aktaran ve farklı temalar etrafında şekillenen manzum parçalar da yer almaktadır. Tırhala, Dömeke, Çatalca ve Yenişehir'in fetihleri, şehzâdelerin sur-ı hitan törenleri, okul ve çeşme açılışları üzerine tarih düşürülmüş parçalar yine padişah odaklı metinler arasında değerlendirmek mümkündür. Bu parçalarda da yapılan fetih ve hizmetler için minnet sunularak padişaha ve devletin bekasına dua edilir. Vakanüvis Lütü Efendi; Yenişehir, Tırhala ve Çatalca'nın fetihleri için tarih kıtaları kaleme almıştır. Dömeke'nin fethi için yazılan metinlerde ise Hafid, Münir, Hıfzı ve Muallim Feyzi imzaları bulunmaktadır.

1912'den itibaren yaşanan savaş ve toprak kayıplarının etkisiyle yayımlanan şiirlerin mahiyetinde de değişiklikler görülmeye başlanmıştır. Mehter Marşı güfteleri, Rumeli ve Anadolu'nun kişileştirilerek onların ağzından yazılan parçalar, halkı askerliğe teşvik eden ve orduya yardıma çağırın manzumeler bu tarihten itibaren daha sık görülen parçalardır. Popüler çizgiden uzaklaşarak vatan, millet, askerlik, ordu, kahramanlık gibi konu ve temalar çevresinde kaleme alınan bu parçaların kimi padişaha komutan unvanı atfederek övgü ve duayı barındırır da metinlerin yazılış amacının minnet ve temenni amacıyla kaleme alındıkları söylenemez. Doğrudan milli duyarlılıklar ekseninde yazılmış bu parçaların görülme sıklığındaki artışın nedenleri arasında siyasal ve idari sistemde görülen değişikliklerle padişahın eski gücünü taşıyamaması da sayılabilir. 1897 Yunan Harbi esnasında Abdülhak Hamid'in *Ordu-yı Hümayun'da Bir Şair* isimli şiiri gazetede yayımlanmıştır. Balkan Harbi sırasında ise imzasız parçaların yanı sıra Hüseyin Kami, Hasan Mecti, Hüseyin Daniş, Sadık Vicdani, Ali Emiri, Ümmi Vicdanî Emine, M. Rauf, M. Gıyaseddin'e ait metinler de gazetede basılmıştır. Naci ve Ali Ekrem imzalı şiirler ise doğrudan Türk askerinin gücünü ve değerini yücelten manzumelerdir.

Padişah övgüsü amacıyla kaleme alınan şiirlerde dini izlekler görülmekle birlikte doğrudan dini gün ve geceler için yazılmış parçalara da nüshalarda rastlanılmaktadır. Miraciyye ve Mevlid geleneğinin devamı sayılabilecek siyer

içerikli metinlerin dışında Kadir, Regaib ve Mevlit geceleri için de şiirler yayımlanmıştır. Mahir, Hüseyin Hazım, Ahmet Besim, Muallim Feyzi, Hüseyin Hazım, Bekir Sıddık gazetede mevlidleri yayımlanan isimleridir.

II. Abdülhamid döneminde yapılan cami, yetimhane, okul, hastane vb. inşalarla ilişkili olarak şükran bildiren manzumelere de gazetede yer verilmiştir. Kuşdili Rüştüyesi, Hamidiye Hastanesi ve Ermeni İtamhanesi inşaları üzerine tarih düşürülen yapılarıdır. Bu parçalarda da esas olan padişahın yardımseverliği ve yüce gönüllülüğü olup padişaha dua ve şükran bildirmek üzere kaleme alınmıştır.

Gazetede ölüm haberlerinin ardından da şiirler kaleme alınmıştır. Özellikle Adile Sultan'ın ölümü yoğun olarak hem haberlerde hem de manzumelerde işlenmiştir. Başlıksız yayımlanan bir tarih kıtasının yanı sıra imzasız *Ezhar-ı Matem* adlı parçada Adile Sultan'ın yardımseverliği ve kaybının yarattığı üzüntü aktarılmıştır. Mahmut Celaleddin Paşa'nın ölümü üzerine de onun kaleme aldığı *Nat* ve *Münacat* gazetede yayımlanmıştır.

Yayımlanan şiirler arasında bireysel içerikli parçalar, yok denecek kadar azdır. Yalnızca Abdülhak Hamid, Mihrünnisa Hanım, Nigar Hanım, Recaiâde Mahmut Ekrem, Tefik Fikret ve Mehmed Fuad'a ait altı parçada tabiat ve aşk konusunun işlenmesi, dönemin yazınsal eğilimleri ve hareketliliği bağlamında düşünüldüğünde *İkdam*'ın şiir yayımlama noktasında bir edebi mahfil olmadığı göstermekle birlikte dönemin yazınsal hareketliliğinden tamamen kopuk olmadığının da göstergesidir. Metinler, *Servet-i Fünun*'dan iktibasla gazetede yayımlanmıştır.

Surname geleneğinin devamı niteliğinde sayılan metinlere de gazetede rastlanılmaktadır. Sultan II. Abdülhamid'in şehzadelerinden Abdürrahim Efendi'nin sünnet düğünü için Lütfi Efendi, Aziz Efendi, Ömer Hilmi imzalı manzumeler gazetede yayımlanmıştır. Ayrıca padişahın himayelerinde düzenlenen toplu sünnet töreni için de Salim Bey tarafından bir manzume kaleme alınmıştır.

Gazetede hiciv içerikli tek bir manzum parça görülmektedir. Eşref'e ait bu parçada şair, kabine değişikliğine yönelik beklentisini dile getirirken ağır başlı bir üslup takınarak kabine azalarının durumuyla alay ettiğini okura hissettirmektedir.

Aşağıda yer alan tabloda, II. Abdülhamid döneminde "gelenekselleşen" kutlama törenlerinin onuruna yazılan metinlerin dışında kaleme alınmış parçalar yer almaktadır. Parçaların yazılış nedenleri ve içerik bilgisine açıklamalar kısmında yer verilmiştir.

Tablo 4: Diğer Konularla İlgili Şiirler

Başlık	İmza	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Ziyaret-i Hırka-ı Saadet		16 Ramazan 1312/ 1 Mart 1311/ 14 Mart 1895	224	s.1	Beş beyit ve bir kıtadan oluşur. Hırka-ı Saadet'i ziyaret vesilesiyle yazılmıştır. Hz. Peygamber'e övgüler yer alır.
Vakanüvis semahat-enis şair-i âli-fıtrat Lütü Efendi hazretlerinin inşâd buyurdukları tarih-i rengîndir	Lütü Efendi	26 Zilkâde 1314/16 Nisan 1313/28 Nisan 1897	996	s.1	Altı beyittir. Yenişehir fethi dolayısıyla yazılmıştır. II. Abdülhamid'e övgüler yer alır. Tarih düşürülmüştür.
Vakanüvis fezâil-enis semahatli Lütü Efendi hazretlerinin Tırhala'nın fethine dair inşad buyurdukları tarih-i nefistir	Lütü Efendi	30 Zilkâde 1314/20 Nisan 1313/2 Mayıs 1897	1000	s.1	Tırhala'nın fethi dolayısıyla yazılmıştır. II. Abdülhamid'e övgüler yer alır. Tarih düşürülmüştür.
Tırhala'nın fethine dair Bab-ı Vâlâ-yı Seraskerî muhasebat şubesi ketebesinden refetli Nazmi beyefendinin tanzim eylediği tarih-i kehribardır	Nazmi Beyefendi	30 Zilkâde 1314/20 Nisan 1313/2 Mayıs 1897	1000	s.2	Tırhala'nın fethi dolayısıyla yazılmıştır. Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür.
Asakir-i Mansure-i Şahanenin fütuhıyla medayiş celile-i Cenab hilafetpenahiye havi' olup	Mehmet Hilmi Bey	30 Zilkâde 1314/20 Nisan 1313/2 Mayıs 1897	1000	s.2	Marş niteliğindedir. Üç dize ve bir beyitlik nakarattan oluşur.

Mekteb-i Hamidî ders nazırı Mehmet Hilmi beyefendi tarafından inşad olunan ve Mekteb-i Mezkûr şakirdanı tarafından gayet mehruk bir beste ile terennüm edilen medhiyedir					
Vakanüvis fezail-enis semahatli Lütfi Efendi hazretlerinin bu feth-i güzün üzerine irticalen tanzim buyurdıkları tarih-i dil-pezir	Lütfi Efendi	5 Zilhicce 1314/25 Nisan 1313/7 Mayıs 1897	1005	s.2	Çatalca'nın fethi üzerine bir tarih düşürme kıtasıdır.
Kıta	Dersaadet Bidayet Mahkemesi İkinci ceza dairesi azasından Hafid	16 Zilhicce 1314/7 Mayıs 1313/19 Mayıs 1897	1017	s.2	Dömeke'nin fethi için tarih düşürme kıtasıdır. Üç benttir.
Telgraf ve Posta Nezaret-i Aliyesi Meclis-i İdare baş kâatibi azadan izzetli Münir Beyefendi'nin inşâd buyurdıkları tarih-i rânâdır.	Münir Beyefendi	16 Zilhicce 1314/7 Mayıs 1313/19 Mayıs 1897	1017	s.2	Dömeke'nin fethi için yazılmış tarih düşürme kıtasıdır.
	Emruz Kaymakamı Sâbık Hıfzı	16 Zilhicce 1314/7 Mayıs 1313/19 Mayıs 1897	1017	s.2	Dömeke'nin fethi için yazılmış bir beyittir. Tarih düşürülmüştür.
Dömeke fethine	Muallim	18	1019	s.2	Dömeke'nin fethi için

dair M. Feyzi Efendi'nin inşâd buyurdukları tarih-i rânâdır	Feyzi Efendi	Zilhicce 1314/9 Mayıs 1313/21 Mayıs 1897			yazılmış iki beyittir. Tarih düşürülmüştür.
Edebi Muktebesât: Benimle İshak	Mihrünnisa	8 Cemaziy ülâhır 1315/23 Teşriniev vel 1313/5 Teşrinisa ni 1897	1186	s.3	Yeni tarzda yazılmıştır. Dili sadedir. Tabiatın birey üzerindeki etkisine yoğunlaşmıştır.
Edebi Muktebesât: Ordu-yı Hümayunda Bir Şair	Abdülhak Hamid	8 Cemaziy ülâhır 1315/23 Teşriniev vel 1313/5 Teşrinisa ni 1897	1186	s.3	Serbest tarzda yazılmıştır. Ordu ve asker konuludur. Yunan Harbi dolayısıyla kaleme alınmıştır. Servet-i Fünun'dan iktibastır.
Edebi Muktebesât: Hediye-i Sâl	Abdülhak Hamid	8 Cemaziy ülâhır 1315/23 Teşriniev vel 1313/5 Teşrinisa ni 1897	1186	s.3	Tabiatın bıraktığı izlenimler anlatılır. On üç parçadan oluşur. Servet-i Fünun'dan iktibastır.
Leyle-i Celile-i Kadr: Tevhid ve Na't		27 Ramazan 1315/6 Şubat 1313/18 Şubat 1898	1292	s.1	Kadir Gecesi dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.
Resm-i İstikbal		2 Sefer 1316/9 Haziran 1314/21 Haziran 1898	1416	s.3	Trabzon'da gazilerimiz Suret-i İstikbali başlıklı yazının ardından eklenmiştir. Askerlerin ağzından yazılmıştır. Marş niteliğindedir.

Gazavat-ı Asakire Ahali Tarafından		2 Sefer 1316/9 Haziran 1314/21 Haziran 1898	1416	s.2-3	Üst parçada askerlerin ağzından yazılan marşa cevaben halkın ağzından yazılmış manzumedir.
Kitap Münderecâtında n: Kuran-ı Kerim		17 Recep 1316/20 Teşrinisa ni 1314/2 Kânunue vvel 1898	1580	s.3	İmzasız yayımlanmıştır. Şiir Mehmet Emin Yurdakul'a aittir. Kuran-ı Kerim'in yüceliği hakkındadır.
Nâliş	Servet-i Fünun'dan Mehmet Fuat	2 Ramazan 1316/2 Kânunus ani 1314/14 Kânunus ani 1899	1623	s.2-3	Makbule Leman Hanım'ın ölümü üzerine eşi tarafından kaleme alınmıştır. Mersiye niteliğindedir.
Câ-be-câ fûruğ-ı efza-yı basra-yı iftihar olan asar lamiatü'l-envar Hazret-i tacdara zemine-i fahire olmak ve maarif nezaret-i celilesine müteallik bulunmak üzere Kadıköyü'nün Kuşdili'nde mecduden bina ve inşa buyurulmuş olan bir tab-ı mekteb-i rüştiyenin tesisi hakkında bir kıta-ı tarihiyyedir		7 Ramazan 1316/7 Kânunus ani 1314/19 Kânunus ani 1899	1628	s.1	Kadıköy, Kuşdili'ndeki yeni rüştiyenin inşası üzerine kaleme alınmıştır. Dört beyittir.
Münacat	Ticaret ve Nafia Nâzırı Mahmut Celalettin Paşa	9 Ramazan 1316/9 Kânunus ani 1314/21 Kânunus ani 1899	1630	s.1	Mahmud Celalettin Paşa'nın vefatı dolayısıyla onu anmak için yayımlanmıştır.

Na't		9 Ramazan 1316/9 Kânunus ani 1314/21 Kânunus ani 1899	1630	s.1	Mahmud Celaleddin Paşa'nın vefatı dolayısıyla onu anmak için yayımlanmıştır.
İyd-ı Sa'id-i Vatan		1 Şevval 1316/31 Kânunus ani 1914/12 Şubat 1899	1652	s.1	Ramazan bayramı dolayısıyla yazılmış olan başyazının içerisinde yer alır. Devletin bekası için dua içerir.
Adile Sultan aleyhü'ş-şan hazretlerinin vefat-ı kederengizi		3 Şevval 1316/2 Şubat 1314/14 Şubat 1899	1654	s.1	Adile Sultanın vefatı üzerine kaleme alınmıştır. Bir kıtadır. Tarih düşürülmüştür.
Ezhâr-ı Mâtem		3 Şevval 1316/2 Şubat 1314/14 Şubat 1899	1654	s.1	Adile Sultan'ın vefatı üzerine kaleme alınmıştır. Beş kıtadır.
Nevbahar	Recaizâde Mahmut Ekrem	4 Zilkâde 1316/5 Mart 1315/17 Mart 1899	1685	s.3	"Musavver Fen u Edeb" unvanı ile matbaacı Cemal Efendi tarafından tesis olunan mecmua-ı mevkutenin ilk nüshası birçok asar-ı nefise-i fenniye ve edebiye ile müzeyyen olarak neşredilmiştir. Bunlardan ustad-ı muhterem atıfetli Ekrem beyefendi hazretlerinin "Nevbahar" unvanı ile bir tablo altına yazdıkları manzume-yi gurrayı aynen naklediyoruz" notuyla

					yayımlanmıştır.
Tarih-i Sûr-ı Hitan	Lütfi Efendi	23 Muharrem 1317/22 Mayıs 1315/3 Haziran 1899	1763	s.1	Sekiz beyittir. Tarih düşürülmüştür. Şehzâde Abdurrahim'in sünneti dolayısıyla yazılmıştır.
Şura-yı devlet âzâ-yı kiramından saadetli Aziz beyefendi hazretlerinin inşad buyurmuş oldukları tarih-i hitandır	Aziz Beyefendi	25 Muharrem 1317/24 Mayıs 1315/5 Haziran 1899	1765	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür. Şehzâde Abdurrahim'in sünneti dolayısıyla yazılmıştır.
Şura-yı Devlet muavinlerinden izzetli Lütfi Bey'in inşad eyledikleri tarihtir	Lütfi Bey	25 Muharrem 1317/24 Mayıs 1315/5 Haziran 1899	1765	s.1	Beş beyittir. Tarih düşürülmüştür. Şehzâde Abdurrahim'in sünneti dolayısıyla yazılmıştır.
Talebe-i Ulumdan mekermetli Ömer Hilmi Efendi tarafından gönderilen tarihtir	Ömer Hilmi	25 Muharrem 1317/24 Mayıs 1315/5 Haziran 1899	1765	s.1	Tarih düşürülmüştür. Şehzâde Abdurrahim'in sünneti dolayısıyla yazılmıştır.
Mezkûr hastane hakkında muharrir-i daimamızdan edib-i şehper İbn Rifat Samih Bey'in yazdığı kasideyi aynen derç ediyoruz	İbn-i Rifat Sâmih	26 Muharrem 1317/25 Mayıs 1315/6 Haziran 1899	1766	s.2	Hamidiye Etfal hastanesi hakkında yazılan haberin ardından yazılmıştır. Padişahın hizmetlerinin övgüsü yapılmaktadır. Yirmi dokuz beyittir.
Arz-ı Şükran		26 Muharrem 1317/25 Mayıs	1766	s.3	Darüşşafaka talebesinin okudukları manzumedir. Arkadaşlık,

		1315/6 Haziran 1899			yardımsverlik ve hizmet aşkı konuludur.
Ravza-i Terakki şakirdanı tarafından kıraat olunan neşidelerdir		26 Muharrem 1317/25 Mayıs 1315/6 Haziran 1899	1766	s.3	Dört parçadır. Marş niteliğindedir. Padişaha övgü ve dua içeriklidir.
Evvelki gece sergi daire-i fahiresinde Tekgraf ve Posta Nezareti Meclis idare azasından izzetli Salim Bey'in meserret olduğu halde irticalen inşad eylediği manzume-i teşekkürîyedir	Sâlim Bey	29 Muharrem 1317/28 Mayıs 1315/9 Haziran 1799	1769	s.1	Sur-ı hitan hakkındadır. Toplu sünnet şöleninin padişaha uğur getirmesi için dua edilir. Tarih düşürülmüştür.
Ziraat sabık müfettişi Tefvik Bey'in mahdumu beş yaşındaki Zühdü Bey hitan olduğu sırada suret-i zirde münderiç manzumeyi kıraat eylemiştir		30 Muharrem 1317/29 Mayıs 1315/10 Haziran 1899	1770	s.1	Sünnet olan çocuğun söylediği şiirin aktarımıdır. Padişaha dua eder.
Tıfl-ı Hayalime	Nigar Hanım	1 Rebiyüla hır 1317/28 Temmuz 1315/9 Ağustos 1899	1830	s.3	Sevgiliye duyulan aşkın şairin ruhunda ve bedeninde bıraktığı izleri anlatır.
Leyle-i Miraç Hazret-i Risalet-penahi		27 Recep 1317/18 Teşrinisa ni 1315/30	1943	s.1-2	Miraç gecesi için yazılmıştır. Dini içeriklidir.

		Teşrinisa ni 1899			
Kit'a-i Tarihiye		11 Rebiyülev vel 1319/15 Haziran 1317/28 Haziran 1901	2518	s.2	Giresun kasabasında tuğra-yı hümayun ile birlikte mermer bir sütuna işlenen kitadır.
Manzume	Mirza Rıza Han	11 Rebiyülev vel 1321/25 Mayıs 1319/7 Haziran 1903	3227	s.2	Abdülhamid Han'ın inşa ettiği hastaneyi ziyaret eden Mirza'nın irticalen söylediği şiirdir.
Kitâbe	Muhtar Bey	13 Şaban 1322/9 Teşriniev vel 1320/22 Teşriniev vel 1904	3720	s.2	Kosova Valisi Mehmed Paşa'nın mezar kitabesidir.
Manzume-i Şükran	Öğrenciler	22 Teşrinisa ni 1320/27 Ramazan 1322/5 Kanuniev vel 1904	3764	s.2	Hasköy'de kâin Ermeni itamhanesinin sene-i devriyesi münasebetiyle dün patrik rütbeli Ormanyen Efendi hazretleri ile heyet-i idare azası, nisvan u ruhban hazır buldukları halde müşarünileyh Patrik efendi hazretleri tarafından dua-yı füzûn-ı ömr u afiyet cihan-kıymet hazret-i padişahı yâd olunmuş ve bütün hazar âmin-han olmuştur. Et ve ekmeği taraf- ali hazret-i padişahiden ihsan buyurulan mezkûr itamhaneinin talebatı tarafından

					suret-i atide münderiç manzume kıraat edilmiştir" notuyla yayımlanmıştır. Padişah övgüsüdür. Üç benttir.
Şuûnât-ı Umumiyye: Hamidiye Etfal Hastahane-i Âlisi hakkında Mekteb-i Sultanî Lisan-ı Farsî muallimi saadetli Feyzi Efendi hazretlerinin silkillal nazma kesişde eyledikleri kaside-i şükranıyedir	Muallim Feyzî	26 Rebiyülâ hır 1323/17 Haziran 1321/30 Haziran 1905	3971	s.1	Padişahın yardımseverliği ve merhametli oluşu övülür ve ona dua edilir. Otuz sekiz beyittir.
Kaside-i Askeriyye: Osmanlı Askerine	Ali Ekrem	17 Şaban 1326/31 Ağustos 1324/13 Eylül 1908	5138	s.2	Ali Ekrem'in Harbiye Nezareti meydanında bizzat okuduğu şiirdir. Askerlik ve kahramanlık konuludur.
Mebusan Marşı	Harbiye Nezareti Mektubi Kalemî mümeyyiz-i evveli Alaybeyi-zâde Naci	5 Kânunue vvel 1324/24 Zilkade 1326/18 Kânunue vvel 1908	5232	s.3	Meclis-i Mebusan'ın resmi açılışına ilişkin aktarılan haberin ardından yayımlanmıştır.
Eşref'in Son Temennisi	Eşref	5 Zilkade 1327/5 Teşrinisa ni 1325/18 Teşrinisa ni 1909	5447	s.3	Meclis-i Ayan ile ilgilidir. Hiciv içeriklidir. Bir dörtlüktür.
Kaside-i Tarihiyye	Ekrem Bey	3 Cemaziy ülâhır 1329/19	Yeni İkdâm 442	s.3	"Huzura Kabûl" başlıklı haber içerisinde yer alır. Recai-zâde Ekrem'in

		Mayıs 1327/1 Haziran 1911			mermer sütuna işlenmesi için kaleme aldığı kitadır. Sultan Mehmed Reşad hakkındadır.
Ferda	Tevfik Fikret	5 Cemaziy ülâhır 1329/21 Mayıs 1327/3 Haziran 1911	Yeni <i>İkdam</i> 444	s.3	Yeni Kitaplar başlığı altında tanıtılan Haluk'un Defteri'nden örnek olarak verilmiştir.
Milletin Derdi	İbrahim Alaâddin	21 Zilkade 1329/31 Teşriniev vel 1327/13 Teşrinisa ni 191	Yeni <i>İkdam</i> 604	s.1	Vatan temalıdır.
Hatîb-i Şehîr-i Muhterem Rıza Tevfik Beyefendi hazretlerinin tuhfe-i naçizi	Talebe-i Ulûmdan Oflu İsmail	19 Rebiyülev vel 1330/25 Şubat 1327/9 Mart 1912	İktihâ m13	s.4	Arapçadır.
Âsitân-ı Harb	Hüseyin Kamî	23 Şevval 1330/22 Eylül 1328/5 Teşriniev vel 1912.	5611	s.1	Bulgarlara ithafen yazılmıştır. Askerlik gücü ve savaş konuludur.
Dâsitân-ı Harb	Şura-yı Devlet keşebesinden Hasan Mectî	24 Şevval 1330/23 Eylül 1328/6 Teşriniev vel 1912	5612	s.1	Sultan Reşad'a övgü ve askerlere dua içeriklidir.
Neşide-i Harb	Hüseyin Daniş	28 Şevval 1330/27 Eylül 132810 Teşriniev vel 1912	5616	s.1	Millet-i Osmaniye'ye ithafen yazılmıştır. Yazılış amacı askere ve millete moral vermektir. Nakaratı vardır. Marş

					niteliğindedir.
Neşide-i Harb	Sadık Vicdâni	4 Zilkade 1330 2 Teşriniev vel 1328/15 Teşriniev vel 1912	5621	s.1	Eski Ordu Marşı olarak bilinen marştır.
Zemzeme-i Harb	Ali Emîrî	6 Zilkade 1330/4 Teşriniev vel 1328/17 Teşriniev vel 1912	5623	s.1	Altı dizeli altı bendden oluşur. Nakaratı vardır. Marş niteliğindedir.
Yeni Ey Gaziler	Ebu Rıdvan-Sadık Vicdani	8 Zilkade 1330/6 Teşriniev vel 1328/19 Teşriniev vel 1912	5625	s.2	“beste-i milli-i kadim ile terennüm edilecek surette tertip edilmiştir” notuyla yayımlanmıştır. Beş kıtadır. Nakaratı vardır.
Muhadderât-ı Harb	Ümm-i Vicdani-Hace Emine	9 Zilkade 1330/7 Teşriniev vel 1328/20 Teşriniev vel 1912	5626	s.2	Kadınların gazilere yardımcı olmaları gerektiğini ifade eden beş kıtadır.
İki Kardeşin (Naciâyne) Müşâaresi	Ebu Rıdvan-Sadık Vicdani	10 Zilkade 1330/8 Teşriniev vel 1328/21 Teşriniev vel 1912	5628	s.2	Rumeli ile Anadolu'nun arasında geçen konuşmadır. Askeri içeriklidir.
Rumeli'nin Anadolu'ya “Hoş Geldi”si	Ebu Rıdvan – Sadık Vicdani	11 Zilkade 1330/9 Teşriniev vel 1328/22 Teşriniev vel 1912	5629	s.2	Rumeli'nin ağzından Anadolu'dan gelenlere yapılan dualar, hissedilen minnetler aktarılır. Beş parçadır. Nakaratı vardır.

Zemzeme-i Ehl-i Hak	Ebu Rıdvan – Sadık Vicdani	12 Zilkade 1330/10 Teşriniev vel 1328/23 Teşriniev vel 1912	5630	s.2	Beş dizeli üç parçadır. Savaş konuludur.
Neşide-i Harb	M. Rauf	13 Zilkade 1330/11 Teşriniev vel 1328/24 Teşriniev vel 1912	5631	s.2	Askeri içeriklidir. Nakaratı olup marş niteliğindedir. Altı dizeli dört parçadır.
Sayha-i Dervişâne	Ebu Rıdvan – Sadık Vicdani	14 Zilkade 1330/12 Teşriniev vel 1328/25 Teşriniev vel 1912	5632	s.2	Askeri içeriklidir. Nakaratı olup marş niteliğindedir. Beş benttir.
Hudutta Nöbet	M. Gıyaseddin	16 Zilkade 1330/14 Teşriniev vel 1328/27 Teşriniev vel 1912	5634	s.2	Nöbet bekleyen askerlerin ağzından kaleme alınmış manzum hikâyedir
Mevlid-i Nebevî İçin Şiir	Mahir	11 Rebiyülev vel 1325/11 Nisan 1323/24 Nisan 1907	4630	s.2	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.
Mevlid-i Nebevî İçin Şiir	Hüseyin Hazım	11 Rebiyülev vel 1325/11 Nisan 1323/24 Nisan 1907	4630	s.2	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.

Mevlid-i Nebevî İçin Şiir	Ahmet Besim	11 Rebiyülev vel 1325/ 11 Nisan 1323/24 Nisan 1907	4630	s.2	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.
Mevlid-i Nebevî İçin Şiir	Muallim Feyzi	12 Rebiyülev vel 1325/12 Nisan 1323/25 Nisan 1907	4631	s.1	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.
Mevlidiye-i Mübareke	Hüseyin Hazım	11 Rebiyülev vel 1326/30 Mart 1324/12 Nisan 1908	4984	s.1	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.
Manzûme-i Velâdet-i Muhammediyye	Bekir Sıddık	10 Rebiyülev vel 1330/16 Şubat 1327/29 Şubat 1912	İktihâ m 4	s.3	Mevlid dolayısıyla yazılmıştır. Dini içeriklidir.

2. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN HİKÂYELER

1896-1914 yılları arasında toplam dört yüz iki hikâye yayımlanmıştır. “Hikâye-i Müntahabe”, “Hikâye”, “Garip Fıkralar” gibi üst başlıklar altında genellikle gazetenin son iki sayfasındaki sütunlarda yer alan parçalar, genellikle iki-üç sütunu kapsayacak hacimdedir. Belirli bir periyodun görülmediği hikâyelerin zamansal dağılımında eşitlik yoktur.

İki yüz seksen dokuz hikâyenin yazarı belli olmayıp bu hikâyelerin çoğu Fransız popüler edebiyatından yapılan çevirilerdir. Doğrudan Fransız kahramanların başlarından geçen maceraları aktaran bu metinlerin yanı sıra benzer temaların işlendiği ve yerel motiflerle süslenen hikâyeler de görülmektedir. Adaptasyon niteliği taşıyan bu metinlerde de temel izlek aşk ve merhamettir.

Kimi hikâyelerin çevirmen bilgisi “mütercim”, “tercüme” sözcükleriyle birlikte aktarılır. Gazete sütunlarında hikâye çevirileri yapan isimler; Abdullah Zühdü, Mehmet Arif, İbrahim Hikmet, Ahmet Rasim, Yenişehirli Fenarî Süleyman, Ahmet Rasim, Hüseyin Rahmi, Hasan Raif, Ebu'l Mukbil Kemal, Osman Şemsettin, Haydar Rıfat ve Hüseyin Dâniş'tir. Kimi yazarlar ana metin yazarı hakkında bilgi verirken kimisi herhangi atıfta bulunmaksızın hikâyeyi doğrudan aktarır. Bu isimlerin dışında “Bir Muharrir” gibi anonim çeviri sahipleri de bulunmaktadır.

Hikâye çevirileri yer verilen yazarlar Alphonse Daudet, Andre Dorian, Emile Zola, François Coppee, Frans Nevare, Loruik Haleri, Heinre de Faurget, Henry Laudan, Jan Julyen, Jan Tomori, Jean Richepin, Katol Mendes, Leon Delli, Matild Dö Sen Vidal, Matmazel Teodosya, Maupassant, Paul Bourget, Pervü, Puşkin, Rayelbah ve Rouge Veirneau'dür.

Telif ve adaptasyonları ile gazete sütunlarında yer bulan isimler ise Abdullah Cevdet, Abdullah Zihni, Abdullah Zühdü, Ahmet Hamit, Ahmet Hilmi, Ahmet Necati, Ahmet Rasim, Ali Selami, Ali Seza, Âmir Tefik, Askerzâde Mustafa Asım, Ayın Cemil, Bâdî Nedim, Behiç Hâmî, Cenap Şehabettin, Ebu's Safazâde

Ali Kâmî, Fâik Hilmi, Fatin, Hakkı Behiç, Hasan Râif, Bir Muharrir, B. T. Hikmet Şinasi, Hüseyin Dâniş, Hüseyin Nazmi, Hüseyin Rahmi, Hüseyin Zeki, İbrahim Hikmet, İsmail Avni, Mahmut Kenan, Mehmet Cemil, Mustafa Nihat, Mustafa Reşid, Remzi, Sâmi Paşazâde Sezâi, Süleyman Münir, Süreyya Neyyir Şevket, Uşşakîzâde Halit Ziya, Vecihî, Yakup Kadri, Yusuf Sadettin ve Zeynelabidin Fenârî'dir.

Popüler edebiyat kapsamında değerlendirilebilecek metinlerde herhangi bir yazınsal kaygı görülmemektedir. Okuyucuda duygu coşkunu yaratma amacıyla yazılmış, finalde çıkarılacak kıssadan hisselerle “yararlı bir eğlence” niteliği yüklenen bu metinler basit olaylar üzerine kurulu olup basit çözümlenmelerle sonlanmaktadır. Baht dönüşleri ve beklenmeyen sonlarla okuyucuda okuma güdümü sağlayan ve okurun merakını kamçıl原因 hikâyeler, düşünmeden çok olay ve kişiler üzerine odaklanarak “kolay okunabilir” bir form kazanmıştır. Sübjektif betimlemeler ve yüzeysel tahlillerin yer aldığı metinlerin başlıca konuları; aşk, ayrılık, aile, merhamet, cinayet, yasak ilişkiler ve sanattır.

Hikâyelerin yapısında olay örgüsündeki basitlik ve tek yönlülük dikkat çeker. Güldürme, duygulandırma, acıma hissi uyandırma ve ders verme amaçları doğrultusunda olayların aktarıldığı metinler tanışma ve karşılaşmalar ile başlayıp mutlu, hüznü ya da şaşırtıcı sonlarla tamamlanır.

Hikâyelerdeki kahramanlar, karakter boyutuna geçememiş tek yönlü tiplerdir. Olay örgüsündeki basitlikle paralel olarak kişiler de belirli özellikleriyle ön plana çıkar, duygusal tepkilerin dışında herhangi bir psikolojik gerilim taşımaz ve olay örgüsüne kendisinden beklenileni yaparak dâhil olurlar. Metinlerde geniş bir şahıs kadrosu görülmez. Hikâyelerin çoğu ikili ilişkiler üzerine yoğunlaştığı için genellikle seven, sevilen ve engelleyen olmak üzere üç tip bulunur.

Yirmi yılı kapsayan süre zarfında yayımlanan metinler incelendiğinde hikâye kahramanlarını şöyle tasnif etmek mümkündür:

- Fedakâr âşıklar
- Beklenti içerisinde olup imkânlarla yetinmeyen talepkârlar
- Sarhoşlar, kumarbazlar, kötü alışkanlıkları olanlar

- Şen, şuh, uçarı genç kadınlar
- Yoksullar
- Yetim ve öksüzler
- Milli hassasiyetleri ön planda olanlar

Hikâyelerde zamana dair takvimsel bir gönderme görülmemektedir. Saat, ay, yıl bilgisine rastlanmaz. Hikâyelerin çoğu aktarma ve bahsetme üzerine kurgulandığı için anlatı zamanıyla olay zamanı arasında fark olduğunu söylemek mümkündür. Anlatıcı; mektup, sohbet veya anı formunda sunduğu geçmiş bir yaşantıyı aktararak metinde iki farklı zamanı inşa etmiştir. Her iki zamansal düzlemde de kronolojik bir akış söz konusudur. Geriye dönüşler yalnızca anımsamalarla karşımıza çıkar.

Hikâyelerde olaylar, kahramanların sosyal yaşamlarıyla ilişkilendirilebilen, kahramanın psikolojik durumunu vurgulamak üzere tasarlanmış gerçek mekânlarda geçmektedir. Anlatıdaki çatışmayı kuvvetlendirme, baht dönüşlerini sağlama ve tesadüflere olanak tanıma amacıyla değişen mekânlara, aynı zamanda zaman akışını gösterme işlevini de üstlenmiştir. Anlatı düzleminde görülen mekânsal değişimlerin tümünde zamansal ilerleme de görülmektedir. Metinlerde iç ve dış mekân dağılımı paralellik göstermektedir.

Hikâye kurgusunda mektup, günlük ve sohbet anlatı biçimlerinin kullanıldığı görülmektedir. *Son Sahife*, *İlk Sevgi*, *Hercai Menekşeler (Defter-i Hissiyatımdan Bir Sahife)* gibi hikâyeler doğrudan bir günlük sayfası formunda düzenlenirken, *Mahcubiyet*, *Netice-yi İntizar*, *Bir Pederin İntikamı*, *Ziyet*, *Yegâne* vb. hikâyelerde mektup bir motif olmakla birlikte olaydaki hareketi sağlayan temel öğedir.

Hikâyelerde ele alınan konular çeşitlilik göstermektedir. Konularına göre yayımlanan hikâyeleri şu şekilde tasnif etmek mümkündür:

1. Aşk: Popüler edebiyatın vazgeçilmez konusu aşk, günlük hikâyelerin de başlıca konusudur. Aşkın ele alınışında farklılıklar bulunmaktadır. Sınıf farkı ve ekonomik eşitsizlik (*Seclegah-ı Sermedî*, *İftirak-ı Ebedî*, *Salkım Demeti* vd.) aşkın önündeki en büyük engelleyicidir. Kimi hikâyelerde ise yaş farkı, medeni

durum, akrabalık bağı gibi nedenlerle imkânsız bir aşk görülmektedir (*Küçük Kambur, Sevda-yı Giran, Bir Veda-yı Hazin, Çiçekler İçinde, Nina, Leylaklar* vd.). Komşu ve düşman ailelerin çocuklarının aşkı da mutlu bitmeyen aşk hikâyelerinin temalarındandır (*Sevda-yı Masumane, Matmazel'in Paskalya Hediyesi, Bir Tesadüf-i Garip* vd.). Kimi durumlarda ise baht dönüşüyle imkânsız görünen ilişkiler gerçekleşebilir (*Muhabbette Sebat, Sırışk-i Firakın İlk Kataratı* vd.). Bütün zorluklara karşın mutlu sonlanan hikâyeler de görülmektedir (*Muhabbet-i Halisanenin Mükâfatı, Düşes Hanrit, Juliet, Margrit'in Vefası* vd.).

2. İhanet, yasak aşk: Aşk odaklı kimi hikâyeler mizahi unsurlarla harmanlanarak ihanet ve yasak aşk çevresinde kurgulanmıştır. Özellikle saf karı ya da kocayı yaptığı hatalarla küçük düşürerek onu aldatan eş ve aldatmanın açığa çıkmadan sürmesi bu bağlamda en çok görülen izlektir. Kimi hikâyelerde (*Yuva, Aşk Uğrunda* vd.) yasak aşk, olumsuz bir sonla neticelenirken kimi hikâyelerde (*İlk Nedamet, Bir Mektup, Tezkire-i Âşıkane, Çocuk, Yangın Var, Halil'in Kabahati, Büyük Filozof* vd.) komedi unsurları ön plana çıkar.

3. Polisiye: Cinayet ve ölüm hikâyelerinde görülen bir diğer izlek olup iz sürerek katili bulma bu hikâyelerin temel olay örgüsüdür. Merak uyandırma ve ilgi çekme amacıyla yazılan bu hikâyelerde basit bir cinayetin çözümü takip edilmektedir (*İpek Bilezik, El, İtiraf, Garip Bir Cinayet* vd.). Polisiye bağlamında işlenen bir diğer tema da hırsızlıktır. İyi, saf ve yoksul görünen kimselerin beklenmedik bir biçimde hırsız çıkması, doğrudan kıssadan hisse çıkarma amacıyla kurgulandığının işaretidir (*İyi Bir Adam, Nazik Dolandırıcı, Kadınlara Mahsus Vagonda, Valide ile Çocuğu, Hırsızın Defteri* vd.)

4. Merhamet, yokluk: Yoksul insanların içinde bulunduğu durumun vahametini aktaran hikâyelerde düşkün ve kimsesiz insanların günlük hayatlarında karşılaştıkları zorluk ve sıkıntılar işlenmektedir. Okurda acıma hissi uyandırma amacıyla yazılan bu hikâyelerde mekân aktarılmak istenilen duyguyu kuvvetlendirme amacıyla detaylı olarak betimlenmiştir (*Bir Lûtf-i Nagehânî, Levha-i Sefalet, Bir Numune-i İhtiyaç, Bir Hayat-i Sefilane, Hakikat, Kâğıtçı Kız, Perviz, Dilenci, Kar Yağarken, Kırk Para, Kıpti Düğünü, Kırço* vd.)

5. Milli-manevi duyarlılıklar: Özellikle 1910 sonrası yayımlanan kimi telif hikâyelerde Türklük bilinci, vatan sevgisi ve vatan uğruna fedakârlık fikri işlenmektedir. Sayısı az olmakla birlikte devrin ruhunu yansıtan yegâne hikâyeler olması bakımından *Harman Sonunda*, *Canan Gibi Şadan da Muhacir Oldu*, *Al-i Cenâb Onbaşı* gibi metinler dikkate değerdir.

Farklı konuları işlemekle birlikte kimi hikâyelerde mizahi yön ön plandadır. Yanlış anlamalar, bireysel eksiklikler, dolantılar, geleneklerin yanlış yorumlanması gibi unsurlarla kurgulanan mizah, çok boyutlu olmayıp fars düzeyindedir. *Tramvayda 1*, *Harikulade Bir Papağan*, *Bir Akşam Taamı*, *Hilekâr Alphonse*, *Akşam Taamına Davet*, *Vaftiz Pederi*, *Çapkın Bahar*, *Lacivert Pardösü*, *Gece Taamı*, *Nazik Hırsız*, *Madam Tornova'nın Âsârı*, *Eski mektep Arkadaşları* vd. bu bağlamda ele alınabilecek hikâyelerdir.

2.1. TELİF HİKÂYELER

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasındaki nüshalarında toplam elli beş telif hikâye tespit edilmiştir. Bu hikâyeler de diğerleri gibi "Hikâye-i Müntahabe" üst başlığı altında yayımlanmıştır. Hacim olarak diğer hikâyelerle eş değer sayılabilecek bu metinler de bir sayfayı aşmayan ve ertesi güne sarkmayan parçalardır. Hikâyelerin yayımlanma sıklığı açısından gazetede bir düzen görülmemektedir. 1894'te üç, 1895'te yedi, 1896'da bir, 1897'de on sekiz, 1898'de on beş, 1899, 1900 ve 1901'de ise birer telif hikâye yayımlanırken 1902-1909 arasında telif hikâyeye rastlanılmamaktadır. 1910'da telif hikâyeler yeniden görülmeye başlanmış; bu yılda iki, 1911'de bir, 1913'te ise sekiz telif hikâye yayımlanmıştır. Bu durumun başlıca nedeni gazetenin yazar kadrosuna dâhil olan yazarların ardı ardına hikâyeler göndermesi ve bu yazarların gazete ile ilişkisi kesilmelerinin ardından bir başka yazarın yazar kadrosuna dâhil olmasına değin geçen sürede çevirilere öncelik verilmesidir.

İkdam'da yayımlanan telif hikâyeler; Hikmet Şinasi, İsmail Avni, Ahmet Necati, Ahmet Rasim, Ali Seza, Bâdî Nedim, Behiç Hâmî, Cenab Şehabettin, Hakkı Behiç, Hüseyin Nazmi, Hüseyin Rahmi, Sâmî Paşazâde Sezâi, Uşşakîzâde

Halit Ziya, Vecihî, Yakup Kadri, Yusuf Sadettin ve Zeynel Abidin Fenârî'nin kaleminden çıkmıştır. Bu isimler incelendiğinde dönemin edebiyatına iz bırakmış, edebiyat tarihlerinde yer edinmiş kimi yazarlar dikkat çekmektedir. Ahmet Rasim, Cenab Şehabettin, Hüseyin Rahmi, Halit Ziya, Vecihi ve Yakup Kadri, hikâyeleriyle *İkdam*'ın edebiyat dünyasına yaptığı katkının niteliğini yücelten sanatçılardır.

Ahmet Rasim'in *Mini Mini Yaramaz, Kuşcağız, Yavrumun Yavrusu* ve *Yegâne*; Cenab Şehabettin'in "Hikâye-i Müntahabe" başlığı altında yayımlanan imzasız hikâyesi; Halit Ziya'nın *Son Levha, Yelpaze Altında, Kar Yağarken, Bir Sahife-i Mensiyye, Küçük Kambur, Rakstan Avdet, Emel-i Me'yus, Sadaka-yı Girân, Sepette Bulunmuş, Beyaz Şemsiye, Düşün Evinde, İzdivac-ı Mütayemmin, Ali'nin Arabası, Yırtık Mendil, İkinci Nikâh, Pencerehin Hikâyesi, Mektup Parçası, Sevda-yı Sengin, Kırk Para, Maî Yalı* ve *Bir Seyahatname'den*, gazeteye daha çok roman tefrikalarıyla katkıda bulunan Vecihi'nin *Hakikat, Tekâbü* ve *Perviz* adlı hikâyeleriyle Yakup Kadri'nin Hikâye: O Kadın... 1-3, İki Meçhul Şahıs, Mehdî Efendi'nin Keşfi ve Döşeli Oda adlı eserleri *İkdam*'ın hikâye sütunlarında yayımlanmış ve ardından çoğu yazarları tarafından kitaplaştırılmış eserlerdir.¹⁹

İkdam'da yayımlanan telif hikâyeler, dilin sadeliği ve hacim bakımından ortaklık göstermekle birlikte konu ve üslup bakımından birbirlerinden ayrılmaktadır. Aşk, merhamet ve aile etrafında kurgulanan hikâyelerde konular farklı çerçevelerden sunulmaktadır.

Merhamet temalı hikâyelerde başlıca konu fakirliktir. Konuya bu pencereden bakan başlıca isim Halit Ziya'dır. Yazarın *Kar Yağarken, Sadaka-i Giran, Ali'nin Arabası, Pencerehin Hikâyesi, Kırk Para, Mai Yalı* ve *Bir Seyahatname'den* adlı hikâyelerinde, yazar gözlemlerinden hareketle fakirliğin insanı düşürdüğü durumlar karşısında duygulanarak yokluğun onda uyandırdığı merhameti işlemiştir. Ahmet Rasim'in *Yavrumun Yavrusu* ve Hüseyin Rahmi'nin *Kırço* adlı hikâyeleri ise hayvanlara duyulan sevgi ve merhamet duygusundan hareketle

¹⁹ Halit Ziya Uşaklıgil'in tüm hikâyeleri önce İnkılap-Aka Yayınları tarafından derlenmiş ve yayımlanmış ardından Özgür Yayınları tarafından basılmıştır. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun hikâyeleri ise İletişim Yayınları tarafından kitaplaştırılmıştır.

kurgulanmıştır. *Yavrumun Yavrusu*'nda bir kuşun ölümünün küçük bir kızda yarattığı üzüntü, *Kırço*'da ise yük taşımaktan telef olan bir atın anlatıcıda uyandırdığı acıma hissi işlenmiştir. Acıma hissini aktarmamakla birlikte yoksul çingenelerin yaşamını izlenimci bir perspektiften sunan Hüseyin Rahmi imzalı *Kıpti Düşünü*'de bu bağlamda değerlendirilebilir.

Telif hikâyelerde görülen bir diğer temel izlek aşktır. Yerli kahramanların başından geçen, mutlu ya da mutsuz sonla biten hikâyeler, konuyu ele alış biçimi bakımından çevirilerden oldukça farklıdır. Zeynel Abidin Fenâri *Netice-i İntizâr*'da aşkından verem olan bir genç kıızı anlatmış; Halit Ziya, *Küçük Kambur*'da umutsuz bir aşk vakasını; *Beyaz Şemsiye* ve *İzdivac-ı Mütayemmin*'de büyük hayallerle başlayan aşkın umulduğunun aksine mutsuz sonlanmasını işlemiştir. Yusuf Sadettin'in *Munis Serçeler*; Halit Ziya'nın *Yelpaze Altında* ve Behiç Hâmî'nin *Ferdâ-yı Hayat* adlı hikâyelerinde ise mutlu sonlanan beraberlikler anlatılmaktadır. Halit Ziya imzalı *Rakstan Avdet* ise hayali bir aşkın genç bir kızda uyandırdığı duyguları işleyen ve aşkın sonuca bağlanmadığı bir hikâyedir.

Aile, telif hikâyelerde görülen bir diğer temadır. Karı-koca ve anne-çocuk ilişkileri, aile içi çıkarlar, aile kurumunun yüceliği, ailede bağlılığın önemi, bu bağlamda görülen başlıca konulardır. Halit Ziya'nın ailesini dağılmaktan kurtarmak için kocasının metresine giden kadının başından gelenleri anlattığı *İkinci Nikâh* ve uzun yıllar çocuk sahibi olmayı isteyen bir aileyi anlattığı *Emel-i Meyus*; Hüseyin Nazmi'nin karı koca arasında ortaya çıkan yanlış anlamayı işlediği *Yemek Vakti*, Ahmet Rasim'in çocuğunun kaybolduğunu sanan annenin hislerini anlattığı *Mini Mini Yaramaz* adlı hikâyelerde aile yüce ve birleştirici bir değer olarak gösterilmektedir. Hüseyin Rahmi'nin aile içi miras meselesini aktardığı *Gugular*, Halit Ziya'nın yetim bir kadının kayınvalidesinden gördüğü baskıyı anlattığı *Mektup Parçası* ile bütün malvarlığını kumarda kaybeden bir damadın ailenin başına açtığı felaketleri anlattığı *Yırtık Mendil* ve Zeynel Abidin Fenari'nin üvey annenin bütün kötü muamelelerine karşın ilerleyen ve zabit olan bir genci işlediği *Mendil* adlı hikâyelerde ise aile içinde kişilerden kaynaklanan uyum problemi ele alınmıştır.

Bu temaların dışında farklı konuların işlendiği telif hikâyelerde görülmektedir. Samipaşazade Sezai'nin alafranga yaşam süren bir çifti anlattığı Bedia Hanım'da yanlış batılılaşma teması işlenirken Yunan Harbi'nin izlerini taşıyan Hakkı Behiç'in *Asker Giderken*, Balkan Harbi esnasında kaleme alınmış Badi Nedim imzalı *Zeynep Hatun* ve kaçak olarak yaşadığı için sevdiğine kavuşamayan II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte sevdiğinin ölümünün haberini alan bir gencin anlatıldığı Ali Seza imzalı *Canan Gibi Şadan da Muhacir Oldu* adlı hikâyelerde ise askerlik ve vatanseverlik temaları ele alınmıştır. Halit Ziya'nın bir adamın ölmüş kızının hayalini tağlı tablo üzerinde canlı olarak gördüğü *Son Levha* ile aradığı aşkı bir türlü bulamadığı için bir heykele bağlanarak onun kendisini hiç bırakmayacağını düşünen genç bir adamı öyküleştirdiği *Sevda-yı Sengin* hikâyelerinde ise içine kapanan, yalnız ve umutsuz kahramanlar işlenmiştir.

Hikâyelerin tümü yerli kahramanlar üzerine şekillenmiş olup devrin yaşayışına paralel olarak kurgulanmakla birlikte Hüseyin Rahmi'nin *Ecir ve Sabır* adlı hikâyesi doğrudan toplumsal davranışlar üzerine kurulmuştur. Yerleşmiş gelenek ve göreneklerin kimi durumlarda yarattığı olumsuzlukları anlatan eser bir kara mizah örneğidir.

Ahmet Necati imzalı *Ah Şu Güzel Behiye* adlı hikâye ise reklam amaçlı kaleme alınmış bir hikâye olarak diğer telif hikâyelerden ayrılmaktadır. Hikâyede çocukların kuvvetlenmesi için satılan bir ek gıdanın tanıtımı ve reklamı yapılmıştır.

İkdam'da yayımlanan telif hikâyeler, sayı bakımından diğer tür örneklerine göre daha az olmakla birlikte gazetenin edebiyata katkısını sağlayan en temel metinlerdir. Gerek sade dil ile yazılması gerekse dönemin nesir anlayışının paralelinde bir üslupla kaleme alınmasından ötürü gazete sütunlarında unutulmayarak günümüze kadar ulaşan bu metinler ile gazete, dönemin gazete okurlarının nitelikli yazınsal parçalara rahatlıkla ulaşip okumasına imkân tanımıştır.

Tablo 5: Telif Hikâyeler

Hikâye Adı	Yazarı	Yayın Tarihi	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Hüsn-i Hizmet Mükâfatsız Kalmaz	Hikmet Şinasi	17 Cemaziyülevv el 1312/4 Teşrinisani 1310/16 Teşrinisani 1894	107	s.4	İki çocuğu şehit kendisi gazi olan askerin ödüllendirilmesini anlatır.
Hissiyat-ı Tıflâne	İsmail Avni	24 Cemaziyülevv el 1312/11 Teşrinisani 1310/23 Teşrinisani 1894	114	s.3 -4	Kocamustafapaşa'da yaşayan kalabalık bir aileyi konu edinir. Üvey annenin evlatlığına yaptığı kabalıklar ve torun-dede ilişkisi üzerinde durulur.
Mini Mini Yaramaz	Ahmet Rasim	3 Cemaziyülahır 1312/18 Teşrinisani 1310/30 Teşrinisani 1894	121	s.3 -4	Perdenin arkasına saklanan çocuğunun kuyuya düştüğünü sanan annenin duygularını anlatır.
Netice-i İntizâr	Zeynelabi din Fenâri	26 Şaban 1312/9 Şubat 1310/21 Şubat 1895	204	s.3	Sevdiğinden ayrılmaya dayanamayan genç kızın vereme yakalanarak ölmesi anlatılır.
Mendil	Zeynelabi din Fenâri	20 Ramazan 1312/5 Mart 1311/17 Mart 1895	228	s.4	Üvey anne elinde yetişip başarılı olan zabitin anne hasreti anlatılır.
Munis Serçeler	Yusuf Sadettin	13 Şevval 1312/27 Mart 1311/8 Nisan 1895	250	s.2	Emekli asker babanın şehir merkezine yakın inzivaya çekilecek bir ev araması, sonunda kafasındaki evi bulması ancak bu eve genç bir askerin de talip olmasının ardından gelişen olaylar anlatılır. Olayın

					sonunda genç adam, emekli askerin kızına aşık olur ve baba evi onlara bırakır.
Kuşçağız	Ahmet Rasim	23 Rebiyülevvel 1313/1 Eylül 1311/13 Eylül 1895	408	s.3 -4	Küçük bir muayenede yaşananlar aktarılır. Remo ansiklopediden iktibastır.
Yemek Vakti	Hüseyin Nazmi	6 Rebiyülahir 1313/13 Eylül 1311/25 Eylül 1895	420	s.3	Evine geç gelen kocasına sinirlenen kadın, kocasının aslında kendi kardeşine yardım ettiğini öğrenmesi üzerine yatışması anlatılır.
Hikâye-i Müntahabe	Cenab Şehabettin	21 Rebiyülahir 1313/28 Eylül 1311/10 Teşrinievvel 1895	435	s.3	Bir aktrisin dünyanın ve aşkların geçiciliğinden yakınlıkla içine kapanması anlatılır.
Yavrumun Yavrusu	Ahmet Rasim	28 Rebiyülahir 1313/5 Teşrinievvel 1311/17 Teşrinievvel 1895	442	s.3	Sadiye isimli bir kızın çok sevdiği kuşunun ölmesi üzerine duygulanması anlatılır.
Yegâne	Ahmet Rasim	11 Zilkade 1313/12 Nisan 1312/24 Nisan 1896	632	s.3	Evlenen eski dostuyla mektuplaşan adamın yıllar sonra arkadaşını ziyaret etmesi anlatılır.
Son Levha	Uşşakîzâde Halit Ziya	8 Şaban 1314/31 Kânunuevvel 1312/12 Kânunusani 1897	895	s.3	Kızının ölümünün ardından kızının yarım kalan resmini tamamlayan babanın resmin içinde kızını canlı olarak görünmesi anlatılır.
Yelpaze Altında	Uşşakîzâde Halit	20 Şaban 1314/11 Kânunusani	906	s.3	İtalyan operetini izleyen genç adamın yanına oturan genç

	Ziya	1312/23 Kânunusani 1897			kızla dirsek dirseğe oyunu izlemesi, sıcak arttıkça yelpazeyle hem kendini hem de genç kızı serinletmesi anlatılır.
Kar Yağarken	Uşşakîzâ de Halit Ziya	25 Şaban 1314/16 Kânunusani 1312/28 Kânunusani 1897	911	s.3	Sokak çocuğu Sermet'in yalnızlığı ve yoksulluğu anlatılır. Vitrinde gördüğü kürklü paltonun benzeri, kullanılmış bir montu hediye alması ve yaşadığı mutluluk aktarılır.
Bir Sahife-i Mensiyye	Uşşakîzâ de Halit Ziya	1 Ramazan 1314/22 Kânunusani 1312/3 Şubat 1897	917	s.3	Hastalığının nekahet devresini bir otelde geçiren fencin arkadaşına gönderdiği mektupta âşık olma hevesi ve tabiat güzelliklerinden bahseder.
Hakikat	Vecihî	2 Ramazan 1314/23 Kânunusani 1312/4 Şubat 1897	918	s.3	Sekiz yaşındaki acınacak halde olan bir çocuğun durumu anlatılır. Kitap satarak geçimini sağlamaya çalışan bu küçük çocuk birden ortadan kaybolur, sonradan bir hayırseverin çocuğu okula yazdırdığı anlaşılır.
Tekâbül	Vecihî	5 Ramazan 1314/26 Kânunusani 1312/7 Şubat 1897	921	s.3	Babasının mektuplarında küstahlık yaptığı adamı bularak mektuplaşmadan yirmi yıl sonra babası adına özür dileyen adamın durumu anlatılır.
Küçük Kambur	Uşşakîzâ	6 Ramazan	922	s.3	Kambur olan bir

	de Halit Ziya	1314/27 Kânunusani 1312/8 Şubat 1897			çocuğun âşık olduğu kızın bir başkasını sevdiğini öğrenmesi üzerine yaşadığı hayal kırıklığı anlatılır. Hikâye, Mehmet Rauf Bey'e ithaf edilmiştir.
Bedia Hanım	Sâmi Paşazâde Sezâi	8 Ramazan 1314/29 Kânunusani 1312/10 Şubat 1897	924	s.3	İngiliz mürebbiyenin büyüttüğü Bedia ile alafranga bir hayat süren kocasının hayatı anlatılır.
Rakstan Avdet	Uşşakîzâ de Halit Ziya	9 Ramazan 1314/30 Kânunusani 1312/11 Şubat 1897	925	s.3	Babasıyla gittiği balonun ardından eve döndüğünde genç bir adamla dans ettiğini gören ve bu rüyanın etkisinden çıkamayan genç kızın hayalleri anlatılır.
Emel-i Me'yus	Uşşakîzâ de Halit Ziya	10 Ramazan 1314/31 Kânunusani 1312/12 Şubat 1897	926	s.3	Uzun yıllar boyunca çocuk sahibi olmak isteyen karı kocanın yalancı gebelik sonucu yaşadıkları hayal kırıklığı anlatılır.
Perviz	Vecihî	13 Ramazan 1314/3 Şubat 1312/15 Şubat 1897	929	s.3	Küçük yaşta öksüz kalarak evlatlık verilen otuz beş yaşındaki adamın o güne değin yaşamı anlatılmıştır.
Sadaka-yı Girân	Uşşakîzâ de Halit Ziya	15 Ramazan 1314/5 Şubat 1312/17 Şubat 1897	931	s.3	Çiçeğe yakalandığı için kör olan Zehra'nın köyünü hayal etmesi, dayısının onu zorla dilendirmesi, dilencilik yaparken nişanlısının onu görmesi ve köye dönüp evlenme teklif etmesi anlatılır. Zehra, bu teklifi bir

					sadaka olarak görür ve kabul etmez.
Sepette Bulunmuş	Uşşakîzâ de Halit Ziya	18 Ramazan 1314/8 Şubat 1312/20 Şubat 1897	934	s.2	İlk şiir kitabının çok satacağını düşünen ve bu satıştan gelen parayla yapacaklarını hayal eden ve vaatlerde bulunan adamın, kitabın satışının olmamasının ardından vaatlerini gerçekleştirememesi anlatılır.
Beyaz Şemsiye	Uşşakîzâ de Halit Ziya	20 Ramazan 1314/10 Şubat 1312/22 Şubat 1897	936	s.3	Genç kız bir kızın sevdiği adamla evlenerek çok mutlu olmasının ardından bu mutluluğun çok uzun sürmemesi anlatılır.
Yarın	Sâmi Paşazâde Sezâi	27 Ramazan 1314/17 Şubat 1312/29 Şubat 1897	943	s.3	
Düğün Evinde	Uşşakîzâ de Halit Ziya	4 Şevval 1314/24 Şubat 1312/8 Mart 1897	945	s.3	Bir düğün evinde aynı odada yatmak zorunda kalan kızların muziplikleri ve neşeli sohbetleri anlatılır.
İzdivac-ı Mütayemmin	Uşşakîzâ de Halit Ziya	19 Şevval 1314/11 Mart 1313/23 Mart 1897	960	s.3	Her gördüğünü yolundan çevirip uzun uzun hikâyeler anlatan adamın arkadaşlarına yine bir evlilik hikâyesi anlatması aktarılır. Adam evlenip çocukları doğduktan sonra maddi sıkıntılar yaşamış ve mutsuz olmuştur.
Anneciğim	Sâmi Paşazâde Sezâi	29 Şevval 1314/21 Mart 1313/2 Nisan 1897	970	s.3	

Ali'nin Arabası	Uşşakîzâ de Halit Ziya	8 Ramazan 1315/18 Kânunusani 1313/30 Kânunusani 1898	1273	s.3 -4	Askerliğinin ardından köye dönen ve annesinin rızasını alarak İstanbul'da çalışmaya giden Ali'nin hikâyesi anlatılır. Ali, evlere temizliğe giden sözlüsü Emine'yi de alıp köye dönme planları yapmaktadır. Ancak hastalığı para biriktirmesine fırsat vermez, Emine'nin de paraları biter. Köye dönüşte vapursa hastalığı yeniden nükseder ve ölür.
Yırtık Mendil	Uşşakîzâ de Halit Ziya	11 Ramazan 1315/21 Kânunusani 1313/2 Şubat 1898,	1276	s.3 -4	Suriyeli zengin ailenin kumarbaz damatları yüzünden tüm mal varlıklarını yitirmeleri anlatılır.
Tünelden Geçiş	İlk Hüseyin Rahmi	15 Ramazan 1315/25 Kânunusani 1313/6 Şubat 1898	1280	s.3 -4	
İkinci Nikâh	Uşşakîzâ de Halit Ziya	18 Ramazan 1315/28 Kânunusani 1313/9 Şubat 1898	1283	s.3 -4	Kocasının kendisine ihanet ettiğini fark eden kadının, kocasının metresine giderek annelik üzerine konuşması ve onu ayrılmaya ikna etmeye çalışması anlatılır. Diğer kadın bu konuşmayı hafife alırken bunları gizlice izleyen koca hatasını anlar ve ailesine döner.
Horozlara Avâz	Meşk Hüseyin Rahmi	21 Ramazan 1315/31 Kânunusani	1286	s.3 -4	

		1313/12 Şubat 1898			
Penceremin Hikâyesi	Uşşakîzâ de Halit Ziya	24 Ramazan 1315/3 Şubat 1313/15 Şubat 1898	1289	s.3 -4	Mutlu yaşayan karı kocanın, mutluluklarının kocasının eline düşen pencereyle sonlanması anlatılır. Dikiş dikememesi üzerine adam makinesini satmak zorunda kalır.
Mektup Parçası	Uşşakîzâ de Halit Ziya	28 Ramazan 1315/7 Şubat 1313/19 Şubat 1898	1293	s.3 -4	Kimsesiz bir kadın, kayınvalidesinden gördüğü kötü muameleyi bir mektupla arkadaşına anlatır. Geline kayınvalidesini bir iftira atar ve onun evden gitmesine neden olur.
Sevda-yı Sengin	Uşşakîzâ de Halit Ziya	5 Şevval 1315/14 Şubat 1313/26 Şubat 1898	1300	s.3	Evliliğin aşkı öldüreceğini düşünen genç adamın başından geçenler anlatılır. Genç bir kadını seven adam, kadını bir başka adamla görünce onun kendisini aldattığını düşünür. Başka aşklarda onu arar, mutlu olamaz ve aşkı gittikçe takıntıya dönüşür. Sonunda çalışma masasındaki bir heykeli aşkı yerine koyar ve bu heykelin onu hiç aldatmayacağını söyler.
Kırk Para	Uşşakîzâ de Halit Ziya	10 Şevval 1315/19 Şubat 1313/3 Mart 1898	1305	s.3 -4	Tramvay durağındaki fakir ailenin ucuz tren beklemesini izleyen anlatıcının bu ailenin

					çocuğu üzerine düşüncelerinin aktarımını içerir.
Maî Yalı	Uşşakîzâ de Halit Ziya	17 Şevval 1315/26 Şubat 1313/9 Mart 1898	1312	s.3 -4	Yirmi yıldır feribot kaptanlığı yapan bir adamın Boğaz'daki bir yalıyı çok beğenmesi ve sürekli onu hayal etmesi anlatılır. Kaptan, yalının satıldığını duyunca çok üzülür.
Bir Seyahatname'den	Uşşakîzâ de Halit Ziya	24 Şevval 1315/5 Mart 1314/17 Mart 1898	1319	s.3 -4	Anlatıcının bir arkadaşının seyahat defterinden alıntıdır. Napoli'den gezerken hediyeli eşya dükkânındaki iki kıza acıma hissi aktarılır.
Mösyö Epikür'ün Seyahati	Sâmi Paşazâde Sezâî	10 Cemaziyülevv el 1316/14 Eylül 1314/26 Eylül 1898	1513	s.3	
Kıpti Düğünü	Hüseyin Rahmi	30 Cemaziyülevv el 1316/4 Teşrinievvel 1314/16 Teşrinievvel 1898	1533	s.3	Anlatıcının gördüğü çingeneleri ve çingenelerin düğününü anlatır. Düğünün hemen ertesi günü damadın çalışmaya, gelinin bulaşığa gitmesi anlatıcılığı uygulanır. Anlatıcı, damada bir elbise hediye eder.
Kırço	Hüseyin Rahmi	2 Recep 1316/5 Teşrinisani 1314/17 Teşrinisani 1898	1565	s.3	Arkadaşıyla birahaneden çıkarak bindikleri arabayı süren atın yolda zayıflıktan yığılması ve adamın o ata merhameti anlatılır. Daha sonra bu atın leşini denizde gören adam gözyaşlarını tutamaz.

Gugular	Hüseyin Rahmi	11 Recep 1316/14 Teşrinisani 1314/26 Teşrinisani 1898	1574	s.3	Ablasının parasına göz koyan dağınık ve sarhoş adamla karısı, ablanın mirastan onlara düşen payı vereceğini öğrenmeleri üzerine yanına giderler. Ablası kalan mirası bölüştürdüğünde hayal kırıklığı yaşarlar.
Ah Şu Güzel Behiye	Ahmet Necati	26 Şaban 1316/28 Kânunuevvel 1314/9 Kânunusani 1899	1618	s.4	Reklam için hikâyeleştirilmiştir. Çocukların kuvvetlenmesi için satılan Phospatire Falieres'in tanıtımı ve reklamı yapılır.
Ecir ve Sabır	Hüseyin Rahmi	8 Ramazan 1317/28 Kânunuevvel 1315/9 Kânunusani 1900	1983	s.3	Oğlunun ölümü üzerine ziyarete gelen kadınların yaptıkları abartılı feryat ve ağlamalar
Alamaz Alsa da Eve Götüremez	Bir Muharrir	4 Cemaziyülahır 1319/5 Eylül 1317/18 Eylül 1901	2600	s.3	Takıntılı bir adamın evden çıkıp vapura yetişme telaşını anlatır.
Ferdâ-yı Hayat	Behiç Hâmî	12 Şevval 1328 / 3 Teşrinievvel 1326/6 Teşrinievvel 1910	Yeni İkdam 214	s.4 -5	Fırtınalı yaşamını sonlandırarak altı aydan kalemden eve evden kaleme giden Semih'in ilk görüşte bir genç kıza âşık olması ve evlenmeye karar vermesi anlatılır.
Küçük Hikâye: Asker Giderken	Hakkı Behiç	24 Şaban 1328/16 Ağustos 1326/29 Ağustos 1910	Yeni İkdam 168	s.4	Askeri bandonun marşlar eşliğinde, yaşasın millet sloganlarıyla yalnız asker ailelerinin değil tüm halkın askerleri harbe uğurlaması anlatılır.

						Tren kalkacakken bir yaşlı kadın vagonu bir türlü bırakmak istememektedir. Bu kadın, torununa büyükbabasının kabrinin orada olduğunu gücü yettiğince bağırır. Kadının oğlu Yunan harbinde kocası ise Girit'te şehit olmuştur.
Hikâye-i Müntehabe: Büyük Filozof	B. T.	18 Eylül 1911/5 Eylül 1327/25 Ramazan 1329	Yeni İkdâ m 550	s.4	Felsefi konferanslar veren Şadan'ın evine sürekli gençler gelir. Bu gençlerden biri karısına bir not bırakır. Şadan, gencin kendisi için geldiğini düşünürken karısı Sehire ile genç Mucib aşk yaşamaya başlarlar. Eserin uyarlama olduğu notu vardır.	
Hikâye: O Kadın... -1	Yakup Kadri	7 Ramazan 1331/28 Temmuz 1329/10 Ağustos 1913	5916	s.3		
Hikâye: O Kadın... -2	Yakup Kadri	8 Ramazan 1331/29 Temmuz 1329/11 Ağustos 1913	5917	s.3		
Hikâye: O Kadın... -3	Yakup Kadri	30 Temmuz 1329/9 Ramazan 1331/12 Ağustos 1913	5918	s.3		
İki Meçhul Şahıs	Yakup Kadri	15 Ramazan 1331/5 Ağustos 1329/18 Ağustos 1913	5924	s.3		
Mehdî Efendi'nin	Yakup	26 Ramazan 1331/16	5935	s.3		

Keşfi	Kadri	Ağustos 1329/29 Ağustos 1913			
Zeynep Hatun	Bâdî Nedim	29 Ramazan 1331/19 Ağustos 1329/1 Eylül 1913	5938 ,	s.3	İki oğlunu askere gönderen, bütün köyün hürmetle andığı Türk anasının oğullarının şehit olduğu haberini almasının ardından metanetli duruşu anlatılır.
Döşeli Oda	Yakup Kadri	1 Şevval 1331/21 Ağustos 1329/3 Eylül 1913	5940	s.3	
Canan Gibi Şadan da Muhacir Oldu!...	Ali Seza	28 Eylül 1913/15 Eylül 1329/26 Şevval 1331	5963	s.4	Vatanın durumuna ağlayan Şadan, Handan'a âşık olur. Bir buçuk yıl birlikte olmalarının ardından Handan verem olmuş ölmüştür. Şadan bu acıya dayanamaz ve intihar eder. İntihar haberinin duyulduğu anda Meşrutiyet'in ilan edildiğinin de haberi gelir.

2.2. TERCÜME HİKÂYELER

İkdam'ın hikâye sütunlarında genellikle tercüme metinlere yer verilmiştir. Bu hikâyelerin kiminde hem yazar hem mütercim bilgisi kiminde yalnızca mütercimin kim olduğu aktarılmış ancak çoğu tercüme hikâyede her iki bilgiye de yazılmamıştır.

1894-1913 yılları arasında tespit edilen toplam otuz üç hikâyede imza bulunmaktadır. François Coppee, Jean Richepin, Matmazel Teodosia ve Maupassant'ın üç; Henry Laudant, Paul Bourget ve Pervü'nün iki; Alphonse Daudet, Andre Dorian, Emile Zola, Frans Nevare, Loruik Haleri, Heinre de Faurget, Jan Julyen, Jan Tomori, Katol Mendes, Leon Delli, Matild Dö Sen Vidal, Puşkin, Rayelbah ve Rouge Veirneau'nün ise birer hikâyesi yayımlanmıştır.

Tercüme hikâyelerde telif hikâyelerin paralelinde konular görülmekle birlikte aşk teması ağırlıklı olup evlilik ve aldatma konuları sıklıkla işlenmiştir. *Dolapta Kim Var, Günahtan Sonra, Hizmetçi Kız, İtiraf, Kıskançlığın Cezası, Bedmest ve Tomi* adını taşıyan hikâyeler doğrudan eşini aldatan kadın ya da erkeklerin içinde buldukları durumu anlatmaktadır. Herhangi bir ibret verici olayın görülmediği, mesaj kaygısı bulunmayan bu metinlerde gülünç durumlar ön plana çıkarılarak bulvar komedisi özellikleri bulunur. Aktarılan olaylar herhangi bir toplumsal arka planı barındırmaz, yüzeysel bir anlatımla kişilerin zayıflıklarından hareketle komedi unsuru sağlanmaya çalışılır. Aşk temasının görüldüğü diğer metinler ise vazgeçen ya da kavuşamayan âşıkların yaşamları üzerine kurgulanmıştır. Bu hikâyelerde gençliğinde kavuşamayan çiftlerin yıllar sonra karşılaşmaları, reddedilen teklife duyulan pişmanlık, aldatma sonrası yaşanan üzüntü, sevgililerin terk etmesi sonunda düşülen durum vb. işlenir. *İftirak-ı Ebedi, Hissiyat-ı Nisvan, Leylaklar, Matmazel Ayda ve Paris Kızları* adlı öyküleri bu kapsamda değerlendirmek mümkündür. Birey odaklı ya da müstakil konuları işleyen diğer eserler arasında yer alan *Kâğıtçı Kız* ve *Fakir Muallim*'de yokluk teması işlenirken *Şûride-ser* adlı hikâyede bireyin tabiat içindeki durumu aktarılmıştır. *Bonjour Mösyö* ve *İki Mektup* adlı metinler ise yazar ve şair kahramanların yazma serüvenlerinin nasıl noktalandığı konusunu işlemektedir.

İkdam'da yayımlanan yetmiş iki hikâyede ise yalnızca tercüme edenin ismine yer verilmiş; metnin sahibi aktarılmamıştır. Kahramanlarının yabancı olmalarından tercüme olduğu anlaşılan bu hikâyelerde en çok imzası bulunan isim Abdullah Zühtü'dür. Yazarın on dokuz çeviri hikâyesi gazetede yayımlanmıştır. Diğer mütercimlerden Hüseyin Dâniş'in yedi, Ahmet Hamit'in beş, Mustafa Reşit, İsmail Avni ve Hasan Râif'in dört; İbrahim Hikmet, Ali Selami ve Hüseyin Zeki'nin iki; Abdullah Cevdet, Abdullah Zihni, Ahmet Hilmi, Ahmet Rasim, Âmir Tefik, Askerzâde Mustafa Asım, Aydın Cemil, Ebu'l Mukbil Kemal, Ebu's Safazâde Ali Kâmî, Fâik Hilmi, Fatin, Yenişehirli Fenarî Süleyman, Haydar Rifat, Hikmet Şinasi, Hüseyin Rahmi, Mahmut Kenan, Mehmet Arif, Mehmet Cemil, Mustafa Nihat, Osman Şemsettin, Remzi, Süleyman Münir, Süreyya Neyyir ve Şevket'in ise birer çevirisi bulunmaktadır.

Bu hikâyeler de konu bakımından diğerleri ile aynıdır. Aşk ve yokluk izlekleri etrafında çeşitlenen bu eserler, sanatsal üsluptan uzak olup okurda duygu coşkunluğu yaratma amacıyla kaleme alınmıştır.

Çiçekçinin Kızı, *Secdegâh-ı Sermedî*, *Muhabbette Sebat*, *İlk Sevgi*, *Yaz Mevsimi Latif Bir Sabah*'ta sınıf farklılıklarından dolayı kavuşamayan sevgililer anlatılırken *Muhabbet-i Halisanenin Mükâfatı*'nda ise sınıf farkına rağmen sevgililer zengin babanın destek olmasıyla kavuşurlar. *Düşes Hanrî'te* de yirmi beş yaşındaki genç kız zengin talibi yerine fakir kemancıyla evlenir. Gözlerini kaybeden gencin sevgilisi tarafından terk edilmesini işleyen *Âmâ* ve terk edilen bir aşığı anlatan *Mahfaza-i Esrar* ise mutlu sonlanmayan aşk hikâyeleridir.

Bir Ressamın Seyahati ile *Üç Genç ile Bir İhtiyar Musikici* ve *Bir Patatesin Hikâyesi* adlı hikâyelerde rastlantılar sonucu karşılaşan ve bu karşılaşmanın ardından âşık olan çiftler işlenirken *Çeşm-i Fettan*'da iki aşk arasında kalan bir adamın içine düştüğü durum ve yaşadığı gitgeller anlatılır. Kimsesiz iki genç öğretmenin birleşmelerini anlatan *Bebek*, yıllar önce kavuşamayan ancak yaşlandıktan sonra birbirlerini yeniden bulan bir çifti anlatan *İntizar* ve çocukluk yıllarından birbirini tanıyan iki gencin yıllar sonra karşılaşip evlenmelerini anlatan *Kırlangıç Yuvası* kaderin birleştirdiği âşıkların yaşadıkları mutlu sonuçla neticelenen anlatılardır. *Yadigâr*'da yıllar geçse de unutulmayan bir aşk

aktarılırken *Kiraz Mevsimi*, *Âşıkane-i Metruk* ve *Küçük Araba* adlı hikâyelerde de benzer bir mazi duyarlılığı görülmekle birlikte bu hikâyelerde çocukluk yıllarını anımsama söz konusudur.

Hikâyelerde yüceltilen değerler, namus ve sözünde durmadır. *Aile Namusu*'nda oğlunun borçlarını onuru için ödeyen bir baba, *İade-i Namus*'ta kendisine atılan iftirayı temizlemek için uğraşan genç bir adam, *Bir Pederin İntikamı*'nda veremden ölen kızının intikamını almak için katil olan baba, *Bir Numune-i İhtiyaç*'ta kendisine verilen yardımları gururundan reddeden bir top oynatıcısı, *Âli Cenab Onbaşı*'da gazi maaşını şehit arkadaşının ailesine veren bir emekli asker, *Bir Ders-i Ahlak*'ta aldatılan bir komiser üzerinden bahsi geçen değerlerin yüceliği vurgulanmıştır.

İkdam'da mesaj içerikli tercüme metinlere de rastlanır. Örneğin *Bir Âmânın Hikâyesi*'nde gözleri görmemesine karşın mutlu olmak için çaba harcayan bir genç, *Mahcubiyet*'te evlilik vaadiyle kandırılan bir genç kız, *Ser-Halka-i Rindan*'da bütün mal varlığını bir kadın uğruna harcayarak meyhanelerde sabahlayan bir adam, *Zavallı Rober*'de aşkına karşılık bulamayınca intihar eden kahramanın yaşamı üzerinden okurlara içinde bulunulmaması gereken durumlar anlatılmış; yapılan hataların doğurduğu olumsuz sonuçlar vurgulanarak ders çıkartılması beklenmiştir. Metinlerde okura her duruma karşı tedbirli olma öğütü kimi zaman açık kimi zaman örtük olarak verilmiştir.

Yokluk, fakirlikten dolayı tedavi olamayan bir çocuğun ölümünü anlatan *Levhayı Sefalet* ile evladını kaybeden bir öğretmenin anlatıldığı *Sergüzeşt-i Firak* ise ölüm ve kayıpların anlatıldığı okurda duygu coşkunu ve acıma uyandıran hikâyelerdendir.

Kimi hikâyeler ise mizahi bir üslupla kaleme alınmış; kahramanların başlarından geçen olaylar üzerinden komik olaylar vurgulanmıştır. Kendini olduğundan farklı göstermeye çalışan bir adamın düştüğü komik durumları anlatan *Sahte Âşık* ve *Bir Muaşaka*, sevdiği kıza ulaşmak için papağan taklidi yapan adamın başından geçenleri işleyen *Harikulade Bir Papağan*, servet peşinde koşan bir adamın

anlatıldığı *Feci Bir Komedya*, dolantı komedisi olarak nitelendirilebilecek *Akşam Taamı* bu hikâyelere örnek sayılabilir.

Hikâyelerde sanatla uğraşan kahramanlara sıkça rastlanması dikkati çekmektedir. Örneğin; *Ducrel'te* ressam bir genç adam, *Refika-yı Sabave'te* yetenekli bir ressam, *Düşes Hanri'te* müzisyen bir genç, *Inkisar-ı Emel'de* yetenekli bir seramikçi kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 6: Yazarı Belli Tercüme Hikâyeler

Başlık	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Büyük Hemşire	Teodosya	5 Recep 1312/21 Kânunuevvel 1310/2 Kânunusani 1895	154	s.3	Amerika'da yaşayan ve daima aklıyla hareket eden Maud'un başından geçenler anlatılır.
İftirâk-ı Ebedî	Matmazel Teodosya	16 Recep 1312/1 Kânunusani 1310/13 Kânunusani 1895	165	s.3	Zengin kadın ile fakir doktorun aşkını anlatır. Kadın naz yaparak kendine daha çok bağlamak isterken doktor başkasıyla evlenir.
Sevda-yı Hazan	François Coppée Müt.: Ahmet Rasim	23 Şevval 1312/6 Nisan 1311/18 Nisan 1895	260	s.3	Kafe işleten kadının dikkatini çeken, her gün aynı saatte gelen gencin kafeden ayağının kesilmesi ve aylar sonra geldiğinde bir kız arkadaşıyla gelmesi üzerine işletmeci kadının düşünceleri anlatılır.
Hissiyât-ı Nisvân	Matmazel Teodosia Müt.: Abdullah Zühdü	4 Zilkade 1312/17 Nisan 1311/29 Nisan 1895	271	s.3	Genç ve parlak bir avukatın amcakızıyla evlenme aşamasında ölen bir kadına çok üzülmesi üzerine yaşadığı duygusal

					gelgitleri müstakbel eşinin anlaması ve adamın kadından özür dilemesini anlatır.
Bir Müsabaka-i Âşıkâne	Paul Bourget	26 Zilhicce 1312/7 Haziran 1311/19 Haziran 1895	322	s.3	Bütün servetini harcamış adam ile dul bir kadının aşkı anlatılır. "Edib-i meşhur Pol Borje'nin bir romanından muktebestir" notuyla yayımlanmıştır.
Kâğıtçı Kız	François Coppée Müt.: Abdullah Zühdü	21 Sefer 1313/31 Temmuz 1311/12 Ağustos 1895	376	s.2	Geçim sıkıntısı nedeniyle kâğıtçılık yapan kızın, babasının hastalığından ötürü sevdiği adamı reddederek çalışmasını sürdürmesini anlatır.
Hakiki Bir Romanın Esası	Alphonse Daudet	1 Rebiyülevvel 1313/10 Ağustos 1311/22 Ağustos 1895	386	s.3	Alphonse Daudet'nin Jack romanının ortaya çıkışı anlatılmaktadır.
Bed-mest	Maupassant	2 Ramazan 1313/4 Şubat 1311/16 Şubat 1896	564	s.3	Balıkçının türlü oyunlarla sarhoş edilerek evine geç gönderilmesi ve bu arada karısının onu aldatması anlatılır.
Nanta	E. Zola	5 Ramazan 1313/7 Şubat	567	s.3	Nana romanının

	Müt.: İbrahim Hikmet	1311/19 Şubat 1896			özetidir.
Ahzân-ı Aşk	Rayelbah Müt.: Ahmet Rasim	19 Zilhicce 1313/20 Mayıs 1312/1 Haziran 1896	670	s.3-4	Gençliğinde babası tarafından engellenen aşkına yaşlandıktan sonra kavuşan kadının durumu anlatılır.
Şûride-ser	Leon Delli	7 Sefer 1314/6 Temmuz 1312/18 Temmuz 1896	717	s.3	Tabiatta gezinen bir adamın çevreye hayran olması anlatılır. Flander edebiyat-ı sahaif-i nefisesinden alıntıdır.
Bir El Tabanca	Puşkin	18 Cemaziyülevvel 1314/13 Teşrinievvel 1312/25 Teşrinievvel 1896	816	s.3	Ailesel nedenlerle yoksul bir köye yerleşen adam, köyün zengin kontesiyle eşinin geleceğini öğrenir ve onları ziyaret eder. Ziyareti esnasında gördüğü levhadaki kurşun deliği üzerine konu atıcılığa gelir.
Ohlan Karısı	Jean Richepin Müt: Bir Muharrir	2 Cemaziyülevvel 1319/4 Ağustos 1317/17 Ağustos 1901	2568	s.3	Fransa ile Prusya arasında yaşanan harpten sonra İsviçre'ye dönen süvari alayı ve efradını anlatır. Savaş, rütbeliler ve eşlerinin

					durumları, intihara varan psikolojilerine yer verilmiştir.
Ohlan Karısı (Mâ ba'd)	Jean Richepin Müt: Bir Muharrir	3 Cemaziyülevvel 1319/5 Ağustos 1317/18 Ağustos 1901	2569	s.3	Fransa ile Prusya arasında yaşanan harpten sonra İsviçre'ye dönen süvari alayı ve efradını anlatır. Savaş, rütbeliler ve eşlerinin durumları, intihara varan psikolojilerine yer verilmiştir.
Bonjour Mösyö	Jean Richepin Müt: Bir Muharrir	6 Cemaziyülevvel 1319/8 Ağustos 1317/21 Ağustos 1901	2572	s.3	Meşhur ve üretken bir yazarın planladığı soneleri yazma sürecini anlatır. Sanatkâr seksen yaşına ulaşmasına rağmen istediği güzelliğe ulaşamadığı için şiirini tamamlamaz.
Şair ile Matmazel	Rouge Veirneau	25 Ramazan 1319/23 Kânunuevvel 1317/5 Kânunusani 1902	2709	s.3	Aklı havada olan bir şairin gerçeğe dönüşen aşkı anlatılır.
İki Mektup	Heinre de Faurget	3 Muharrem 1321/19 Mart 1319/1 Nisan 1903	3160	s.3	Bir gizemli kadının, meşhur bir şaire bir mektup yazması ve kadının mektubundan

					hayli etkilenen şairin şairliği bırakması anlatılır.
Karmen	Matild Dö Sen Vidal	1 Rebiyülahır 1321/14 Haziran 1319/27 Haziran 1903	3247	s.3	Koruda garip hareketleriyle dikkat çeken adam, her gün köpeğini gezdirmektedir. Karmen dikkatini çeken bu adamla, kuşlar üzerine bir sohbeta başlar ve sonunda aralarında bir ilişki doğar.
Paris Kızları	Akademi azası Heinre Laudant	12 Cemaziyülevvel 1321/24 Temmuz 1319/6 Ağustos 1903	3287	s.3	Müstakbel dünürlerinin nişanı bozduğunu haber alan anne baba bunun nedenini kızlarına sorar. Kızları da damadın hayvanlardan hazzetmediği için ayrıldığını söyler.
Tomi	Akademi azası Heinre Laudant	30 Cemaziyülevvel 1321/11 Ağustos 1319/24 Ağustos 1903	3305	s.3	Köpeğinin koku alarak bir arabaya ve kadına saldırması üzerine kocasından şüphelenmesi üzerine kadının kocasının yalanlarının ortaya çıkması anlatılır.

Mantar	Andre Dorian	17 Ramazan 1321/24 Teşrinisani 1319/7 Kânunuevvel 1903	3400	s.3	Eczacının tavsiyesiyle mantar aramaya çıkan iki arkadaştan biri mantar ararken kaybolur, gece ormandaki bir kulübeye sığınır. Bu kulübenin sahibi eskiden hayli şöhretli olan bir aktris çıkar ve ona yardım eder.
Fıkrât-ı Muntehabe: Bir Sahte Kalpazanın Sergüzeşti	Jan Tomori	6 Zilkade 1325/28 Teşrinisani 1323/11 Kânunuevvel 1907	4861	s.3	
Müntehap fıkralar: Fakir Muallim	Paul Bourget (müt: Abdullah Zühdü)	16 Sefer 1326/6 Mart 1323/19 Mart 1908	4960	s.2	Fakir bir öğretmenin para kazanmak için verdiği özel derslerde başına gelen durumlar anlatılır.
Müntehap fıkralar: Mini Mini Corcet	François Coppee	22 Sefer 1326/12 Mart 1323/25 Mart 1908	4966	s.3	Çok soğuk bir günde, bir gazino önünde tatlı diline aldandığı delikanlıyı bekleyen kızın başına gelenler anlatılır.
Fıkra: Pars	Henry Laudan	12 Rebiyülevvel 1326/31 Mart 1324/13 Nisan 1908	4985	s.3	Bir pars yavrusu besleyen adam ile bu duruma şaşırarak arkadaşları arasında geçen diyalogdan ibarettir.

Fıkra: Trompet'in Atı	Fransız Loruik Haleri	25 Rebiyülâhır 1326/13 Mayıs 1324/26 Mayıs 1908	5028	s.3	
--------------------------	-----------------------------	--	------	-----	--

Tablo 7: Yalnızca Çevirmeni Belli Tercüme Hikâyeler

Adı	Çevirmen	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Adelina	Mustafa Reşit	26 Rebiyülahır 1312/14 Teşrinievvel 1310/26 Teşrinievvel 1894	86	s.4	Aşk konuludur. İstanbul'da geçmekle birlikte varlıklı ve yabancı kahramanların başından geçenler anlatılır.
Çiçekçinin Kızı	Mustafa Reşit	3 Cemaziyülevvel 1312/21 Teşrinievvel 1310/2 Teşrinisani 1894	93	s.3	Aşk konuludur. Sınıf farkı olan âşıkların kavuşamamasını anlatır.
İbtıla-yı Sanat	Abdullah Zihni	10 Cemaziyülevvel 1312/28 Teşrinievvel 1310/9 Teşrinisani 1894	100	s.3	Paris'te yaşanan bir cinayet davasına yönelik izlenimler anlatılır.
Ducret	Abdullah Zühdü	7 Recep 1312/23 Kânunuevvel 1310/4 Kânunusani 1895	156	s.3	Ressam Luzrine'nin komşu kadının kendine ilgi duyduğunu sanması üzerine gelişen olayları anlatır.
Aile Namusu	Abdullah Zühdü	10 Recep 1312/26 Kânunuevvel 1310/7 Kânunusani 1895	159	s.3	Oğlunun borçlarını onuru için ödeyen babanın evladını reddetmesinin ardından oğlunun kahramanlıklar göstererek babasından af dilemesini anlatır.
Secdegâh-ı Sermedî	Abdullah Zühdü	10 Recep 1312/27 Kânunuevvel 1310/8 Kânunusani	160	s.3	Kızlarına çok düşkün Kont'un kızının köylü bir gençle aşk yaşamasına karşı koymasını ve

		1895			gelişen olaylarla kızının ölmesi ve kendinin rahip olması anlatılır.
Bergüzâr	Abdullah Zühdü	13 Recep 1312/29 Kânunuevvel 1310/10 Kânunusani 1895	162	s.3	İhtiyar bir dayı yeğenlerine unutamadığı aşkını anlatırken bir mektup gelir ve beyaz saçlarla örülü bir yüzükle kadının unutamadığı yazılıdır.
İade-i Namus	Abdullah Zühdü	14 Recep 1312/30 Kânunuevvel 1310/ 11 Kânunusani 1895	163	s.3-4	Annesinin ölümünün ardından mezun olmasına rağmen uzun süre iş bulamayan genç adamın tavsiyeler sonucunda girdiği işte iftiraya uğraması ve bunu temizlemek için gösterdiği çaba anlatılır.
Bebek	Abdullah Zühdü	18 Recep 1312/3 Kânunusani 1310/15 Kânunusani 1895	167	s.3-4	Bir kız okulunda öğretmenlik yapan yalnız genç kadının okulda kalan kimsesiz çocukla geçirdiği yılbaşı akşamında, okulun tek erkek hocasının da yalnız ve orada olmasından ötürü onlara katılması ve öğretmenlerin evlenerek bu çocuğu evlatlık almaları anlatılır.
Bir Âmânın Hikâyesi	İsmail Avni	19 Recep 1312/4 Kânunusani 1310/16 Kânunusani	168	s.3-4	Gözleri görmemesine rağmen mutlu olan bir engelinin hayatı anlatılır. Okura seslenerek

		1895			ders verilmeye çalışılır.
Bir Hakikat-ı Nâçiz	Abdullah Zühdü	24 Recep 1312/9 Kânunusani 1310/21 Kânunusani 1895	173	s.3	Fakir bir yazarın, karısının yazdığı hikâyenin çok meşhur olması ve sonradan açılan bahtları anlatılır. Kadının yazdığı hikâyede çok güzel olduğu için dışlanan bir kadın anlatılır.
Mahcubiyet	Mustafa Nihat	27 Recep 1312/12 Kânunusani 1310/24 Kânunusani 1895	176	s.4	Fakir marangoz kızıyla doktorun aşkını anlatır. Doktor, kızın duygularıyla oynaması üzerine kız başka bir zenginle evlenir.
İntizar	Haydar Rifat	5 Şaban 1312/19 Kânunusani 1310/31 Kânunusani 1895	183	s.3	Liseden beri birbirini seven ancak kavuşamayan çiftin yaşlanıp birbirlerini tanımamalarını anlatır.
Sahte Aşık	Abdullah Cevdet	6 Şaban 1312/20 Kânunusani 1310/1 Şubat 1895	184	s.4	Eğitimi ve kültürü yetersiz olan şimendifer görevlisinin kendini olduğundan farklı göstermeye çalışırken düştüğü komik durum anlatılır.
Son Sahife	Abdullah Zühdü	10 Şaban 1312/24 Kânunusani 1310/5 Şubat 1895	188	s.3-4	Nöbet geçirirken karısının, sayıklarken söylediği ismin kardeşinin adı olduğunu bilmeyen adamın onu ölüme terk etmesi ve hatasını

						anlamasının ardından intihar etmesini anlatır.
Ser-Halka-i Rindân	Abdullah Zühdü	21 Şaban 1312/4 Şubat 1310/16 Şubat 1895	199	s.3-4		Bir kadın uğruna varını yoğunu harcayan adamın içki masasında meyhanelerde geçen hayatını anlatmasından ibarettir.
Muhabbet-i Halisânenin Mükâfatı	Mustafa Reşit	25 Şaban 1312/8 Şubat 1310/20 Şubat 1895	203	s.4		Napoli'de yaşayan fakir ressam ile zengin Amerikalı kızın aşkı anlatır. Bu aşka zengin baba saygı duyup destek olur.
Bir Ressamın Seyahati	Osman Şemsettin	29 Şaban 1312/12 Şubat 1310/24 Şubat 1895	207	s.3		Tabiat güzelliklerini resmetmek için geziler yapan bir adamın yağmura yakalanmasının ardından sığındığı evde gördüğü kadına âşık olması anlatılır.
Üç Genç ile Bir İhtiyar Musikici ve Bir Patatesin Hikâyesi	Abdullah Zühdü	1 Ramazan 1312/14 Şubat 1310/26 Şubat 1895	209	s.3		Yolda yürürken kafasına patates düşen adamın şikâyet etmek için girdiği apartmanda eski arkadaşıyla karşılaşması ve olayı anlatmasının ardından kadını bulması anlatılır. Olaylar sanılanın aksine mutlu ilerle ve sonunda kadın ve adam evlenir.
Fırtına	Abdullah Zühdü	2 Ramazan 1312/15 Şubat 1310/25 Şubat 1895	210	s.3		Dört yüz yolcusuyla fırtınaya yakalanıp batan gemide yolcuların düştüğü durum anlatılır.

					Anlatıcının bütün gördüklerinin rüya olmasıyla neticelenir.
Tramvayda-1	Terc: Abdullah Zühdü	9 Ramazan 1312/22 Şubat 1310/6 Mart 1895	217	s.3	Ormana gezmeye giden adamın içkili olduğu için tramvaya binmesi ve orta tabakanın bindiği vagonda yılan sanılan istakozun çıkması anlatılır.
Tramvayda-2	Terc: Abdullah Zühdü	10 Ramazan 1312/23 Şubat 1310/7 Mart 1895	218	s.3	Tramvayda görme engelli bir çocuğu gören adamın evine dönerek karnesi düşük geldiği için kızdığı çocuğuna sarılmasını anlatır.
Harikulâde Bir Papağan	Terc: Mehmet Arif	15 Ramazan 1312/28 Şubat 1310/12 Mart 1895	223	s.3-4	Papağan taklidi yaparak sevdiği kıza ulaşmaya çalışan adamın düştüğü komik durumlar anlatılır.
Levha-i Sefalet	Hüseyin Zeki	18 Ramazan 1312/3 Mart 1311/15 Mart 1895	226	s.3-4	Fakirlikten ötürü tedavi olamayan çocuğun ölümü anlatılır.
Bir Pederin İntikamı	Abdullah Zühdü	22 Ramazan 1312/7 Mart 1311/19 Mart 1895	230	s.4	Sevdiği erkek tarafından reddedilince verem olan kızının intikamını alan babanın yaptıklarını anlatır. Katil olan babayı, maktulün babası anlayışla karşılar.
Feci Bir Komedyâ	Mehmet Cemil	24 Ramazan 1312/9 Mart 1311/21 Mart 1895	232	s.3-4	Zengin dayısının kızını ve mirasını almak isteyen yeğenin düştüğü komik durumlar anlatılmaktadır.

Âmâ	Abdullah Zühdü	30 Ramazan 1312/14 Mart 1311/26 Mart 1895	237	s.3	Aşkî yüzünden gözlerinden olan genci, iki ay sonra sevdiği kızın terk etmesi anlatılır.
Vazife	Şevket	3 Şevval 1312/17 Mart 1311/29 Mart 1895	240	s.2	Sevdiği kız attan düştüğünde görev yerini terk etmemek için müdahale etmeyen bir askerin sevdiği kızın öldüğünü öğrenmesi üzerine intihar etmesi anlatılır.
Muhabbette Sebat	Ali Selami	10 Şevval 1312/24 Mart 1311/5 Nisan 1895	247	s.3	Gazeteci genç ile genç kızın aşkına ailesi maddi nedenlerden dolayı engel olur, aile kızlarını bir bankerle evlendirir. Çok zaman geçmeden banker batar, gazeteci ile zengin olmuştur.
Eğlenmek İçin Gelmişler	Âmir Tefik	11 Şevval 1312/25 Mart 1311/6 Nisan 1895	248	s.3-4	Eğlenmek için tiyatroya giden genç karı kocanın sudan bahanelerle tartışmaktan eğlenmeyi unutmaları anlatılır.
Matmazel'in Paskalya Hediyesi	Abdullah Zühdü	20 Şevval 1312/3 Nisan 1311/15 Nisan 1895	257	s.3	Fransızca öğretmenliği yapan genç kızın aşk ve yalnızlıkla geçen bütün ömrü anlatılır.
İlk Sevgi	Abdullah Zühdü	22 Şevval 1312/5 Nisan 1311/17 Nisan 1895	259	s.3	Birbirini seven komşu çocukların kavuşmalarına ailelerin mani olmaları anlatılır.

Refika-i Sabâvet	Süreyya Neyyir	27 Şevval 1312/10 Nisan 1311/22 Nisan 1895	264	s.3	Genç yaşta yeteneği sayesinde şöhret bulan ressamın hayat hikâyesi anlatılır.
Bir Numune-i İhtiyaç	Abdullah Zühdü	30 Şevval 1312/13 Nisan 1311/25 Nisan 1895	267	s.3	Fakir ama onurlu top oynatıcısının kendisine yapılan yardımları reddetmesi anlatılır.
Yaz Mevsimi Latif Bir Sabah	Remzi	2 Zilkade 1312/15 Nisan 1311/27 Nisan 1895	269	s.3	Fakir bir şair, sevdiği kıza kavuşamayınca şehirden uzaklaşır, yıllar sonra döndüğünde sevdiği kızın rahibe olduğu haberini alır.
Düşes Hanrit	Mustafa Reşit	22 Zilhicce 1312/3 Haziran 1311/15 Haziran 1895	318	s.3	Yirmi beş yaşında olmasına rağmen yaşından hayli olgun olan, fakirler için musiki cemiyetleri tertip eden bir genç kızın aşkı anlatılır. Genç kız, evlendirilmek istediği zengin adamın yerine fakir kemancı öğretmeni tercih eder.
Âl-i Cenâb Onbaşı	Abdullah Zühdü	20 Sefer 1313/30 Temmuz 1311/11 Ağustos 1895	375	s.3	Malulen emekli olan onbaşının kendisine bağlanan maaşını ölen arkadaşının ailesine vermesini anlatır.
Kıskançlık	Yenişehirli Fenarî Süleyman	23 Sefer 1313/2 Ağustos 1311/14 Ağustos 1895	378	s.3	Karısını, erkek kardeşinden kıskanan adamın durumu anlatır.

Ulüvv-i Cenâb	Hasan Râif	19 Rebiyülevvel 1313/28 Ağustos 1311	404	s.3-4	Bir adamın gençlik aşkına gönderdiği mektuptur.
Âlemde Bir Teehhül	Hasan Râif	24 Rebiyülevvel 1313/2 Eylül 1311/14 Eylül 1895	409	s.3	Varlıklı bir ailenin alkolik oğlunun tabiata sığınması ve orada veremli bir kadınla evlenmesini anlatır. Kadın evliliğinden iki ay sonra vefat eder.
Lavenus Domilu (Lavenos de Milo)	Askerzâde Mustafa Asım	25 Rebiyülevvel 1313/3 Eylül 1311/15 Eylül 1895	410	s.4	Bir kadının, ceket kollarının sürekli ceplerine sokarak gezmesi insanlarda merak uyandırır, kumarhanedeki bir gençle aşk yaşamaya başlayan kadının doğuştan kolları olmadığı anlaşılır.
Çeşm-i Fettân	Ebu's Safazâde Ali Kâmî	28 Rebiyülevvel 1313/6 Eylül 1311/18 Eylül 1895	413	s.3-4	Aile kızı ile sosyete kızı arasında kalan bir gencin içine düştüğü durum anlatılır.
Fedakâr Arkadaşlar	Ali Selami	1 Rebiyülahır 1313/8 Eylül 1311/20 Eylül 1895	415	s.4	Arkadaşının sevdiği kadınla evlenen adamın bu durumu öğrenmesi üzerine yaptığı fedakârlık anlatılır.
Sergüzeşt-i Firak	Hüseyin Dâniş	2 Rebiyülahır 1313/9 Eylül 1311/21 Eylül 1895	416	s.3-4	Küçük yaşta âşık olduğu kızın ölmesi üzerine içine kapanan bir edebiyat öğretmenin başından geçen olayları öğrencilerine anlatması aktarılır.

Bir Akşam Taamı	İsmail Avni	4 Rebiyülahır 1313/11 Eylül 1311/23 Eylül 1895	418	s.3-4	Kimden geldiği belli olmayan yemek davetine katılmak üzere evden çıkan adamın başına gelenler anlatılır.
İnkisâr-ı Emel	Müt.: Ahmet Rasim	7 Rebiyülahır 1313/14 Eylül 1311/26 Eylül 1895	421	s.3	Aşkına karşılık bulamayınca kendini sanata verem çömlekçinin hayatı anlatılır.
Mahfaza-i Esrar	Hasan Râif	8 Rebiyülahır 1313/10 Eylül 1311/27 Eylül 1895	422	s.3-4	Sevdiği kızı iğfal ettikten sonra kaçan adamın yıllar sonra bir çocuğu olduğunu öğrenmesini anlatır.
Bir Mektup	Hüseyin Dâniş	18 Cemaziyülevvel 1313/25 Teşrinievvel 1311/6 Teşrinisani 1895	462	s.3	Kocasının kendini aldattığını ima eden bir mektup bulan kadının duyguları anlatılır. Bu mektubu kocanın karısını sınamak için yazdığı anlaşılır.
Yadigâr	Fâik Hilmi	27 Cemaziyülahır 1313/2 Kânunuevvel 1311/14 Kânunuevvel 1895	500	s.3	Hiç evlenmemiş, yaşlı kadın evindeki paslı, antika aynaya kimsenin dokunmasına izin vermez. Bunun nedeninin bu aynanın eski bir aşktan yadigar olduğu anlaşılır.
Muhafaza-i Esrar	Hasan Raif (mütercim)	21 Şaban 1313/24 Kânunusani 1311/5 Şubat 1896	553	s.3	Kocasının odasında bulunduğu kuru gülleri kıskanan kadının bu güllerin kendine ait olduğunu anlaması üzerine sakinleşmesi

					anlatılır.
Jak Kenen'in Cinayeti	Müt.: Hüseyin Dâniş	6 Ramazan 1313/8 Şubat 1311/20 Şubat 1896	568	s.3	Kendisiyle aynı otele kalan genç kıza aşık olan gencin kızı yanlışlıkla öldürdüğünü düşünmesi ve gerçeğin ortaya çıkmasının ardından evlenmeleri anlatılır.
Kiraz Mevsimi	Hüseyin Dâniş	16 Zilhicce 1313/17 Mayıs 1312/29 Mayıs 1896	667	s.4	Yedi yaşının ve bahar mevsiminde kirazların açmasını anımsamalarıdır.
Bir Ders-i Ahlak	Hüseyin Zeki	17 Zilhicce 1313/18 Mayıs 1312/30 Mayıs 1896	668	s.3-4	Paris'teki mahalli gazetelerden alınan gerçek bir hikâyeden kurgulanmıştır. Bir komiserin aldatılması üzerine kuruludur.
Mesud Bir Gün	Fatin	9 Muharrem 1314/9 Haziran 131/21 Haziran 1896	690	s.3	Güzel bir havada oyun oynayan çocukların parkı bırakmak istememeleri anlatılır. Fransızcadan tercüme olduğu belirtilmiştir.
Şairin Zevcesi	İbrahim Hikmet	24 Muharrem 1314/24 Haziran 1312/6 Temmuz 1896	705	s.3	Halk için yaşayan bir şairin karısını ihmal etmesi anlatılır. Şair, kendi kurduğu dünyada zevcesini umursamaz ve başına beklemediği olaylar gelir.
Âşiyâne-i Metruk	Mahmut Kenan	28 Muharrem 1314/28 Haziran	709	s.3	Ren şehrindeki evi görünce üç sene önceki aşk

		1312/10 Temmuz 1896			macerasını anımsayan adamın duyguları anlatılır.
Akşam Taamina Davet	Hüseyin Dâniş	2 Sefer 1314/1 Temmuz 1312/ 13 Temmuz 1896	712	s.1-2-3	Kimden geldiği belli olmayan yemek davetine katılmak üzere evlerinden çıkan karı kocanın başına gelen komik durumlar anlatılır.
Vaftiz Pederi	İsmail Avni	9 Sefer 1314/8 Temmuz 1312/20 Temmuz 1896	719	s.3	Kayınvalide ile damat arasında altı yedi ay sonra doğacak çocuğun vaftiz babasının belirlenmesi için yaptıkları konuşmayı anlatılır. Muallim ve daire reisinin vaftiz babalığını kabul etmemesi üzerine kapıcının küçük oğlu ikna edilir.
Şairin Zevcesi	İbrahim Hikmet	16 Sefer 1314/15 Temmuz 1312/27 Temmuz 1896	726	s.3	Azası olacağı Encümen-i Daniş'in huzuruna çıkacak adamın heyecanı ve gördüğü rüya anlatılır.
Çerçi	Hüseyin Dâniş	15 Rebiyülahır 1314/11 Eylül 1312/23 Eylül 1896	784	s.3	Paris'e doğru giderken önünde oturan adamın gizemi ve yol boyunca sohbet edilmesiyle gizin çözülmesi anlatılır.
Âşık-ı Sarık (Rusça'dan Tercüme)	Müt.: Ebu'l Mukbil Kemal	4 Cemaziyülevvel 1314/29 Eylül 1312/11 Teşrinievvel 1896	802	s.3	Rus asilzâdesinin genç ve güzel bir kıza aşık olması, kızın babasının karşı koyması ve buna karşın

					evlenmeleri anlatılır.
Bir Ter-dâmenin İtirafâtı	Hüseyin Dâniş	28 Cemaziyülevvel 1314/23 Teşrinievvel 1312/4 Teşrinisani 1896	826	s.3	Karısını elinden alan adamı öldüren kocanın papaza giderek suçunu itiraf etmesi ve af dilemesi anlatılır.
Bir Muaşaka	Müt.: Hüseyin Rahmi	9 Ramazan 1319/7 Kânunuevvel 1317/20 Kânunuevvel 1901	2693	s.3-4	Kalemde çalışan arkadaşlarının en büyük kusur aşk maceraları defalarca anlatmasıdır. Arkadaşları ona ders vermek için bir mektup yazıp onu kandırırlar.
Foks	Aydın Cemil	6 Muharrem 1321/22 Mart 1319/4 Nisan 1903	3163	s.3-4	
Küçük Araba	Ahmet Hamit	14 Muharrem 1321/30 Mart 1319/12 Nisan 1903	3171	s.3	Paris'in kibar âleminde uzaklaşan bir adam, eski bir ahabından aldığı mektupla şehrin dışındaki ahabının evine gider. Ahabı onu karşılamak için ona küçük bir araba gönderir. Bu araba adama pek çok şeyi anımsatır.
Kırlangıç Yuvası	Ahmet Hamit	18 Muharrem 1321/3 Nisan 1319/16 Nisan 1903	3175	s.3	On iki yaşındaki kız çocuğu, ailesine yardımcı olmak için sebze toplamaya giderken zengin bankerin on altı yaşındaki oğlunun kırlangıç yuvasını dağıttığını görür, kavga eden

					çocuklar uzun yıllar birbirlerini görmezler. Okullarını bitirdiklerinde yeniden karşılaşır, adam evlenip boşanmıştır. Kızsa hala bekadır. Anlaşarak evlenmeye karar verirler.
Lizon	Ahmet Hamit	29 Muharrem 1321/14 Nisan 1319/27 Nisan 1903	3186	s.3	Gözlerini kaybeden bir kızın gözlerinin bir çıkıkçı tarafından iyileştirilmesine karşın kocasının yaptıklarını görmezden gelmek ve saadetini bozmamak için kör taklidi yapması anlatılır.
Çikolata	Ahmet Hamit	12 Sefer 1321/27 Nisan 1319/10 Mayıs 1903	3199	s.3-4	Genç bir adamın sevdiğiyle tanışma hikayesi anlatılır. Ailesi kızlarını vermek istemez ancak sürekli götürdüğü çikolatalarla kızı ikna etmeyi başarır.
Teehhül Meselesi-1	Ahmet Hilmi	27 Sefer 1321/12 Mayıs 1319/25 Mayıs 1903	3214	s.3	Vagonda karşılaşan iki arkadaşın evlilik üzerine konuşmaları anlatılır.
Dikiş Makinesi	Süleyman Münir	21 Rebiyülevvel 1321/4 Haziran 1319/17 Haziran 1903	3237	s.3	Dikiş makinesinin titremesinden düşen büyük gaz lambasının ateşiyle yanan kadının tedavi olma süreci

					anlatılır.
Zavallı Rober	Ahmet Hamit	27 Cemaziyülahır 1321/6 Eylül 1319/19 Eylül 1903	3321	s.3	Gazinoda oturan iki arkadaşı gazetede bir gencin intihar haberini okur. İntihar eden adamı herkes tanır, onu bu hale getiren yaşadığı bir aşktır.
Dolapta Kim Var	Frans Nevare	5 Ramazan 1329/16 Ağustos 1327/29 Ağustos 1911	Yeni İkdâm 530	s.4	Dört-beş aylık evli kadının kocasının onu ihmal etmesi üzerine başkalarından ilgi araması ve saf kocasını aldatması anlatılır.
Kadın Mektupları; Günahın Sonra	Perevü	9 Ramazan 1329/20 Ağustos 1327/2 Eylül 1911	Yeni İkdâm 534	s.4	İşi için şehir dışına çıkan kocasını aldatan kadının yaşadığı pişmanlık anlatılır.
Hikâye-i Muntehabe: Leylaklar	Perevü	13 Ramazan 1329/24 Ağustos 1327/6 Eylül 1911	Yeni İkdâm 538	s.4	Ölen kardeşinin oğlunu eve getiren adamın karısı ile yeğeni arasındaki yakınlaşma anlatılır. Yeğeni hastalanıp ölürken kadın büyük bir vicdan azabı duyar.
Hikâye-i Muntehabe: Matmazel Ayda	Jan Julyen	25 Ağustos 1327/14 Ramazan 1329/7 Eylül 1911	Yeni İkdâm 539	s.4	Kendisini iğfal eden adamdan gelen ayrılık mektubu üzerine sokakta oturup ağlayan genç kadına fakir ve ihtiyar bir kadının tesellisi konu edilir.
Hikâye-i Muntehabe: Hizmetçi Kız	Maupassant	15 Ramazan 1329/26 Ağustos 1327/8 Eylül 1911	Yeni İkdâm 540	s.4	İki genç kadının eşlerine sadakatsizlikleri üzerine yaptıkları konuşmalar

					aktarılır.
Hikâye-i Muntehabe: İtiraf	Maupassant	23 Ramazan 1329/3 Eylül 1327/16 Eylül 1911	Yeni İkdâm 548	s.4.	İki yaşlı kız kardeşten birinin ölüm döşeğindeyken geçmişteki bir aşk macerasını kardeşine itiraf etmesi ve ardından ölmesi anlatılır.
Hikâye-i Muntehabe: Kiskançlığın Cezası	Katol Mendes	29 Ramazan 1329/9 Eylül 1327/22 Eylül 1911	Yeni İkdâm 554	s.4.	Amcazâdesini ziyarete gidip orada içki içip bezik oynayan karısına ceza vermek isteyen adam onu soyar ve camı açıp yatağa yatırır. Kadın doğru durmaz ve komşunun yakışıklı oğlunu balkondan eve alarak ısınmayı planlar.

2.3. İMZASIZ HİKÂYELER

İkdam'daki iki yüz seksen dokuz hikâyede yazar ve mütercim bilgisi bulunmamaktadır. Bu eserler de gazete okur kitlesine yönelik çevrilmiş, popüler nitelikte, sanatsal amaçlarla kaleme alınmamış parçalardır. Duygu coşkunu sağlamak amacıyla yazılan bu hikâyelerde de aşk ve yokluk en sık işlenen temadır. Hikâyelerin bir kısmı İstanbul'da geçen olayları anlattığı için telif niteliği gösterirken bir kısmında olaylar yurtdışında gerçekleşmektedir.

Hikâyelerin çoğu kadın kahramanlar üzerine inşa edilmiştir. Bu nedenle çok farklı tipte kadın kahramanlara rastlanılmaktadır. Aşk hikâyelerindeki bağlı ve seven kadınların yanı sıra *Ah Bu Kadınlar* ve *Çok Lavanta Sürmemeli İmiş*'te şen ve hafifmeşrep, *Vaka-yı Hayriye*'de zulüm gören, *Lu'ta* ise kıskanç bir kadın anlatılmaktadır. *İki Şahid-i Keder*; *Garam*, *Küçük Bir Romanı*, *Çocuk*, *Eski Sanatkâr*, *Matmazel Vober* adlı hikâyeler kadın kahramanların bireysel duygulanmaları ve mutsuzlukları üzerine kurgulanmıştır. *İtikad-ı Tıflane* ve *Yâd-ı Hazin*'de ise sevdiğine kavuşamadığı için rahibe olan kadınlar aktarılmıştır. Erkeklerin ön plana çıktığı hikâyeler ise genellikle çapkın ve eşini aldatan adamların başına gelenlerin anlatıldığı komedi unsurlarıyla harmanlanmış metinlerdir.

Kimi hikâyelerde zaman ve mekâna dair göndermeler yer almaktadır. Özellikle tabiata sığınan sanatkârları anlatan hikâyelerde mekân, kişinin düşünsel arka planını verme noktasında bir işleve sahiptir. Mahalle, ev, konak, sokak vb. mekâna dair belirleyici ibarelere hikâyelerin tümünde rastlamak mümkündür. Hikâyelerde zamana dair net bir ay-yıl bilgisi verilmemekle birlikte gün içinde değişen vakitler; sabah, öğle, akşam, gece gibi belirteçlerle gösterilmiştir. Ayrıca özellikle tabiatın bireye etkisini işleyen hikâyelerde mevsim adlarına yer verilmiştir. Hikâyelerde anımsamalardan doğan zamansal atlamalara da sıkça rastlanılmaktadır. Kahramanların başlarından geçen eski olayları anımsayarak çevrelerine anlattığı hikâyeler görülmektedir.

İmzasız hikâyelerde de başlıca izlek aşktır. *İki Komşu*, *Saadet*, *Kadın Kalbi*, *Bahar İçinde Hazan*, *Hayat Kırıntıları*, *Heyhat*, *İnkısar-ı Hayal*, *Bir Veda-yı*

Hazin, Mesafe, Cerrahın Nezdinde, Bahar Akşamları, Montilyen'in Oyunu vb. hikâyeler doğrudan ikili ilişkiler üzerine kurgulanmıştır. Girift bir olay örgüsünün görülmediği, bireysel duygulanmaların ötesine geçemeyen psikolojik aktarımlarla bu metinler de popüler edebiyat örnekleri arasında yer almaktadır. Hikâyelerde aşkın doğuşu ve sonlanışında farklılıklar görülmektedir. Örneğin, *Irsî Muhabbet*'te yaşanamayan aşkın sonraki kuşaklara miras kalması, *Elveda*'da sevgililerin yıllar sonra kavuşmaları, 170.sayıdaki başlıksız hikâye ve *Peder*'de elden kaçan aşk fırsatı; *Sevda-yı Masumane, Sırışk-i Firakın İlk Kateratı* ve *Ofelya*'da sınıf farkından dolayı kavuşamama, 613. sayıdaki başlıksız hikâye'de karşılaşmalar sonucu başlayan bir aşk anlatılmaktadır. Eşlerin birbirlerini aldatmaları ve ardından gelişen olayları anlatan hikâyelere de sıklıkla rastlanılmaktadır. *Nişane-i Muhabbet, Kadın Mektupları: İlk Nedamet, Tezkire-yi Aşıkane, Tuhaf Tesadüf, Kadın Mektupları: Yangın Var, Nasıl Barışmışlar?, Halil'in Kabahati, Zavallı Gelin, Örümcekler* ve *Suzan* adlı hikayeler aldatma teması üzerinedir.

Okurdaki merhamet ve acıma duygularına yönelik yazılan hikâyelerde de yokluktan doğan sefalet işlenmiştir. *Maria'nın Saçları, Bir Lütf-ı Nagehanî, Uluvv-ı Cenab, Hatırat, Resimci, Dilenci, Bir Bardak Su, Oben* ve *Çiçekler İçinde*'de fakirliğin düşürdüğü acınası durumlar işlenirken *Bir Tesadüf-i Acip* ve *Kunduralar*'da kahramanların yokluktan başarıya uzanırları aktarılmıştır. *İtiyad, Zinet, Çocuk, Rüya-yı Latif* gibi hikâyelerde ise geçim sıkıntısı, hayalleri gerçekleştirilememesi ve bu durumların ailelere yansımaları konuları ele alınmıştır.

İmzasız hikâyelerde hırsızlık ve cinayet gibi polisiye konulara da yer verilmiştir. *İpek Bilezik, Gözlük* ve *Hırsızın Defteri*'nde gizemi çözülmeye çalışılan bir cinayetin anlatılırken *Tuhaf Bir Hırsız*'ta bir hırsızlık vakası anlatılmıştır.

Yanlış anlamalar ve dolantılardan doğan komik durumları işleyen imzasız hikâyeler de *İkdam*'da yayımlanmıştır. Kahramanın tanık olduğu bir olayı yanlış anlamasını anlatan *Bir Şimendifer Cinayeti*, şapka merakından ötürü komik durumlara düşen bir adamın anlatıldığı *Yeni Şapka*, bir adamın eski okul arkadaşına kendini anımsatmaya çalışırken düştüğü durumları aktaran *Eski Mektep Arkadaşı*, sevdiği kıza gönderdiği mektupların kızın küçük kardeşi

tarafından alındığı vehmine kapılan gencin paniğini işleyen *Resim*, bir adamın başkasının paltosunu giyerek yaptığı hataları anlatan *İstemeyerek Hırsız*, çapkınlık yapan adamın bir kadın tarafından soyulmasını konu edinen *Çapkın Bahar*, sarhoş olan arabacının yaptıklarının anlatıldığı *Arabacı Ogüst* ve arkadaşlarının adını kullanarak çapkınlık yapan bir adamın başından geçenlerin anlatıldığı *Lovinyar'ın Macerası*, bu kapsamda değerlendirilebilecek hikâyelerdir. Görüldüğü üzere bu hikâyelerde erkek kahramanlar ön plandadır.

Hikâyelerde sanatla uğraşan kahramanlara sıklıkla rastlanması dikkat çekmektedir. *Resimci*, *Stalınmış Tablo*, *İki Komşu*, *Ressam ile Ev Sahibi*, *Ressamın Sergüzeşti*, *Sanat*, *Eski Sanatkârlar*, *Bir Sanatkârın Kemani*, *Şairin Romanı*, *Pembe Kurdela* ve *Oben*'de kişiler resim, müzik ya da edebiyatla uğraşmaktadır. Bu kahramanlar, ortaya koydukları eserlerden ziyade içinde buldukları yokluk ya da aşk ile ön plandadırlar.

Metinler, benzer izlekler ve benzer kahramanlar üzerine şekillendiği için bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Tablo 8'de *İkdam*'da imzasız yayımlanan hikâyelerin tarih, sayı ve sayfa bilgileri ile birlikte içeriklerine ilişkin açıklamalara da yer verilmiştir.²⁰

---

²⁰ Nüshasına ulaşılamayan metinlerin künye bilgileri daha önce yapılmış çalışmalardan alınmıştır. Metin adlarının yanında yer alan * işareti, metne ulaşılamadığını ifade etmektedir.

Tablo 8: Yazarı ya da Çevirmeni Belli Olmayan Hikâyeler

Hikâye	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
İki Komşu	5 Rebiyülahır 1312/23 Eylül 1310/5 Teşrinievvel 1894	65	s.3	Napoli'de yaşayan şair ve ressamın aşkını anlatır.
Maria'nın Saçları	14 Rebiyülahır 1312/2 Teşrinievvel 1310/14 Teşrinievvel 1894	74	s.3	Yokluktan uzun saçlarını kesip satarak ev geçimine katkıda bulunan genç kadını ve eşini konu edinir.
İpek Bilezik	19 Rebiyülahır 1312/7 Teşrinievvel 1310/19 Teşrinievvel 1894	79	s.3	Polisiye ağırlıklıdır. Kahraman anlatıcının ağzından kaybolan bileziklerin sırrı çözülür.
Sevda-yı Masumâne	11 Cemaziyülahır 1312/27 Teşrinisani 1310/9 Kânunuevvel 1894	130	s.3	Cecile ve Marcel adlı komşu çocuklarının beraberliklerine ailelelerinin karşı çıkmalarını ve kavuşamamalarını anlatır.
İki Şahid-i Keder	16 Cemaziyülahır 1312/2 Kânunuevvel 1310/14 Kânunuevvel 1894	135	s.3	Evlendikten sonra değişen hayatını sorgulayan bir kadının duygularının aktarımıdır.
Gözlük	23 Cemaziyülahır 1312/9 Kânunuevvel 1310/21 Kânunuevvel 1894	142	s.3	Zengin ve yaşlı dul Madam Bernard'ın öldürülmesini ve katilin bulunmasını anlatır. Polisiyedir.
Irsî Muhabbet	28 Cemaziyülahır 1312/14 Kânunuevvel 1310/26 Kânunuevvel	147	s.3	Markzi ve Tristan'ın yıllar önceki aşklarını kuzenlerinin sürdürmesi anlatılır.

	1894			
İtikad-ı Tıflâne	29 Cemaziyülahır 1312/15 Kânunuevvel 1310/27 Kânunuevvel 1894	148	s.3	İstediği gençle evlenemeyen kadının bütün servetini bırakarak rahibe olmasını anlatır.
Matild'in Hayatı	30 Cemaziyülahır 1312/16 Kânunuevvel 1310/28 Kânunuevvel 1894	149	s.4	
Garip Bir İzdivaç	6 Recep 1312/22 Kânunuevvel 1310/3 Kânunusani 1895	155	s.4	Paris'te bir Amerikalı erkeğin evlilik üzerine fikirleri aktararak başından geçen evlilik anlatılır.
Hikâye-i Müntahabe	21 Recep 1312/6 Kânunusani 1310/18 Kânunusani 1895	170	s.3	Komşu binalarda pencereleri birbirine bakan evlerde yaşayan çiçekçi kız ile delikanlının aşkı anlatılır. Delikanlı, dünya heveslerinden kızla ilgilenmez, kız başkasıyla evlendiğinde ise elinden kaçırdığına üzülür.
Nişane-i Muhabbet	28 Recep 1312/13 Kânunusani 1310/25 Kânunusani 1895	177	s.3	Sevgilisi iş gezisine çıkınca başka bir erkekle beraber olan kadının psikolojisini anlatır.
Bir Lutf-ı Nâgehânî	8 Şaban 1312/22 Kânunusani 1310/3 Şubat 1895	186	s.3	Floransa'dan Paris'e giden bir trende süt veremediği için sıkıntı yaşayan bir kadının üç gündür aç olan bir adamı emzirip rahatlaması anlatılır.

Bir Şimendifer Cinayeti	12 Şaban 1312/26 Kânunusani 1310/7 Şubat 1895	190	s.3	Tren yolculuğu sırasında bir bebeğin öldürüldüğünü sanan adamın ortalığı ayağa kaldırmasının ardından bebeğin oyuncak olduğunun ortaya çıkması ve düştüğü durum anlatılır.
Hikâye-i Müntahabe	4 Ramazan 1312/17 Şubat 1310/29 Şubat 1895	212	s.4	Çalıştığı iş yerinde kasadan para çaldığı için hapis yatan adamın hapisten çıkmasının ardından kapıldığı umutsuz aşkı anlatılır.
Yeni Şapka	7 Ramazan 1312/20 Şubat 1310/4 Mart 1895	215	s.3	Şapka merakı yüzünden karısıyla dahi arası açılan adamın düştüğü komik durumlar anlatılır.
Yâd-ı Hazin	28 Ramazan 1312/12 Mart 1311/24 Mart 1895	235	s.3	Alman kız ile Fransız asilzâdesi birbirlerine aşık olmalarına rağmen kavuşamamışlar, genç kız daha sonra rahibe olmuştur. Yıllar sonra karşılaşmalarında çok vakit geçmeden adam ölmüştür.
Sanat	18 Şevval 1312/1 Nisan 1311/13 Nisan 1895	255	s.3	Yirmi yedi roman yazmış bir yazarın bir eleştirmen tarafından çokça yerilmesi üzerine yazarın vadettiği iyi eseri yazamaması ve roman olarak boş kağıtları bastırması anlatılır.
Entari	26 Şevval 1312/9 Nisan 1311/21 Nisan 1895	263	s.4	Genç ve zengin Nerime'nin diktirdiği elbiseyi beğenmemesi

				üzerine yaptığı şımarıklıklar anlatılır.
Sirişk-i Firakın İlk Katerâtı	13 Zilkade 1312/26 Nisan 1311/8 Mayıs 1895	280	s.3	Fakir gençle zengin kızın birlikteliklerine babanın karşı çıkması ve gencin bir vapurla şehirden ayrılması anlatılır.
Ulüvv-i Cenâb	13 Zilhicce 1312/25 Mayıs 1311/6 Haziran 1895	309	s.2	Küçük yaşta merdivenden düşerek sakat kalan gencin hayatı anlatılır. On yaşında annesini kaybetmiş, halasının yanında büyümüş, engeli yüzünden aşık olduğu kıza yanaşamamıştır.
İtiyâd	15 Zilhicce 1312/27 Mayıs 1311/8 Haziran 1895	311	s.3	Lokanta işleten karı kocanın hayali para biriktirip sayfiyede bir ev almaktır. Yirmi yıl çalışmanın ardından gerekli parayı biriktirmişler ve hayallerindeki eve taşınmışlardır. Ancak bu sakinlikte yaşamaya alışamamışlar ve yeniden çalışmaya başlamışlardır.
Hatirât	18 Zilhicce 1312/30 Mayıs 1311/11 Haziran 1895	314	s.3	Hapishane gezisinde bir çocuğu gören adamın bu çocuğun neden hapse düştüğünü sorması üzerine çocuğun başından geçen olaylar anlatılır. Çocuğu teyzesi zorla dilendirmektedir.
Peder	18 Rebiyülahır 1313/25 Eylül 1311/7 Teşrinievvel 1895	432	s.3	Tramvayda gördüğü kıza aşık olan adamın aşkına genç kız da karşılık verir. Ancak genç kız, hafif

				olarak algılanmaktan korktuğu için ilişki ilerlemez. Yıllar sonra adam, kadını gördüğünde elinde çocuğu vardır.
İtiraf	2 Cemaziyülevvel 1313/9 Teşrinievvel 1311/21 Teşrinievvel 1895	446	s.3	Ablasının nişanlısını öldüren kadının yıllar sonra bunu itiraf etmesi anlatılır.
Kadın Mektupları-İlk Nedamet	5 Cemaziyülevvel 1313/12 Teşrinievvel 1311/24 Teşrinievvel 1895	449	s.4	Kocasını on dört yıldır aldatan kadının kızı bu durumu anlar ve kadın çok pişman olur.
Zinet	1 Cemaziyülahır 1313/6 Teşrinisani 1311/18 Teşrinisani 1895	474	s.2	Yokluktan dolayı istediği gibi yaşayamayan kadını, kocası mutlu etmeye çalışır. Bankada çalışan kocanın müdürü onları yemeğe çağırır, kadın giyeceği olmadığı söyleyerek bu daveti reddetmeyi düşünür. Sonunda ödünç bir mücevher alırlar. Bu mücevherin çalınmasının ardından on yıl çalışıp bu mücevheri iade ederler. Sonunda mücevherin aslında sahte olduğu söylenir.
Saadet	13 Cemaziyülahır 1313/18 Teşrinisani 1311/30	486	s.3	Zengin kadın ile köylü adamın aralarındaki aşkı anlatır.

	Teşrinisani 1895			
Tezkire-i Âşıkâne	22 Cemaziyülahır 1313/27 Teşrinisani 1311/9 Kânunuevvel 1895	495	s.3	Çirkin ve kıskanç bir adamla evli bir kadına komşu genç adamın davetkar davranışları anlatılır. Kocasını bir balıkla beraber gönderilen aşk tezkiresini gördüğünde çok sinirlenir.
Çocuk	2 Recep 1313/7 Kânunuevvel 1311/19 Kânunuevvel 1895	505	s.3	Karısını loğusa iken kaybeden adam, çocuğunu şımartarak büyütür. Çocuğun şımarıklıklarına dayanamayarak onu azarlayan dadının üzerine yürüyen babaya dadı sinirlenir ve bütün gerçeği ona anlatır. Bu çocuğun babası aslında başka bir adamdır. Baba, bunu öğrenince dayanamaz ve intihar eder.
Tuhaf Tesadüf	11 Recep 1313/16 Kânunuevvel 1311/28 Kânunuevvel 1895	514	s.3	Bir çiftlikte yaşanan yasak aşk anlatılır. Sevgililerin kavuşmasına engel olanlar onların mektuplarını gizlemişlerdir.
Kaçakçı	17 Recep 1313/22 Kânunuevvel 1311/3 Kânunusani 1896	520	s.3	Koleranın yaygın olduğu İspanya-Fransa sınırında kaçakçıların hastalığa yakalanmadan nasıl geçtikleri anlatılır.
Hilekâr Alphonse	4 Şaban 1313/7 Kânunusani 1311/19 Kânunusani 1896	536	s.3	Arkadaşını kör olduğuna inandıracağı üzerine iddiaya giren adamın düelloya girerek kaybetmesi, on beş

				gün boyunca hasta yatması ve sonrasında iddia sonunda kazandığı parayı harcaması anlatılmaktadır.
Tütün	4 Ramazan 1313/6 Şubat 1311/18 Şubat 1896	566	s.3	İçtiği tütünü saklamak isterken evini yakan ihtiyar adamın düştüğü durum anlatılır.
Rüya-yı Latif	7 Ramazan 1313/9 Şubat 1311/21 Şubat 1896	569	s.3	Tanınır olmak isteyen fakir bir yazarın gördüğü rüya anlatılır.
Dilenci	9 Ramazan 1313/11 Şubat 1311/23 Şubat 1896	571	s.3	Geçirdiği kazada iki bacağı da kopmuş adamın kimsesizlik ve bakımsızlıktan jandarma hücrelerinde ölmesi anlatılır.
Vâkâ-yı Hakikiyye	14 Ramazan 1313/16 Şubat 1311/28 Şubat 1896	576	s.3	Vicdansız bir avcının hizmetçi kıza yaptığı kötü muamele anlatılır.
Eİ	16 Ramazan 1313/18 Şubat 1311/1 Mart 1896	578	s.3	Duvarda asılı bir elin kime ait olduğunun araştırılması anlatılır.
Avcı	17 Ramazan 1313/19 Şubat 1311/2 Mart 1896	579	s.3	Damadı ölen avcının damadının cenazesine gitmek yerine arkadaşlarıyla avlanmaya devam etmesi anlatılır.
Masal	19 Ramazan 1313/21 Şubat 1311/4 Mart 1896	581	s.3	Hayvanlar alemini aktaran masalsi bir anlatıdır.
Hikâye-i Müntahabe	23 Ramazan 1313/25 Şubat 1311/8 Mart 1896	585	s.3	Zengin amcasının karşı çıkmasına rağmen evlilik fikrinden vazgeçmeyen gencin durumu

				anlatılır.
Bahar İçinde Hazan	25 Ramazan 1313/27 Şubat 1311/10 Mart 1896	587	s.3	Resme ve edebiyata meraklı veremli bir kızın tıp öğrencisi gençle olan aşkı anlatılır.
Evlat Acısı	29 Ramazan 1313/2 Mart 1312/14 Mart 1896	591	s.3	Oğlunu öldüren adamdan intikam almak için bir köpeği yetiştirerek katile saldırtan bir annenin hikayesi anlatılır.
Keşfiyât-ı Ahire	3 Şevval 1313/6 Mart 1312/18 Mart 1896	595	s.3	Uyuyamayan bir doktorun konuyla ilgili yaptığı bir keşif anlatılır.
Elveda	8 Şevval 1313/11 Mart 1312/23 Mart 1896	600	s.3	Paris sokaklarında gezen iki aşığın ayrılmaları ve yıllar sonra yeniden karşılaşmaları anlatılır.
Hatıra	11 Şevval 1313/14 Mart 1312/26 Mart 1896	603	s.4	Paris sokaklarında turlayan bir adamın anlayamayan karı kocayı görerek gençliğini anımsaması anlatılır.
Hikâye-i Müntahabe	22 Şevval 1313/24 Mart 1312/5 Nisan 1896	613	s.3	Zengin ve şöhretli bir kadının her davete çağırılması ve bir davette kavgayla başlayan aşkı anlatılır.
Kuka	4 Zilkade 1313/5 Nisan 1312/17 Nisan 1896	625	s.3	On beş yaşındaki at bakıcısı çocuğun hayvanla olan ilişkisi anlatılır.
Nasihat	8 Zilkade 1313/9 Nisan 1312/21 Nisan 1896	629	s.3	Aşkına mani olan babasından gizlice evinden kaçan kızın durumu anlatılır.
Gece Yarısı	12 Sefer 1314/11 Temmuz	722	s.3	Uyku tutmayan bir adamın dünyayı ve tabiatı sorgulaması

	1312/23 Temmuz 1896			anlatılır.
Hikâye-i Müntahabe	29 Rebiyülevvel 1314/27 Ağustos 1312/8 Eylül 1896	769	s.3	Çiftliğe gelen hırsızlara köpeğin saldırması anlatılır.
İstemeyerek Hırsız	4 Rebiyülahir 1314/31 Ağustos 1312/12 Eylül 1896	773	s.3	Davetli olduğu yemeğe uyuyakaldığı için geç kaldığı adamın yemeğe yetişmesi ve yemek esnasında yaptığı hatalar anlatılır. Adam bir başkasının saatini yanlışlıkla cebine atar. Olaylar Madrid'de geçmektedir.
Hayat Kırıntıları	5 Cemaziyülevvel 1314/30 Eylül 1312/12 Teşrinievvel 1896	803	s.3	Bir sayfeye çekilen adamın oradaki iki kız kardeşe sohbetleri ve büyük kızla yaşadığı aşk anlatılır.
İlelebed	13 Cemaziyülahir 1314/7 Teşrinisani 1312/19 Teşrinisani 1896	841	s.3	Ayrılıkla sonlanan bir aşk anlatılır.
Heyhat	4 Ramazan 1314/25 Kânunusani 1312/6 Şubat 1897	920	s.3	Raik ile Malike'nin mutlu bitmeyen aşkları anlatılır.
Madamların Gazeteciliği	25 Recep 1315/8 Kanunuevvel 1313/20 Kanunuevvel 1898	1232	s.3-4	Fransızcade "Freund" namıyla intişara başlayan kadınlar gazetesine telmihen yazılmış bir sahifenin tercümesidir. Fransızcadan Tercümedir.
Pembe Kurdela	6 Ramazan 1319/4	2690	s.3	Genç bir şairin başına gelenler

	Kânunuevvel 1317/17 Kânunuevvel 1901			anlatılır. Şair en sonunda kadınların daima haklı olduğu çıkarımında bulunur.
Ekarte Oyunu	13 Ramazan 1319/11 Kânunuevvel 1317/24 Kânunuevvel 1901	2697	s.3	Doktor ile otuz beş yaşındaki Rus yüzbaşının rulet üzerine konuşmalarıyla başlar, aradan geçen zamanda kumar yüzünden bir tutam saç beyazlayan adam bir daha kumar oynamamaya tövbe eder.
Madamın Pederi	17 Ramazan 1319/15 Kânunuevvel 1317/28 Kânunuevvel 1901	2701	s.3	Karısını genç yaşta kaybetmiş, asker kökenli bir adamın hayatı anlatılır.
Tuhaf Bir Hırsız	19 Ramazan 1319/17 Kânunuevvel 1317/30 Kânunuevvel 1901	2703	s.3	Büyük ve heybetli bir şatoya giren hırsızın başından geçenler anlatılır.
Bir Tesadüf-i Acip	22 Ramazan 1319/20 Kânunuevvel 1317/2 Kânunusani 1902	2706	s.3	Rüyasında gördüğü intiharına gerçekleştirmek üzere evden çıkan adam Paris'in sokaklarını gezdikçe yeniden hayat bulur, suya düşen bir köpeği kurtarır ve yaşama tutunur. Bu adam Paris'in en meşhur avukatı olacaktır.
Hizmetçi Kız	1 Şevval 1319/29 Kânunuevvel 1317/11 Kânunusani 1902	2715	s.3	İşten kovulan kızın başına gelenler ve trajik ölümü anlatılır.

İnkisâr-ı Hayal	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3158	s.3	İkinci el ticaretinden zengin olan kadının, yanında çalışan genç ve güzel kıza hafifmeşrep tavsiyeleri, bu kızın erkek arkadaşına yaklaşması ve sonunda genç kızla erkek arkadaşının evlenmeleri anlatılır.
Ofelya	2 Muharrem 1321/18 Mart 1319/31 Mart 1903	3159	s.3	Fakir işçi kız ile zengin erkeğin arasında aşka, zengin babanın mani olması ve evliliklerinin gerçekleşmemesi anlatılır.
Bir Veda-ı Hazin	4 Muharrem 1321/20 Mart 1319/2 Nisan 1903	3161	s.3	Bir mürebbiyenin sevdiği genç yerine onun babasıyla evlenmesi sonucu yaşadığı mutsuzluklar anlatılır.
Örümcekler	5 Muharrem 1321/21 Mart 1319/3 Nisan 1903	3162	s.3-4	Mutlu bir hayat süren genç karı koca, bir gün seyahate giderler ve gittikleri yerde bir köşk görürler. Bu köşk, genç adama eski sevgilisini anımsatır. Köşkte saklı kalmış mektup açığa çıkınca kadın da bu durumu öğrenir. Kadın gerçeği öğrenince kıskançlık nöbetleri geçirir ve ölür.
Peret	8 Muharrem 1321/24 Mart 1319/6 Nisan 1903	3165	s.3	Bir cenaze ziyaretine giden baba oğlun başına gelen olaylar anlatılır.
Mesafe	11 Muharrem 1321/27 Mart	3168	s.3	Bir balo davetinde tanıştığı taze dula

	1319/9 Nisan 1903			aşık olan gencin izdivaçtan son anda vazgeçmesi anlatılır.
Çocuk	13 Muharrem 1321/29 Mart 1319/11 Nisan 1903	3170	s.3	Anne ile kızı yaşadıkları mahallede namuslu ve ağır başlılıklarıyla tanınmaktadır. Bir gün anne içine kapanıp nöbetler geçirmeye başlar, sonra da kızı annesini iğfal ettiklerini öğrenir.
Satılmış Tablo	20 Muharrem 1321/5 Nisan 1319/18 Nisan 1903	3177	s.3-4	Aynı kasabada doğup büyüyen, karakterleri birbirine tamamen zıt iki arkadaşın resim yarışmasına girmeleri anlatılır.
Kunduralar	22 Muharrem 1321/7 Nisan 1319/20 Nisan 1903	3179	s.3	Arkadaşlarıyla oturduğu taraçada dilencilik yapan çocuklara merhamet duyan bir adamın hırsızlık yapan bir çocuğu fark ederek onu doğru yola teşvik etmesi ve okula göndererek meslek sahibi olmasını sağlaması anlatılır.
Sûzân	23 Muharrem 1321/8 Nisan 1319/21 Nisan 1903	3180	s.3	Her sene annesini ziyaret etmek için Napoli'ye giderlerken bu sene kocasının ziyaret planını ertelenmesinin ardında bir kadın olduğunu anlayan kadının kocasını yalnız bırakmamasını anlatır.
Unutulmuş Sevdalar	25 Muharrem 1321/10 Nisan	3182	s.3	Çocuğu birlikte hasta eski dadısını ziyaret

	1319/23 Nisan 1903			eden adamın hasta ziyareti sırasında dadı tarafından yıllardır gizlenen bir aile sırrını öğrenmesi ve dadının vicdan azabından kurtularak can vermesi anlatılır.
Cerrahın Nezdinde	26 Muharrem 1321/11 Nisan 1319/24 Nisan 1903	3183	s.3	Genç bir bayanın kendisiyle evlenmek isteyen iki adamdan hangisini tercih edeceğine karar vermek için bir doktorla anlaşarak doktorun adamlara kadının hasta olduğunu söyletmesi ve adaylardan biri kaçarken diğerinin kadının yanında durarak bu sınavı geçmesi anlatılır.
Çapkın Bahar	27 Muharrem 1321/12 Nisan 1319/25 Nisan 1903	3184	s.3	Evden gezmek için çıkan bir adamın çapkınlık yapması ve bir kadın tarafından soyulması anlatılır.
Bir Bardak Su	28 Muharrem 1321/13 Nisan 1319/26 Nisan 1903	3185	s.3	Bir bardak suya muhtaç olarak yaşayan yalnız bir adamın yaşamı anlatılır.
Eski Sanatkâr	30 Muharrem 1321/15 Nisan 1319/28 Nisan 1903	3187	s.3	Şehrin uzağında bir köşkte asude bir hayat sürerken yan bahçeden gelen bir kadın sesinin peşinden giden adamın aylarca merak içinde bu kadının kim olduğunu düşünmesi ve sonunda kadının Paris'in eski şöhretlerinden biri olup inzivaya çekildiğinin ortaya

				çıkması anlatılır.
Jan'ın Hüd'ası	2 Sefer 1321/17 Nisan 1319/30 Nisan 1903	3189	s.3-4	
Latife	3 Sefer 1321/18 Nisan 1319/1 Mayıs 1903	3190	s.3	Şakalaşmaktan hoşlanmayan adamın neden hoşlanmadığını anlatması üzerine kuruludur. Paris'te bulunduğu sırada kapıcılık yapan kadına fazla güvenmesi ve bir oyun kurarak onun güvenilirliğini test etmesi anlatılır.
Oben	4 Sefer 1321/19 Nisan 1319/2 Mayıs 1903	3191	s.3	Tabiata sığınan fakir şairin yaşadığı aşk anlatılır.
Aktör Jolen	5 Sefer 1321/20 Nisan 1319/3 Mayıs 1903	3192	s.3	Karısının kendini aldattığını düşünen aktörün benzer bir konuyu işleyen tiyatro oyununda çok başarılı olması anlatılır.
Çiçekler İçinde	6 Sefer 1321/21 Nisan 1319/4 Mayıs 1903	3193	s.3	Çalışmaktan erken çökmüş genç çiçekçi kızın gelinlik için gelen kadına kendi giyemediği gösterip neden evlenemediğini anlatmasından ibarettir.
Bahar Akşamları	8 Sefer 1321/23 Nisan 1319/6 Mayıs 1903	3195	s.3	Aşık olduğu kadını aylarca davet eden adamın, yoğun bir yağmur altında kadını şemsiyesinin altına davet ederek sonunda tanışması ve beraberlik kurmaları anlatılır.
Nina	9 Sefer 1321/24 Nisan 1319/7	3196	s.3	Sevmekten korkan adamın yirmili

	Mayıs 1903			yaşlarda geçirdiği aşk acısı anlatılır.
Pötiti Mari	11 Sefer 1321/26 Nisan 1319/9 Mayıs 1903	3198	s.3	Fakir ve işsiz genç kızın, istemediği kızı istemeye giden çiftlik sahibinin arabasına binmesi ve bu iki gencin birbirlerine başından geçenleri anlatmasından ibarettir.
Juliet	14 Sefer 1321/29 Nisan 1319/12 Mayıs 1903	3201	s.3	19 yaşında şen, şuh ve çocuk gibi olan kızın pek çok talibi vardır ama o zengin olmayan ama kendisini sevdiğinden emin olduğu fakir adamı seçer.
Lacivert Pardösü	15 Sefer 1321/30 Nisan 1319/13 Mayıs 1903	3202	s.3	Aynı okulu bitirip aynı yerde çalışan iki kız kardeşle evlenen iki arkadaşın birine eski sevgilisinden bir mektup gelir. Mektup pardösünün cebinde kalır. Mektubun sahibi diğer paltoyu girince işler karışır.
Arabacı Ogüst	16 Sefer 1321/1 Mayıs 1319/14 Mayıs 1903	3203	s.3	Güvendikleri arabacının sarhoş olup yanlış yola girmesi üzerine bey, seyisliğe geçer ve şoförü karısının yanına oturtur, şoförün kusup bağırması üzerine şoförü ve arabasını bırakarak bir köyden şehre dönerler. O günden beri arabacıdan bir daha ses çıkmaz.
Lut	17 Sefer 1321/2 Mayıs 1319/15	3204	s.3	Arkadaşının saadetine imrenen

	Mayıs 1903			kadın, arkadaşını kocasıyla ilgili doldurur. Kadın kocasından şüphe etmeye başlar. Sonunda gerçek ortaya çıkar.
Beyaz Duvak	18 Sefer 1321/3 Mayıs 1319/16 Mayıs 1903	3205	s.3	Gelinliğinin duvağını bir türlü yaptıramayan genç kızın düğünden bir gece önce karların altında uyuyakalması ve donarak ölmesi anlatılır.
Kırk Beş Para İçin	20 Sefer 1321/5 Mayıs 1319/18 Mayıs 1903	3207	s.3	Bir tren yolculuğunda yoksul bir arkadaşından para almak zorunda kalan adamın parayı iade etmek için harcadığı çaba anlatılır. Bütün çabaya rağmen para bir türlü sahibine ulaşamaz.
Montilyen'in Oyunu	21 Sefer 1321/6 Mayıs 1319/19 Mayıs 1903	3208	s.3	Kocasından şikâyetçi olan kadın ayrılmalarını sağlamak bir adam tutması ancak adamın oynadığı oyunun sonucunda kocasının onu sevdiğini anlaması ve aralarının düzelmesi anlatılır.
Lovinyar'ın Macerası	22 Sefer 1321/7 Mayıs 1319/20 Mayıs 1903	3209	s.3-4	Arkadaşının adını kullanarak çapkınlıklar yapan adamın başına gelenler anlatılır.
Clara Nerede	23 Sefer 1321/8 Mayıs 1319/21 Mayıs 1903	3210	s.3	Talimhanedeki müsabakada gördüğü kızın peşine düşen adamın başına gelenler

				anlatılır. Bütün çabasına rağmen adam yine kadını bulamaz.
Kanaryalar	24 Sefer 1321/9 Mayıs 1319/22 Mayıs 1903	3211	s.3	Kanaryalara düşkün olan kadının elinden kafesi düşürme korkusu ve yavrulayan kanaryaları kimseyle paylaşmaması anlatılır.
Matmazel Vober	25 Sefer 1321/10 Mayıs 1319/23 Mayıs 1903	3212	s.3	Arkadaşları tarafından merhametli ve vicdanlı olarak nitelendirilen kadının böyle olmasına neden olan başından geçen olaylar anlatılır.
Bilezik	28 Sefer 1321/13 Mayıs 1319/26 Mayıs 1903	3215	s.3-4	Her evlilik yıldönümünde kocasından hediye alan kadın, evliliklerinin ilk yıl dönümlerinde kocasının aldığı hediyeyi kocasına gösterir. Kocasını bu bileziği hatırlamaz ve bunu aşağılar.
Bir Fakir Kızın Hikâyesi	1 Rebiyülevvel 1321/15 Mayıs 1319/28 Mayıs 1903	3217	s.3	Paris'e ulaştınca arkadaşına yazdığı mektupta trende karşılaştığı adamla otelde de karşılaşması ve kendisine "Bir Fakir Kızın Hikâyesi" adlı eseri okuyup okumadığını sormasının ardından eserin yazarının bu adam olduğunu anlaması anlatılır.
İyi Bir Adam	3 Rebiyülevvel 1321/17 Mayıs	3219	s.3	Çok soğuk bir günde arabaya binen zarif

	1319/30 Mayıs 1903			yaşlı adamla yapılan yolculukta adamın yan kesici çıkması anlatılır.
Bir Macera-yı Garip	10 Rebiyülevvel 1321/24 Mayıs 1319/6 Haziran 1903	3226	s.3	Birahane de kendi kendine söylenen müdavim ressamın tesadüfen gördüğü kadının yirmi yıl önceki aşkını anımsatması üzerine dikkatle izlemesi ve bu kadının ilk aşkı olduğunu anlaması anlatılır. Kadın yaşlanmış, çocuk sahibi olmuştur.
Muhterem Kadın	17 Rebiyülevvel 1321/31 Mayıs 1319/13 Haziran 1903	3233	s.3	Kaybedeceği kesin bir davaya giren avukat bu yüzden sevdiği kızın onunla evlenmeyeceğini düşünür ve kıza bir ayrılık mektubu yazar. Ancak araya giren bir kadın, meseleyi anlatır ve aralarının düzelmelerini sağlar.
Kırılmış Ayak	18 Rebiyülevvel 1321/1 Haziran 1319/14 Haziran 1903	3234	s.3	Doğduğu günden beri şansı yaver giden ve bulunduğu köyden zengin bir tacir olması için Paris'e gönderilen genç, parkta bir kızla da tanışır ve bu kıza aşık olur. Genç çalışkanlığından etkilenen patronu da kendi kızını ona vermek ister. İşi ve aşkı arasında kalan genç, aşkını seçer ve patronu görmeden kaçmaya çalışırken ayağını kırar. Bunun üzerine her şeyi anlayan patronu kızını zorla

				vermeyeceğini ve işine devam etmesini söyler.
Yuva	19 Rebiyülevvel 1321/2 Haziran 1319/15 Haziran 1903	3235	s.3	Yasak aşk yaşayan evli kadın ile adamın yuvalarındaki son buluşmaları anlatılır. Aradan yıllar geçip tekrar bu yuvaya gidildiğinde yuvanın çöplüğe döndüğünü görürler.
Deuernal'in İzdivacı II.	22 Rebiyülevvel 1321/5 Haziran 1319/18 Haziran 1903	3238	s.3	Dükkânını devrederek kazandığı servetle büyük bir evde yaşamaya başlayan adamın hırçın karısı ve üç kızıyla birlikte bu evde başlarına gelenler anlatılır. İkinci kez evlenen adamın ölümü üzerine kızlar ile üvey anneleri arasında miras kavgası çıkar.
Madam Dezfizo	23 Rebiyülevvel 1321/6 Haziran 1319/19 Haziran 1903	3239	s.3	Kocasının genç yaşta ölmesi üzerine dul kalan kadının, romanlarını severek okuduğu yazarı bulması ve ona platonik aşkını itiraf edecekken yazarın kadın çıkması anlatılır.
Margrit'in Vefası	26 Rebiyülevvel 1321/9 Haziran 1319/22 Haziran 1903	3242	s.3-4	On beş yıl evvel çıktığı kasabaya geri dönen adamın, eski sevgilisinin onu hala beklediğini anlaması üzerine onunla evlenmesi anlatılır.
Sayfiyeye Giderken	4 Rebiyülahir 1321/17 Haziran 1319/30 Haziran 1903	3250	s.3	

Rober'in Hatası	5 Rebiyülahır 1321/18 Haziran 1319/1 Temmuz 1903	3251	s.3	Kendilerine gelen davetiyeyi ararken kocasının odasından bir mektup bulan kadının yaptıkları anlatılır.
Bir Sıcak Çorba	6 Rebiyülahır 1321/19 Haziran 1319/2 Temmuz 1903	3252	s.3	Kırk beş yaşlarında meşhur bir doktorun tabiatı uymadığı karısıyla ayrılma süreçleri anlatılır.
Bir Dantela Nasıl İcat Edildi?	8 Rebiyülahır 1321/21 Haziran 1319/4 Temmuz 1903	3254	s.3	Nişanlısı bir yük gemisinde çalışan genç kızın, geminin gecikmesi üzerine sık sık tüccara gidip geminin gecikme nedenlerini sorması anlatılır. Gemi geciktikçe genç kız kendini dantele vurmuştur.
Bir Tesadüf-i Garip	14 Rebiyülahır 1321/27 Haziran 1319/10 Temmuz 1903	3260	s.3	Ailelerinin aralarının açılmasından dolayı evlenemeyen çiftin yıllar sonrası mektuplaşıp buluşmaları anlatılır. Adam, kadının kocasına ait arabayı kiralamıştır. Arabada giderlerken yağmurun başlaması üzerine arabanın sahibi, kocası da arabaya binmek ister. Kadın gizlenir. Adam ile koca arasında bir dostluk ortaya çıkar. Böylelikle kadın ve adam yıllar sonra yeniden sık sık görüşme fırsatı bulurlar.
Sayfiye	15 Rebiyülahır 1321/28 Haziran 1319/11	3261	s.3-4	Komşuları tarafından imrenilen karı kocanın aralarındaki uyumun bozulması

	Temmuz 1903			anlatılır. Kadın, sayfiyeye giderek içmeyi sürdüren kocasının yalanlarını yakalar ve özenilen huzurları bozular.
Suzân İle Validesi	18 Rebiyülahır 1321/1 Temmuz 1319/14 Temmuz 1903	3264	s.3-4	Baloya nişanlısı ile katılarak nişanlandığını herkese gösterecek olan Suzan'ın balo çıkışı soğuk havadan etkilenerek hastalanıp ölmesi anlatılır. Annesi de evlat acısına dayanamayarak ölür.
Bu Kadar Güzel Olmasaydı	19 Rebiyülahır 1321/2 Temmuz 1319/15 Temmuz 1903	3265	s.3	Altı yaşında annesi ölmüş çocuğa mürebbiyelik yapmak üzere başvuran bir kadının çok güzel olduğu için işe alınmaması anlatılır.
Güzel Hektor	20 Rebiyülahır 1321/3 Temmuz 1319/16 Temmuz 1903	3266	s.3	Kırk yaşlarındaki adam, tanımadığı bir kadın için düelloya tutuşur. Ancak tanımadığı bir kadın için düelloya girmenin gereksiz olduğunu düşünür ve gerilir. Bu düello rüyalarına girer, sıçrayarak uyandığında karşı taraftan bir mektup geldiğini görür. Mektupta düelloya gerek olmadığı yazılıdır.
Nazik Dolandırıcı	22 Rebiyülahır 1321/5 Temmuz 1319/18 Temmuz 1903	3268	s.3	Terziye borçlanan kadının kibar ve dolambaçlı hareketlerle terzinin aklını karıştırması ve hesabı şaşirtması

				anlatılır.
Bir Kemanın Hikâyesi	23 Rebiyülahır 1321/6 Temmuz 1319/19 Temmuz 1903	3269	s.3	Meşhur bir kemancının ölümünün ardından düzenlenen müzayedede bir İngiliz, bir tekne keman arar. Aradığı kemanı bulamamanın üzüntüsüyle bu kemanın özelliklerini ve değerini anlatır.
Jul	24 Rebiyülahır 1321/7 Temmuz 1319/20 Temmuz 1903	3270	s.3	Bir bakkalın oğlu olan Jul, genç yaşta babasını kaybetmiştir. Annesinin bütün titizliğine rağmen fakrûddeme tutulan Jul, iyileştikten sonra iş aramaya başlar. Tacirlik yapmak istememesine rağmen şartlar onu velospetçi olmaya zorlar.
Lanormand	25 Rebiyülahır 1321/8 Temmuz 1319/21 Temmuz 1903	3271	s.3-4	Normand'ın evliliği, mutsuzluğu ve ölümü anlatılır.
Baloda	27 Rebiyülahır 1321/10 Temmuz 1319/23 Temmuz 1903	3273	s.3	Baloda tanışıp arkadaşlık kuran bir çiftin balonun ardından Şanzelize'de karşılaşmaları ve adamın kadının yanında antika saatçi olarak anlattığı adamı görmesi aktarılır.
Zavallı Demosten	29 Rebiyülahır 1321/12 Temmuz 1319/25 Temmuz 1903	3275	s.3	Arkadaşının üzüntülü gören ve bunun nedenini soran genç kızın aldığı cevaplar aktarılır. Genç kızın

				başından mutsuz bir aşk tecrübesi geçmiştir.
Papağan	1 Cemaziyülevvel 1321/13 Temmuz 1319/26 Temmuz 1903	3276	s.3	Evlatlık verilen bir çocuğun evin içindeki kızla birlikte büyümeleri ve birbirilerini sevmeleri anlatılır. Papağan da onların aşklarına habercilik yapmaktadır.
Amerika Hikâyelerinden	2 Cemaziyülevvel 1321/14 Temmuz 1319/27 Temmuz 1903	3277	s.3	Hatırlamadığı eski bir dostundan mektup alan adamın şaşkınlığı ve mektubun içeriği aktarılmaktadır. Mektup Alaska'dan gönderilmiştir ve bir kaptanın başından geçenler anlatılmaktadır.
Leontin'in Nasibi	5 Cemaziyülevvel 1321/17 Temmuz 1319/30 Temmuz 1903	3280	s.3	On sekiz yaşına gelen kızları için uygun bir eş arayan aile, memleketlerinde kendilerine uygun birini bulamamalarından dolayı Paris'e giderler. Bütün arayışlara rağmen kız, fakir ve çalışkan bir köylü ile evlenir.
Tecrübe-i Garâm	7 Cemaziyülevvel 1321/19 Temmuz 1319/1 Ağustos 1903	3282	s.3	Paris'teki bir baloda küçüklükten beri tanışan iki sevgilinin karşılaşmaları ve aradan geçen zamana rağmen yine kavuşamamaları anlatılır.
Âl-i Cenâb Bolar	8 Cemaziyülevvel 1321/20 Temmuz 1319/2	3283	s.3	Çalıştığı yerde herkes ondan çok memnunken işten ayrılmak isteyen

		Ağustos 1903			adamın bu isteğinin sorgulanması anlatılır. Adamın karısına yardım etmek için işten ayrılmaya mecbur olduğu anlaşılır. Tazminatı almaya mecbur olduğu için işten ayrılmak istemektedir.
Garip Dolandırıcılık	Bir	11 Cemaziyülevvel 1321/23 Temmuz 1319/5 Ağustos 1903	3286	s.3	Zengin biri gibi davranan adam en sonunda zengin bir kadınla evlenir. Sürekli davetlerde boy gösteren ikili bir süre sonra davet edilmediklerini fark ederler. Bunun nedeninin kendilerinin hiç davet vermediğini düşünürler ve bir davet organize ederler. Davet sırasında dolandırıcı adam, sokakta bir amelenin araba altında ezildiğini söyleyerek herkesten yardım toplar ve böylece davetin masraflarını karşılar.
Salkım Demeti		14 Cemaziyülevvel 1321/26 Temmuz 1319/8 Ağustos 1903	3289	s.3	Fakir bir adamla zengin bir genç kız aralarındaki statü farkından dolayı birlikte olamazlar. Aradan yıllar geçer ve onların çocukları sevgili olur ve onların yaşayamadıkları aşkı yaşarlar.
Sefil		16 Cemaziyülevvel 1321/28 Temmuz	3291	s.3	Paris'in en şöhretli, sefahat âlemi müdavimlerinden bir adamın sefalete

	1319/10 Ağustos 1903			düşmesi anlatılır.
Heykel	18 Cemaziyülevvel 1321/30 Temmuz 1319/12 Ağustos 1903	3293	s.3	Bir heykeltıraşın on beş yıl önce kızının yaşadığı aşk acısını anımsaması anlatılır.
Jermen	19 Cemaziyülevvel 1321/31 Temmuz 1319/13 Ağustos 1903	3294	s.3	Annesini kaybetmiş kızı dört yaşında terk eden babası yıllar sonra onu almak için geri dönüyor, ancak kızın kendisini büyütenin yanında kalmayı tercih etmesi anlatılır.
Jak İvor	21 Cemaziyülevvel 1321/2 Ağustos 1319/15 Ağustos 1903	3296	s.3	Gözleri görmeyen otuz yaşlarındaki genç adam, kardeşinin arkadaşının ona karşı merhametli davranışlarından etkilenir ve aşık olur. Gözleri görmeye başladığında hayal ettiği kızı karşısında görememenin hayal kırıklığını yaşar.
Paris Deryasında	22 Cemaziyülevvel 1321/3 Ağustos 1319/16 Ağustos 1903	3297	s.3	Büyük hayallerle doğduğu kasabadan Paris'e giden genç adam, iki yıl boyunca işsiz gezer, sonunda iş bulur ancak bir süre sonra sevdiği kızdaki gelen mektuplar da kesilir. Paris'in hamamlarından birinde sevdiği kızın kasiyerlik yaptığını görür ve mektupların kesilme nedeni anlaşılır. Kızın babası iflas etmiş, kız da mecburen çalışmaya

				başlamıştır. Sevdiği kıza kavuşan genç aradığı huzuru deniz seyahatinde değil Paris deryasında bulur.
Kadınlara Mahsûs Vagonda	26 Cemaziyülevvel 1321/7 Ağustos 1319/20 Ağustos 1903	3301	s.3	Yalnızca kadınların olduğu bir vagona giren yakışıklı bir erkeğin hırsız çıkması anlatılır.
Çölde	28 Cemaziyülevvel 1321/9 Ağustos 1319/22 Ağustos 1903	3303	s.3	Çöl seyahatinden evlenip dönen adamın evliliğini anlatmasından ibarettir.
Bağ Bozumunda	2 Cemaziyülahır 1321/13 Ağustos 1319/26 Ağustos 1903	3307	s.3	Bir bağbozumunda kuşların üzümlerin toplayarak fıçılara götürmelerine şahit olan adamın hayret ve hayranlığı anlatılır.
Zavallı Dul	3 Cemaziyülahır 1321/14 Ağustos 1319/27 Ağustos 1903	3308	s.3	İki seneden beri her gün öğleden sonra kabristan ziyareti yapan kadını, hırsızların kabir başında öldürmeleri anlatılır.
Garip Bir Av	5 Cemaziyülahır 1321/16 Ağustos 1319/29 Ağustos 1903	3310	s.3	Ailelerinin tanıştırmaya planlarına karşı çıkan iki gencin bu tanışmadan kaçarak ava gitmeleri, avda karşılaşmaları ve evliliğe karar vermeleri anlatılır.
İlk Aşk	20 Cemaziyülahır 1321/30 Ağustos 1319/12 Eylül 1903	3314	s.3	Ailesinin kontrolü altında yaşayan kadını platonik bir aşka seven adamın, kadının sevdiği ile gitmesi üzerine yaşadığı dram anlatılır.

Leyli	29 Cemaziyülahır 1321/8 Eylül 1319/21 Eylül 1903	3323	s.3	Baloda kendisine yapılan evlenme teklifi yapan genci unutamayan genç kızın, bu teklifin daha öncekilerden farklı olduğunu düşünüp olumlu cevap vermesi anlatılır.
Cicili Mektup Bir Heykeltıraşın Defter-i İhtisatından	12 Ramazan 1321/19 Teşrinisani 1319/2 Kânunuevvel 1903	3395	s.3	Bir heykeltıraşın yaşadığı aşka karşılık bulamaması üzerine yeniden mesleğine dalması anlatılır.
Yaz Gecesi	14 Ramazan 1321/21 Teşrinisani 1319/4 Kânunuevvel 1903	3397	s.2-3	Yolda yürürken tanımadığı komşusunun hasta kızı için yirmi frank istemesi üzerine şaşırarak adamı ikna etmek üzere komşusu evine çağırır. Kadının ve kızın başından geçenleri duyan adam çok duygulanır.
Joris	16 Ramazan 1321/23 Teşrinisani 1319/6 Kânunuevvel 1903	3399	s.3	Kıskanma hissini reddeden ve saçma bulan bir adamın evlenmesinin ardından kıskanmaya başlaması anlatılır.
Yadigâr	20 Ramazan 1321/27 Teşrinisani 1319/10 Kânunuevvel 1903	3403	s.2-3	Ölen bir kadının ardından yadigâr kalan eşyalarını almak üzerine bir mektup alan adam, heyecan ve merakla oraya gider. Gittiğinde aynı mektubu alan bir başka adamı görür. İkisine de yadigâr olarak bir gecelik

				kalmıştır.
Aşk Uğruna	21 Ramazan 1321/28 Teşrinisani 1319/11 Kânunuevvel 1903	3404	s.3	Bir adamın geçmişte işinden alıkoyacak kadar sevdiği kıza duyduğu platonik aşkı anımsaması üzerine kuruludur. Bu sevdadan vazgeçip karısıyla mutlu olmayı tercih etmiştir.
Mandolin	22 Ramazan 1321/29 Teşrinisani 1319/12 Kânunuevvel 1903	3405	s.2-3	Yürürken bir mandolin sesi duyan adam bu sesini geldiği evi izlemeye başlar. Bu evin sahibi olan kadına ertesi günlerde rastlar ve mandolini kimin çaldığını sorar. Kadın da mandolini şöhret vaadiyle kandırılarak İspanya'dan gelen kızın çaldığını söyler. Bu kızın İspanya'dan sevgilisi onu almaya gelmiş ve evlenmeye karar vermişlerdir.
Yağmur	23 Ramazan 1321/30 Teşrinisani 1319/13 Kânunuevvel 1903	3406	s.3	Anlatıcının başından geçen bir aşk macerasıdır. Gezi sırasında gördüğü kızdan etkilenmiş, onu takip ederek katıldığı davete katılmış ve bu davette tanışma fırsatı bulmuştur. Ancak vaatte bulunan kadın birden ortadan kaybolmuş ve izini kaybettirmiştir.
Biçare Zevc	25 Ramazan 1321/2 Kânunuevvel 1319/15	3408	s.3	Sürekli rasgeldiği adamın bir gün ortadan kaybolması üzerine meraklanan

	Kânunuevvel 1903			anlatıcı, bir süre sonra bu adamı bulur ve ortadan kaybolma nedenini sorar. Bu adam, yaşadığı aşkın ıstırabıyla kendi içine kapandığını anlatır.
Çok Lavanta Sürmemeli İmiş	26 Ramazan 1321/3 Kânunuevvel 1319/16 Kânunuevvel 1903	3409	s.2-3	Anlatıcı, güzel havada gezinirken fazla lavanta süren bir kadına rasgelir ve bu durum onu rahatsız ettiği için bu şuh kadına bir oyun oynar.
Şairin Romanı	27 Ramazan 1321/4 Kânunuevvel 1319/17 Kânunuevvel 1903	3410	s.3-4	Kadınlar ve Çiçekler adlı son romanından çok etkilendiği yazara giderek ondan aşk üzerine tavsiyeler almaya giden kadın, yazarın sadık bir sevgili olmadığını görür ve hayal kırıklığı yaşar.
Madolen	28 Ramazan 1321/5 Kânunuevvel 1319/18 Kânunuevvel 1903	3411	s.2-3	Başkalarının teyzesine benzemeyen teyzesine âşık olan gencin başından geçenler anlatılır. Bu genç, sonunda teyzesinden vazgeçerek dengi olan bir genç kıza âşık olur.
Cambazın Karısı	29 Ramazan 1321/6 Kânunuevvel 1319/19 Kânunuevvel 1903	3412	s.2-3	Çok temkinli olarak tanınan adamın bu davranışının nedeni anlatmasıdır. Bir kumpanyada yaşadığı tehlikeden sonra böyle davranmaya başlamıştır. Cambazın karısına âşık olmuş ve karşılığında bütün

				kumpanyayla uğraşmıştır.
Jak	30 Ramazan 1321/7 Kânunuevvel 1319/20 Kânunuevvel 1903	3413	s.2	Babaları öldükten sonra dedeleriyle büyüyen iki kardeşin yaşamı anlatılır. Otoriter dede, torunları üzerine baskı kurar ve onları sürekli kontrol eder. Torunlardan birinin eve geç kalması üzerine hayli sinirlenir. Ancak torununun selde kalan üç kişiyi kurtardığını öğrenince dede sakinleşir.
Paris Havası	1 Şevval 1321/8 Kânunuevvel 1319/21 Kânunuevvel 1903	3414	s.3	Çocuk ruhlu, şen kadın sevgilisiyle birlikte sayfiyeye gidip yerleşme kararı alır. Ancak kırdan ve sıcaktan bunalarak şehre dönmeye karar verirler.
Bir Hayat-ı Sefilâne	3 Şevval 1321/10 Kânunuevvel 1319/23 Kânunuevvel 1903	3416	s.2-3	Yağmurlu bir günde kömür arabalarından düşen kömürleri toplayan çocukların dramı anlatılır.
Neydâ	4 Şevval 1321/11 Kânunuevvel 1319/24 Kânunuevvel 1903	3417	s.3	Uzun tabiat tasvirlerini aktaran anlatıcı, neden bu kadar uzun anlattığını açıklar. Gerçek aşka ilk kez böyle bir tabiatın içinde tanık olmuştur.
Kart Dö Vizit	18 Şevval 1321/25 Kânunuevvel 1319/7 Kânunusani 1904	3431	s.3	Evlenmeyi hiç düşünmeyen adamı kararından döndüren kadınla tanışması anlatılır.

Gece Taamı	10 Zilkade 1319/15 Kânunusani 1319/ 28 Kânunusani 1904	3452	s.3	Küçük bir konu yüzünden arası açılan karı-kocanın Noel yemeğinde yalnız kalma korkusuyla barışmaları anlatılır.
İzidor'un Oyunu	16 Zilkade 1321/21 Kânunusani 1319/3 Şubat 1904	3458	s.3	Tiyatro yazarken babası tarafından engellenerek bakkal çırağı olan ve Paris'te bakkal çıraklığı yaparken mutsuz olduğu için işe kendini veremeyip kovulan gencin tam işten ayrılacağı esnada alacaklıların gelmesi ve zihninde kurduğu oyunla alacaklılarla patronunu birbirine düşürmesi anlatılır.
Velospidle	18 Zilkade 1321/23 Kânunusani 1319/5 Şubat 1904	3460	s.4	Bisikletle çıktıkları gezide yakınlaşan iki gencin evlilikle neticelenen aşkları anlatılır.
Kış Çiçekleri	22 Zilkade 1321/27 Kânunusani 1319/9 Şubat 1904	3464	s.3	Yıllar sonra gençliğini geçirdiği yere dönen adamın eski sevgilisini ziyaret etmesi ve dostça birlikte vakit geçirmeye karar vermeleri anlatılır.
Buhar-ı Aşk İçinde	6 Zilhicce 1321/10 Şubat 1319/23 Şubat 1904	3478	s.3	Genç adamın ayrıldığı sevgilisine yazdığı mektuptan ibarettir.
Hercâî Menekşeler (Defter-i Hissiyatımdan Bir Sahife)	3 Sefer 1322/7 Nisan 1320/20 Nisan 1904	3535	s.3	Bir gencin aşkını anlattığı günlüğünden bir sayfadır.
Garip fıkralar: Bahr-i Muhitte Bir Şişe*	18 Muharrem 1326/8 Şubat 1323/21 Şubat	3933	s.3.	

	1908			
Garip fıkralar: Tacirin Kurnazlığıv	20 Muharrem 1326/10 Şubat 1323/23 Şubat 1908	3935	s.3.	
Garip fıkralar: Üç Yüz Bin Frank Hülyası*	21 Muharrem 1326/11 Şubat 1323/24 Şubat 1908	3936	s.3.	
Garip fıkralar: Madam Pol*	22 Muharrem 1326/12 Şubat 1323/25 Şubat 1908	3937	s.3	
Garip fıkralar: Sarrafın Cezası*	24 Muharrem 1326/14 Şubat 1323/27 Şubat 1908	3937	s.2	
Garip fıkralar: Valide Terbiyesi*	26 Muharrem 1326/16 Şubat 1323/29 Şubat 1908	3941	s.3	
Birinci İkramiye *	11 Ramazan 1325/5 Teşrinievvel 1323/18 Teşrinievvel 1907	4807	s.2-3.	
Gold Davası*	1 Zilkade 1325/23 Teşrinisani 1322/6 Kânunuevvel 1907	4856	s.3	
Garip fıkralar: Otelcinin Sergüzeşti*	12 Zilkade 1325/4 Kânunuevvel 1323/17 Kânunuevvel 1907	4867	s.3	
Garip fıkralar: Mösyö (Şuflör) ün Mülahazası *	18 Zilkade 1325/10 Kânunuevvel 1323/23 Kânunuevvel	4873	s.2-3	

	1907			
Garip fıkralar: Amâ Dilenci*	2 Zilhicce 1325/24 Kânunuevvel 1323/6 Kânunusani 1908	4887	s.2-3	
Garip fıkralar: İskelet*	3 Zilhicce 1325/25 Kânunuevvel 1323/7 Kânunusani 1908	4888	s.3	
Garip fıkralar: İki Kaptanın Seyahati*	9 Zilhicce 1325/31 Kânunuevvel 1323/13 Kânunusani 1908	4894	s.2-3	
Garip fıkralar: Bambunun Sergüzeşti*	11 Zilhicce 1325/2 Kânunusani 1323/15 Kânunusani 1908	4896	s.3	
Garip fıkralar: Amerika'da Sürat*	14 Zilhicce 1325/5 Kânunusani 1323/18 Kânunusani 1908	4899	s.3	
Garip fıkralar: Jak'ın Sergüzeşti*	20 Zilhicce 1325/11 Kânunusani 1323/24 Kânunusani 1908	4905	s.3	
Garip fıkralar: İstakoz*	21 Zilhicce 1325/12 Kânunusani 1323/25 Kânunusani 1908	4906	s.3	
Garip fıkralar: Âmanın Hayali*	30 Zilhicce 1325/21 Kânunusani	4915	s.3	

	1323/3 Şubat 1908			
Garip fıkralar: Ressam İle Ev Sahibi *	3 Muharrem 1326/24 Kânunusani 1323/6 Şubat 1908	4918	s.3	
Garip fıkralar: Heykeltıraşın Muvaffakiyeti *	9 Muharrem 1326/30 Kânunusani 1323/12 Şubat 1908	4924	s.3	
Garip fıkralar: Sarrafın İfadesi*	12 Muharrem 1326/2 Şubat 1323/15 Şubat 1908	4927	s.3	
Garip fıkralar: Vagonda İki Valide*	14 Muharrem 1326/4 Şubat 1323/17 Şubat 1908	4929	s.2	
Garip fıkralar: Hokkabaz Satıcılar*	16 Muharrem 1326/6 Şubat 1323/19 Şubat 1908	4931	s.3	
Garip fıkralar: Bir Tesadüf-i Harikulade*	28 Muharrem 1326/18 Şubat 1323/2 Mart 1908	4943	s.2	
Garip fıkralar: At Yarışı*	1 Sefer 1326/20 Şubat 1323/4 Mart 1908	4945	s.2	
Müntehap fıkralar*	4 Sefer 1326/23 Şubat 1323/7 Mart 1908	4948	s.3	
Garip fıkralar: Kıymettar Bir Yüzük*	8 Sefer 1326/27 Şubat 1323/11 Mart 1908	4952	s.3	
Garip fıkralar: Amerikalı'nın Cevabı*	9 Sefer 1326/28 Şubat 1323/12 Mart 1908	4953	s.2	
Müntehap fıkralar: Şişet	11 Sefer 1326/1 Mart 1323/14 Mart 1908	4955	s.3.	Anne ile küçük kızının aile ilişkileri ve merhamet hissi

				üzerine diyaloglarından ibarettir.
Garip fıkralar: Şemsiye	15 Sefer 1326/5 Mart 1323/18 Mart 1908	4959	s.3	Sonradan zengin olan bir Fransız çiftçinin şemsiyesini kullanarak varlık kazanması anlatılır. Hikayede bir Fransız gazetesinden okunmuştur ibaresi bulunmaktadır.
Müntehab fıkralar: Bir Düello	25 Sefer 1326/15 Mart 1323/28 Mart 1908/	4969	s.3	Üç arkadaşın gezerken gördükleri bir karı kocanın mutluluğuna şahit olmaları ve içlerinden birinin bu evliliğin büyük zorluklarla gerçekleştiğini anlatmasından ibarettir.
Garip fıkralar: Ressamın Sergüzeşti*	27 Sefer 1326/17 Mart 1324/30 Mart 1908	4971	s.2	
Müntehab fıkralar: Kolet'in Tedbiri	29 Sefer 1326/19 Mart 1324/1 Nisan 1908	4973	s.3	Kocasından boşanan kadının kızının evlenmesinin ardından düştüğü durumlar anlatılır.
Garip fıkralar: Valide İle Çocuğu	1 Rebiyülevvel 1326/20 Mart 1324/2 Nisan 1908	4974	s.3	Dilenci kadının bez bir bebeği çocuğum diye bağrına basıp yağmurda merhamet dilenmesi ve dolandırıcılığı anlatılmaktadır.
Garip fıkralar: Arı Kuşu	3 Rebiyülevvel 1326/22 Mart 1324/4 Nisan 1908	4976	s.3	Bahçesindeki yavru kuşları yiyen kedisini yakalayan kadının merhamet hissi anlatılır.
Garip fıkralar: Rihtim Üzerinde	5 Rebiyülevvel 1326/24 Mart 1324/6 Nisan	4978	s.2	Her gün yürüdüğü rihtim boyunda bir dilenci gören

	1908			anlatıcı, ona başından nelerin geçtiğini sorar. Dilencinin hayatı acı ve ıstıraplarla doludur.
Fıkra: Bir Milyon	6 Rebiyülevvel 1326/25 Mart 1324/7 Nisan 1908	4979	s.3	Bir milyonluk ikramiye piyangosuna katılan zengin bir adamla yanında çalışan hizmetçinin konuşmalarından ibarettir.
Fıkra: Yırtılmış Bilet	7 Rebiyülevvel 1326/26 Mart 1324/8 Nisan 1908	4980	s.3	Bir tramvay yolculuğunda bileti yırtılan yolcu ile kontrol görevlisinin arasında geçen konuşmalardan ibarettir.
Fıkra: Nazik Hırsız	14 Rebiyülevvel 1326/2 Nisan 1324/15 Nisan 1908	4987,	s.3	Treni kaçırap eve yürüyerek dönen adamın karanlık yolda hırsızı korkutup kaçırdığını böbürlenerek iş arkadaşlarına anlatması ve hırsız sandığı kişinin ona oyun kuran iş arkadaşı olduğunun ortaya çıkmasını konu edinir.
Fıkra: Madam Tornova'nın Âsârı	17 Rebiyülevvel 1326/5 Nisan 1324/18 Nisan 1908	4990	s.2	Edebiyata düşkün hayalperest kadının kocası ve çocuğunu ihmal etmesi, sürekli şiirler yazması ve kocasının sonunda eserini bastırması anlatılır.
Fıkra: Bir Sanatkârın Kemanı	19 Rebiyülevvel 1326/7 Nisan 1324/20 Nisan 1908	4992	s.2	Anne ve babası ölünce hem okuyup hem çalışmak zorunda kalan çaresiz genç, büyükbabasına

				başvurur. Dedesi onu yanına alır ve üç yıl birlikte yaşarlar. Okulu bitirdiğinde dedesinin sokaklarda keman çalarak para kazandığını öğrenir ve hemen işe girerek dedesinin yorulmasına izin vermez.
Fıkra: Valide*	20 Rebiyülevvel 1326/8 Nisan 1324/21 Nisan 1908	4993	s.3	
Fıkra: Garip Bir Vâkâ	21 Rebiyülevvel 1326/9 Nisan 1324/22 Nisan 1908	4994	s.3	Eve geç kalınca akşam yemeğini bir lokantada yemeğe karar veren adamın yan masada geçen konuşmalara kulak misafiri olması ve duyduğu "ben öldürdüm" cümlesini bir cinayet sanarken bir hayvanın kaybolduğu gerçeğini öğrenmesi anlatılır.
Fıkra: Çocukluk Hatirâtından*	28 Rebiyülevvel 1326/16 Nisan 1324/29 Nisan 1908	5001	s.3	
Fıkra: Maksim Delval*	29 Rebiyülevvel 1326/17 Nisan 1324/30 Nisan 1908	5002	s.3	
Fıkra: Kurnaz Lokantacı*	1 Rebiyülâhır 1326/19 Nisan 1324/2 Mayıs 1908	5004	s.3	
Fıkra: Trombelon*	3 Rebiyülâhır 1326/21 Nisan 1324/4 Mayıs 1908	5006	s.2	

Fıkra: Şemsiye *	5 Rebiyülâhır 1326/23 Nisan 1324/6 Mayıs 1908	5008	s.3	
Fıkra: Ressamın Sergüzeşti *	6 Rebiyülâhır 1326/24 Nisan 1324/7 Mayıs 1908	5009	s.2-3	
Fıkra: Küçük Serseri*	8 Rebiyülâhır 1326/26 Nisan 1324/9 Mayıs 1908	5011	s.2-3	
Fıkra: Garip Bir Tesadüf*	10 Rebiyülâhır 1326/28 Nisan 1324/11 Mayıs 1908	5013	s.3	
Fıkra: Hap'ın Sergüzeşti *	11 Rebiyülâhır 1326/29 Nisan 1324/12 Mayıs 1908	5014	s.3	
Fıkra: Müthiş Bir Latife*	12 Rebiyülâhır 1326/30 Nisan 1324/13 Mayıs 1908	5015	s.3	
Fıkra: Marmot*	13 Rebiyülâhır 1326/1 Mayıs 1324/14 Mayıs 1908	5016	s.3	
Fıkra: Garip Bir Bahis*	15 Rebiyülâhır 1326/3 Mayıs 1324/16 Mayıs 1908	5018	s.3	
Fıkra: Kitti*	17 Rebiyülâhır 1326/5 Mayıs 1324/18 Mayıs 1908	5020	s.2-3	
Fıkra: Bir Tedbir-i Dostâne*	18 Rebiyülâhır 1326/6 Mayıs 1324/19 Mayıs 1908	5021	s.3	
Fıkra: Sayfiye Sonunda*	22 Rebiyülâhır 1326/10 Mayıs 1324/23 Mayıs	5025	s.3	

	1908			
Fıkra: Arabacı*	24 Rebiyülâhır 1326/12 Mayıs 1324/25 Mayıs 1908	5027	s.3	
Fıkra: Garip Bir Keklik Avı*	26 Rebiyülâhır 1326/14 Mayıs 1324/27 Mayıs 1908	5029	s.3-4	
Fıkra: Kiraz Ağacı Altında*	27 Rebiyülâhır 1326/15 Mayıs 1324/28 Mayıs 1908	5030	s.2-3	
Fıkra: Garip Bir Emâre*	29 Rebiyülâhır 1326/17 Mayıs 1324/30 Mayıs 1908	5032	s.3	
Fıkra: Bir Parti Bilardo*	2 Cemaziyülevvel 1326/19 Mayıs 1324/1 Haziran 1908	5034	s.3	
Fıkra: Mösyö Lui*	4 Cemaziyülevvel 1326/21 Mayıs 1324/3 Haziran 1908	5036	s.3	
Fıkra: Tacirin Hud'ası*	5 Cemaziyülevvel 1326/22 Mayıs 1324/4 Haziran 1908	5037	s.3	
Fıkra: Kolay Hizmet*	7 Cemaziyülevvel 1326/24 Mayıs 1324/6 Haziran 1908	5039	s.3	
Fıkra: Garip Bir Cinayet*	9 Cemaziyülevvel 1326/26 Mayıs 1324/8 Haziran 1908	5041	s.2-3	
Fıkra: Kiracının	10 Cemaziyülevvel	5042	s.3	Zengin olmamakla birlikte kanaatkar

Tedbiri	1326/27 Mayıs 1324/9 Haziran 1908			olan evli adamın eşiyle birlikte plan yaparak yeni bir eve geçme isteği ve devamında gelişen olaylar anlatılır. Yeni ev sahibi evi kontratsız kiralamak ister, ancak kiracı bir oyun kurarak fiyatından ucuza ve kontratlı olarak evi tutar.
Fıkra: Kurnaz Doktor*	12 Cemaziyülevvel 1326/29 Mayıs 1324/11 Haziran 1908	5044	s.3	
Fıkra: Canbazın Atı*	14 Cemaziyülevvel 1326/31 Mayıs 1324/13 Haziran 1908	5046	s.3	
Fıkra: Perükârın Hediyesi*	16 Cemaziyülevvel 1326/2 Haziran 1324/15 Haziran 1908	5048	s.2-3	
Fıkra: Köylü Kadın*	17 Cemaziyülevvel 1326/3 Haziran 1324/16 Haziran 1908	5049	s.3	
Fıkra: Ressamın Sergüzeşti*	18 Cemaziyülevvel 1326/4 Haziran 1324/17 Haziran 1908	5050	s.3	
Fıkra: Garip Bir Tesadüf*	19 Cemaziyülevvel 1326/5 Haziran 1324/18 Haziran 1908	5051	s.2-3	
Fıkra: Bankerin Serveti *	21 Cemaziyülevvel 1326/7 Haziran 1324/20 Haziran	5053	s.3	

	1908			
Fıkra: Müthiş Bir Cinayet*	23 Cemaziyülevvel 1326/9 Haziran 1324/22 Haziran 1908	5055	s.2	
Fıkra: Balık Avı*	24 Cemaziyülevvel 1326/10 Haziran 1324/23 Haziran 1908	5056	s.3	
Fıkra: Kalpazan*	25 Cemaziyülevvel 1326/11 Haziran 1324/24 Haziran 1908	5057	s.3	
Fıkra: Kazlar*	26 Cemaziyülevvel 1326/12 Haziran 1324/25 Haziran 1908	5058	s.2-3	
Fıkra: Garip Bir Sirkat*	28 Cemaziyülevvel 1326/14 Haziran 1324/27 Haziran 1908	5060	s.3	
Fıkra: Şimendiferde *	30 Cemaziyülevvel 1326/16 Haziran 1324/29 Haziran 1908	5062	s.2	
Fıkra: Bir Ziyaret *	1 Cemaziyülâhır 1326/17 Haziran 1324/30 Haziran 1908	5063	s.3	
Fıkra: Sunî Elmas*	2 Cemaziyülâhır 1326/18 Haziran 1324/1 Temmuz 1908	5064	s.3	
Fıkra: Gazino İptilasası*	3 Cemaziyülâhır 1326/19 Haziran 1324/2 Temmuz 1908	5065	s.2-3	

Fıkra: Muhtekir Sarraf*	7 Cemaziyülâhır 1326/23 Haziran 1324/6 Temmuz 1908	5069	s.2	
Fıkra: Garip Bir Vaka*	9 Cemaziyülâhır 1326/25 Haziran 1324/8 Temmuz 1908	5071	s.3	
Fıkra: Son Yarış*	10 Cemaziyülâhır 1326/26 Haziran 1324/9 Temmuz 1908	5072	s.3	
Fıkra: Garip Bir İtiraf*	12 Cemaziyülâhır 1326/28 Haziran 1324/11 Temmuz 1908	5074	s.3	
Fıkra: Satılık Mücevherat*	14 Cemaziyülâhır 1326/30 Haziran 1324/13 Temmuz 1908	5076	s.2	
Fıkra: Kumarhane Desîseleri*	15 Cemaziyülâhır 1326/1 Temmuz 1324/12 Temmuz 1908	5077	s.2-3.	
Fıkra: Garip Bir Roman Zemini*	16 Cemaziyülâhır 1326/2 Temmuz 1324/15 Temmuz 1908	5078	s.3.	
Fıkra: Garip Bir Desîse*	17 Cemaziyülâhır 1326/3 Temmuz 1324/16 Temmuz 1908	5079	s.2-3.	
Fıkra: Garip Bir Hud'a*	20 Cemaziyülâhır 1326/6 Temmuz 1324/19 Temmuz 1908	5082	s.2-3.	
Fıkra: Paris	21 Cemaziyülâhır	5083	s.2-3.	

Arabalarında*	13267 Temmuz 1324/20 Temmuz 1908/			
Fıkra: Garip Bir İzdivaç*	23 Cemaziyülâhır 1326/9 Temmuz 1324/22 Temmuz 1908	5085	s.3	
Fıkra: Nefis Çikolatalar *	24 Cemaziyülâhır 1326/10 Temmuz 1324/23 Temmuz 1908	5086	s.2	
İşret Fâciâlarından	27 Zilhicce 1331/14 Teşrinisani 1329/27 Teşrinisani 1913	6020	s.4	Adlarını bile unutan iki sarhoşun başından geçenler anlatılır. Sarhoşlardan biri diğerini kendi evi yerine bir başka arkadaşının evine götürür. Orada ev sahiplerini karısının dostu sanır ve ertesi gün karısını öldürür. Onu eve götüren adam ise arkadaşını yanlış eve götürdüğünü anlayınca çok pişman olur.
Meğer Gazeteler de İşe Yararmış	3 Muharrem 1332/20 Teşrinisani 1329/3 Kânunuevvel 1913	6026	s.3	Vakit geçirmek için sürekli gazete okuyan adam, gazetede okuduğu elmas üretimi haberini karısına anlatır ve bu işe gireceğini söyleyerek ona vaatlerde bulunup dalga geçer.
Mecnunun Sene-i Devriyesi	12 Muharrem 1332/29 Teşrinisani 1329/12 Kânunuevvel 1913	6035	s.4	Başından her türlü felaket geçmiş, kırk yaşlarındaki Lami'yi bir arkadaşı ziyarete gider. Lami'nin durumu içler

				acıdır. Takvim yapraklarını koparan arkadaşı takvimde o günün Mecnun'un sene-i devriyesi olduğunu görür.
Garip fıkralar: Saç Taciri*	11 Zilkade 1325/3 Kânunuevvel 1323/16 Kânunuevvel 1907	4866	s.2-3	
Garip fıkralar: Madam Dolaver'den*	14 Zilkade 1325/6 Kânunuevvel 1323/19 Kânunuevvel 1907	4869	s.3	
Garip fıkralar*	23 Zilkade 1325/15 Kânunuevvel 1323/28 Kânunuevvel 1907	4878	s.3	
Garip fıkralar: Lamboten'in Yanlışlığı*	26 Zilkade 1325/18 Kânunuevvel 1323/31 Kânunuevvel 1907	4881	s.3	
Korkunç Gece	4 Ramazan 1331/25 Temmuz 1329/7 Ağustos 1913	5913	s.4	Dışarıdan gelen tıkırtılardan korkan adamın durumu anlatılır. Sonunda sesleri çıkaranın fare olduğu anlaşılır. Bulgarca'dan mütercemdir.
Bir Yevm-i Tenezzüh	29 Ramazan 1319/27 Kânunuevvel 1317/9 Kânunusani 1902	2713	s.3	Mektuplarla arkadaşlıklarını yürüten iki adamdan biri diğerini sayfiyeye çağırır, yola çıkan adam yolunu kaybeder. Fransızca'dan tercümedir

Tehlikeli Bir Yol	1 Ramazan 1329/12 Ağustos 1327/25 Ağustos 1911	Yeni <i>İkdam</i> 526	s.4	Anlatıcının başından geçen bir pot kırma hikâyesi anlatılır.
Tali'	2 Ramazan 1329/13 Ağustos 1327/26 Ağustos 1911	Yeni <i>İkdam</i> 527	s.4	Yemek sonrasında hem birlikte oturan gençler birer hikaye anlatmaya karar verirler. İçlerinden birisi de aşkın talihe etkisini anlatır.
Hırsızın Defteri	3 Ramazan 1329/14 Ağustos 1327/27 Ağustos 1911	Yeni <i>İkdam</i> 528	s.4	Anlatıcının Şirket-i Hayriye vapurunda bulduğu defterdeki hırsızlık hikayelerinden ibarettir.
Kadın Mektupları; Yangın Var	4 Ramazan 1329/15 Ağustos 1327/28 Ağustos 1911	Yeni <i>İkdam</i> 529	s.4.	Üç yıllık evli olduğu kocasının kendini ihmal etmesi üzerine onu aldatan kadının yazdığı mektuptan ibarettir.
Gölge	7 Ramazan 1329/18 Ağustos 1327/31 Ağustos 1911	Yeni <i>İkdam</i> 532	s.4	Şehir hayatından sıkılıp ormanlı bir bölgede yaşamaya başlayan adam, burada severek bir kadınla evlenir. Evlilikleri ilerlerken kadının kendisine ihanet ettiğini düşünerek bindikleri arabayı uçuruma sürer ve kadının ölmesine neden olur.
Resim	8 Ramazan 1329/19 Ağustos 1327/1 Eylül 1911	Yeni <i>İkdam</i> 533	s.4	Resimle uğraşan bir kadının müstakbel eşinin ona uygun olup olmadığını kontrol etmek için onu işine ortak etmesi anlatılır.
Eski Mektep Arkadaşı	10 Ramazan 1329/21 Ağustos 1327/3	Yeni <i>İkdam</i> 535	s.4	Mehmet Ramis isimli yazarı ziyarete gelen eski okul arkadaşının kendini

	Eylül 1911			anımsatmaya çalışırken düştüğü komik durum anlatılır.
Erkeğin Mektupları – 1	11 Ramazan 1329/22 Ağustos 1327/4 Eylül 1911	Yeni İkdam 536	s.4.	Bir adamın okul arkadaşına gönderdiği mektuptan ibarettir. Mektupta evlendiğini haber verir, çocuğu olursa neler olacağı üzerine düşüncelerini aktarır ve okul yıllarını anımsatır.
Nasıl Barışmışlar...?	12 Ramazan 1329/23 Ağustos 1327/5 Eylül 1911	Yeni İkdam 537	s.4.	Anlatıcının bir ramazan akşamı iftar sonrasında gezerken bulduğu yasak aşk mektubundan ibarettir.
Resim	16 Ramazan 1329/27 Ağustos 1327/9 Eylül 1911	Yeni İkdam 541	s.4	Halil isimli genç adamın çiçekler gönderip takip ettiği evde iki genç kız yaşamaktadır. Halil'in hangi kıza talip olduğu bir türlü anlaşılabilir. Küçükü diye tarif ettiği aslında evin büyük kızıdır. Bütün yanlış anlamaların sonunda gönderdiği fotoğraflar yanlış anlaşılmalardan ortadan kalkar.
Bir Köpek	17 Ramazan 1329/28 Ağustos 1327/10 Eylül 1911	Yeni İkdam 542	s.4	Amerika'dan gelen kadın bir yavru köpeği çok sever ve onu yanında götürmek ister. Sahibi onu vermek istemeyince sahibine evlenme teklifi eder ve hem sahibi adamı hem de köpeği Amerika'ya götürür.

Vazife	18 Ramazan 1329/29 Ağustos 1327/11 Eylül 1911	Yeni İkdam 543	s.4.	Doktor iki kardeşten biri evli ve kendine hâkim mizaçlı (Naci) iken diğer bekâr ve hayalidir (Raci). Evli olan bir gün karısının halazâdesiyle olan mektuplaşmasına tanık olur. Karısını uzaklaştırmasının ardından karısının mektup yazdığı adam acil hasta olarak ona getirilir. Naci de vazife bilinciyle onu tedavi eder ve hayatını kurtarır.
Garâm Paris'ten	12 Şaban 1313/15 Kânunusani 1311/27 Kânunusani 1896	544	s.3	Otuz yaşında saçına aklar düşmüş genç kadının acılarla geçen yaşamı anlatılır.
Hikaye-i Müntehabe:Harman Sonuna	19 Ramazan 1329/30 Ağustos 1327/12 Eylül 1911	Yeni İkdam 544	s.4.	İmam nikâhları kıyılan gençler, harp haberi gelmesiyle birlikte düğünlerini yapamadan ayrılırlar. Genç kız, kocasına askere gitmemesini; babasının bunun bedelini ödeyeceğini söyler. Ancak Hüseyin buna razı gelmez ve askere gider. Aradan yirmi yıl geçmesine karşın Fatma, Hüseyin'i beklemeyi sürdürmüş ve aklından olmuştur. Köyün çocukları onunla alay etmeye başlamışlardır.
Resimci!	20 Ramazan 1329/31 Ağustos 1327/13 Eylül	Yeni İkdam 545	s.4.	Babası ölünce annesiyle şehre taşınan Siret, rüştiyede okur. En

	1911			sevdiği ders resimdir. Bir okul dönüşü annesinin de öldüğünü gören Siret, kendisi de hastalanınca okulu bırakmak zorunda kalır. Yaptığı resimleri satarak para kazanacağını hayal eden Siret, sanatın para etmediğini görür. Ve parasızlıktan yaptığı resimleri sobada yakarak ısınmaya çalışır.
Küçük Bir Roman	21 Ramazan 1329/1 Eylül 1327/14 Eylül 1911	Yeni İkdam 546	s.4	Uzun tabiat tasvirlerinin ardından bu tabiat içinde kalan mutsuz kadının düşünceleri aktarılır.
Kadın Kalbi	22 Ramazan 1329/2 Eylül 1327/15 Eylül 1911/	Yeni İkdam 547	s.4.	Sami isimli genç delikanlının Leyla adlı şen, şuh tiyatro oyuncusuna aşık olmasının ardından gelişen olaylar anlatılır. Leyla Sami ile yaşamayı kabul eder ancak hiçbir şey ona yetmez ve evi terk eder. Aradan bir ay geçmesinin ardından Sami, bir adamla bir başka kadın için düelloya tutuşur. Bu adam Leyla'nın sevgilisi çıkar. Leyla, Sami'ye bir şey olacağı korkusuyla düellonun önüne geçer. Bundan etkilenen Sami, onu affeder.
Halil'in Kabahati	24 Ramazan 1329/4 Eylül 1327/17 Eylül	Yeni İkdam 549	s.4.	Halil ile Zehra isimli köyde yaşayan karı kocanın başına

	1911			gelenler anlatılır. Halil, karısı Zehra'yı anlatır, ancak bu uzun süre gizli kalmaz.
Ah Bu Kadınlar...	26 Ramazan 1329/6 Eylül 1327/19 Eylül 1911	Yeni İkdam 551	s.4.	Sevilmekten hoşlanan ve bu yüzden gelen teklifleri reddetmeyen Melahat'in iki arkadaşa da mektup yazdığını ortaya çıkması anlatılır.
Ahz sâr	27 Ramazan 13297 Eylül 1327/20 Eylül 1911/	Yeni İkdam 552	s.4.	Bir aşk buhranı yüzünden on beş gün boyunca hapiste yatan Nihat'ın yaşadığı aşk anlatılır.
Zavallı Gelin...!	1 Şevval 1329/11 Eylül 1327/24 Eylül 1911	Yeni İkdam 556	s.4	Düğün gecesi baldızın kendisine aşık olduğunu anlayan adamın gelini bırakarak baldızıyla kaçması anlatılır.

3. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN ROMAN TEFRİKALARI

1896-1914 yılları arasında *İkdam*'da yayımlanan roman tefrikaları, Ahmet Midhat Efendi çizgisinde kaleme alınan popüler edebiyat olarak nitelendirilebilecek aşk, macera, polisiye romanlarıdır. Popüler edebiyat kapsamında ele alınan eserlerde görülen tek boyutlu bakış açısı, estetik kuralların aranmayışı, gerçeğin abartılması ya da saptırılması, eserin okuyucuya zevk verecek biçimde kurgulanması, okuyucunun boş zamanını değerlendirmeye yönelik olması, belirli normlar çerçevesinde üretilmesi ve aşk, tarih, polisiye ekseninde düzenlenmesi (Yalçın Çelik 2007: 369-370) gibi niteliklerin tümü tefrikalarda kendini göstermektedir. Tefrikaların gazete gibi haber aktarma işlevine dayalı olmakla birlikte günlük okumalara yönelik bir yayın organında yayımlanması bu durumun temel nedenidir.

Yayımlanan tefrika romanları arasında bazıları yarım kalmıştır. Son tefrikaların ardından hiçbir ifade olmaksızın yayımı durdurulan *Hasta*, *Alafranga*, *Hük-i Gıyabi*, *Bir Darbe-i Garam*, *XVI. Lui ve Fransa* İhtilali tefrikalarının sansüre uğradığına ilişkin bir bilgiye rastlanılmamakla birlikte dönemin siyasal ve sosyal yapısı göz önünde bulundurulduğunda bu kesintinin nedeni olarak sansürü görmek mümkündür.

Yayımlanan tefrikaların yirmi ikisi telif; otuz üçü tercüme romandır. Telif romanlarda imzası bulunan isimler; Ahmet Mithat Efendi, Fatma Âliye Hanım, Hüseyin Rahmi, Mehmet Rauf, Rezaizâde M.Ekrem, Safvet Nezhî ve Vecihi iken eser çevirilerine yer verilen yazarlar Alexandre Duma, Alfred de Musset, Alphonse Daudet, Carmen Silva, Cloud Farreer, Corcizeydan, Daniel Riche, Lamartine, George Lufor, Hanri Bordo, J. Desbaut, Jules Mary, Leon Kahon, Monmarter Pinayeri, Mösyö Stevenson, Paul Bourget, Tolstoy ve Turgenyev'dir. Çevirileri yapan isimler ise Abdullah Zühdü, Ahmet Rasim, Galip Bahtiyar, Hüseyin Dâniş, Hüseyin Rahmi, İbrahim Cemil, İbrahim Hikmet, M. Nuri Şeydâ, Mehmet Halit, Siraceddin ve Zeki Meğamiz'dir.

Tercüme romanların çoğu Fransız edebiyatından olmakla birlikte Rus ve Rumen edebiyatı örnekleri de görülmektedir. Tefrikalarda doğrudan metnin hangi edebiyata ait olduğuna dair bir bilgi bulunmamakla birlikte yazarı belli olan çevirilerden hareketle bu tespiti yapmak mümkündür. Kimi tercüme tefrikalarında ise çevirmen imzası bulunmakla birlikte orijinal metnin kime ait olduğuna ilişkin bir bilgi bulunmamaktadır. Bu eserlerin ele aldıkları konuların geçtiği mekânlar ve karakter kadrosundan tercüme olduğu anlaşılmaktadır.

3.1. TELİF ROMAN TEFRİKALARI

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında yayımlanmış nüshalarında toplam yirmi iki tefrika tespit edilmiştir. 1895'te bir, 1896, 1897, 1898 ve 1899'da dört, 1900'de iki ve 1901'de üç roman tefrika edilmiştir. 1901'den sonra telif roman tefrikalarının görülmemesini dönemin edebiyatına yön veren Servet-i Fünun çizgisinde kaleme alınacak romanların günlük bir gazete için uygun olmamasıyla ilişkilendirmek mümkündür. Dergiler aracılığıyla edebiyatın yönü ve seyri değişmiş ve böylelikle Ahmet Midhat çizgisinden uzak bir edebiyat anlayışı ortaya çıkmıştır.

İkdam'da roman tefrikaları yayımlanan isimlerin tümü Türk edebiyatına sağladığı katkılarla edebiyat tarihlerine geçmiş yazarlardır. Romanlarda Ahmet Midhat Efendi, Fatma Âliye Hanım, Hüseyin Rahmi, Mehmet Rauf, Recaizâde M.Ekrem, Safvet Nezhî ve Vecihi imzaları bulunmaktadır. Bu isimler arasında en çok romanı yayımlanan isim Vecihi'dir. Yazarın *Mihr-i Dil*, *Mehcûre*, *Müjgân*, *Çoban Kızı*, *Halime*, *Harabe*, *Hasta*, *Feryad* ve *Akif* adını taşıyan dokuz romanı *İkdam*'da tefrika halinde yayımlanmıştır. Bu romanlardan *Mehcûre*, *Çoban Kızı* ve *Harabe*, tefrikalarının ardından *İkdam* Matbaası tarafından kitaplaştırılmıştır. Kadın, aile, aşk izlekleri etrafında kurgulanan Vecihi'nin romanları, yazınsal açıdan nitelikli olmamakla birlikte popüler edebiyat çizgisini sürdürmesi ve okur tarafından benimsenmesiyle birlikte okuma alışkanlığı kazandırması bakımından dikkate değerdir. Herhangi bir tezi bulunmayan romanların asıl amacı, okurda duygu yoğunluğu sağlamak ve toplumsal yapıyla tezat oluşturan

bütün durumların olumsuz sonuçlanacağını göstermektedir. Bu noktada Vecihi'nin Ahmet Midhat çizgisinde bir romancı olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Gazetede “*Avrupa Adâb-ı Muaşeretî Yahut Alafranga*” üst başlığıyla 2 Mayıs 1895-22 Kânunuevvel 1895 arasında seksen yedi sayı boyunca siyasal ve sosyal dönüşümlerin izlerini taşıyan fikirlerini açıklayan Ahmet Midhat Efendi'nin gazeteye diğer katkısı *Taaffûf* adlı romanıdır. Eser, gazetede yayımlanan ilk roman tefrikasıdır. Saniha isimli kadın kahramanın başından geçen aşk macerasını işleyen roman, *İkdam*'ın yazınsal yüzünün en bariz örneklerindedir. Mektuplar aracılığıyla yaşanan yasak aşklar, sadakat duygusunun sorgulanması, fedakâr eşler, kopuk ilişkileri ele almasıyla eser, gazetede yayımlanan eserlerin genelini örnekleyecek niteliktedir.

Yedi roman tefrikasıyla Hüseyin Rahmi, *İkdam*'ın Türk edebiyatına etkisini somutlaştıran isimlerdendir. *İffet*, *Mutallaka*, *Mürebbiye*, *Bir Muadele-yi Sevda*, *Metres*, *Tesadûf* ve *Alafranga* yazarın gazetedeki tefrikalarıdır. Eserler arasında yer alan *Alafranga*'nın tefrikası yarım kalmış; 2559.sayıdan sonra tefrikanın yayımı durdurulmuştur.

Safvet Nezihî'nin ise tefrikasının ardından *İkdam* Matbaası tarafından kitap halinde yayımlanan *Zavallı Necdet* ve *Teelhül Âleminde* adlı iki romanı tefrika edilmiştir. Kadın ve aşk temaları üzerine şekillenen romanlarda kutupluluk en dikkati çeken özelliktir. Keskin çizgilerle çizilmiş kahramanların varlığı, eserlerin yazınsal nitelik açısından çok parlak olmadığını göstermektedir.

Mehmet Rauf'un *Servet-i Fünun* dergisine dâhil olmadan önce kaleme aldığı *Garam-ı Şebab* ile Fatma Aliye Hanım'ın dördüncü romanı olan ve tefrika edilmesinin ardından gazete matbaası tarafından kitaplaştırılan eseri *Udf* de *İkdam*'da tefrika edilmiştir. Ayrıca Recaizade Mahmut Ekrem'in kaynaklarda tamamlanmadığı ifade edilen *Saime* adlı eseri *İkdam*'da eksiksiz olarak tefrika edilmiş ve tamamlanmıştır.

Telif romanları konularına göre şu şekilde sınıflandırmak mümkündür:

Aile ve toplumsal düzeni konu edinen romanlar: *Mutallaka*, *Harabe*, *Sâime*, *Feryad*, *Teelhül Âleminde*, *Bir Muadele-i Sevda* ve *Tesadûf*

Aşk ve ikili ilişkiler üzerine kurulu romanlar: *Taaffüf, Mehcûre, Garâm-ı Şebâb, Mürebbiye, Hasta, Metres ve Zavallı Necdet*

Dramatik yönleri ağır basan, ibret verici romanlar: *Mihr-i Dil, Müjgân, Çoban Kızı, Halime, İffet, Üdî ve Âkif*

İkdam'da yayımlanan telif roman tefrikaları, sayıca az olmakla birlikte edebiyat tarihlerine geçmiş eserlerdir. Bu durumun en büyük nedeni gazetenin tefrikalar biter bitmez metinleri kitaplaştırması ve yaymasıdır. Ahmet Midhat Efendi çizgisinde kaleme alınan tefrikaların günlük bir gazete aracılığıyla yayımlanması göz önünde bulundurulduğunda amaçlanan işlevleri yerine getirdiği söylenebilir.

Tablo 9: Telif Roman Tefrikaları

Eser	Yazar	İlk Tefrika Tarihi	Sayı	Sayfa	Açıklama
Taaffüf	Ahmet Midhat Efendi	25 Rebiyülahır 1313/2 Teşrinievvel 1311/14 Teşrinievvel 1895	439-458, 460-461, 463-465, 467-470, 472, 479- 480, 490- 493	s.2	Bir kadının kocasına olan ihanet ve sadakat duyguları arasında kalmasını anlatır.
Mihr-i Dil	Vecihî	29 Şaban 1313/1 Şubat 1311/13 Şubat 1896	561-567, 569-570, 572-574	s.1	Anne ve babasının ölümü üzerine besleme olarak girdiği konağın oğluyla aşk yaşayan kızın başından geçenler anlatılır.
Mehcûre	Vecihî	13 Ramazan 1313/15 Şubat 1311/27 Şubat 1896	575-580, 582, 584- 586, 590- 591, 600- 609, 611- 615, 617- 618, 620, 623-625, 627, 629, 631, 633, 635, 637, 639-640, 642, 645, 647, 651, 654, 656, 659, 661- 665, 667, 669, 671, 673	s.1	Evli bir çiftin sadakatle sınanan ilişkileri anlatılır. Devamı "Hikmet (Yahut Mehçûrenin Kısm-ı Sanisi)" adıyla 3 Muharrem 1314/3 Haziran 1312/15 Haziran 1896, 9 Rebiyülevvel 1314/6 Ağustos 1312/18 Ağustos 1896 arasındaki 684-687, 689, 692, 695-696, 698-699, 703, 706, 711, 713, 715-717, 719, 723, 725, 728-730, 733, 735-736, 738-740, 742-743, 746-748 nüshalarda yayımlanmıştır.
Garâm-ı Şebâb	Mehmet Rauf	10 Rebiyülevvel 1314/7 Ağustos 1312/19 Ağustos 1896	749-760	s.2	Genç bir şairin bir sahil köyünde büyük bir eser yazmak planıyla inzivaya çekilmesi ve burada bir kadına aşık olması anlatılır.

Müjgân	Vecihî	22 Rebiyülevvel 1314/20 Ağustos 1312/1 Eylül 1896	762-765, 767-780, 782-784, 787-789, 791-794, 796, 798, 801-804, 807, 810- 812, 814- 818, 822- 827, 829- 832, 835- 836, 838, 840, 843, 847, 852- 861, 863- 866, 869- 870, 872- 874	s.2	Devamı "Mes'ûde (Müjgân'ın Kısım-ı Sânisî)" adıyla 19 Recep 1314/12 Kânunuevvel 1312/24 Kânunuevvel 1896, 29 Şaban 1314/20 Kânunusani 1312/1 Şubat 1897 arasındaki 876,877-879, 881-894, 897-899, 901, 905, 907, 909-915 numaralı nüshalarda tefrika edilmiştir.
Çoban Kızı	Vecihî	30 Şaban 1314/21 Kânunusani 1312/2 Şubat 1897	916-920, 922-924, 927-930, 932-933, 936, 939, 941, 948, 952-953, 956, 961, 971, 973, 976, 980, 985, 987, 989, 991, 994-995, 1016, 1020, 1022	s.2	Tabiatla iç içe yaşayan bir çoban kızının çektiği çileler ve başından geçen olumsuzluklar anlatılır.
Halime	Vecihî	30 Zilhicce 1314/20 Mayıs 1313/1 Haziran 1897	1031- 1038	s.2	Yaşadığı acılara karşı dayanıklı durmayı bilen Halime'nin başına gelen olumsuzluklar ve bu acılara yol açanların düştüğü durumlar anlatılır. Dram içeriklidir.
İffet	Hüseyin Rahmi	13 Muharrem 1315/2 Haziran 1313/14 Haziran 1897	1043- 1057, 1059- 1075, 1077-	s.2	Fakir bir yaşam süren İffet'in bütün maddi sıkıntılara rağmen kendisine yönelen ahlaksız teklifleri reddetmesi

			1085		ve namusuyla ölmesi anlatılır.
Mutallaka	Hüseyin Rahmi	25 Sefer 1315/15 Temmuz 1313/27 Temmuz 1897	1086- 1090, 1090, 1094- 1096	s.2	Boşanan karı kocanın yeniden birleşebilmeleri için kadının babasıyla adamın annesinin evlendirmeleri anlatılır.
Harabe	Vecihî	22 Cemaziyülahır 1315/6 Teşrinisani 1313/18 Teşrinisani 1897	1200- 1214, 1216- 1221, 1223- 1225, 1227, 1229, 1231- 1238, 1240, 1242- 1243, 1256- 1261	s.2	Aynı evde yetişen dört çocuğun büyüdüğü aşk ve para yüzünden düzenlerinin bozulması anlatılır. Evlatlık Mesut ömrü boyunca kötülük yaparak bu durumun başrolündedir.
Mürebbiye	Hüseyin Rahmi	2 Ramazan 1315/12 Kânunusani 1313/24 Kânunusani 1898	1267- 1279, 1281- 1290, 1292- 1294, 1298- 1299, 1301- 1302, 1305- 1307, 1319- 1325, 1327- 1329, 1337- 1356	s.2	Büyük bir yalıya mürebbiyelik yapmak için gelen Fransız kadının evin erkekleriyle yaşadığı gayriahlaki ilişkiler anlatılır.
Hasta	Vecihî	4 Zilhicce 1315/13 Nisan 1314/25 Nisan 1898	1358- 1363, 1365- 1368, 1371, 1373, 1375,	s.2	Yaşlı bir adamın himayesinde yetişen ve doktor olan bir gencin başından geçenler anlatılmaktadır. Tefrika yarım

			1377-1378, 1381-1382, 1385-1387, 1389-1390, 1392-1393, 1399, 1401		kalmıştır.
Sâime	Recaizâde M.Ekrem beyefendi	29 Cemaziyülahır 1316/2 Teşrinisani 1314/14 Teşrinisani 1898	1562-1579, 1581-1589, 1591-1592, 1598-1600, 1602-1607, 1609, 1740,	s.2	Orta halli bir ailenin çocuklarını büyütmelerinin ardından karşılaştığı sorunlar anlatılır. Bir yangınla biter.
Bir Muadele-i Sevda	Hüseyin Rahmi	29 Şaban 1316/31 Kânunuevvel 1314/12 Kânunusani 1899	1621-1635, 1639-1646, 1648-1649, 1651-1654, 1655406-1667, 1669, 1672-1674, 1676, 1679, 1682-1683, 1685-1687	s.1,2	Evlendiği adamı kendisinden şüphe ettirerek kendini boşatıp sevdiği adama kaçmak isteyen kadının başından geçenler anlatılır.
Üdî	Fatma Âliye Hanım	, 10 Zilkade 1316/11 Mart 1315/23 Mart 1899	1691-1724, 1726	s.2	Babasının ölümünün ardından evlendiği adamın elinde bütün mal varlığının yok olması üzerine udilik yaparak hayatını

					sürdüren kadının başından geçenler anlatılır.
Feryad	Vecihî	21 Muharrem 1317/20 Mayıs 1315/1 Haziran 1899	1761- 1765, 1767- 1769, 1771- 1772, 1774- 1777, 1779- 1785	s.2	Severek evlendiği adamın kendini aldattığı öğrenmesi üzerine evliliğini kurtarmak için uğraşan kadının başından geçenler anlatılır.
Âkif	Vecihî	7 Rebiyülevvel 1317/3 Temmuz 1315/15 Temmuz 1899	1805- 1821, 1823- 1835, 1837- 1838, 1841, 1848, 1850- 1851, 1858, 1861, 1867- 1873, 1875, 1877- 1878, 880- 1884	s.2	Akif ve çevresindeki gençlerin başlarından geçenler ve düştükleri dramatik durumlar anlatılır.
Metres	Hüseyin Rahmi	6 Ramazan 1317/26 Kânunuevvel 1315/7 Kânunusani 1900	1981- 1990, 1992- 1993, 1995- 1996, 1998- 2000, 2002- 2007, 2010- 2011, 2013, 2017- 2022, 2024- 2027, 2035-	s.1-2	Paris'ten gelen bir kadının üç arkadaşın hayatını değiştirmesi anlatılır.

			2036, 2038- 2039, 2047- 2053, 2061- 2068, 2071- 2078, 2080- 2081, 2083- 2090, 2092, 2099- 2102, 2104- 2107, 2109- 2111, 2129- 2138, 2140- 2149, 2152- 2162, 2171- 2180, 2183- 2193		
Zavallı Necdet	Safvet Nezihi	17 Rebiyülahır 1318/31 Temmuz 1316/13 Ağustos 1900	2199- 2217, 2223- 2246, 2249- 2251, 2253, 2255- 2256, 2258, 2260- 2261, 2263- 2265, 2267- 2269, 2271- 2272, 2274, 2277- 2280, 2282-	s.2	Arkadaşının karısına âşık olan Necdet'in arkadaşına ihanet etmekten korkarak halasının hasta kızıyla evlenmesi ve buna rağmen kadının peşini bırakmaması üzerine bunalıma girerek intihar etmesi anlatılır.

			2288		
Tesadüf	Hüseyin Rahmi	26 Recep 1318/6 Teşrinisani 1316/19 Teşrinisani 1900	2297-2316, 2319-2323, 2325-2335, 2337, 2339-2343, 2352-2362, 2370-2386, 2388-2393, 2395-2397, 2400-2403, 2405-2407, 2409-2416	s.2	Bir büyücünün evli bir adamı kocasından ayırmak isteyen kadınla aynı adamın kocasını kendisine bağlamak isteyen karısını aynı anda kandırması üzerine kuruludur.
Teehhül Âleminde	Safvet Nezihi	1 Zilhicce 1318/8 Mart 1317/21 Mart 1901	2419-2428, 2432-2440, 2443-2444, 2446-2449, 2451-2456, 2458-2459, 2461-2468, 2470-2471, 2473-2490, 2492-2495, 2497-2501, 2503, 2505-2511, 2513-2514,	s.2-3	Üç kez evlenen bir adamın üçüncü karısının çevirdiği dolaplar ve kocasını aldatması anlatılır.

			2516, 2519- 2520, 2522- 2535, 2537- 2539		
Alafranga	Hüseyin Rahmi	1 Rebiyülahır 1319/5 Temmuz 1317/18 Temmuz 1901	2538- 2550, 2559	s.2	Sansüre takılmıştır. Tefrika tamamlanamamıştır.

3.2. TERCÜME ROMANLAR

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında imzalı olarak yayımlanan yirmi üç roman tefrikası tespit edilmiştir. XVI. Louis ve Fransa İhtilali (Alexandre Dumas), *Frederic ile Bernard* (Alfred de Musset), *Safo* (Alphonse Daudet), *Hükm-i Gıyabi* (Jules Mary), *Rişar Florastiya* (Marsille Laureau), *Karpat Dağlarında* (Carmen Silva), *Cloud Farreer*, *Corcizeydan*, *Kadın Hisleri* (Daniel Riche), *Rafael* (Lamartine), *Bir Polis Hafiyesinin Hatıratı* (George Lufor), *Bir Darbe-i Garam* (Henry Bordeaux), *Westfield Esrarı* (J. Desbaut), *Gök Bayrak* ve *Öldürücü Kadın* (Leon Cahun), *Küçük Dilsiz* (Monmarter Pinayeri), *Altın Yuvası* (Mösyö Stevenson), *Andre Cornelis*, *Bir Kadının Yalanları* ve *Baron Dolanod* (Paul Bourget), *Sonata Karviçer* (Tolstoy), *Ebu Muslim-i Horasani* (Corci Zeydan) ve *Bahar* (Turgenyev) gazetede yayımlanan yazarları belli çeviri tefrikalardır.

Çevirileri yapan isimler ise Abdullah Zühdü, Ahmet Rasim, Galip Bahtiyar, Hüseyin Dâniş, Hüseyin Rahmi, İbrahim Cemil, İbrahim Hikmet, M. Nuri Şeydâ, Mehmet Halit, Siraceddin ve Zeki Meğamiz'dir.

Popüler edebiyat kapsamında değerlendirilebilen romanlar, yazınsal açıdan üst düzey olarak nitelendirilemez. Eserler, romantizm etkisinde kaleme alınmış olup aşk, tarih ve polisiye gibi okurun en çok tercih ettiği konuları işlemektedir.

Tercüme romanları konularına göre şu şekilde tasnif etmek mümkündür:

Aşk ve ikili ilişkileri konu edinen romanlar: *Andre Cornelis*, *Frederik İle Bernart*, *Safo*, *Raphael*, *Bir Kadının Yalanları*, *Kadın Hisleri*, *Bahar*, *Öldürücü Kadın*, *Rişâr Florastiya*

Dramatik yönleri ağır basan, ibret verici romanlar: *Karpat Dağlarında*, *Sonat-A- Karviçer*

Macera romanı: *Altın Yuvası*

Polisiye romanlar: *Westefield Esrarı*, *Hükm-i Gıyabi*, *Bir Polis Hafiyesinin Hatıratı*, *Katil Kim?*

Tarihi Romanlar: 16. *Lui ve Fransa İhtilali, Gök Bayrak ve Ebu Müslim-i Horosânî*

Fransız edebiyatı ürünleri başta olmak üzere Rus, Romen ve Arap edebiyatından da yapılan çevirilerin varlığı dikkat çekicidir. Özellikle Tolstoy'dan yapılan çeviri, diğer tefrikalardan ayrılmaktadır. Rus yazın geleneğinin tanınırlığının göstergesi olmanın yanı sıra realizm akımıyla kaleme alınmasından ötürü de eser diğerlerinden ayrılmaktadır.

Tefrikalar arasında yer alan Leon Cahun'un *Gök Bayrak* adlı eseri de diğer eserlerden ayrılmaktadır. Dönem içerisinde milliyetçi duyarlılıkların gelişmesinde rol oynayan bu metin, Türk ananeleri ile taşıdığı paralellikle dikkat çekicidir.

İkdam'da yayımlanan kurmaca metinlerin tümünde benzer izleklerin benzer kurgularla aktarıldığı görülmektedir. Okurda duygu coşkunu yaratmak, merak uyandırmak amacıyla yazılan metinlerin günlük gazete takipçilerine uygun nitelikte olduğu söylenebilir.

Tablo 10: Yazarı ve Çevirmeni Belli Roman Tefrikaları

Eser	Yazar	Çevirmen	Tarih	Sayı	Sa yfa	Açıklamalar
Andre Cornelis (Hissî Roman)	Paul Bourget	Hüseyin Rahmi	1 Muharrem 1312/23 Haziran 1310/5 Temmuz 1894	1-12, 14-19, 21-24, 26-27, 29, 34, 36, 38-41, 44, 46-48, 50, 51, 53-55, 57, 59, 63, 65-66, 68-71, 73-74, 76, 80-81, 83-84, 87-91, 94-97, 99-107	s.2 -3	Babasının ölümünün intikamı almaya çalışan genç adamın başından geçenler anlatılır. Polisiye izlekler taşır, aşk üzerine kuruludur.
Westfield Esrarı (Cinaî Roman)	J. Desbaut	Hüseyin Dâniş	1 Muharrem 312/23 Haziran 1310/5 Temmuz 1894	1-9, 11-25, 28-29, 35, 37-41, 43, 46-48, 50-55, 57, 59-60, 63-64, 66-67, 71-72, 74-75, 79	s.3	Polisiye romandır.
Frederik İle Bernart	Alfred de Musset	Hüseyin Rahmi	18 cemaziyülev vel 1312/5 Teşrinisani 1310/17 Teşrinisani 1894	108-129	s.2	Yokluk içinde yaşayan bir genç kızın aşkı anlatılır. Hüseyin Rahmi tarafından kitaplaştırılmıştır.
Rişâr Florastiya	Marsille Laureau		12 Cemaziyülahır 1312/28 Teşrinisani 1310/10 Kânunuevvel 1894	131-148, 151-155, 157-163, 165-169, 171-174, 176-178, 180-184	s.2	Tabiata sığınan bir adamın yaşadığı yasak aşk anlatılır.
Altın Yuvası	Mösyö Stevenson	Abdullah Zühdü	7 Şaban 1312/21 Kânunusani 1310/2 Şubat 1895	185-193, 198-202, 204-218, 220, 222-232, 235-238, 240-	s.2	Hazine Adası olarak bilinen romanın tefrikasıdır. Macera romanıdır. Bir

				245, 247-250, 252-255, 257, 260		define arayışı konu edinir.
Safo	Alphonse Daudet	Abdullah Zühdü	1 Zilkade1312 /14 Nisan 1311/26 Nisan 1895	268-269, 271- 274, 276, 278, 280-283, 285, 287, 292, 296, 298, 302, 304-306, 308-311, 313, 316-318, 320, 324, 326, 332, 336-337, 343, 348-351, 354-355, 357-358, 360- 361, 363, 365-366, 372-374, 378-379, 381, 384, 386, 388, 390, 392-393, 400, 408, 415	s.2	Genç bir adamın Paris âlemlerinin meşhur kadınlarından biriyle yaşadığı aşk anlatılır.
Hükm-i Gıyabi	Jules Mary	Abdullah Zühdü	1 Ramazan 1313/3 Şubat 1311/15 Şubat 1896	563-566, 568, 570-572, 575, 577, 579-581, 583, 587-588, 590-595, 597-600, 603-604, 606-609, 611, 616, 619-622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640-641, 643, 646, 648-649, 652-653,	s.2	Bir cinayet üzerine kuruludur. Polisiye romandır. Tefrika tamamlanmamıştır.

				657, 660, 663, 668, 673, 675, 677, 679, 683, 691, 700-701, 709, 711, 715, 722, 726, 730, 732, 736, 742		
Karpat Dağlarınd a	Carmen Silva	Ahmet Rasim	/25 Zilhicce 1313/26 Mayıs 1312/7 Haziran 1896	676-680	s.1	Romanya kraliçesi Elizabeth of Wied tarafından kaleme alınmıştır. Dram türündedir.
Sonat-A-Karviçer	Tolstoy	Ahmet Rasim	19 Cemaziyülevvel 1314/14 Teşrinievvel 1312/26 Teşrinievvel 1896	817-819, 821- 824, 826-829, 831, 833, 835	s.2	Evlilik konusunu ele alır. Şiddetli geçimsizlik yaşayan karı-kocanın cinayete biten ilişkisi anlatılır.
Raphael	Fransa Meşâhir-i Üdebâsından Lamartine	M. Nuri Şeydâ	8 Sefer 316/16 Haziran 1314/28 Haziran 1898	1423-1445, 1447-1462, 1464-1466, 1468-1487, 1492-1494	s.2	Evlendiği adamın kendisinden şüphe ettirerek sevdiği adamla kaçmak isteyen kadının istediği oyunu kuramaması anlatılır.
Bir Kadının Yalanları	Paul Bourget	İbrahim Hikmet	28 Şaban 1319/26 Teşrinisani 1317/9 Kânunuevvel 1901	2682-2699, 2701-2719, 2722-2727, 2729-2735, 2737-2746, 2748-	s.1-2	Güzel ve zengin bir kadının içinde bulunduğu aşk üçgeni anlatılır.

				2750, 2753, 2756, 2758- 2767, 2769- 2773, 2777- 2780, 2782, 2784- 2789, 2791- 2792, 2794- 2796, 2799, 2801- 2803		
Kadın Hisleri	Daniel Riche	Abdulla h Zühdü	1 Muharrem 1321/17 Mart 1319/30 Mart 1903	3140, 3158, 3159- 3164, 3167, 3169- 3171, 3174- 3175, 3177- 3178, 3180- 3196, 3198- 3215, 3217- 3220, 3222, 3224,	s.2 -3	Bir kadının fedakarlıklarla yetiştirdiği kızıyla birlikte başına gelenler anlatılır. Torunun dünyaya gelmesiyle hayata yeniden başlarlar.
Bahar	Turganyev	Abdulla h Zühdü	8 Rebiyülevvel 1321/22 Mayıs 1319/4 Haziran 1903	3224- 3241, 3243- 3249, 3251- 3252, 3254- 3259, 3261- 3265, 3267- 3270, 3272,	s.2	Gönlündeki aşkı bulmuşken evli bir başka kadının peşinden giden bir adamın hikâyesidir. Devamı Âb-ı Nevbahar adıylar 3 Recep 1321/12 Eylül 1319/25 Eylül

				3274, 3276, 3278, 3280- 3281, 3283, 3285- 3286, 3288- 3289, 3290- 3295, 3297, 3299- 3300, 3302- 3304, 3307- 3312, 3314- 3316, 3321, 3323,		1903, 11 Şevval 1321/18 Kânunuevvel 1319/31 Kânunuevvel 1903 tarihleri arasında 3327, 3328, 3330, 3349, 3395, 3397, 3399- 3400, 3403- 3405, 3408- 3417, 3419, 3423-3424 sayılarında yayımlanmıştır.
Baron Dolanod –Hakiki Bir Roman-	Paul Bourget	Hüseyin Rahmi	11 Şevval 1321/18 Kânunuevve I 1319/31 Kânunuevve I 1903	3424- 3428, 3430- 3431, 3433- 3435, 3437- 3441, 3444- 3445, 3449, 3451- 3453, 3456- 3457, 3459, 3461- 3462, 3470, 3477, 3484- 3485, 3487, 3493, 3519- 3524, 3526, 3528-3533	s.2	

Bir Darbe-i Gârâm	Hanri Bordo		7 Sefer 1322/11 Nisan 1320/ 24 Nisan 1904	3539-3544, 3547, 3550	s.2	Tefrika tamamlanmamıştır.
Küçük Dilsiz*	Monmartel Pinayeri		28 Rebiyülâhır 1325/28 Mayıs 1323/10 Haziran 1907	4677-4694, 4696-4701, 4703-4705, 4707-4717, 4719, 4721-4729, 4731-4736, 4738-4744, 4746-4759	s.2	Nüshalara ulaşılamamıştır.
16. Lui ve Fransa İhtilali	Alexandre Duma	Mehmet Halit	16 Şaban 1327/ 19 Ağustos 1325/ 1 Eylül 1909	5368, 5370-5403, 5405-5427, 5429-5431, 5434-5439, 5441-5442, 5444-5445, 5447	s.2	XVI. Louis dönemini anlatan tarihi bir romandır. Devrin toplumsal ve sanatsal yapısını da işler. Tefrika tamamlanmamıştır.
Bir Polis Hafiyyesinin Hatıratı	George Lufor	Mehmet Halit	30 Şaban 1327/2 Eylül 1325/15 Eylül 1909	5383-5426, 5428-5431, 5433-5443	s.2	Kendine kontes süsü vererek cinayetler işleyen bir kadının maceraları anlatılır.
Gök Bayrak	Leon Kahon	Galip Bahtiyar	13 Rebiyülâhır 1328/10 Nisan 1326/23 Nisan 1910	Yeni İkdâm 41-58, 60-66, 69-73, 76-78, 80-96, 98-	s.1	Milli duyguları uyandırma amacı taşıyan tezli bir romandır. Türkçülük düşüncesine

				131, 133-153, 155		etki ettiği bilinir.
Öldürücü (Kadın)	Leon Kahon	İbrahim Cemil	8 Cemaziyülâ hır 1329/24 Mayıs 1327/6 Haziran 1911	Yeni <i>İkdam</i> 447-470, 472-474, 477, 479-480, 482, 487-488, 490, 493, 499, 502, 506, 510, 513, 515, 520, 526, 528-529, 531-532, 534, 536, 538, 542-543, 545, 550-551, 554-555.	s.2	
Ebu Müslim-i Horosânî	Corcizeyd an	Zeki Meğami z	26 Cemaziyüle vvel 1330/30 Nisan 1328/13 Mayıs 1912	İktihâm 78-87, 89-127, 129-134, 136-141, 143, 145-147, 150, 152-155, 159-162, 164-166 <i>İkdam:</i> 5559, 5560, 5562-5566, 5568-5572, 5574-5584, 5586-5587, 5724-5726		
Katil Kim?	Cloud Farreer	Siraced din	8 Zilhicce 1331/26 Teşrinievvel 1329/8 Teşrinisani	6004-6012, 6014-6027, 6029-	s.3	Polisiye türündedir. 1914'te tefrikasına devam

			1913	6034, 6036- 6043, 6045, 6047- 6048, 6050- 6052, 6054...		edilmiştir.
--	--	--	------	---	--	-------------

Tablo 11: Yazarı Belli Olmayan Tercüme Roman Tefrikaları

Opera Cinayeti	Abdullah Zühdü	17 Recep 1312/2 Kânunusani 1310/14 Kânunusani 1895	166-193, 198-201, 203-205, 207- 211, 213-218, 220, 222- 234, 236— 241, 243- 245, 248- 249, 251- 256, 258- 259, 261- 268, 271- 272, 275- 276, 278- 279, 281- 284, 286, 288, 295, 297-301, 303, 305, 307, 309- 321, 324- 325, 328, 330- 334, 337-340, 342-347	s.3	Devamı “Cinayet Tuzakları” adıyla 26 Muharrem 1313/7 Temmuz 1311/19 Temmuz 1895-1 Ramazan1313/3 Şubat 1311/15 Şubat 1896 tarihlerinde 352- 357, 359-360, 363- 364, 366-370, 372- 373, 377, 379-380, 382, 385, 387, 389, 392, 399, 402-403, 405-407, 409- 410, 415-418, 420-426, 429-434, 436- 438, 443-444, 446-447, 449-453, 458- 460, 462-463, 470-471, 473-482, 484-490, 492, 494, 497-498, 500-501, 504-505, 507-510, 512-520, 522-523, 526-528, 531-534, 537-540, 542-547, 549-556, 558-560, 562-563 sayılarında yayımlanmıştır. Fransa’dan Polonya’ya giden bir kadının tanık olduğu cinayet anlatılır. Polisiye bir romandır.
Cinayet-i Meşhure Mecmuası		21 Zilhicce 1315/2 Mayıs 1314/14 Mayıs 1898	1378-1383, 1385, 1387, 1389, 1391, 1394, 1396, 1400, 1403-1404, 1406- 1409	s.2	Viyana’da Huguşnik’in Cinayetleri alt başlığıyla yayımlanmıştır. Polisiye türündedir.
Leydi (79.Tab’ından)		29 Rebiyülahır 1319/2	2566-2572, 2574-2577, 2579,	s.2	Bir kadın için genç yaşta işinden istifa eden ve çok sevdiği

mütercemdir.)		Ağustos 1317/15 Ağustos 1901	2581- 2582, 2586-2592, 2594, 2596, 2599-2601, 2603-2606, 2608-2652, 2654- 2656, 659- 2667, 2669		denizlerden ayrı kalan parlak bir deniz subayının başından geçenler ve yaşadığı hayal kırıklıkları anlatılır.
Beyaz Çiçekler: Selin		14 Ramazan 1321/21 Teşrinisani 1319/4 Kânunuevvel 1903	3397	s.3	Tefrika tamamlanamamıştır.
İntibaât-ı Samimâne: Bir Zevce		28 Ramazan 1321/5 Kânunuevvel 1319/18 Kânunuevvel 1903	3400, 3403, 3405-3406, 3408-3411	s.3	Tefrika tamamlanamamıştır.
Robenson'un Hafidleri		3 Zilkade 1324/5 Kânunuevvel 1322/18 Kânunuevvel 1906	4507	s.2	Tefrika tamamlanamamıştır.
Sürat Katarında (Amerika romanı)		1 Muharrem 1325/1 Şubat 1322/14 Şubat 1907	4561, 4565-4569, 4571, 4573-4575, 4579, 4581, 4583-4586, 4588, 4590-4593, 4595-4631	s.2	Milyoner Cim ile yeğeninین yaptıkları yolculukta başlarına gelenler anlatılmaktadır.
Elmas Hırsızları*		14 Rebiyülevvel 1325/14 Nisan 1323/27 Nisan 1907	4633-4677	s.2	Amerikan romanları tarzında yazılmıştır. Notu vardır. Nüshalara ulaşılamamıştır.

Altın Avcıları*		4 Şaban 1325/30 Ağustos 1323/12 Eylül 1907	4771-4773, 4775-4782, 4785-4799,	s.2	Nüshalara ulaşılamamıştır.
Matmazel Yüz milyon		4 Ramazan 1325/28 Eylül 1323/11 Teşrinievvel 1907	4800-4815, 4817-4822, 4824-4908, 4910- 4915,4917- 4983	s.2	Dört bölümden oluşmaktadır. Zengin bir kadın ve çevresi anlatılmaktadır.
Parmak İzi		10 Rebiyülevvel 1326/29 Mart 1324/11 Nisan 1908	4983-5023, 5025-5037, 5039-5065, 5087-5088	s.2	Paris'te gerçekleşen polisiye bir bakanın peşine düşen gazetecinin iz sürmesi anlatılır.

4. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN GEZİ YAZILARI

Anı ve günlük türüne yaklaşmakla birlikte gezilen yerlerin kültürel, dini, ticari, tarihi vb. yönlerini anlatma amacıyla yazılmasından dolayı gezi olarak nitelendirilen metinler, gazetede mektuplar ve çeviriler aracılığıyla yayımlanmıştır. Belirlenen süre aralığında *İkdam*'da kırk beşi telif, on adeti tercüme toplam elli beş gezi yazısı tespit edilmiştir. Bu yazıların dışında sohbet türünde kaleme alınan kimi metinlerde de gezilen görülen yerler hakkında fikir verilmesine karşın fikir içerikli oldukları için bu türün örneği olarak gösterilemez.

Gazetede yayımlanan telif metinlerin bir kısmı Osmanlı sınırları dâhilinde yapılan gezileri bir kısmı Avrupa şehirlerine yapılan gezileri kapsamaktadır. Osmanlı sınırlarında gerçekleştirilen gezileri aktaran parçalar gazetenin muhabirleri tarafından kaleme alınmıştır. Kudüs ve Mekke'ye yapılan ziyaretlerin aşamalarını aktaran bu metinler, tefrikalar halinde yayımlanmıştır. Bu parçalarda yer yer haber içerikli cümlelere rastlanılsa da metinlerde asıl aktarılan kültürel ve coğrafi özelliklerdir. Osmanlı sınırları dışında yapılan gezilerin anlatıldığı metinlerde ise Ahmet Cevdet ve Ali Kemal imzaları görülmektedir. Ali Kemal'in Paris, Ahmet Cevdet'in ise İsviçre gezilerindeki gözlemlerini, edindikleri fikirleri ve dikkatlerini aktardığı bu yazılarda ele alınan şehirlerin tarihi ve kültürel nitelikleri ön plana çıkarılmış ve şehirler idealize edilerek İstanbul ile karşılaştırılmıştır. Yazılarda bölge halklarıyla Osmanlı vatandaşları da şehir yaşayışı ve üretim bağlamında mukayese edilmiştir.

Tercüme gezi yazıları ise keşif ve macera içerikli tefrikalardan oluşmaktadır. Kuzey Kutup Denizi, Himalayalar ve Büyük Sahra'ya yapılan geziler, bir bilim seyahati olarak değerlendirilmiş ve coğrafi keşiflerde karşılaşılan zorluklar, olağanüstülükler, zorlu hava koşulları vb. gibi hususlara yer verilmiştir.

3.1. TELİF GEZİ YAZILARI

İkdam'da yayımlanan telif gezi yazılarını, metinde aktarılan coğrafyaya göre Osmanlı sınırlarının içi ve dışı olmak üzere iki başlık altında tasnif etmek mümkündür. Bu yazıların yirmi dördü Osmanlı sınırlarındaki gezileri kapsarken yirmi biri yurtdışı gezilerini anlatmaktadır.

Haber içerikli muhabir mektup ve telgraflarının dışında, yine muhabir kaleminden çıkmakla birlikte Osmanlı sınırlarında bulunan bölgelere münhasır niteliklere yer vermesi bakımından gezi türüne yaklaşan metinlere gazetede rastlanılmaktadır. "Mekke-i Mükerreme Muhabiri" imzalı, surre alaylarının çıkışından varışına kadarki süreci anlatan *Hacc-ı Şerif Tafsilatı*, II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisini anlatan İsmail Zühdü imzalı on bir parçadan oluşan *Kudüs Hatıratı* ile Salt'dan imzasıyla yayımlanan ve Hicaz'a yapılan yolculuğu anlatan *Mübrât-ı Seniyye* bu yazılara örnektir. Bu parçalar, gazetenin ajans haberleri ile yetinmeyerek kendi muhabirlerini görevlendirdiğini göstermekle birlikte merkez dışında yaşanan gelişmelere duyarlı olduğunun da kanıtıdır.

Osmanlı sınırları dışında coğrafyaları işleyen gezi yazıları ise Ali Kemal ve Ahmet Cevdet tarafından kaleme alınmış, düşünce ağırlıklı ve Osmanlı ile karşılaştırmalara sıkça yer verilmiş metinlerdir. Ali Kemal'in 750.sayıda kaleme aldığı *An Paris* ile *Hafta Mektupları* başlığı altında on dokuz hafta boyunca yayımlanan Paris'e ilişkin gözlemlerini sıraladığı makaleleri ile Ahmet Cevdet'in İsviçre'de bulunduğu süre zarfında tanık olduğu olay ve durumları aktardığı ve bunlara ilişkin düşüncelerini Osmanlı ile karşılaştırmalı olarak aktardığı *İstanbul'dan İsviçre'ye, İsviçre'ye Bir Kuş Bakışı, İsviçre'nin Terakkiyatı, Misafiri Binaenaleyh Kazancı Çok Bir Memleket, İsviçre'nin Manevi ve Maddi Terakkiyatı ve İsviçre Nedir?* başlıklı yazıları, Fransa ve Paris'in siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel görünümüne ilişkin düşünce ve gözlemleri sıralamaktadır.

Hicaz telgraf hattı ve demir yolu projelerinde görev yapan ve Habeşistan'a elçi olarak gönderilen Sadık el-Müeyyed'in gözlem ve düşüncelerini içeren Habeş Seyehatnamesi, *İkdam*'da tefrika edilen bir diğer gezi yazısıdır. 3730.sayıdan

itibaren yayımlanmaya başlayan tefrika, *İkdam*'ın sütun tefrikası üst başlığıyla yayımlanmış olup bölgenin gelenek-göreneklere ve yaşayışlarına ilişkin bilgileri aktarmaktadır.

Tablo 12 ve Tablo 13'te gezi içerikli telif yazıların künye ve içerik bilgileri, gazetede yayımlanmış tarihine göre sıralanmıştır.

Tablo 12: Telif Gezi Yazıları

Yazı	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Muharrerât: Mekke-i Mükerreme Muhabirimizden: Hacc-ı Şerif Tafsilatı –1	Mekke-i Mükerreme Muhabiri	7 Muharrem 1315/27 Mayıs 1313/8 Haziran 1897	1037	s.3	Bir Şam, biri Mısır üzerinden yola çıkan Surre alaylarında bulunan muhabirin mektubudur. Surre-i Hümayun emiri Hacı Tahir Bey ile Muhafaz-i Hacc-ı şerif Abdurrahman Paşa hakkında bilgi, Arafat'a varma ve devamına dair gözlemleri içermektedir.
Muharrerât: Mekke-i Mükerreme Muhabirimizden: Hacc-ı Şerif Tafsilatı –2	Mekke-i Mükerreme Muhabiri	8 Muharrem 1315/28 Mayıs 1313/9 Haziran 1897	1038	s.3	Götürülen hediyelerin halka dağıtılışı anlatılır. Devletin büyüklüğü ve gücünün vurgulanması söz konusudur. Haber içeriklidir.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 1	İsmail Zühdü	19 Cemaziyülahır 1316/23 Teşrinievvel 1314/4 Teşrinisani 1898	1552	s.2	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikadır. Geziye gazeteci olan İsmail Zühdü'nün dışında Ahmet Rasim de katılmıştır. Gezinin başlangıcından sonunda kadar

					hava durumu, geminin durumu, mola verilen Rodos, Mora, Limasol, Köyceğiz hakkında bilgiler vardır. Detaylı güzergâh bilgisi dikkat çeker. Öznel betimlemeler ve objektif olay aktarımları iç içedir.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 2	İsmail Zühdü	20 Cemaziyülahır 1316/24 Teşrinievvel 1314/ 5 Teşrinisani 1898	1553	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 3	İsmail Zühdü	21 Cemaziyülahır 1316/25 Teşrinievvel 1314/ 6 Teşrinisani 1898	1554	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 4	İsmail Zühdü	24 Cemaziyülahır 1316/28 Teşrinievvel 1314/ 7 Teşrinisani 1898	1557	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin

					haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı-5	İsmail Zühdü	30 Cemaziyülahır 1316/ 3 Teşrinisani 1314/ 15 Teşrinisani 1898	1563	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 6	İsmail Zühdü	2 Recep 1316/5 Teşrinisani 1314/17 Teşrinisani 1898	1565	s.1-2	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 7	İsmail Zühdü	4305 Recep 1316/6 Teşrinisani 1314/18 Teşrinisani 1898	1566	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 8	İsmail Zühdü	5 Recep 1316/7 Teşrinisani 1314/19 Teşrinisani	1567	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs

		1898			gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 9	İsmail Zühdü	6 Recep 3116306/8 Teşrinisani 1314/20 Teşrinisani 1898	1568	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 10	İsmail Zühdü	6 Recep 1316/9 Teşrinisani 1314/21 Teşrinisani 1898	1569	s.2	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Muhbir-i Mahsusumuzun Mektupları: Kudüs Hatıratı- 11	İsmail Zühdü	8 Recep 1316/11 Teşrinisani 1314/23 Teşrinisani 1898	1571	s.1	II. Wilhelm'in Mehmet Şakir Paşa'nın mihmandarlığında yaptığı Kudüs gezisine katılan <i>İkdam</i> muhabiri İsmail Zühdü'nün geziye ilişkin haber ve izlenimleri aktardığı tefrikanın devamıdır.
Edirne'yi Ziyaret		1 Zilhicce	1712	s.3	Edirne'yi ziyaret

		1316/1 Nisan 1315/13 Nisan 1899			edip gezen “özü sözü güvenilir bir zat”ın şehre dair izlenimlerinin diyalog şeklinde anlatımı yapılmıştır.
Hac Yolunda: Mübrât-ı Seniyye-1	Salt’dan	12 Rebiyülevvel 1318/26 Haziran 1316/9 Temmuz 1899	2164	s.3	<i>İkdam</i> muhabiri tarafından gönderilen gezi-gözlem içerikli mektuplardandır. İdari işler, telgraf kurulumu, hükümet binasının inşası gibi gelişmelerden bahsetmektedir. Bildirme kipi ile kaleme alındığı için haber içeriklidir.
Hac Yolunda: Mübrât-ı Seniyye-2	Salt’dan	17 Rebiyülevvel 1318/1 Temmuz 1316/14 Temmuz 1899	2169	s.2	<i>İkdam</i> muhabiri tarafından gönderilen gezi-gözlem içerikli mektuplardandır.
Hac Yolunda: Mübrât-ı Seniyye-3	Salt’dan	5 Rebiyülahir 1318/19 Temmuz 1316/1 Ağustos 1900	2187	s.3	<i>İkdam</i> muhabiri tarafından gönderilen gezi-gözlem içerikli mektuplardandır.
Hac Yolunda: Mübrât-ı Seniyye-4	Salt’dan	12 Rebiyülahir 1318/26 Temmuz 1316/8 Ağustos 1900	2194	s.3	<i>İkdam</i> muhabiri tarafından gönderilen gezi-gözlem içerikli mektuplardandır.
Hac Yolunda: Mübrât-ı Seniyye-5	Salt’dan	18 Cemaziyülevvel 1318/31 Ağustos 1316/13 Eylül 1900	2230	s.2	<i>İkdam</i> muhabiri tarafından gönderilen gezi-gözlem içerikli mektuplardandır.

Tablo 13: Osmanlı Sınırları Dışında Telif Gezi Yazıları

Başlık	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Muharrerât: An Paris	Ali Kemal	11 Rebiyülevvel 1314/8 Ağustos 1312/20 Ağustos 1896	750	s.4	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Fransız eğitimi sistemine ilişkin bilgiler aktarılmıştır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -1	Ali Kemal	23 Rebiyülevvel 1314/21 Ağustos 1312/2 Eylül 1896	763	s.4	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Fransa'daki gazetecilik hakkında bilgi ve gözlemler aktarılmıştır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -2	Ali Kemal	7 Rebiyülahır 1314/3 Eylül 1312/15 Eylül 1896	776	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Fransa hariciye nazırı Hanuto'nun tarih yazarlığı, Alexandre Dumas ve ailesi ve <i>İkdam</i> 'a muhabir olarak gönderdiği yazılar hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -3	Ali Kemal	11 Rebiyülahır 1314/7 Eylül 1312/19 Eylül 1896	780	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Paris'te Çar'ın durumu, Cenevre'deki kongre hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -4	Ali Kemal	19 Rebiyülahır 1314/15 Eylül 1312/27 Eylül 1896	788	s.4	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Usul-ı inşa

					hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -5	Ali Kemal	29 Rebiyülahır 1314/25 Eylül 1312/7 Teşrinievvel 1896	798	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Çarın Paris ziyareti, Büyük Opera'daki komedi gösterimi, Paris'te yemek kültürü hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -6	Ali Kemal	1 Cemaziyülevvel 1314/26 Eylül 1312/8 Teşrinievvel 1896	799	s.4	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Çar ve Çariçe hazretlerinin resmikabulü, Rusya-Fransa ilişkileri, Çar'ın Paris'te geçirdiği altı günün izlenimleri hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -7	Ali Kemal	2 Cemaziyülevvel 1314/27 Eylül 1312/9 Teşrinievvel 1896	800	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Paris'te Rusya-Fransa şenlikleri, Ulum-u Siyasiye Mektebi ve Albert Sorel hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -8	Ali Kemal	6 Cemaziyülevvel 1314/1 Teşrinievvel 1312/13 Teşrinievvel 1896	804	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Çar ve Çariçe'nin Alize'deki ziyafetleri, Büyük Opera'daki gösterim, okunan nutuklar,

					Fransa'da bu ziyaretin yansımaları hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -9	Ali Kemal	7 Cemaziyülevvel 1314/2 Teşrinievvel 1312/14 Teşrinievvel 1896	805	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Çar ve Çariçe'nin yaptığı gezilere ilişkin izlenimler hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -10	Ali Kemal	8 Cemaziyülevvel 1314/3 Teşrinievvel 1312/15 Teşrinievvel 1896	806	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Çar ve Çariçe'nin yaptığı gezilere ilişkin izlenimler hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -11	Ali Kemal	19 Cemaziyülevvel 1314/14 Teşrinievvel 1312/26 Teşrinievvel 1896	817	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Paris'teki Dâhiliye, maarif ve adliye işlerine ilişkin izlenimler hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -12	Ali Kemal	30 Cemaziyülevvel 1314/25 Teşrinievvel 1312/6 Teşrinisani 1896	828	s.3	Ali Kemal'in Paris'ten gönderdiği yazılardandır. Alfred de Musset, George Sand ve Victor Hugo Hayaliyyun (romantizm) hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -15	Ali Kemal	16 Cemaziyülahir 1314/10 Teşrinisani 1312/22 Teşrinisani 1896	844	s.3	Paris'te muavenet-i umumiye, Ahlak ve adet-i umumiye, tiyatro

					izlenimleri yer almaktadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -16	Ali Kemal	8 Recep 1314/1 Kânunuevvel 1312/13 Kânunuevvel 1896	865	s.3	Paris Darülfünunun resmi küşadı, Fransa maarifi, Tanzimat-ı cedide, rical-i hakikiye, hizmet-i hakikiye içeriklidir.
Muharrerât: Hafta Mektupları -17	Ali Kemal	18 Recep 1314/11 Kânunuevvel 1312/23 Kânunuevvel 1896	875	s.3	Sarah Bernhardt, Rönesans tiyatrosunda Feder oyunu, şiirler, şairler vd. hakkındadır.
Muharrerât: Hafta Mektupları -18	Ali Kemal	16 Ramazan 1314/6 Şubat 1312/18 Şubat 1897	932	s.3	Paris müsamereleri, baloları, içtimai aileleri ile ilgilidir.
Muharrerât: Hafta Mektupları -19	Ali Kemal	19 Ramazan 1314/9 Şubat 1312/21 Şubat 1897	935	s.3	Fransa'da eğitim, Mekatip-i resmiye ve ruhaniye, felsefe, din vd. farkları hakkındadır.
Habeş Seyahatname si	Sadık Elmüeyye d	23 Şaban 1322/19 Teşrinievvel 1320/1 Teşrinisani 1904	3730	s.3	<i>İkdam</i> 'ın sütun tefrikası üst başlığıyla yayımlanmıştır. Hicaz telgraf hattı ve demir yolu projelerinde görev yapan ve Habeşistan'a elçi olarak gönderilen Sadık el-Müeyyed'in gözlem ve düşüncelerini içerir.

İstanbul'dan İsviçre'ye –1	Ahmet Cevdet	11 Recep 1329/25 Haziran 1327/8 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 479	s.1	Seyahat edenlerin gördüklerini yazmaları gerektiği, hiç olmazsa tanıdıklarıyla hasbıhal etmeli diyerek başladığı yazısında yazar Avrupa medeniyetiyle Osmanlı'yı mukayese eder. Bizim memleketin yalnız "uyanmaya" ihtiyacı olduğunu söyler ve İsviçre'deki tanıklıklarını anlatmaya başlar.
İsviçre'ye Bir Kuşbakışı –2	Ahmet Cevdet	13 Recep 1329/27 Haziran 1327/10 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 481	s.1.	İsviçre yolculuğunda Osmanlı sınırlarındaki geriliğin, kirliliğin ve nizamsızlığın dikkat çektiğini söyler. Viyana'da bir gece kalan yazar buraya dair gözlemlerini de Osmanlı ile mukayese ederek anlatır.
İsviçre'nin Terakkiyatı –3	Ahmet Cevdet	15 Recep 1329/29 Haziran 1327/12 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 483	s.1.	İsviçre'nin peynir ve çikolata sanayisindeki ileri durumu ve milli gelirin yüksekliği anlatılır. İsviçreliilerin

					çalışkanlıkları vurgulanır.
Misafiri, Binaenaleyh Kazancı Çok Bir Memleket –4	Ahmet Cevdet	19 Recep 1329/3 Temmuz 1327/16 Temmuz 1911	Yeni İkdam 487	s.1.	İsviçre'nin sınırlı topraklarında sürdürdüğü başarılı ziraat faaliyetleri anlatılır.
İsviçre'nin Manevî ve Maddî Terakkiyatı –5	Ahmet Cevdet	20 Recep 1329/4 Temmuz 1327/17 Temmuz 1911	Yeni İkdam 488	s.1.	İsviçre'de insanın şeref ve asaletine dayanan üretim faaliyetleri, çocuk terbiyesi, büyük-küçük ayrımının yapılmaması, öğretmen sayısının çokluğu, sanayinin gücü, çikolata fabrikaları, lisanlarının homojenliği, kitap basımının çokluğu, sanat ve ziraat okullarının çokluğu, şimendiferin yaygınlığı gibi konulara değinilir. Osmanlı'nın da bunları tatbik etmesi gerektiği vurgulanır.
İsviçre Nedir? (Montrö'den)	Ahmet Cevdet	18 Recep 1330/20 Haziran 1328/3 Temmuz 1912	İktiham 129	s.1.	İsviçre'nin sadece dağ ve göllerden oluşmadığı, tarihinin de zaferlerle dolu olduğu söylenir. Halkın bir

					arada durarak üretimi sürdüğü, maarif ve fedakârlıkla ülkenin kalkındığı vurgulanır.
--	--	--	--	--	---

4.2. TERCÜME GEZİ YAZILARI

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında yayımlanan nüshalarında toplam on tercüme gezi yazısı tespit edilmiştir. Belirli bir yayım rutininin görülmediği yazılar, tefrikalar halinde arka arkaya yayımlanmıştır. Dönem içerisinde dünya gündeminde yer tutan ve halk arasında da büyük bir heyecan ve merak uyandıran keşiflerin anlatıldığı bu metinler, bilimsel ve coğrafi içerikli olmakla birlikte keşif aşamalarını bir olay zinciri dâhilinde anlatmasıyla da okuru çeken parçalardır.

Fritdtjof Nansen'in kutupları keşfi, bu merak uyandıran coğrafi keşiflerin başında gelmektedir. 1896'da 833-866 sayıları arasında bir düzen görülmeksizin yayımlanan yazılarda keşif gezisi, detaylı ve heyecan uyandıran bir üslupla anlatılmıştır. *Daily Chronicle* gazetesinden iktibas edilen yazılarda gezi, başlangıcından sonucuna kadar anlatılmaktadır. 4096.sayıdan itibaren yayımlanmaya başlayan imzasız *Bahr-i Müncemid-i Cenubî*'de başlıklı tefrikada da Kuzey Kutup Denizi ve çevresinde yapılan keşif gezileri aktarılmıştır.

Tefrika halinde yayımlanan bir diğer keşif gezisi, Himalaya dağlarına yapılan seyahatin anlatıldığı *Himalaya Dağlarında Seyaha*'tır. Bir Heyet-i Fenniye imzasıyla 3998.sayıdan itibaren tefrika edilen yazılarda Hindistan'da başlayan keşif gezisine katılan Alman, İngiliz, Belçikalı ve Rus kâşiflerin Himalaya'nın zirvesine ulaşma çabaları aşama aşama anlatılmaktadır.

Dönem içerisinde dünya gündemini etkileyen siyasal olayların yanı sıra bilimsel gelişmelere yönelik yapılan çeviriler, *İkdam*'ın yayım alanının uluslararası boyutta olduğunu göstermekle birlikte tefrikaların sürekliliği, Osmanlı okurunun da bu tarz konulara ilgisi olduğunun kanıtıdır. Seyahatname geleneğinden izler taşımakla birlikte başyazı ve tefrikalarla sunulmasından dolayı batılı yayıncılık anlayışıyla paralellik gösteren gezi yazıları, *İkdam*'ın Türk kültürüne hem sosyal hem yazınsal katkıları arasında sayılabilir.

Tablo 14: Tercüme Gezi Yazıları

Adı	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Kutb-ı Şimali Seyyahı Meşhur Nansen'in Sergüzeşti-1		6 Cemaziyülahır 1314/31 Teşrinievvel 1312/12 Teşrinisani 1896	833	s.3	Fridtjof Nansen'in kutupları keşfinden sonra Daily Chronical'da peyderpey neşrolunan yazının çevirisidir. Detaylara ve teknik biglilere yer verilmiştir. Keşfedilen adalara masallardan referansla isim koyma, esrarengiz kuşları izleme ve etkileri gibi farklı konulara yer verilmiştir. Gün bilgisi bulunmamaktadır.
Fram Sefinesinin Seyahatı		6 Cemaziyülahır 1314/31 Teşrinievvel 1312/12 Teşrinisani 1896	833	s.3	Nansen'in kutupları keşif gezisini anlattığı yazının ikinci bölümüdür. Fram, Nansen'in keşif esnasında kullandığı gemidir.
Kazaklar ile Seyahat (3)		7 Cemaziyülahır 1314/31 Teşrinievvel 1312/12 Teşrinisani 1896	834	s.3	Nansen'in kutupları keşif gezisini anlattığı yazının devamıdır.
Kutb-ı Şimali Seyyahı Meşhur Nansen'in Ma'bad-2		8 Cemaziyülahır 1314/1 Teşrinisani 1312/13 Teşrinisani 1896	835	s.3	Nansen'in kutupları keşif gezisini anlattığı yazının

					devamıdır. Mevsimlerin geçişleri ile ilgilidir.
Kazaklar ile Seyahat – Neticesi		9 Cemaziyülahır 1314/2 Teşrinisani 1312/14 Teşrinisani 1896	836	s.3	Nansen'in kutupları keşif gezisinin devamıdır.
Kutb-ı Şimali Seyyah-ı Meşhur Nansen'in Sergüzeştinin Ma'badı	Ferid Jak Nansen	9 Cemaziyülahır 1314/2 Teşrinisani 1312/14 Teşrinisani 1896	836	v	Nansen'in kutupları keşif gezisinin devamıdır. Günlük problemler, giyim, yiyecek tedariki gibi konular hakkındadır.
Feram'ın Sergüzeşti Sordrop'un Nakl ve Hikâyesi		8 Recep 1314/1 Kânunuevvel 1312/13 Kânunuevvel 1896	866	s.3	Nansen'in kutupları keşif gezisinin devamıdır.
Sahra-yı Kebirde Bir Seyahat		28 Ramazan 1319/26 Kânunuevvel 1317/8 Kânunusani 1902	2712	s.3	İngiliz kâşif Edward Dudson'un yaptığı Afrika gezisinin İngiliz gazetelerine yansımalarında n yapılan derlemedir. Çeviridir.
Himalaya Dağlarında Seyahat	Bir heyet-i fenniyye	24 Cemaziyülevvel 1323/14 Temmuz 1321/27 Temmuz 1905	3998-4012, 4014-4016, 4019, 4021-4026, 4028, 4030, 4043-4049, 4051, 4055, 4057-4058, 4060, 4066, 4073-	s.3	Bir mesele-i fenniye üst başlığıyla yayımlanmıştır. Hindistan'ın Srinagar şehrinin en büyük otellerinden birinin sahibi Mister Jackson'ın oteline biri Bombay'dan diğeri Kalküta'dan gelen iki telgrafın

			4075, 4077, 4085- 4086, 4088- 4089, 4091, 4093- 4096		üzerine otelini hazırlamasını; otele gelen üç Alman on beş İngiliz, iki Belçikalı, iki Rus, iki İtalyan ve iki Hint yerlisinden oluşan grupların Himalaya dağlarının zirvesine uzanan gezilerini anlatır.
Bahr-i Müncemid-i Cenûbî'de		5 Ramazan 1323/20 Teşrinievvel 1321/2 Teşrinisani 1905	4096- 4103, 4105, 4107, 4110- 4115, 4117, 4119, 4122, 4124, 4130- 4131, 4133, 4136- 4140, 4144- 4145, 4147- 4148, 4151, 4153- 4155, 4159, 4162, 4164, 4168, 4170- 4171, 4179- 4180, 4182, 4187, 4189, 4192- 4194,	s.2	Kuzey Kutup Denizi çevresine yapılan keşif gezini anlatmaktadır. Çeviridir.

			4199, 4201- 4208, 4219- 4220, 4224- 4225		
--	--	--	--	--	--

5. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN MEKTUPLAR

İkdam'da haber-bilgi bildirim, itiraz etme, yanıtlanma gibi türe ait işlevleri gösteren mektuplarla birlikte muhatabı bir şahsın özelinde kamuoyunun tamamı olan açık mektuplar da yayımlanmıştır. Belirlenen süre aralığında yüz altmış imzalı, elli yedi imzasız toplam iki yüz on yedi mektup tespit edilebilmiştir.

Yayımlanan mektuplar incelendiğinde, metinlerin çok farklı konularda yazıldığı görülmektedir. Tarih, dil, kültür, matbuat, iç-dış siyaset, savaş vb. pek çok konuya ilişkin mektup bulunmaktadır.

Okurlar tarafından gönderilen mektuplar, düşünce içerikli olmaktan çok tebrik, temenni bildirmek ya da bir talepte bulunmak için yazılmıştır. Mektuplara dilekçe işlevi yüklenerek doğrudan nezaretlere bildirmek yerine gazete aracılığıyla hizmet ve bütçe talep edilmesi oldukça ilgi çekicidir. Bu tarz mektuplarda içinde bulunulan durumun yaşattığı mağduriyetlerin sıralanmasının ardından ihtiyaçlar listelenmiştir.

İkdam Matbaası tarafından basılan kitaplarla ilgili okur ve yazar mektupları da gazetede yayımlanmıştır. Bu mektupların sahipleri arasında dönemin tanınmış isimleri Necip Asım, Ahmet Midhat gibi yazarlar da bulunmaktadır. Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Kamus-ı Türki ve musikişinaslarla ilgili kitabın basım süreci ve sonrasında kitapların içerik ve şekil bilgisine yönelik tebrik ve önerilerin sıralandığı mektuplar çağın kültür hayatını göstermesi açısından dikkate değerdir.

Haberlerini muhabirler ve ajanslar aracılığıyla derleyen gazetede muhabir mektuplarına sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu mektupların bazılarının doğrudan gözlemci bakış açısıyla haber aktarımıyla yetinirken bazıları kişisel görüş ve izlenimlerini de paylaşmıştır. 1897 Yunan Harbi ve Balkan Savaşları sırasında *İkdam* muhabirlerinin gönderdiği mektuplar bu bağlamda değerlendirilebilir. Üsküp, Selanik, Belgrad, Köstence gibi Balkan şehirlerinden gönderilen mektuplarla muhabirler savaşın ilerleyişi ve muhacirlerin durumuna yönelik bilgi

ve izlenimlere yer verilmiştir. Bunların yanı sıra Hicaz demiryolu inşası, Konya Halı Sanatları Sergisi, Lahey fuarı, Alman hükümetinin davetiyle yapılan Berlin gezisine ilişkin muhabir mektupları da günü gününe gazetede yayımlanmıştır. Gezi türüne yaklaşan bu metinlerde seyahatler aşama aşama anlatılmış; yaşanan gelişmeler sıralanmıştır.

Gazetede yayımlanan siyasi içerikli mektuplar, atamalara ve çıkan haberlere ilişkin bilgileri içermektedir. Osmanlı yönetiminde yer alan isimlerin yanı sıra ajanslar aracılığıyla gazeteye ulaşan, yabancı devlet adamlarının mektupları da gazetede yayımlanmıştır. Çoğu güncel siyasetle ilişkili bu metinler çevrilerek okurla paylaşılmıştır.

İkdam'a çok geniş bir coğrafyadan mektuplar ulaştırılmıştır. Osmanlı sınırları içerisinde bulunan Gelibolu, Yemen, Akmesic, Preveze, Musul gibi vilayetlerin yanı sıra İran, İsviçre, Fransa, İngiltere ve Balkan ülkelerinden de mektuplar gönderilmiştir. Bu durum, gazetenin dış haberlere verdiği önemin bir yansımasıdır.

5.1. İMZALI MEKTUPLAR

1896-1913 yılları arasında yayımlanan *İkdam* nüshalarında imzalı yüz yetmiş mektup bulunmaktadır. Mektuplar, muhatap ve konu bakımından çeşitlilik göstermektedir. Muhabirler tarafından gönderilen haber içerikli mektupların yanı sıra gazetede düşünce, gezi, sosyal meseleler, edebiyat ve diğer güzel sanatlar, yurt dışı siyasal gelişmeler, Anadolu'daki sosyo-ekonomik durum vb. içerikli mektuplar da yayımlanmıştır.

Gazetede yayımlanan mektuplarda imzası bulunan isimler şunlardır: A. Mithat Efendi, Abdülhafız, Affan Osman, Ahmet Cevdet (3), Ahmet Emin (7), Ahmet Midhat Efendi (3), Ali Sami Kârimi, Andelip, Antid Oto, Asım, Ekrem Beyefendi (7), Emin (Manisa bağcılarında), Giridîzâde (10), Hafız İsmail, Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi Talebesi Namına Esed Muhlis, Hasan İzzet, Hintli Ahsen, Honeos (Selanik Mebusu), Hüseyin Dâniş, Hüseyin Mazhar, İbrahim Ethem, İbrahim

Nasuhi, İlhami, İsmail, Kamil Paltan, Kenan, Kerim Sebâti, M. Emin, Mim Gayın imzasını da kullanan M. Gıyaseddin (9), Madam Dorben, Mahmut Tahir, Mehmet Bahaeddin, Mehmet İzzet, Mehmet Sadi (30), Melbourne'den Mehmet Abdülhak, Mısırlızâde El'Hac Halil, Mösyö R. Garibaldi, Muhabir Zühdü (4), Muhammed Hüseyin'ül Arânî, Mustafa (Karahisar Şarkî mebusu), Mümtaz Ali, Müşir Zeki, N. Sabiha, Necip Asım, Râik Berad, Rauf Yektâ, Ref'i Numan, Rıza Tevfik, Sibiryalı Reşid, Süleyman Necdet, Şefik Esad (12), Tevfik Fikret, Vagarşak Duhanyan (Cebel-i Bereket Sancağı Bidayet mahkemesi Azası), Vahid, Vahyî (2), Yahya Nâzım, Yeci bin Muhammed Hamidüddin, Zabitandan Muzaffer ve Zührab (İstanbul Mebusu).

Açık imzaların dışında Elif. S., L., F.S., H. K., Ş., 13. Alayın 1. Taburu Kolağası Bey'in Celilesi Hanım, Bir Hanım, Bir Osmanlı ve Biri gibi örtük imzalarla ile Etibba-yı Mülkiyeden ve Avrupa'dan mezun A. Hüseyin vd.; Manisa belde reisi Nuri, Halid, Mehmet Murad, Ticaret-Ziraat-Sanayi odası reis-i evveli Mehmet Reşat vd. gibi toplu atılmış imzalar da görülmektedir. İmzalı muhabir mektuplarının yanı sıra göndereni Muhabir-i Mahsusumuz şeklinde açıklanmış mektuplara da rastlanılmaktadır.

Gazetede karşılıklı mektuplaşmalar da görülmektedir. Nuri Şeyda ile Ahmet Midhat, Hüseyin Daniş ile Tevfik Fikret ve Ahmet Mithat ile Necip Asım arasındaki mektuplaşmalar gazete aracılığıyla gerçekleşmiştir.

İkdam'da yayımlanan mektupların yurtiçi ve yurtdışı çok geniş bir coğrafyadan gazeteye ulaştırıldığı görülmektedir. Yurtdışından Londra, Budapeşte, Akmescit, Tanca, Mısır, Bahçesaray, Romanya, Kuzey Afrika, Balkanlar vb. şehir ve ülkelerden; yurtiçinde ise Eskişehir, Manisa, Karahisar gibi merkezlerden gönderilen mektuplar gazetede yayımlanmıştır.

Gazetede yayımlanan mektupları yazılış amacı ve içeriğine göre sınıflandırmak mümkündür. *İkdam*'a gönderilen mektuplar; haber, sanat, gezi-gözlem, düşünce ve şikâyet içeriklidir.

Mehmed Sadi imzalı *Londra Mektupları*, Rıza Tevfik'in *Budapeşte Mektubu*, Ekrem imzalı *Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun Mektupları*

başlığıyla yayımlanan yedi mektup, Sibiryalı Reşid imzasıyla kaleme alınan *Japonya Mektubu*, Süleyman Necdet'in Plevne'den *Mektub-ı Mahsus* başlıklı mektubu, Ahmet Emin'in *Liberya'dan Bir Ders* başlığını taşıyan ve alt başlıklarında Amerika'nın farklı yönlerini işleyen seri mektupları, Giridîzade'nin *Almanya Mektupları*, gezi içerikli olmakla birlikte düşünce ağırlıklı mektuplar arasında sayılabilir.

Haber içerikli olmakla beraber gerçekleşen haberlerle ilgili izlenim ve düşüncelerin de aktarıldığı mektuplar da gazetede yayımlanmıştır. H.K. imzalı *İştib Mektubu*, Muhabir Zühdü'nün Hicaz demiryolu inşası esnasında gönderdiği seri mektuplar, Muhabir-i Mahsus imzalı V. Mehmed Reşad'ın Balkan gezisini anlattığı *Seyahat-i Padişahi* başlıklı seri mektuplar, Arnavutluk'ta yaşanan olayları aktaran ve Bir Osmanlı imzasıyla yayımlanan mektup, Üsküp'te yaşanan iç karışıklıkları anlatan *Üsküb Mektubu*, Mehmed Sadi'nin *Hayd Park'ta Bir Sabah Gezintisi Açık Hava Mektebi*, *Londra'dan Afâk-ı Osmanî'ye Bir Nazar*, *Mesâil-i Hazıra-i Mühimme Hakkında Mister Etkin İle Mülâkat*, *Londra Müslümanlarında Tezahürat*, *Kutb-ı Şimalî Seyyahları*, *İngiliz Kadınları*, *Londra'da Ahvâl-i Vukuât*, *İcmâl-i Siyasî*, *Garbın Kurnazlığı Karşısında*, *Avrupa'da Ahvâl ve Efkâr*, *Tayfun*, *Bir İngiliz'in Mütalaâsı*, *İngiltere*; *Almanya ve Sulh-ı Âlem*; *İngiltere ve İstikbal-i Osmanî*; *Türkler*, *Asya ve İstikbal*; *İngiltere Köylerinde Bir Cevelan (Mühim Bir Ziyaret)*, *Mısır'ın Terakkisi*, *Kilise Kongresi Münasebetiyle*, *Avrupa'da Tedkikat-ı Ciddiyye ve Sathıyyât ve Islahat Projelerinden Memurin-i Hariciyyenin Çare-i Islahı* başlıklarını taşıyan Londra Mektupları Şefik Esad'ın Ş. İmzasıyla da çıkan *Otomobilli Sârikler*, *Fransızlar Türk Taraftarı Olabilirler mi?*, *Kadınların Hakk-ı İntihabı*, *Riyâset-i Cumhuriyetin Tebeddülü Merasimi*, *Otomobilli Sârikler!...* ve *Netice-i Karar*, *Anadolu*, *Suriye*, *Ermenistan*, *Viktor Berar'ın Konferansı*, *3 Sene Hizmet-i Askeriyye Karşısında Fransa*, *Edirne Müdafaâsı*, *İstanbul*, *Mevkii*, *Tarihi*, *İstanbul –3*, *Fransa – Alman Münasebâtı*, *İşkodra'nın Sukutu* ve *İhmalciliğimiz* başlıklarını taşıyan Paris mektupları bu başlık altında değerlendirilebilir.

N. Sabiha imzalı kadınların sanayi ve ticarete yer almaları hakkındaki mektup, Bir Hanım imzalı *İkdam*'ın yayın politikasını öven mektup, İbrahim Ethem'in *Bir*

Mektub-ı Mültefitane başlığıyla yayımlanan gazetede ki tefrikadan ötürü gazeteyi tebrik eden mektubu, Ali Sami Karimi'nin Akmesic'teki Kız Mektebi hakkında kaleme aldığı mektubu, L (Lam) imzalı *Rusya Mektupları* ve Manisa bağcılarında Emin tarafından kaleme alınan mektup ise doğrudan düşünce beyan etme amacıyla kaleme alınmış mektuplardır. Zührab imzalı Hükümet ile Rum Patrikhanesi arasındaki ihtilafı konu edinen mektup, Müşir Zeki tarafından iktibas edilen *Zeki Paşa'nın Mektubu*, İbrahim Nasuhi'nin Selanik Valisi Hüseyin Kazım Bey'e ithafen yazdığı açık mektup, Mehmed Sadi'nin Londra'dan gönderdiği mektuplar, Raik Berad'ın Beyrut mektubu ile Camille Poulton'un dünyadaki gelişmeler hakkında yazdığı mektubun çevirisi ise siyasal gelişmeler hakkında bilgi veren ve düşünceleri aktaran mektuplardır.

İkdam'da edebiyat ve müzik içerikli mektuplara da rastlanılmaktadır. E.S. (Elif Sad) imzalı Hüseyin Rahmi'ye hitaben yazılmış övgü içerikli mektup, Asım imzalı alfabe ve yazı konulu Ahmet Cevdet Bey'e ithafen yazılmış mektup, Ahmet Mithat Efendi'nin Necip Asım Bey'e hitaben yazdığı Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin basımdan bahseden mektubu edebiyat ve matbuat içerikli iken Rauf Yekta'nın Mehmet Ziya Beyefendi'ye açık mektubu müzik konuludur.

İkdam'da okur ve yazarlar tarafından karşı çıkılan bir durum ya da olaya ilişkin itiraz içerikli mektuplara da yer verilmiştir. Mümtaz Ali imzalı *Süleyman Nazif'e Açık Mektup*, *İkdam* Matbaası'nda çıkan Yunan Musavver Tarihi'nde ailesinin adının eksik çıktığını ifade eden 13. Alay 1. Tabur Kolağası'nın eşinden gelen mektup, Mehmet Bahaeddin'in atama haberlerine ilişkin itirazlarını sıraladığı mektup, Esed Muhlis imzalı Arif İsmet Bey'e ithafen yazılan mektup, Tıp Fakülteleri hakkında yapılan düzenlemelere ilişkin yapılan itirazların sıralandığı birden fazla öğrenci tarafından imzalanan Maarif Nazırı'na ithafen yazılan mektup ve Bulgarlar tarafından yapılan sansüre itiraz eden Bulgar Sansürüne Açık Mektup başlıklı mektup itiraz içerikli mektuplardır.

Gazetede savaş dönemlerinde cephe ve cephe gerisindeki durumu bildiren mektuplara sıkça rastlanılmaktadır. Zabitan'dan Muzaffer imzalı 1897 Yunan Harbi hakkında yazılan mektup, Balkan Harbi sırasında yayımlanan mektuplar Kenan imzalı Edirne Mektubu, Hafız İsmail imzalı Yunan Hududunda, M.

Gıyaseddin imzalı Romanya Mektubu başlıklı seri mektuplar, Muhabir-i Mahsusumuz imzalı Selanik ve Kavala Mektupları, Yahya Nazım'ın Selanik Ahvali başlıklı mektubu, ; M. Gıyaseddin imzalı Romanya mektupları savaşın izlerini yansıtan ve dönemi aydınlatma bakımından dikkate değer mektuplardır.

İkdam'da dini eğitim hakkında düşünceleri içeren mektuplar da yayımlanmıştır. (Gaspıralı) İsmail'in Bahçesaray'dan gönderdiği cami inşaatı için toplanan iade hakkında yazdığı *Ashab-ı Gayret İçin İbretli Bir Mektup*, M. G. (M. Gıyaseddin) imzalı Dobruca Müslümanlarının içinde buldukları durumu anlatan mektup serisi, Muhammed Hüseyinü'l Arânî imzalı Kuzey Afrika'dan gönderilen, dini eğitimde sağlanan imkânlardan dolayı şükran bildiren mektup ve Mehmet Abdülhak imzalı Avusturalya'da İslam başlıklı mektup Padişahın halifelik makamını vurgular niteliktedir.

Anadolu'daki sosyal ve ekonomik durumları konu edinen mektuplar da *İkdam*'da yayımlanmıştır. Mısırlızade El Hac Halil'in Eskişehir'deki lüle taşı hakkında yazdığı mektup, Hasan İzzet imzalı Bakırköy'den (Makriköy) gelen mektup, Manisa belde reisi Nuri ve diğer Manisalılar tarafından kaleme alınan çekirdeksiz üzüm hakkında herhangi bir girişimin olmadığından yakınan mektup ve Karahisar-ı Şarkî mebusu Mustafa Bey'in Karahisar'da yaşanan mağduriyetleri anlattığı mektubu Anadolu'dan gönderilen mektuplardır.

Yayımlanan kimi imzalı mektuplarda özellikle "Açık Mektup" ibaresine yer verilmiştir. Yeci bin Muhammed Hamiddüddin'in İslam âlemine seslenen açık mektubu, Ahmet Cevdet'in Herald gazetesinin sahibi Mösyö Miçi'ye ithafen yazdığı mektup, Mahmut Tahir'in Dr. Nazım'a İane-i Milliye hakkında yazdığı mektup, Vahyi'niin Süleyman Nazif Efendi'ye yazdığı mektup, İlhami imzalı Aydın'ın yerel gazetesi Mülhakat'tan alınan mektup, Refi Numan'ın Halil Halit Bey'e ithafen yazdığı mektup ve Ahmed Cevdet'in askerlik hakkında kaleme aldığı mektup bu mektuplar arasındadır.

İkdam'da yayımlanan mektuplar, yazınsal bir amaç taşımamakla birlikte haber bildirişiminin ötesinde bir işlev yüklenerek duygu, düşünce aktarımını da sağlamaktadır. Bu nedenle bu metinleri, sıradan bir haber aracı olarak görmek

yerine yazarları tarafından belirli amaçlar doğrultusunda kaleme alınmış, d6nemin siyasal, sosyal, k6lt6rel ve ekonomik g6r6n6m6n6 yansıtan değerli parçalar olarak değerlendirmek daha doğru olacaktır.

Tablo 15: İmzalı Mektuplar

Başlık	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Atıfetlü Ahmet Mithat Efendi Hazretleri Tarafından	Ahmet Midhat Efendi	6 Sefer 1313/16 Temmuz 1311/28 Temmuz 1895	361	s.1	Cevdet Bey'e hitaben yazılmış olup Mevzuatu'l Ulûm'un basımıyla ilgilidir.
Atıfetlü Ahmet Mithat Efendi Hazretleri Tarafından Varid Olmuştur.	Ahmet Midhat Efendi	7 Sefer 1313/17 Temmuz 1311/29 Temmuz 1895	362	s.1	Cevdet Bey'e hitaben yazılmış olup Mevzuatu'l Ulûm'un basımıyla ilgilidir. Cevdet Bey'in övgülerine yönelik teşekkürleri sunmuştur.
Muharrerât: Hatirât-ı Harbiye	Zabitanan Muzaffer	30 Ağustos 1897/18 Ağustos 1313/1 Rebiyülahır 1315	1120	s.2	"Muharrir Efendi"ye hitaben yazılmıştır. 1897 Osmanlı-Yunan savaşı esnasında cephede yaşananlar aktarılmıştır.
Muharrerât: Kırcaali'den Vârid Olan Mektubun Aynıdır	13. Alayın 1. Taburu Kolağası Bey'in Celilesi Hanım	21 Recep 1315/4 Kânunuevvel 1313/16 Kânunuevvel 1898	1228	s.3	Gazete tarafından basılan Yunan Musavver Tarihi'nin bir kütasında ailesinin adının eksik olduğunu ve eklenmesi gerektiğini söyler.
Aynen Varaka	Andelip	15 Şaban 1315/27 Kânunuevvel 1313/8 Kânunusani 1898	1251	s.3	İrtika gazetesinin çıkışı hakkındadır.
Mürebbiye	(Elif – Sad)	7 Ramazan 1315/17 Kânunusani 1313/29 Kânunusani 1898	1272	s.3	Hüseyin Rahmi'ye hitaben yazılmıştır. Yazarın tasvirindeki kuvvet övülmektedir.
Aynen Varaka	Vahid	19 Şubat 1898/7 Şubat 1313/28	1293	s.3	O günlerde basılan bir lügat hakkındadır. Benzer bir lügatın Sabah gazetesi

		Ramazan 1315			tarafından da çıkarılmasının söz konusu olduğu belirtilir.
İkdam Gazetesi Müdüriyet-i Behiyesine	Mehmet Bahaeddin	5 Zilkâde 1315/15 Mart 1314/27 Mart 1898	1329	s.4	Malumat'ta çıkan atama haberlerine ilişkin yazılmıştır.
Nuri Şeydâ Bey (Teşekkür ve Rica)	Ahmet Mithat	6 Rebiyülahır 1316/12 Ağustos 1314/24 Ağustos 1898	1480	s.1	Musiki üstatlarından Nuri Şeyda Bey'in tercüme-i hal yollu takdirleridir.
Atıfetlü Ahmet Mithat Efendi Hazretlerine "Arz-ı Şükran"	M. Nuri Şeydâ	8 Rebiyülahır 1316/14 Ağustos 1314/26 Ağustos 1898	1482	s.1	
Muharrerât	Mısırlızâde El'Hac Halil	7 Zilkâde 1316/8 Mart 1315/20 Mart 1899	1688	s.3	Eskişehir'deki lüle taşı madeni ile diğer üç madeni işletmek üzere Dersaadet'e başvuranlar hakkında çıkan haberler üzerine gönderilmiş olup taşlar hakkında bilgi verir.
Mehmet Ziya Beyefendi'ye	Rauf Yektâ	15 Zilhicce 1316/14 Nisan 1315/26 Nisan 1899	1725	s.3	Musikişinas Şehper Zekai Dede Efendi'nin Tercüme-i Hâlinin yazılmasına ilişkin bilgi ve düşünceleri içermektedir.
Kâriimizden Gelen Muharrerât	Hasan İzzet	26 Sefer 1317/22 Haziran 1315/4 Temmuz 1899	1794	s.2	Makri Köyü (Bakırköy) hakkında çıkan haberlere yönelik olarak bölge halkı adına yazılmış bir mektuptur.
Bir Mektup	Zührab (İstanbul Mebusu)	6 Ramazan 1328/28 Ağustos 1326/10 Eylül 1910	180 Yeni İkdam	s.1	Hükümetle Rum Patrikhanesi arasındaki ihtilaf ile ilgilidir.
Londra'dan	Hintli Ahsen	19 Eylül 1899/7	1871	s.2	Londra'da yaşayan

Mektup		Eylül 1315/13 Cemaziyülevvel 1317			Hintli Ahsen'in kaleme aldığı mektubun tercümesidir. Londra Müslümanları hakkındadır. İngiltere'nin sanayii ve bilimi övülür, devam eden cami inşaatı hakkında bilgi verilir.
Nevâ-yı Sarir: Edib-i Muazzez Tevfik Fikret Beyefendi'ye	Hüseyin Dâniş	25 Eylül 1899/13 Eylül 1315/19 Cemaziyülevvel 1317	1877	s.3	
Nevâ-yı Sarir Müellif-i Muhteremine	Tevfik Fikret	25 Eylül 1899/13 Eylül 1315/19 Cemaziyülevvel 1317	1877	s.3	
Muharrerât: Aynen Varaka	N. Sabiha	19 Zilhicce 1318/27 Mart 1317/9 Nisan 1901	2438	s.4	Nisvan-ı İslam'ın sanayi ve ticarete yer almalarına ilişkin olarak Rasime Hanımefendi tarafından sunulan fikirlere ek olarak yazıldığı ifade edilmiştir.
Konya Halı Sergisi ve Memur- ı Mahsusumuzun Mektupları -1	Ekrem Beyefendi	26 Muharrem 1319/3 Mayıs 1317/16 Mayıs 1901	2475	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek amacıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kuruluşu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur- ı Mahsusumuzun	Ekrem Beyefendi	27 Muharrem 1319/4 Mayıs 1317/17 Mayıs	2476,	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve

Mektupları -2		1901			Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek maksadıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kurulumu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun Mektupları -3	Ekrem Beyefendi	29 Muharrem 1319/6 Mayıs 1317/19 Mayıs 1901	2478	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek maksadıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kurulumu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun Mektupları -4	Ekrem Beyefendi	1 Sefer 1319/7 Mayıs 1317/20 Mayıs 1901	2479	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek maksadıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kurulumu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun	Ekrem Beyefendi	3 Sefer 1319/9 Mayıs 1317/22	2481	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve

Mektupları -5		Mayıs 1901			Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek maksadıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kurulumu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun Mektupları -6	Ekrem Beyefendi	6 Sefer 1319/12 Mayıs 1317/25 Mayıs 1901	2484	s.1	Konya halı sergisi hakkındaki gözlemleri okura sunmak ve Osmanlı sanayisinin gelişimini göstermek maksadıyla kaleme alınmıştır. Haber bildirme amacıyla yazılmıştır. Seri mektuplarda yolculuktan başlanılarak serginin kurulumu, salonları ve sergilenen ürünler hakkında bilgi vermektedir.
Konya Halı Sergisi ve Memur-ı Mahsusumuzun Mektupları -7	Ekrem Beyefendi	8 Sefer 1319/14 Mayıs 1317/27 Mayıs 1901	2486	s.1	
Aynen Varaka	Bir Hanım	24 Sefer 1312/14 Ağustos 1310/26 Ağustos 1894	25	s.3	Bir hanımın İkdam gazetesi hakkındaki teveccühlerini aynen aktarılmıştır.
Bir Mektub-ı Mültefitane	İbrahim Ethem	13 Recep 1319/13 Teşrinievvel 1317/26 Teşrinievvel 1901	2638	s.2	Emrullah Efendi'nin Muhit'u'l Maarif'inin tefrikasına yönelik şükranlarını bildirmek üzere kaleme alınmıştır.
Mektup: Muhit'ül Maarife Dair	Biri	12 Kânunuevvel	2685	s.3	Muhit'ul Maarif'te olmayan dibace ve

		1901/29 Teşrinisani 1317/1 Ramazan 1319			İstilahatı harekelendirmek meselesiyle ilgilidir.
Bir Madamın Mektubu	Madam Dorben	28 Sefer 1322/2 Mayıs 1320/15 Mayıs 1904	3560	s.4	Reklam içerikli olup her yeri ağrıyan bir kadının şifa bulmasını anlatır. Kurmaca izlenimi verir.
Mektup –5 (Beyrut'a muvasalat)	Muhabir Zühdü	22 Cemaziyülâhır 1322/21 Ağustos 1320/3 Eylül 1904	3671	s.2	Hicaz demiryolu inşası hakkındadır. Gazetenin muhabiri tarafından gelişmeler haber üslubuyla aktarılır.
Mektup –6 (Rodos'tan Beyrut'a)	Muhabir Zühdü	26 Cemaziyülâhır 1322/25 Ağustos 1320/7 Eylül 1904	3675	s.1.	Hicaz demiryolu inşası hakkındadır. Gazetenin muhabiri tarafından gelişmeler haber üslubuyla aktarılır. Hava durumu, güzergah bilgisi, yapılaş amacı, görünüm ve saat hakkında bilgi verilmiştir.
Mektup –7 (Beyrut'tan Şam'a)	Muhabir Zühdü	27 Cemaziyülâhır 1322/26 Ağustos 1320/8 Eylül 1904	3676	s.1.	Hicaz demiryolu inşası hakkındadır. Gazetenin muhabiri tarafından gelişmeler haber üslubuyla aktarılır. Marş-ı Âli'nin söylenerek açılan hastane hakkındadır.
Mektup –8 (Şam'da İlk Gece)	Muhabir Zühdü	5 Recep 1322/2 Eylül 1320/15 Eylül 1904	3683	s.3	Hicaz demiryolu inşası hakkındadır. Beyrut güzelliklerinin tasviri yapılır. Özne ifadelerle yer vermesiyle diğer mektuplarından ayrılır.
Muharrerât-ı İkdam: Aynen Mektup	Ali Sami Kârimi	18 Cemaziyülâhır 1323/6 Ağustos 1321/19 Ağustos 1905	4021	s.3	Akmescit'teki Kız Mektebi ile ilgili olarak okur tarafından gönderilmiştir.
Zeki Paşa'nın İkinci Mektubu	Müşir Zeki	4 Recep 1326/19 Temmuz	5095	s.1	Tophane Müşirliği ile ilgili görüşler

		1324/1 Ağustos 1908			aktarılmıştır.
Mektubun Sûret-i Mütercemesi	Yeci bin Muhammed Hamidüddin	23 Recep 1326/7 Ağustos 1324/20 Ağustos 1908	5114	s.2	İmam Yahya bin Hamiddüddin'in Yemen meselesiyle ilgili olarak bütün Müslümanlara hitaben yazdığı açık mektuptur. Mısır El- Kahire muhabiri tarafından gönderilmiştir.
Açık Mektup, Levant Herald Gazetesi Sahibi Mösyö Miçi'ye	Ahmet Cevdet	20 Şaban 1326/3 Eylül 1324/16 Eylül 1908	5141	s.1	Levant Herald gazetesinde çıkan "Ermeniler milli bayraklarını açıyorlar" haberiyile ilgili olarak İstanbul'da yetişen gazetenin sahibine hitaben yazılmıştır.
Molla Hafız'ın Mektubu	Abdülhafız	20 Eylül 1908/7 Eylül 1324/24 Şaban 1326	5145	s.3	Tanca'dan yazılmıştır. Molla Hafız'ın Heyet-i Sefıra'ta gönderdiği tahrirat hakkında bilgi verir. Haber aktarımı amacıyla kaleme alınmıştır.
İttihat ve Terakki Cemiyeti Âzasından Dr. Nazım Beyefendi'ye Açık Mektup	Mahmut Tahir	11 Rebiyülevvel 1327/20 Mart 1325/2 Nisan 1909	5335	s.4	İzmir'de yürütülen "İlane-i Milliye tahsili" ile ilgilidir.
Japonya Mektubu	Sibiryalı Reşid	12 Rebiyülevvel 1327/21 Mart 1325/3 Nisan 1909	5336	s.4-5.	Japonya şehirleri ve bizim şehirler, sokaklar, elektrik tramvayları ve şimendiferler, gazeteler, Himaye-i Seyyahin Cemiyeti, memleketimize tatbik-i lüzumu, Japon maarif nezaretinin beyanatı ve Japonya'da maarif, Japonların muhafaza-i milliyete riayetleri, şirketlerde milli sermaye alt

					başlıklarıyla yayımlanmıştır.
Şuûnât: Seyahat-i Padişahî –1	Muhabir-i Mahsus	18 Şaban 1327/21 Ağustos 1325/3 Eylül 1909	5371	s.2	V. Mehmed Reşad'ın Barbaros zırhlısıyla Selanik, Üsküp, Priştina ve Kosova gezilerini takip eden muhabir tarafından gönderilen haber içerikli mektuplardır. İzlenimler detaylı olarak aktarılmıştır.
Şuûnât: Seyahat-i Şahane –2	Muhabir-i Mahsus	19 Şaban 1327/22 Ağustos 1325/4 Eylül 1909	5372	s.1-2.	V. Mehmed Reşad'ın Barbaros zırhlısıyla Selanik, Üsküp, Priştina ve Kosova gezilerini takip eden muhabir tarafından gönderilen haber içerikli mektuplardır. İzlenimler detaylı olarak aktarılmıştır.
Şuûnât: Seyahat-i Şahane –3	Muhabir-i Mahsus	20 Şaban 1327/23 Ağustos 1325/5 Eylül 1909	5373	s.2.	V. Mehmed Reşad'ın Barbaros zırhlısıyla Selanik, Üsküp, Priştina ve Kosova gezilerini takip eden muhabir tarafından gönderilen haber içerikli mektuplardır. İzlenimler detaylı olarak aktarılmıştır.
Açık Mektup	Vahyî	28 Şaban 1327/31 Ağustos 1325/13 Eylül 1909	5381	s.1	Süleyman Nazif Efendi'ye hitaben yazılmıştır.
Plevne'den Mektub-ı Mahsus	Süleyman Necdet	1 Ramazan 1327/3 Eylül 1325/16 Eylül 1909	5384	s.3	Gezi içerikli olup Müslim ve gayr-i Müslim halkın Osman Paşa'ya bağlılıklarından bahsetmektedir. Demir fabrikalarını ziyaret de anlatılmıştır.

Açık Mektup –2 (Süleyman Nazif Beyefendi'ye)	Vahyî	19 Ramazan 13274 Teşrinievvel 1909/21 Eylül 1325/	5402	s.3	
Aynen Mektup (Manisa'dan)	Manisa belde reisi Nuri, Halid, Mehmet Murad, Ticaret-Ziraat-Sanayi odası reis-i evveli Mehmet Reşat...	22 Ramazan 1327/24 Eylül 1325/7 Teşrinievvel 1909	5405	s.5	Çekirdeksiz üzüm hakkında hiçbir girişimin yapılmamasından şikayet etmektedir.
Rusya Mektupları	(Lam)	13 Şevval 1327/15 Teşrinievvel 1325/28 Teşrinievvel 1909	5426	s.1-2	Rusya'nın gücüne dair istatistiksel bilgilerin verildiği eleştiri ağırlıklı bir mektuptur. Mektupta savunulan fikirler şunlardır: Rusya milli düşmandır, Osmanlı yüksek zümresinin Batı'ya en büyük takibi edebiyattandır ancak harp ve Sulh yazarı Fransız yazarlardan kat be kat üstündür. Osmanlılar, yirmi senedir çarpıştıkları adamların dilini öğrenmeye tenezzül bile etmemiştir. Mektupta Rus coğrafyası, Rus askeri, Rusya maliyesi ve Rusya'da gelişen demiryolu hakkında da bilgi vardır.
Açık Mektup	İlhami	27 Şevval 1327/29 Teşrinievvel 1325/11 Teşrinisani 1909	5440	s.3	Aydın yerel gazetesi Mülhakat'tan alınmıştır. Dahiliye Nazırı'na hitaben yazılmış olup asayiş olayları hakkında bilgi verir.
Biga Mebusu Arif İsmet Bey'e Açık mektup	Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi Talebesi Namına	14 Zilkade 1327/14 Teşrinisani 1325/27	5456	s.3	İkdam'da yayımlanan yazıda mektep öğrencilerinin ayrılıp vatan savunmasını

	Esed Muhlis	Teşrinisani 1909			yalnızca Tıbbiyelilerin yaptığı söylenmiştir. Ziraat Mektebi öğrencilerinin bu duruma itirazlarını içerir.
Muharrerât-ı İkdâm: Nafia Nezâret-i Celilesine Açık Mektup	Mustafa (Karahisar Şarkî mebusu)	19 Zilkade 1327/19 Teşrinisani 1325/2 Kânunuevvel 1909	5461	s.5	Karahisar'ın mağduriyetlerini dile getirmek için kaleme alınmıştır. Dilekçe formundadır. Bütçede para kalmadığından yakınılır.
Muharrerât-ı İkdâm: Maarif Nazırı Beyefendi'ye	Etibba-yı Mülkiyeden ve Avrupa'dan mezun A. Hüseyin vd.	28 Zilkade 1327/28 Teşrinisani 1325/11 Kânunuevvel 1909	5470	s.4	Tıp Fakülteleri ile ilgili çıkan düzenlemelere ilişkin yazılmıştır. Çok imzalıdır.
Londra Mektupları (Hayd Park'ta Bir Sabah Gezintisi Açık Hava Mektebi)	Mehmet Sadi	9 Rebiyülevvel 1330/14 Şubat 1327/27 Şubat 1912	İktihâm 2	s.1.	Bu mektupta Hyde Park'ın görünümü, hava almanın önemi, Open Air School olarak adlandırılan konferansları anlatılmaktadır. Taksim Kışlası'nın da böyle bir açık hava okuluna dönüştürülebileceği ifade edilmektedir.
Budapeşte Mektubu	Rıza Tefvik	30 Mayıs 1912/17 Mayıs 1328/13 Cemaziyülâhır 1330	İktihâm 95	s.1.	Viyana I. Grinzing'den gönderilmiştir. Budapeşte izlenimlerine yer verilmiştir. Yazar kendi siyasal görüşlerini de aktararak partiler hakkında bilgi vermiştir.
Londra Mektupları (Londra'dan Afâk-ı Osmanî'ye Bir Nazar)	Mehmet Sadi	10 Rebiyülevvel 1330/16 Şubat 1327/29 Şubat 1912	İktihâm 4	s.1.	Bu mektupta yazar Paris'te Osmanlı'dan iyi bir haber almanın tek isteği olduğunu ifade ederek matbuat hayatının görünümünü anlatır.

Kerim Sebâti Bey'in Mektubu	Kerim Sebâti	18 Rebiyülâhır 1330/24 Mart 1328/6 Nisan 1912	İktihâm 41	s.1.	Hilal-i Ahmer hakkındadır.
İştib Mektubu	H. K.	17 Cemaziyülâhır 1330/21 Mayıs 1328/3 Haziran 1912	İktihâm 99	s.4.	Makedonya'dan gönderilmiştir. Karya fermanının okunması anlatılmış, Arnavutluk'ta gelişen olaylar hakkında bilgi verilmiştir.
Süleyman Nazif Bey'e Açık Mektup	Mümtaz Ali	17 Cemaziyülâhır 1330/21 Mayıs 1328/3 Haziran 1912	İktihâm 99	s.4.	Hak gazetesinin 72 numaralı nüshasında yazılan yazıya itiraz etmek için yazılmıştır.
Arnavutluk'a Dâir Bir Mektup	Bir Osmanlı	28 Şaban 1330/30 Temmuz 1328/12 Ağustos 1912	5559	s.1-2	Arnavutluk'taki güncel olaylar aktarılmaktadır. Haber bildirme amacıyla kaleme alınmıştır.
Üsküp Mektubu	Yeni Asır muhabiri	28 Şaban 1330/30 Temmuz 1328/12 Ağustos 1912	5559	s.1	Üsküp'te yaşanan iç karışıklıklar hakkında yazılmıştır. Mektupta idari boşluklar hakkında fikirlere de yer verilmiştir.
Açık Mektup	Ref'i Numan	4 Ramazan 1330/4 Ağustos 1328/17 Ağustos 1912	5564	s.3.	Ankaralı Halil Halit Bey'e hitaben yazılmıştır. "Te'akib-i İntihabar Tehlikesi" konulu Tanin'de çıkan yazıya cevaptır.
Selanik Valisi Hüseyin Kâzım Beyefendi'ye Açık Mektup	İbrahim Nasuhi	9 Ramazan 1330/9 Ağustos 1328/22 Ağustos 1912	5569	s.3.	Siyasi içerikli olup İttihat ve Terakki Partisiyle ilgilidir.
Londra Mektupları: Mesâil-i Hazıra-i Mühimme Hakkında Mister Etkin İle Mülâkat	Mehmet Sadi	13 Ramazan 1330/13 Ağustos 1328/26 Ağustos 1912	5573	s.1-2	Şark meselesi katib-i fahrısı Mr. Etkin'in davetinde "Komiteniz Türkiye İmparatorluğunun istikbali için ne düşünüyor?" sorusunun cevabını

					içeren bir mektuptur.
Hak Gazetesi Muharririne	Hüseyin Mazhar	5 Şevval 1330/4 Eylül 1328/17 Eylül 1912	5593	s.4	Yozgat gazetesi başmuharririnin yazdığı yazılara yönelik eleştirilere verdiği cevapları ve savunmaları içerir.
Beyrut Mektubu	Râik Berad	10 Şevval 1330/9 Eylül 1328/22 Eylül 1912	5598	s.3	Haber içeriklidir. Beyrut Valisi Cedid-i Ekrem Bey'in geldiği haberi aktarılır.
Edirne Mektubu	Kenan	15 Zilkade 1330/13 Teşrinievvel 1328/26 Teşrinievvel 1912	5633	s.1-2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Yunan Hududunda	Hafız İsmail	20 Zilkade 1330/18 Teşrinievvel 1328/31 Teşrinievvel 1912	5638	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	23 Zilkade 1330/21 Teşrinievvel 1328/3 Teşrinisani 1912	5641	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	26 Zilkade 1330/24 Teşrinievvel 1328/6 Teşrinisani 1912	5644	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	30 Zilkade 1330/28 Teşrinievvel 1328/10 Teşrinisani 1912	5648	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Londra Müslümanlarında	Mehmet Sadi	1 Zilhicce 1330/29 Teşrinievvel	5649	s.2	Londra'daki Müslümanların Balkan harbi esnasında

Tezahürat		1328/11 Teşrinisani 1912			takındıkları tavrı aktarmaktadır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	5 Zilhicce 1330/2 Teşrinisani 1328/15 Teşrinisani 1912	5653	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	6 Zilhicce 1330/3 Teşrinisani 1328/16 Teşrinisani 1912	5654	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu	Muhabir-i mahsusumuz	13 Zilhicce 1330/10 Teşrinisani 1328/23 Teşrinisani 1912	5661	s.1	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	17 Zilhicce 1330/14 Teşrinisani 1328/27 Teşrinisani 1912	5665	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Benden Neler Sual Ediyorlar, Neler Düşünüyorum (Aynen mektup)	Affan Osman	19 Zilhicce 1330/16 Teşrinisani 1328/29 Teşrinisani 1912	5667	s.4	“Beyoğlum” hitabıyla yazılmıştır. Balkan harbini birey gözünden aktarır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	21 Zilhicce 1330/18 Teşrinisani 1328/1 Kânunuevvel 1912	5669	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	22 Zilhicce 1330/19 Teşrinisani 1328/2 Kânunuevvel	5670	s.3	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.

		1912			
Kavala Mektubu		23 Zilhicce 1330/30 Teşrinisani 1328/3 Kânunuevvel 1912/	5671	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Romanya Mektubu	M. Gıyaseddin	24 Zilhicce 1330/21 Teşrinisani 1328/4 Kânunuevvel 1912	5672	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Londra Mektubu	Mehmet Sadi	25 Zilhicce 1330/22 Teşrinisani 1328/5 Kânunuevvel 1912	5673	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu		6 Kânunuevvel 1912/23 Teşrinisani 1328/26 Zilhicce 1330	5674	s.2	Bulgar muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Kamil Paltan'ın Bir Mektubu	Kamil Paltan	27 Zilhicce 1330/24 Teşrinisani 1328/7 Kânunuevvel 1912	5675	s.3	Fransa ayan-ı azasından ve nazır-ı sabıkadan Mösyö Camille Poulton'un Almanya dünyadaki gelişmelerdeki rolüne ilişkin olarak Ajans Oriental'a gönderdiği mektubun tercümesidir.
Selanik Mektubu		13 Muharrem 1331/10 Kânunuevvel 1328/23 Kânunuevvel 1912	5691	s.1-2	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Bulgar Sansürüne Açık Mektup	Antid Oto	17 Muharrem 1331/14 Kânunuevvel 1328/27 Kânunuevvel	5695	s.3	Bulgarlar tarafından yapılan sansüre karşı yapılan itirazı içermektedir.

		1912			
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	17 Muharrem 1331/14 Kânunuevvel 1328/27 Kânunuevvel 1912	5695	s.2	Balkan Savaşlarının Londra'dan görünümünü aktarır.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	19 Muharrem 1331/16 Kânunuevvel 1328/29 Kânunuevvel 1912	5697	s.2-3	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	9 Sefer 1331/4 Kânunusani 1328/17 Kânunusani 1913	5716	s.1-2	Londra'daki muharebe- yi umumiye korkularının bildirmektedir.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	14 Sefer 1331/9 Kânunusani 1328/22 Kânunusani 1913	5721	s.2	Osman Nizami Paşa ile yapılan mülakatın cevapları ve bu mülakatın izlenimleri anlatılmaktadır.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	21 Sefer 1331/16 Kânunusani 1328/29 Kânunusani 1913	5724	s.1-2	Hintliler ile Müslümanlar arasındaki samimiyetten bahsetmektedir.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	23 Sefer 1331/18 Kânunusani 1328/31 Kânunusani 1913	5726	s.2-3	Londra Meşrutiyet Kulübünde (Constitutional Club) gerçekleşen bir sohbet anlatılmaktadır.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	27 Sefer 1331/22 Kânunusani 1328/4 Şubat 1913	5730	s.2-3	Yaşanan problemlerin nedenleri ve problemlere çözüm önerileri aktarılmaktadır.
Londra Mektupları	Mehmet Sadi	10 Rebiyülevvel 1331/4 Şubat	5743	s.2	Almanya ile İngiltere arasındaki itilaftan

		1328/17 Şubat 1913			bahsetmektedir.
Londra Mektupları: Kutb-ı Şimalî Seyyahları	Mehmet Sadi	15 Rebiyülevvel 1331/9 Şubat 1328/22 Şubat 1913	5748	s.3	Kutb-ı Şimalî'ye gönderilen seyyahların başlarına gelenler ve İngiltere'nin bu duruma tavrı hakkındadır.
Londra Mektupları: İngiliz Kadınları	Mehmet Sadi	24 Şubat 1913/11 Şubat 1328/17 Rebiyülevvel 1331	5750	s.4	İngiliz kadınlarının giyim, kültür ve eğitimiyle ilgilidir.
Paris Mektupları: Otomobilli Sârikler	Ş.	17 Rebiyülevvel 1331/11 Şubat 1328/24 Şubat 1913	5750	s.3	Paris'teki otomobilli caniler ve otomobil hırsızları ile ilgilidir.
Paris Mektupları: Fransızlar Türk Taraftarı Olabilirler mi?	Ş.	18 Rebiyülevvel 1331/12 Şubat 1328/25 Şubat 1913	5751	s.1	Lüksemburg'ta yapılan konferansı izleyen muhabir-i mahsusanın konferansa dair izlenimleri aktarılmaktadır.
Londra Mektupları: Londra'da Ahvâl-i Vukuât	Mehmet Sadi	21 Rebiyülevvel 1331/15 Şubat 1328/28 Şubat 1913	5754	s.3	İrlanda muhtariyeti, Hindistan müslümanları ve süfretler hakkındadır.
Paris Mektupları: Kadınların Hakk-ı İntihabı	Şefik Esad	23 Rebiyülevvel 1331/17 Şubat 1328/2 Mart 1913	5756	s.1	Pankhurst hareketi ve İngiltere'den gelen etkiyi anlatmaktadır.
Londra Mektupları: İcmâl-i Siyasî	Mehmet Sadi	24 Rebiyülevvel 1331/18 Şubat 1328/3 Mart 1913	5757	s.3	Avrupa'daki gelecek endişesi ve bu endişeye Balkan harbinin etkisi anlatılmaktadır.
Paris Mektupları: Riyâset-i Cumhuriyetin Tebeddülü Merasimi	Şefik Esad	27 Rebiyülevvel 1331/21 Şubat 1328/6 Mart 1913	5760	s.3	Fransa iç siyaseti hakkındadır.

Paris Mektupları: Otomobilli Sârikler!... ve Netice-i Karar	Şefik Esad	1 Rebiyülâhır 1331/25 Şubat 1328/10 Mart 1913	5764	s.1	Paris'teki otomobilli canilere açılan davalar hakkındadır.
Paris Mektupları: Anadolu, Suriye, Ermenistan, Viktor Berar'ın Konferansı	Şefik Esad	3 Rebiyülâhır 1331/27 Şubat 1328/12 Mart 1913	5766	s.1	Balkanlar üzerine Paris'te çokça konferans verildiği ifade edilmiş, Victor Berard'ın konferansı anlatılmıştır.
Bir Dostuma Açık Mektup	Ahmet Cevdet	6 Rebiyülâhır 1331/2 Mart 1329/15 Mart 1913	5769	s.1	Viyana'dan gönderilmiştir. Muhatabı belli değildir. Askerlik, silahlar ve harbe dairdir. Askerliği lüzumsuz görenlere karşı verilmiş bir cevap gibidir.
Paris Mektupları	Şefik Esad	6 Rebiyülâhır 1331/2 Mart 1329/15 Mart 1913	5769	s.3	Quartier Latin'de afyon satıcılarının tevkifini anlatmaktadır.
Bir Dostuma Açık Mektup –2, Ahaliyi Yetiştirme	Ahmet Cevdet	8 Rebiyülâhır 1331/4 Mart 1329/17 Mart 1913	5771	s.1	Ahalinin terbiyesinde askerliği rolü üzerine düşünceler anlatılmaktadır.
Paris Mektupları: 3 Sene Hizmet-i Askeriyye Karşısında Fransa	Şefik Esad	8 Rebiyülâhır 1331/4 Mart 1329/17 Mart 1913	5771	s.3	Fransa'daki üç yıl süren zorunlu askerlik hakkındadır.
Selanik Ahvali	Yahya Nâzım	9 Rebiyülâhır 1331/5 Mart 1329/18 Mart 1913	5772	s.3	Selanik'in işgali üzerinden dört ay geçmesine rağmen hareketliliğin devam ettiği anlatılmaktadır.
Londra Mektupları: Garbın Kurnazlığı Karşısında	Mehmet Sadi	9 Rebiyülâhır 1331/5 Mart 1329/18 Mart 1913	5772	s.2	Şark-Garp mukayesi yapılarak şarklıların tavırları hastalıklı olarak nitelendirilir. İngilteredeki Hintli müslümanlardan bahsedilir.

Londra Mektupları: Avrupa'da Ahvâl ve Efkâr	Mehmet Sadi	14 Rebiyülâhır 1331/10 Mart 1329/23 Mart 1913	5777	s.2-3	Avrupa'daki ahval u efkâr aktarılır. İngiltere ile Almanya arasındaki samimiyet emareleri sıralanır.
Paris Mektupları: Edirne Müdafaâsı	Şefik Esad	15 Rebiyülâhır 1331/11 Mart 1329/24 Mart 1913	5778	s.1	Gazetelerde çıkan haberler, Türkiye'nin dışarıdan görünümü ve Türkiye'nin kendini anlatma gerekliliği anlatılır.
Paris Mektupları: İstanbul, Mevkii, Tarihi	Şefik Esad	25 Rebiyülâhır 1331/21 Mart 1329/3 Nisan 1913	5788	s.3	İstanbul hakkında yapılan konferanslar aktarılır, İstanbul'u yabancıların daha iyi tanıdığından yakınılır.
Paris Mektupları: İstanbul –3	Şefik Esad	3 Cemaziyülevvel 1331/28 Mart 1329/10 Nisan 1913	5795	s.3	İstanbul hakkında yapılan konferanslar aktarılır.
Paris Mektupları: Fransa – Alman Münasebâtı	Şefik Esad	20 Cemaziyülevvel 1331/14 Nisan 1329/27 Nisan 1913	5812	s.1	Fransa ile Almanya arasındaki diplomatik ilişkiler anlatılır.
Paris Mektupları: İşkodra'nın Sukutu	Şefik Esad	25 Cemaziyülevvel 1331/19 Nisan 1329/2 Mayıs 1913	5817	s.1	İşkodra meselesine Germen ve Slavların bakışındaki farklılıktan bahsedilir. Balkanlar konusunda düvel-i muazzamanın farklı bakış açıları olduğu sıralanır.
Paris Mektupları: İhmalciliğimiz	Şefik Esad	27 Cemaziyülevvel 1331/21 Nisan 1329/4 Mayıs 1913	5819	s.1	Fransız Sanayi-i Nefise akademisinin Türk sanatı için bütçesinden para ayırması anlatılarak bu durumdan Fransızların övünmesi Türklerin ise yüzünün kızarması gerektiği vurgulanır.
Amerika Mektupları:	Ahmet Emin	28 Cemaziyülevvel	5820	s.3	Amerika'da Bir Vatandaş, Muakkevb

Liberya'dan Bir Ders		1331/22 Nisan 1329/5 Mayıs 1913			Bir Nasihat, Chicago'dan Liberya'ya, İngiliz Kaptanı ve Zenci Cumhuriyeti, Memur Olmak İsteyen Zenci, Frak ve redingotsuz Zencilere Arasına Gidemez, Bir Dost Tavsiyesi, Elbise, Kağıt ve kafe medeniyeti, haricî sevâik medeniyeti tevlit eder mi?, Liberya'dan Anadolu'ya, Yeni şerait Yeni Hayat alt başlıklarını taşır.
Londra Mektupları: Tayfun	Mehmet Sadi	4 Cemaziyülâhır 1331/28 Nisan 1329/11 Mayıs 1913	5826	s.4	Japon ahval ve adatına dair düşüncelere yer verilmiştir.
Amerika Mektupları: Amerika'da Kadınlık ve Kadınlar	Ahmet Emin	5 Cemaziyülâhır 1331/29 Nisan 1329/12 Mayıs 1913	5827	s.3	Gece muhakemesi korkusu, 40 Dolara Bir hello, kadınların serbestisi ve sukut-ı ahlak alt başlıklarını taşır.
Londra Mektupları: Bir İngiliz'in Mütalaâsı	Mehmet Sadi	11 Cemaziyülâhır 1331/5 Mayıs 1329/18 Mayıs 1913	5833	s.4-5	Doğu vilayetleri hakkında bir İngiliz'in mütalaaları anlatılır.
Londra Mektupları: İngiltere, Almanya ve Sulh-ı Âlem	Mehmet Sadi	12 Cemaziyülâhır 1331/6 Mayıs 1329/19 Mayıs 1913	5834	s.3-4	Forthnightly Review mecmuasından alınmış parçalardan oluşmaktadır.
Londra Mektupları: İngiltere ve Almanya ve Sulh-ı Âlem	Mehmet Sadi	13 Cemaziyülâhır 1331/7 Mayıs 1329/20 Mayıs 1913	5835	s.3	Forthnightly Review mecmuasından alınmış parçalardan oluşmaktadır.
Londra Mektupları:	Mehmet Sadi	17 Cemaziyülâhır	5839	s.3	Islahat projeleri ve 30 Mayıs'ta imzalanacak

İngiltere ve İstikbal-i Osmanî		1331/11 Mayıs 1329/24 Mayıs 1913			Londra anlaşması öncesi durumu anlatmaktadır.
Amerika Mektupları: Muvaffakiyet, Mutlaka Muvaffakiyet	Ahmet Emin	26 Cemaziyülâhır 1331/20 Mayıs 1329/2 Haziran 1913	5848	s.4	Ya Beş Dolar Ya Milyonlarca Servet, Akil bir imtihan, Amerikalılar muvaffak olacak, kendi kendini geçindiren bir milyoner oğlu, Hayatın lezzeti mücadele, şeref ve haysiyetin iki manası alt başlıklarını taşır.
Londra Mektupları: Türkler, Asya ve İstikbal	Mehmet Sadi	27 Cemaziyülâhır 1331/21 Mayıs 1329/3 Haziran 1913	5849	s.3	Amerika'daki güncel fikir hareketlerinden yola çıkarak yazılmıştır. Yazıda The 19th Century mecmuasında yayınlanan "Türkler Avrupa'dan çekildi, peki Asya Onları mesut edecek mi?" sorusunun cevabının arandığı yazı irdelenmiştir.
Amerika Mektupları: Anglo-Sakson Yavrusu	Ahmet Emin	28 Cemaziyülâhır 1331/22 Mayıs 1329/4 Haziran 1913	5850	s.3	Bir senelik fark, kadınlarda askerlik kabiliyeti, valide yerine peder, yeni validelik nazariyeleri, karlar arasında sufrajet ordusu gibi alt başlıkları vardır.
Amerika Mektupları: Bu Seneki Sufrajet Alayı	Ahmet Emin	10 Recep 1331/2 Haziran 1329/15 Haziran 1913	5861	s.3	Düşen kendi kendine kalkmalı, eskive yeni muhannet, istatistik cetvelleri arasında bir ev kadını, onlarda ve bizde ferdi-i içtimaiyesi nasıl yetişir? Alt başlıkları vardır.
Bir Çiftçi Mektubu	Emin (Manisa bağcılarında)	17 Recep 1331/9 Haziran 1329/ 22 Haziran 1913	5868	s.4	Ziraat konferansı dolayısıyla yazılmıştır. Muharrir Efendi'ye hitaben kaleme alınmıştır. Avrupa'da ziraatın geliştiği

					anlatılır, bizde de bilimin gelişmesi için bilimin gerekliliği vurgulanır.
Londra Mektupları: İngiltere Köylerinde Bir Cevelan (Mühim Bir Ziyaret)	Mehmet Sadi	18 Recep 1331/10 Haziran 1329/23 Haziran 1913	5869	s.4	Mr. William McSoul'un İngiltere köyleri hakkında fikir sahibi olmaları için onları geziye çıkarıyor. Cholfont St. Giles mevkinde sakin ve münzevi bir sayfiyeyi ziyaret ediyorlar.
Amerika Mektupları: Amerika'nın Garbına Doğru	Ahmet Emin	23 Recep 1331/15 Haziran 1329/28 Haziran 1913	5874	s.4	Washington şehir planları, İngiltere'nin şehirlere etkisi, idari yapı, matbuat yaşamı hakkındadır.
Londra Mektupları: Mısır'ın Terakkisi	Mehmet Sadi	17 Şaban 1331/8 Temmuz 1329/21 Temmuz 1913	5897	s.3	Lord Kramer'in mütalaalarının aktarımıdır. İslahat projelerinden bahsedilir.
Amerika Mektupları: Şikago ve Şikagolular	Ahmet Emin	19 Şaban 1331/10 Temmuz 1329/23 Temmuz 1913	5899	s.3	Chicago'daki müzeler ve şehir kulübünün anlatımı vardır.
Romanya Mektupları: Dobruca Müslümanları Hakkında –1	(Mim, Gayın) [M. Gıyaseddin]	4 Zilkade 1331/22 Eylül 1329/5 Teşrinievvel 1913	5970	s.3	Mösyö Dissescu yönetiminde maarif müfettişlerinden oluşan komisyonun tedkikatta bulunmak üzere çıktıkları seyahat ve Dobruca Müslümanlarının durumu anlatılır.
Romanya Mektupları: Dobruca Müslümanları Hakkında –2	(Mim, Gayın)	17 Teşrinievvel 1913/4 Teşrinievvel 1329/16 Zilkade 1331	5982	s.2	Dobruca Müslümanlarının durumu hakkındadır.
Londra Mektupları: Kilise Kongresi	Mehmet Sadi	17 Zilkade 1331/5 Teşrinievvel	5983	s.3	İslam ve Haristan alemlerinin vaziyetleri hakkında düşünceler

Münasebetiyle		1329/18 Teşrinievvel 1913			sıralanmıştır. Hindistan'dan gelen mektubun tercümesine de yer verilmiştir.
Romanya Mektupları: Dobruca Müslümanları Hakkında –3	(Mim, Gayın)	18 Zilkade 1331/6 Teşrinievvel 1329/19 Teşrinievvel 1913	5984	s.2	Köstence'den gönderilmiştir. Sınırdaki köylülerin hicretinden bahseder. Dünyadaki bütün Müslümanların Türkiye'yi vatan bildiği düşüncesi vurgulanır.
Romanya Mektupları: Yeni Dobruca Teşkilatı ve Müslümanlar	(Mim, Gayın)	23 Zilkade 1331/11 Teşrinievvel 1329/24 Teşrinievvel 1913	5989	s.3	Ende Pandons Romen gazetesinin Köstence mutasarrıf-ı sabıka Mebus Mösyö Ayon Gika'nın mektubu tercüme edilmiştir. Gayr-i müslimlerle iç içe yaşayan müslümanların durumlarına ilişkin tespit ve görüşlere yer verilmiştir.
Londra Mektupları: Avrupa'da Tedkikat-ı Ciddiyye ve Sathiyât	Mehmet Sadi	25 Zilkade 1331/13 Teşrinievvel 1329/26 Teşrinievvel 1913	5991	s.3	Londra'daki okulların durumu, ülkelerin ilerlemesinde mekteplerin rolü ve mesleki eğitim hakkındaki görüşler sıralanmıştır.
Londra Mektupları: Islahat Projelerinden Memurin-i Hariciyyenin Çare-i Islahı	Mehmet Sadi	27 Zilkade 1331/15 Teşrinievvel 1329/28 Teşrinievvel 1913	5993	s.3	Ticaret ateşeliğinin gerekliliği, şark-garp ayrımından yola çıkarak ateşelerin tayinleri durumu, sınavlar, maaşlar ve yaş durumları hakkında bilgi verilmiştir.
Ashab-ı Gayret İçin İbretli Bir Mektup	İsmail	4 Muharrem 1332/21 Teşrinisani 1329/4 Kânunuevvel 1913	6027	s.4.	Bahçesaray'dan gönderilmiştir. İsmail Gaspıralı'nın cami inşaatı için toplanan iane hakkında gönderdiği mektuptur.
Açık Mektup:	Asım	9 Muharrem	6032	s.1.	Ahmet Cevdet'e

Ahmet Cevdet Beyefendi'ye (Yazımıza dâir)		1332/26 Teşrinisani 1329/9 Kânunuevvel 1913			hitaben yazılmıştır. 6015 numaralı nüshada savunulan görüşleri bir vatan vazifesi kabul ettiğini ifade eder. Alfabe ve yazı konularıyla ilgilidir.
Atıfetlü Ahmet Mithat Efendi Hazretleri Tarafından Necip Asım Bey Biraderimize Gönderilen Mütalaaname Ber-Vech-i Zir Derc ve Tezvir Edildi.	A. Mithat Efendi	21 Muharrem 1314/21 Haziran 1312/3 Temmuz 1896	702	s.1	Necip Asım Bey'e hitaben yazılmış olup Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin basımı esnasında gösterilen titizlik övülmüştür.
Cevap	Necip Asım	7 Temmuz 1896/25 Haziran 1312/25 Muharrem 1314	706	s.2	
Evliya Çelebi Seyahatnamesi	A. Mithat Efendi	25 Muharrem 1314/25 Haziran 1312/7 Temmuz 1896	706	s.1	Necip Asım Bey'e hitaben yazılmış olup Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nin basımı ile ilgili olup Seyahatname'nin basılması esnasında Ahmet Mithat'ın teşviklerinden bahseden yazıya cevaben yazılmıştır.
Afrika-yı Cenubîde Kâin Kabtaven Beldesinden Aldığımız Hususi Bir Mektubun Suret-i Mütercemesidir	Muhammed Hüseyin'ül Arâni	6 Rebiyülevvel 1314/3 Ağustos 1312/15 Ağustos 1896	745	s.1	Bölgede verilen dinî eğitim hakkında bilgi verir. Sağlanan imkânlardan dolayı teşekkür ve tebrikler sunulur.
Avustralya'dan Mektup: Avustralya'da	Melbourne'den Mehmet Abdülhak	8 Şevval 1314/28 Şubat 1312/12 Mart	949	s.3	Bölgede İslam'ı seçen halkla ilgili bilgiler vermek üzere kaleme

İslâm		1897			alınmıştır.
Honeos Efendinin Mektubu	Honeos (Selanik Mebusu)	11 Ramazan 1328/2 Eylül 1326/15 Eylül 1910	Yeni İkdâm 185	s.4	Selanik'teki Zaman gazetesinden alınmıştır. Çernarika ahalisinin durumu hakkındadır.
Açık Mektup, Emniyet-i Umumiyye Müdürü Galip Beyefendi'ye	Vagarşak Duhanyan (Cebel-i Bereket Sancağı Bidayet mahkemesi Azası)	5 Zilkade 1328/25 Teşrinievvel 1326/7 Teşrinisani 1910	Yeni İkdâm 236	s.3	Ermenilerin düzenlediği toplantıya polislerin müdahalesi hakkındadır.
Açık Mektup	Mehmet İzzet	6 Zilkade 1328/26 Teşrinievvel 1326/8 Teşrinisani 1910	Yeni İkdâm 237	s.3	Darülfünun talebelerine hitaben yazılmıştır. Kitaplar ve lügatler hakkındadır.
Gelibolu'dan Mektup	M. Emin	6 Rebiyülâhır 1328/3 Nisan 1326/16 Nisan 1910	Yeni İkdâm 34	s.2.	
Garibaldi'nin Mektubu	Mösyö R. Garibaldi	6 Rebiyülevvel 1329/21 Şubat 1326/6 Mart 1911	Yeni İkdâm 354	s.1	İkdâm'a gönderilen İtalyanca mektuptur. Türklerin iyiliğini istediğini belirten bir mektup olup Arnavutluk meselesi ile ilişkilidir.
Almanya Mektupları –1	Girdîzâde	26 Cemaziyülâhır 1329/11 Haziran 1327/24 Haziran 1911	Yeni İkdâm 465	s.1-2.	Alman hükümetinin daveti üzerine elli sekiz kişilik bir kafilenin Sirkeci'den hareket ederek Berlin'e yaptığı yolculuk esnasındaki olayları mektuplarla anlatır. Bu mektupta yolculuğa başlangıç ve Peşte'deki birkaç saatlik tevkif anlatılır.
Almanya Mektupları –2	Girdîzâde	3 Recep 1329/17 Haziran 1327/30 Haziran 1911	Yeni İkdâm 471	s.1-2.	Bu mektupta Berlin izlenimleri aktarılmıştır.

Almanya Mektupları –3	Girdîzâde	5 Recep 1329/19 Haziran 1327/2 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 473	s.1	Bu mektup ziyafetler, askeri teçhizatlar, telefon ve telgraf tertibatı ile ilgilidir.
Almanya Mektupları –4	Girdîzâde	8 Recep 1329/22 Haziran 1327/5 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 476	s.1-2	Bu mektup Prusya askerlerinin koğuşu, Prusya prensleri hakkındadır. Mektupta meşhur Büyük Frederick ile değirmencinin hikayesine de yer verilmiştir.
Almanya Mektupları –5	Girdîzâde	10 Recep 1329/24 Haziran 1327/7 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 478	s.1-2.	Bu mektup Berlin tramvayları, tramvayların yıllık yolcu sayıları ve Osmanlı tramvayları ile mukayese hakkındadır.
Almanya Mektupları –6	Girdîzâde	16 Recep 1329/30 Haziran 1327/13 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 484	s.1	Bu mektup iki Alman gazetesi idarehanesi ve matbaaları ile ilgilidir.
Almanya Mektupları –7	Girdîzâde	17 Recep 1329/1 Temmuz 1327/14 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 485	s.1	Bu mektupta sanayi tesisleri, mektepler hakkında bilgi verilmiş olup Berlin'deki Osmanlıların düzenlediği ziyafet aktarılmıştır.
Almanya Mektupları –8	Girdîzâde	20 Recep 1329/4 Temmuz 1327/17 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 488	s.2	Bu mektup Saksonya payitahtı, porselen fabrikası hakkındadır.
Almanya Mektupları –9	Girdîzâde	24 Recep 1329/8 Temmuz 1327/21 Temmuz 1911	Yeni İkdâm 492	s.1	Bu mektup Dresten'deki Naiman makine fabrikaları, Fredrich Siemens şişe fabrikası, Hıfzıssiha sergisi hakkındadır.
Almanya Mektupları	Girdîzâde	1 Şaban 1329/14 Temmuz	Yeni İkdâm	s.1-2.	Bu mektup Lehlere karşı Prusya hükümetinin tavrı,

		1327/27 Temmuz 1911	497		Lehistan'a Alman muhacereti, hükümetin tesis ettiği Alman köyleri, köylü evlerinin nasıl olduğu, Alman muhacirlere arazi verme usulü hakkındadır.
Paris Mektubu	F. S.	2 Sefer 1330/9 Kânunusani 1327/22 Kânunusani 1912	Yeni İkdam 672	s.4	Yeni Asır gazetesinin Paris muhabininin gazetesine yazdığı mektuptur. Osmanlı'nın dışişleri ile ilgili olup Paris'teki görünümü hakkında bilgi vermektedir. Mektupta Pierre Loti'nin makalesi hakkında da bilgi verilmiştir.
Necaşî'nin Mektubu	Necaşî	17 Zilkade 1313/18 Nisan 1312/30 Nisan 1896	638	s.2	İtalya ile mücadele içinde olan Habeş kumandanlarının durumu hakkındadır.
3. Napolyon'un Bir Mektubu	3. Napolyon	30 Cemaziyülevvel 1314/25 Teşrinievvel 1312/6 Teşrinisani 1896	828	s.2	Alman gazetelerinden tercümedir. Dr. Mösyö Kamer'e hitaben yazılmış olup annesinin ahvaline ilişkin mütalaayı sormak üzere kaleme alınmıştır.
Lord Salisbori'nin Bir Mektubu	Lord Salisbury	11 Muharrem 1315/31 Mayıs 1313/12 Haziran 1897	1041	s.1	Avrupa gazetelerinden tercümedir. Gazetelere hitaben yazılmıştır.

					İngiltere başvekili Lord Salisbury'nin mektubudur. Liberaller ve muhafazakârların durumundan bahseder.
Muharrerât	Muhammed Efgan	7 Rebiyülahır 1315/24 Ağustos 1313/5 Eylül 1897	1126	s.3	Hindistan sınırında gerçekleşen olaylar hakkındadır.
Lord Ruzberi'nin Mektubu	Lord Ruzbery	12 Cemaziyülahır 1317/5 Teşrinievvel 1135316/17 Teşrinievvel 1899	1899	s.2	Transvaal'in İngiltere'ye ultimatom göndermesi üzerine Lord Ruzbery'in gazetelere hitaben kaleme aldığı mektubun çevirisidir.
Mısır Muhabir-i Mahsusumuzdan Mektup	Muhabir-i Mahsusumuzdan	22 Zilkade 1327/22 Teşrinisani 1325/5 Kânunuevvel 1909	5464	s.4-5	Mısır'dan gönderilmiştir. Mısır'daki ahvalin hep dedikodu üzerine yürüdüğünü asıl yeniliğin Türkiye'de olduğunu dile getirir.
Mısır Muhabir-i Mahsusumuzdan: Mısır ve Sudan Hükümetlerinde Umûr-ı Kitabiyye Usûlü	Muhabir-i Mahsusumuzdan	23 Zilkade 1327/23 Teşrinisani 1325/6 Kânunuevvel 1909	5465	s.1	Mısır ve Sudan'daki yeni idari yönetim hakkındadır.
Romanya Mektubu	Muhabir-i mahsusa	7 Zilkade 1330/5 Teşrinievvel 1328/18 Teşrinievvel 1912	5624	s.2	Köstence'den gönderilmiştir. Muhabir-i mahsusa tarafından gönderilmiştir.

5.2. ANONİM MEKTUPLAR

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasındaki nüshalarında yalnızca haber aktarımı amacıyla gönderilen mektupların dışında toplam kırk altı anonim mektup tespit edilmiştir. Bu mektupların çoğu dünya siyasetindeki gelişmeleri aktaran ajans haberlerine dayanmakta olup duygu ve düşüncelere yer vermesi bakımından haber içerikli metinlerden ayrılmaktadır.

Anonim mektuplar genellikle Osmanlı'nın yönetiminden çıkan veya sıkıntıların yaşandığı kontrol altındaki topraklardan gönderilmiştir. Akabe'den gönderilen *Çöl Mektupları*, Medine'den gönderilen ve Arap çetelerinden bahseden *Medine-i Münevvere'den Mektub-ı Mahsus*; Girit, Hanya ve Resmo'daki Müslüman halkın içinde bulunduğu durumu anlatan *Girit'te İslamların Hal-i Pür-melâli*, askerler ile Kürtler arasındaki çatışmaları aktaran *Musul Ahvali*, Fas'ta yaşanan siyasal ve toplumsal olayları anlatan *Fas Mektubu*, Azerbaycan valiliğine yapılan atama hakkındaki *İran Mektubu*, Beyrut'ta yayımlanan *A'la Nihâd'ül-Osmanî* gazetesinden alıntılanan Mehmedü'l İdris'in Osmanlı'ya karşı silahlanmasını aktaran *Yemen'den Mektup*, Mısır'dan gönderilen mektuplar ve imtiyaz ve kapütülasyonlardan bahseden Preveze Mektubu, karşılaşılan problemleri konu edinmektedir.

İkdam'da anonim açık mektuplar da yayımlanmıştır. Orman Nazırı Aristidi Paşa'ya ithafen yazılan ve Sıhhiye-i Hayvaniyye Komisyonunda veterinerlerin azlığından yakınan açık mektup, başyazı sütununda yayımlanan ve idarenin İngiltere politikasına yönelik düşünce ve yönlendirmeleri içeren *Mebusan-ı Kiramımıza Açık Mektup* bu mektuplardandır. Gazetede ayrıca Açık Mektuplar başlığı altında birden fazla mektubu içeren ve kiminde imza bulunan şikayet ve talep mektupları da yayımlanmıştır.

Gazetede yayımlanan anonim çeviri mektuplar ise siyasal içeriklidir. Avrupa Matbuatından üst başlığıyla yayımlanan ve Sırp basınında Osmanlı'nın durumunu anlatan satırları içeren *Sırbistan'dan Mektup* ile Paris'te çıkan *Debâ* gazetesine Tahran'dan gönderilen mektup bu çeviri mektuplara örnektir.

Kişisel düşüncelerin aktarıldığı anonim mektuplara rastlanılmaz. Yalnızca *İzdivaç ve İmtizaç* başlığıyla yayımlanan, evlilik konulu, bir kadın tarafından gönderildiği anlaşılan imzasız mektup bu bağlamda değerlendirilebilir.

Gazetede ayrıca Balkan Harbi esnasında Bulgaristan, Selanik, İşkodra, Romanya, Belgrat, Köstence, Bükreş'ten gönderilen imzasız muhabir mektupları vardır.

Tablo 16: Anonim Mektuplar

Başlık	Tarihi	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Lahey'den Mektub-ı Mahsûs	14 Sefer 1317/10 Haziran 1315/22 Haziran 1899	1782	s.1	Lahey'de gerçekleşen konferans hakkında olup haber bildirme amacıyla kaleme alınmıştır.
<i>İkdam</i> 'in Lahey Muhabirinden Mektup	21 Rebiyülevvel 1317/18 Temmuz 1315/30 Temmuz 1899	1820	s.1	Lahey'de gerçekleşen konferans hakkında olup haber bildirme amacıyla kaleme alınmıştır. Lahey'de Turhan Paşa'nın verdiği ziyafet anlatılır.
Şezerât: İzdivaç ve İmtizaç (Kadın Mektubu)	24 Zilhicce 1318/1 Nisan 1317/14 Nisan 1901	2443	s.4	Evlilikler ile ilgili olup bir kadın tarafından kaleme alınmıştır.
Muharrerât: Çöl Mektupları, Akabe'den	4 Sefer 1319/10 Mayıs 1317/23 Mayıs 1901	2482	s.3	Arap yarımadasından gazeteye gelmiştir.
Sırbistan'dan Mektup	12 Şaban 1326/26 Ağustos 1324/8 Eylül 1908	5133	s.3	Belgrat'tan İndipendance gazetesine yazılmıştır. Avrupa Matbuatından üst başlığıyla yayınlamıştır. Genç Türklerin son başarısının Balkan ahval-i siyasiyesine olan etkilerinden bahsederek Makedonya meselesinin yeni bir safhaya girdiğinden

				bahsedilmektedir.
Fas Mektubu	13 Şaban 1326/27 Ağustos 1324/9 Eylül 1908/	5134	s.2	Rabat'tan gönderilmiştir. Bir seneden beri Fas'ta cerayen eden olaylar, ihtialler, devr-i istibdat hakkında gazetede bir haberin çıkmamasından yakınılır. Arap tebaa için bir Arapça gazetenin tesisi önerilir.
İran'dan Mektup	15 Şaban 1326/29 Ağustos 1324/11 Eylül 1908	5136	s.2	Tebri'z'den yazılmıştır. Azerbaycan valiliğine tayin olunan Aynü'd-devle hakkındadır.
İran'dan Mektup	9 Ramazan 1326/22 Eylül 1324/5 Teşrinievvel 1908	5160	s.3	Tahran'dan Paris'te çıkan Debâ gazetesine gönderilen mektubun tercümesidir. İran ahvaline dair detaylı bilgiler içerir.
Medine-i Münevvere'den Mektub-ı Mahsus	12 Ramazan 1327/14 Eylül 1325/27 Eylül 1909	5395	s.2	Bir buçuk seneden beri devam eden Arabân şımarıklığından bahsetmektedir. Medine'ye on dakikalık mesafede bulunan çetelerden bahsetmektedir.
Girit Mektubu: Girit'te İslamların Hâl-i Pür-melâli	13 Ramazan 1327/15 Eylül 1325/28 Eylül 1909	5396	s.3	Girit, Hanya ve Resmo'daki Müslüman halkın içinde bulunduğu durumu aktarmak

				üzere kaleme alınmıştır.
Musul Ahvali	22 Ramazan 1327/24 Eylül 1325/7 Teşrinievvel 1909	5405	s.5	Askerler ile Kürtler arasındaki çatışmanın haberini içeren mektuptur. Barzan şeyhinin derdest edildiği bilgisini verir.
Yemen'den Mektup	6 Zilkade 1327/6 Teşrinisani 1325/19 Teşrinisani 1909	5448	s.5	Beyrut'ta çıkan A'la-nihad'ül-Osmanî gazetesinden alınmıştır. Mütemehdi Mehmed'ül-İdris'in Osmanlı'ya karşı silahlanmasını anlatır.
Muharrerât-ı İkdam: Orman Nazırı Aristidi Paşa'ya Açık Mektup	25 Zilkade 1327/25 Teşrinisani 1325/8 Kânunuevvel 1909	5467	s.5	Meşrutiyetle birlikte kurulan Zabıta-ı Sıhhiyye-yi Hayvaniye komisyonunda yalnızca üç baytarın olmasından yakınılır. İmzalar mahfuzdur bilgisi verilmiştir.
Preveze Mektubu	27 Zilkade 1327/27 Teşrinisani 1325/10 Kânunuevvel 1909	5469	s.4	Hımarelilerin muafiyeti, Kapütülasyonlar, Hüsameddin Paşa'nın irticali, Maden imtiyazı, eşkıya müsademesi alt başlıklarını taşımaktadır.
Mebusan-ı Kiramımıza Açık Mektup	28 Zilkade 1327/28 Teşrinisani 1325/11 Kânunuevvel	5470	s.1	Başyazı sütünüdür İngiltere politikasına yönelik açık

	1909			bildirim ve yönlendirmeleri içermektedir.
Girit'ten Mektup	10 Muharrem 1328/9 Kânunusani 1325/22 Kânunusani 1910	5512	s.2	
Buhara'dan Mektup	29 Muharrem 1328/28 Kânunusani 1325/10 Şubat 1910	5531	s.2	
Paris'ten Mektup	9 Sefer 1328/6 Şubat 1325/19 Şubat 1910	5540	s.3	
Paris Mektupları	25 Mart 1910/12 Mart 1326/13 Rebiyülevvel 1328	Yeni İkdam 12	s.4.	
Açık Mektup	19 Rebiyülevvel 1328/18 Mart 1326/31 Mart 1910	Yeni İkdam 18	s.4.	
Açık Mektup, Ayan Azasından Sami Paşa Hazretlerine	14 Cemaziyülevvel 1328/10 Mayıs 1326/23 Mayıs 1910	Yeni İkdam 71	s.3.	
İsviçre'den Mektup	24 Cemaziyülevvel 1328/20 Mayıs 1326/2 Haziran 1910	Yeni İkdam 81	s.3.	
Açık Mektuplar	20 Ramazan 1330/20 Ağustos 1328/2 Eylül 1912	5580	s.4	Üç açık mektup vardır: 1. Şeyhülislam Efendi hazretlerine hitaben yazılmıştır. Hükümet eleştirisi içerir.

				2. Arnavutluk ahvali hakkında ahvale vakıf bir zat tarafından gönderilmiştir. 3. Dahiliye nezaret-i celilesine hitaben yazılmıştır. İçil mutasarrıfı Musa Kazım Bey hakkında şikayet içerir.
Açık Mektuplar	23 Ramazan 1330/23 Ağustos 1328/5 Eylül 1912	5583	s.5	Üç açık mektup vardır: 1. İzmir'de Nurekab muhacirlerinden Bornovalızâde Ahmet Emin tarafından yazılmıştır. 2. Mekteb-i Mülkiye-yi Şahane talebelerine hitaben yazılmıştır. 3. Hükümet-i Osmanî zevatına hitaben yazılmıştır.
Selanik Mektubu	7 Zilkade 1330/5 Teşrinievvel 1328/18 Teşrinievvel 1912	5624	s.2	Bulgaristan'daki savaş izlenimleri hakkındadır.
Bulgaristan Mektubu	8 Zilkade 1330/6 Teşrinievvel 1328/9 Teşrinievvel 1912	5625	s.2	Gümülcine hadisesi hakkındadır.
İşkodra Mektubu	12 Zilkade 1330/10 Teşrinievvel 1328/23	5630	s.4	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar

	Teşrinievvel 1912			aktarılır.
Romanya Mektubu	16 Zilkade 1330/14 Teşrinievvel 1328/27 Teşrinievvel 1912	5634	s.2	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Bulgaristan Mektubu	20 Zilkade 1330/18 Teşrinievvel 1328/31 Teşrinievvel 1912	5638	s.2	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Bulgaristan Mektubu	8 Zilhicce 1330/5 Teşrinisani 1328/18 Teşrinisani 1912	5656	s.2	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu	20 Zilhicce 1330/17 Teşrinisani 1328/30 Teşrinisani 1912	5668	s.1	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Belgrat'tan Mektup	24 Zilhicce 1330/21 Teşrinisani 1328/4 Kânunuevvel 1912	5672	s.2	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
İşkodra Mektubu	26 Zilhicce 1330/23 Teşrinisani 1328/6 Kânunuevvel 1912	5674	s.2-3	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu	27 Zilhicce 1330/24 Teşrinisani 1328/7 Kânunuevvel 1912	5675	s.2	Balkan muharebesinin izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu	30 Zilhicce 1330/27	5678	s.2	Balkan muharebesinin

	Teşrinisani 1328/10 Kânunuevvel 1912			izlenimlerini ve gelişen olaylar aktarılır.
Selanik Mektubu	7 Muharrem 1331/4 Kânunuevvel 1328/17 Kânunuevvel 1912	5685	s.1.	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Harp Mektubu	10 Muharrem 1331/7 Kânunuevvel 1328/20 Kânunuevvel 1912	5688	s.1	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Köstence Mektubu	12 Muharrem 1331/9 Kânunuevvel 1328/22 Kânunuevvel 1912	5690	s.3	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Bükreş'ten Mektup	12 Muharrem 1331/9 Kânunuevvel 1328/22 Kânunuevvel 1912	5690	s.3	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Selanik Mektubu	15 Muharrem 1331/12 Kânunuevvel 1328/25 Kânunuevvel 1912	5693	s.1-2	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Selanik Mektubu	18 Muharrem 1331/15 Kânunuevvel 1328/28 Kânunuevvel 1912	5696	s.1-2	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Romanya Mektubu	18 Muharrem 1331/15 Kânunuevvel 1328/28 Kânunuevvel 1912	5696	s.2	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.

Selanik Mektubu	20 Muharrem 1331/17 Kânunuevvel 1328/30 Kânunuevvel 1912	5698	s.1-2	Balkan Savaşlarında şehrin durumunu anlatır.
Bulgaristan Mektupları: Bulgarlar'ın İki Seciyye-i Asliyyesi	19 Cemaziyülâhır 1331/13 Mayıs 1329/26 Mayıs 1913	5841	s.3	Bulgarların gerektiği kadar ciddiye alınmadığı, onları tanımak için çaba harcanmadığı söylenerek bu durumdan yakınılır.
Bulgaristan Mektupları: Tecdüt ve Terakkide Tarihî ve Edebî Esbâb	23 Cemaziyülâhır 1331/17 Mayıs 1329/30 Mayıs 1913	5845	s.3	Bulgarların gerektiği kadar ciddiye alınmadığı, onları tanımak için çaba harcanmadığı söylenerek bu durumdan yakınılır.
Mançurya'dan Mektup	13 Ramazan 1322/8 Teşrinisani 1320/21 Teşrinisani 1904	3750, 3801, 3802	s.2	New York Herald gazetesinin Liaoyang ile Mukden Shenyang arasındaki Kazak ordugahında bulunan muhabirinin gönderdiği mektuptur.

6. BÖLÜM

İK DAM'DA YAYIMLANAN BİYOGRAFİLER

1894-1914 arasında yayımlanan *İkdam* nüshalarında kişilerin yetişme ortamı, eğitimleri, buldukları konumlar ve başarılarını içeren biyografik metinlere yer verilmiştir. Bu metinlerin altmış yedisinde yazar belli iken diğer on beş metin imzasız olarak yayımlanmıştır. Bu ayrımda tarihsel sürecin de rolü olduğu görülmektedir. 1908 öncesi metinler genellikle haber içeriğiyle ilişkilendirilerek bilgi aktarımı işlevini taşıyan parçalarken sonrasında yayımlanan imzalı metinlerde öznel değerlendirmelere yer verildiği, yazarların kendi yaşamlarıyla ilişkilendirdikleri kişileri konu ettikleri görülmektedir. Biyografilerin pek çoğu, "Tercüme-i Hâl" başlığı altında yayımlanmıştır.

İkdam'ın Osmanlı'yla siyasi ilişkileri bulunan ve uluslararası politikada aktif ve başrolde olan devletlere ilişkin yayımladığı haberlerin yoğunluğuna paralel olarak gazetede bu devletlerin idari, askerî ve siyasi kimliklerinin yaşam öykülerine de aynı sıklıkla rastlanılmaktadır. Avrupa siyasetine yön veren bu isimlerin Osmanlı'ya yaptıkları ziyaretlerin yanı sıra kendi ülkelerinde edindikleri yeni konumlar, idari değişimler ve ölümlerle ilintili olarak sunulan haberlere ek olarak sunulan biyografilerle *İkdam*'ın haber alanına geniş bir coğrafyanın girdiğini söylemek mümkündür. Doğu ve Batı Avrupa'nın yanı sıra İngiliz sömürsü Doğu ülkelerinin önemli kimliklerinin biyografileri de *İkdam*'da yer almıştır.

Ölüm haberleri ile ilişkilendirilen biyografiler nekroloji niteliği göstermez. Bu yazıların içerikleri genellikle haber ajanslarından alınmış olup ansiklopedik bilgi niteliğindedir. Kimi metinlerde ise kısa bir bilginin ardından kişinin yaşamındaki önemli kırılma noktaları kronolojik olarak sıralanmıştır.

Avrupa siyasetine yön veren Otto von Bismarck, I. Umberto, Kraliçe Victoria, William Mc Kinley, Sir Eşmid Bartelet, Félix Faure ve Papa XIII. Leon'un biyografileri ölüm haberlerinin ardından verilirken General Korniyе, Kardinal Sarto X. Pius ve Francesco Guicciardini'nin biyografilerine de göreve başlama

ve görevde başarı gösterme haberi ile ilintili olarak yer verilmiştir. Haberlerle ilişkilendirilerek biyografileri verilen diğer siyasiler ise Ağa Han, Sudan reisi Abdullah bin Muhammed, Fransız General Simon'dır. Ayrıca İtalya'daki idari birliği sağlayan ilk isim Covour kontu Camillo Benso'nun doğumunun 100. Yılına istinaden tefrika halinde biyografisi yayımlanmıştır.

Osmanlı topraklarını ziyaret eden yabancı devlet adamlarının biyografileri de *İkdam*'da yer almaktadır. Eski İngiliz başvekili Lord Rosebery, Fransa Akdeniz başkumandanı Amiral Forniye, İran şahı Muzafferüddin Şah ve Aleksandre Mihailoviç'in biyografileri Dersaadet ziyaretleri ile ilişkili haberlerin ardından aktarılmıştır.

Osmanlı devlet erkânında yer alan Mehmet Raif Bey, Münir Paşa, Müfettişi Şakir Paşa, İsmail Hakkı, Mehmet Râsih Paşa, Senih Efendi, Seyyid Fazıl Paşa, Halid Bey, Ali Rıza Paşa, Hüseyin Tevfik Paşa, Ahmet Refik Paşa, Artin Paşa, Halil Rifat Paşa, Ferruh Efendi, Hasan Hilmi Paşa, Ricalinden Ziya Bey, Mustafa Bey, Hafız Mehmet Paşa, Beşerî Bey, Hasan Hüsnü Paşa, Ferik Ahmet Hıfzı Paşa, Halil Rifat Paşa, Cevat Paşa, Ethem Paşa ve Kopasi Efendi'nin biyografilerine de ölüm haberlerinin ardından yer verilmiştir. Mehmet Said Paşa ile Hakkı Bey'in biyografileri ise görevlerindeki değişim haberleriyle ilintilendirilmiştir.

Biyografilerde yer verilen kişiler farklı dönemlerde yaşamış, farklı meslek gruplarından farklı statüdeki kişilerdir. Hem dinî, hem tarihî hem de bilim adamlarına yer verilmesi gazetenin yayın politikasındaki geniş skalanın göstergelerindedir.

İmzalı biyografileri kaleme alan yazarlar ile ele alınan isimler arasında dostluk, öğrencilik, çağdaşlık gibi ilişkiler bulunmakla birlikte tarihi kimliklerin biyografilerine de yer verilmiştir. İmzalı biyografilerin sahibi isimler şunlardır: Ahmet Rasim, Necip Asım, Mahmut Zeki, Ali Kemal, Rıza Tefvik ve Mülazım Ali Rıza Seyfi.

Gazete sütunlarında özyaşamöyküsü niteliği gösteren tek metin ise Mınak Efendi'ye aittir.

6.1. İMZALI BİYOGRAFİLER

İkdam'da 1894-1913 yılları arasında toplam imzalı biyografiye kaleme alınan imzalı biyografiler, yazılış amaçları ve konu edindiği isimler bakımından çeşitlilik göstermektedir.

Mahmut Zeki'nin *İsmetli Fatma Âliye Hanımefendi Hazretleri*, Necip Asım'ın *Makale-i Mahsusa: Mesudî ve Mehmet Tahir Bey (Umera-yı Askeriyeden)*, Ahmet Rasim'in *Muhsin Bey Merhum*, Rıza Tevfik'in *Selim Sırrı Kimdir?*, Ali Kemal'in *Bir Hayat-ı Fazilet: Üstad Esmen ve Üstad Vambiri* başlıklı biyografileri tespit edilen sanat, spor ve bilim adamlarının yaşamlarını konu edinen biyografilerdir. Türk tiyatrosunun doğuş ve gelişme evrelerindeki katkılarıyla Batılı anlamda tiyatronun yerleşmesinde önemli rol oynayan Mınak Efendi'nin kendi kaleminden çıkan yaşamöyküsü de bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu metinlerde, kişisel görüş ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

İkdam'da tarihi kişiliklerin biyografilerine de rastlanılmaktadır. Mülazım Ali Rıza Seyfi tarafından kaleme alınan ve tefrika halinde "Terâcim-i Ahval-i Meşâhir" üst başlığıyla yayımlanan Turgut Reis'in yaşamının anlatıldığı seri yaşamöyküsünde destansı bir üslup görülmektedir. Beş bölümden oluşan metinde Turgut Reis'in askeri başarılarının ön plana çıkmaktadır. Ali Kemal imzası bulunmamakla birlikte onun tarafından yazıldığı *anlaşılan Bir Safha-i Hayat: Abdüssübhan Sabih Efendi* başlıklı yazı Ali Kemal'in Don Kişot muadili olarak nitelediği Abdüssübhan Efendi'yi tanıtan bir portre niteliğindedir.

İkdam'da yayımlanan imzalı biyografilerin geneli değerlendirildiğinde yaşamı okurlara örnek olabilen kişilerin konu edildiği, ele alınan kişilerin başarılı oldukları yönlerin vurgulandığı, yazarlarının kişisel değerlendirmelerine yer vermesiyle öznel bir tavrın görüldüğünü söylemek mümkündür.

Tablo 17: Sanat, Spor ve Bilim Adamları İle İlgili İmzalı Biyografiler

Yazı Adı	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
İsmetli Fatma Âliye Hanımefendi Hazretleri	Mahmut Zeki	9 Zilhicce 1318/27 Mart 1316/9 Nisan 1900	2073	s.2	Fatma Aliye Hanım'ın doğumu, eğitimi, yabancı dil bilgisi, çevirileri, Batılı zihniyeti ve Ahmet Midhat'ın yazara yönelik teşviklerini içeren biyografik bir yazıdır.
Makale-i Mahsusa: Mesudî	Necip Asım	26 Rebiyülevvel 1319/30 Haziran 1317/13 Temmuz 1901	2533	s.3	"İslam'ın yetiştirdiği meşahir arasında yer alan Mesudî'nin çocukluğu, edebiyata merakı ve eserleri hakkında bilgi verilmektedir. Yazıda Kitabü'l Fihrist'ten alıntılar yapılmıştır. Mesudî hakkında toplanılan bilgilerin sunulması amaçlanmıştır.
Mınak Efendi'nin Tercüme-i Hâli-1	Mınak Efendi	8 Ramazan 1319/6 Kânunuevvel 1317/19 Kânunuevvel 1901	2692	s.3	Tiyatrocu Mınakyan'ın kaleme aldığı özyaşamöyküsüdür.
Mınak Efendi'nin Tercüme-i Hali-2	Mınak Efendi'nin Tercüme- i Hali-2	9 Ramazan 1319/7 Kânunuevvel 1317/20 Kânunuevvel 1901	2693	s.2-3	Tiyatrocu Mınakyan'ın kaleme aldığı özyaşamöyküsüdür.
Mehmet Tahir Bey (Umera-yı Askeriyeden)	Necip Asım	8 Muharrem 1321/24 Mart 1319/6 Nisan 1903	3165	s.2	Mekteb-i Harbiye-yi Şahane Almanca ve tedkik-i müellifati Ecnebi muallim piyade miralaylarından Bursalı Mehmet Tahir Bey'in biyografisidir. Kişisel yorum ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Muhsin Bey Merhum	Ahmet Rasim	4 Cemaziyülâhır 1326/20 Haziran 1324/3 Temmuz 1908	5066	s.2-3	Ahmet Rasim'in arkadaşı Muhsin Bey'in ardından yazdığı biyografik yazıdır.
Selim Sırrı Kimdir?	Rıza Tefvik	25 Rebiyülevvel 1330/2 Mart 1328/ 15 Mart 1912	İktiham 19	s.3	İsveç Kralı tarafından nişan verilen Selim Sırrı'nın başarılarının övüldüğü bir yazıdır.
Bir Hayat-ı Fazilet: Üstad Esmen	Ali Kemal	1 Ramazan 1331/22 Temmuz 1329/4 Ağustos 1913	5910	s.1	Ali Kemal'in eğitiminde rol oynayan Parisli bilim adamı Esmen'e ait biyografik bilgilerden çok güncel başarıları yer almaktadır.
Üstad Vambiri	Ali Kemal	17 Şevval 1331/6 Eylül 1329/19 Eylül 1913	5954	s.1.	Vambery'nin ölümünün ardından yazılmış portre niteliğinde bir yazıdır.

Tablo 18: Tarihi Kişiliklerle İlgili İmzalı Biyografiler

Başlık	Yazar	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Turgut Reis-1	Mülazım Ali Rıza Seyfi	10 Ramazan 1317/30 Kânunuevvel 1315/11 Kânunusani 1900	1985	s.2-3	Destansı bir üslupla kaleme alınmıştır. Tarih risalesi gibidir. Turgut Reis'in yaptığı savaşlar, askeri dehası ve başarılarına odaklanmıştır. Beş bölümden oluşmuş bir tefrikadır.
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Turgut Reis-2	Mülazım Ali Rıza Seyfi	11 Ramazan 1317/31 Kânunuevvel 1315/12 Kânunusani 1900	1986	, s.2-3	Destansı bir üslupla kaleme alınmıştır. Tarih risalesi gibidir. Turgut Reis'in yaptığı savaşlar, askeri dehası ve başarılarına odaklanmıştır. Beş bölümden oluşmuş bir tefrikadır.
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Turgut Reis-3	Mülazım Ali Rıza Seyfi	12 Ramazan 1317/1 Kânunusani 1315/13 Kânunusani 1900	1987	s.2-3	Destansı bir üslupla kaleme alınmıştır. Tarih risalesi gibidir. Turgut Reis'in yaptığı savaşlar, askeri dehası ve başarılarına odaklanmıştır. Beş bölümden oluşmuş bir tefrikadır.
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Turgut Reis-4	Mülazım Ali Rıza Seyfi	13 Ramazan 1317/2 Kânunusani 1315/14 Kânunusani 1900	1988	s.2-3	Destansı bir üslupla kaleme alınmıştır. Tarih risalesi gibidir. Turgut Reis'in yaptığı savaşlar, askeri dehası ve başarılarına odaklanmıştır. Beş bölümden oluşmuş bir tefrikadır.
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Turgut Reis-5	Mülazım Ali Rıza Seyfi	14 Ramazan 1317/3 Kânunusani 1315/15 Kânunusani 1900	1989	s.2-3	Destansı bir üslupla kaleme alınmıştır. Tarih risalesi gibidir. Turgut Reis'in yaptığı savaşlar, askeri dehası ve başarılarına odaklanmıştır. Beş

					bölümden oluşmuş bir tefrikadır.
Bir Safha-i Hayat: Abdüssübhan Sabih Efendi	Ali Kemal	6 Ağustos 1329/16 Ramazan 1331/19 Ağustos 1913	5925	s.3.	Ali Kemal imzası bulunmamakla birlikte onun tarafından yazıldığı anlaşılmaktadır. Ali Kemal'in Don Kışot muadili olarak nitelediği Abdüssübhan Efendi'yi tanıtan bir portre niteliğindedir.

6.2. İMZASIZ BİYOGRAFİLER

İkdam'ın 1894-1913 yılları arasında yayımlanan nüshalarında toplam altmış iki imzasız biyografi tespit edilmiştir. İmzalı biyografilerin aksine nesnel ve ansiklopedik bir üslubun benimsendiği bu metinlerde daha çok idari kimlikleri ile ön plana çıkan isimlerin yaşamöyküleri aktarılmıştır. Genellikle vefat ya da atama haberlerinin arkasına eklenen ve "Tercüme-i Hâl" terkihiyle başlıklandırılan biyografilerde yerli ve yabancı devlet adamlarının başarıları ön plana çıkarılarak hayatındaki önemli aşamalar aktarılmıştır.

Bu isimler arasında sadrazamlar, vezirler, müsteşarlar, kumandanlar ve dönem bürokrasisinin önemli isimleri yer almaktadır. Osmanlı eski sadrazamlarından Halil Rifat Paşa, Tarih-i Askeri Osmani yazarı Osmanlı eski sadrazamlarından Cevat Paşa, Seyid Fazıl Paşa, Hacı Hasan Hilmi Paşa; Divan-ı Hümayun azalarından Mehmet Raif Bey, Maliye Nazırı Münir Paşa, Askeri Tekaüt Sandığı eski nazırı Senih Efendi, Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü Paşa, Defter-i Hakani Nâzırı Ali Rıza Paşa; Dâhiliye Müsteşarı Ahmet Refik Paşa, Hariciye Nezareti Celilesi Müsteşarı Artin Paşa; Plevne Kumandanı Osman Paşa, mirliya Mehmet Rasim Paşa, Ethem Paşa; Duyun-ı Muhasebat azasından Halid Bey; Ali Rıza Paşa, Hüseyin Tevfik Paşa, Ahmet Refik Paşa, Halil Rifat Paşa, Ferruh Efendi, Dâhiliye Nezâret-i Celilesi Muhasebecisi Rütbe-i Bâlâ Ricalinden Ziya Bey, Anadolu Islahatı konusunda simge isimlerden (Ahmet) Şakir Paşa; Yanyalı İsmail Hakkı, Şura-yı Devlet Başkâtibi Rütbe-i Bâlâ Ricalinden Mustafa Bey, Kosova Valisi Hafız Mehmet Paşa, Yanya Vali ve Kumandan-ı Sâbıkı Ferik Ahmet Hıfzı Paşa, Şurâ-yı Devlet Mahkeme-i Temyiz Azâsından Beşerî Bey ve Sisam Valisi Kopasi Efendi vefatlarının ardından biyografileri yayımlanan bürokratlardır.

Sadrazamlığa yükselecek II. Abdülhamid dönemi devlet ricalinin önemli isimlerinden Mehmed Said ile beyanatlarının ardından yaşamöyküsüne dair bilgi verilen Hakkı Bey, biyografilerine yer verilen diğer isimlerdir.

Yabancı devlet adamları ve askerlerin biyografileri de tıpkı Osmanlı devlet erkânının yaşamöykülerinde olduğu gibi ölüm ve atama haberlerinin arkasından verilmiştir.

Alman devlet adamı Otto von Bismarck, I. Umberto, Kraliçe Victoria, ABD Başkanı William MCKinley, İngiltere parlamentosu üyelerinden Sir Ashmedd, asıl adı Vincenzo Gioacchino Raffaele Luigi Pecci olan Papa XIII. Leo, İngiliz başbakanı Lord Salisbury ve Fransa hükümet başkanı Félix Faure vefat haberlerinin ardından çoğu yabancı ajanslardan alıntılanmış biyografileri yayımlanan Batılı devlet adamlarıdır.

Transvaal Savaşı'nda etkin rol oynayan isimlerden Generol Cornie ile papalığı devralan Kardinal Sarto X. Pius ve İtalya Hariciye Nazırı Francesco Guicciardini'nin göreve başlama haberinin ardından biyografileri ansiklopedik düzeyde aktarılmıştır.

İkdam'da Osmanlı topraklarını ziyaret eden yabancı devlet adamlarının biyografileri de yayımlanmıştır. İngiltere eski başbakanı Lord Rosebery, Fransa Akdeniz bölge başkumandanı Amiral Fournier, İran şahı Muzaferüddin ve Rus grandükü Aleksandre Mihailoviç Osmanlı'yı ziyaret eden ve bu ziyaret dolayısıyla gazeteye haber olan isimlerdir.

General Simons, İtalya'da idari birliği sağlayan ilk isim olan Covour kontu Camillo Benso, Aka Han olarak bilinen Sultan Mehmet Şah ve Sudanlı Abdullah b. Muhammed Taaşi ise biyografileri aktarılan tarihi ve güncel siyasal ve askeri kimliklerdir.

İmzasız biyografiler arasında edebiyatçı kimliği ile bilinen isimlere az da olsa rastlanılmaktadır. Encümen-i Şuârâ şairlerinden Arif Hikmet Bey'in ölümünün ardından yazılan biyografinin yanı sıra Hakani ve Rıza Tevfik'e ait biyografiler de edebiyat dünyasında tanınan isimler hakkında kaleme alınan metinlerdendir. Gazetede ayrıca yabancı sanat ve bilim sahasında tanınan isimlerin biyografilerine de yer verilmiştir. Yaşamöyküleri aktarılan yazarlar Paul Bourget Alphonse Daudet ve Francisque Sarcey'dir. Paris Opera binasının mimarı

Charles Garnier, Hassabaşı mimarı Seyyid Mustafa ve Vambery'nin de biyografileri gazetede yayımlanmıştır.

İkdam'da yayımlanan imzasız biyografiler, doğrudan bir haberle ilişkilendirilerek yayımlanmış, okurun haberin içeriğine daha vakıf olmasını sağlamak amacıyla yazılmış parçalardır. Bu nedenle yazınsal bir nitelik göstermeyen, daha çok ansiklopedik bilgi içerikli, yüzeysel yaşamöyküleridir.

Tablo 19: Osmanlı Devlet Erkânına Mensup Kişilerin İmzasız Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Terâcim: Mehmet Said Efendi'nin Hal Tercümesi	26 Sefer 1312/16 Ağustos1310/28 Ağustos 1894	27	s.3	"Rical-i Devlet-i Âliye'den sadrazam olacak Mehmet Said Paşa'nın biyografisidir.
Tercüme-i Hâli (Mehmet Raif Beyefendi'nin)	1 Muharrem 1316/10 Mayıs 1314/22 Mayıs 1898	1386	s.3	Divan-ı Hümayun azalarından Mehmet Raif Bey'in cenaze merasimi haberinin ardından yazılmıştır.
Merhum Münir Paşa'nın Tercüme-i Hâli	22 Cemaziyülahır 1317/25 Eylül 1315/7 Teşrinievvel1899	1889	s.1	Müteveffa müşarileyh Maliye nazıdır. Doğumu, yetişmesi, eğitimi hakkında bilgi verilmektedir.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	16 Cemaziyülahır 1317/9 Teşrinievvel 1315/21 Teşrinievvel 1899	1903	, s.1	Anadolu Vilayet-i Şahanesi Müfettişi Şakir Paşa'nın vefatının ardından yazılmıştır. Ailesel kökenleri üzerine bilgilere yer verilmektedir.
Tercüme-i Hâli (Merhum İsmail Hakkı'nın)	7 Ramazan 1317/27 Kânunuevvel 1315/8 Kânunusani 1900	1982	s.2	İsmail Hakkı'nın defin haberinin ardından yer verilmiştir. Aslen Yanyalı olan İsmail Hakkı'nın Türkçe, Rumca, Fransızca okur yazar olması vurgulanır.
Gazi-i Namdâr Osman Paşa (Plevne Kahramanı)	6 Zilhicce 1318/24 Mart 1316/6 Nisan 1900	2070	s.2	Plevne savunmasının kumandanı Osman Paşa'nın vefatı üzerine yazılmış kapsamlı ve övgü dolu bir yazıdır.
Tercüme-i Hâli	15 Muharrem 1318/1 Mayıs 1316/14 Mayıs 1900	2108	s.3	Bahr-i Sefid Boğazı Topçu 2. Alayı Mirlivası Mehmet Râsih Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Senih Efendi'nin Tercüme-i Hâli	2 Rebiyülahır 1318/16 Temmuz 1316/29 Temmuz 1900	2184	s.2	Askeri Tekâüt Sandığı Nâzır-ı Sâbıkı Senih Efendi'nin ölümünün ardından yazılmıştır.
Yanya Vali ve	10 Rebiyülahır	2192	s.2	Yanya Vali ve

Kumandan-ı Sâbıkı Ferik Ahmet Hıfzı Paşa'nın Tercüme-i Hâli	1318/24 Temmuz 1316/6 Ağustos 1900			Kumandan-ı Sâbıkı Ferik Ahmet Hıfzı Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Cevat Paşa'nın Tercüme-i Hâli	14 Rebiyülahır 1318/28 Temmuz 1316/10 Ağustos 1900	2196	s.1	Tarih-i Askeri Osmani yazarı Osmanlı eski sadrazamlarından Cevat Paşa'nın ölüm haberinin ardından yazılmıştır.
Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	3 Recep 1318/14 Teşrinievvel 1316/27 Teşrinievvel 1900	2274	s.1	Vüzeradan Seyyid Fazıl Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Tercüme-i Hâli	16 Şevval 1318/24 Kânunusani 1316/6 Şubat 1901	2376	s.2	Düyun-ı Muhasebât Âzâsından Halid Bey'in ölüm ve defin haberinin ardından yazılmıştır. Cenazeye katılanların listesi verilmiştir.
Rıza Paşa'nın Tercüme-i Hâli	16 Zilhicce 1318/24 Mart 1317/6 Nisan 1901	2435	s.2	Defter-i Hakani Nâzırı Ali Rıza Paşa'nın ölümü ardından yazılmıştır.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	29 Sefer 1319/4 Haziran 1317/17 Haziran 1901	2507	s.2	Hüseyin Tevfik Paşa'nın ölümü üzerine yazılmıştır. Kronolojik sıralama vardır.
Tercüme-i Hâli	15 Rebiyülevvel 1319/19 Haziran 1317/2 Temmuz 1901	2522	s.2	Dâhiliye Müsteşarı Ahmet Refik Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Artin Paşa'nın Tercüme-i Hâli	8 Recep 1319/8 Teşrinievvel 1317/21 Teşrinievvel 1901	2633	s.1	Hariciye Nezareti Celilesi Müsteşarı Artin Paşa'nın Şişli'deki konağında vefat ettiğinin haberinin verilmesinin ardından hayatındaki gelişmeler kronolojik olarak sıralanmıştır.
Sadr-ı Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	29 Recep 1319/28 Teşrinievvel 1317/10 Teşrinisani 1901	2653	s.2	Halil Rifat Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Sadr-ı	29 Recep	2653	s.2	Osmanlı eski

Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	1319/28 Teşrinievvel 1317/10 Teşrinisani 1901			sadrazamlarından Halil Rifat Paşa'nın ölüm haberinin ardından yazılmıştır.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	5 Şevval 1319/2 Kânunusani 1317/15 Kânunusani 1902	2719	s.2	Ferruh Efendi'nin ölümünün ardından yazılmıştır.
Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	10 Zilkâde 1319/6 Şubat 1317/19 Şubat 1092	2754	s.2	Vüzera-yı İzâmdan Sivas Valisi Hacı Hasan Hilmi Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Tercüme-i Hal	21 Zilkâde 1319/17 Şubat 1317/2 Mart 1902	2765	s.2	Dâhiliye Nezâret-i Celilesi Muhasebecisi Rütbe-i Bâlâ Ricalinden Ziya Bey'in ölümünün ardından yazılmıştır.
Tercüme-i Hâli	10 Zilhicce 1319/7 Mart 1318/20 Mart 1902	2783	s.2-3	Şura-yı Devlet Başkâtibi Rütbe-i Bâlâ Ricalinden Mustafa Bey'in ölümünün ardından yazılmıştır.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	10 Muharrem 1321/26 Mart 1319/8 Nisan 1903	3167	s.3	Kosova Valisi Hafız Mehmet Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	18 Muharrem 1321/3 Nisan 1319/16 Nisan 1903	3175	s.2	Şurâ-yı Devlet Mahkeme-i Temyiz Azâsından Beşerî Bey'in ölümünün ardından yazılmıştır.
Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	2 Cemaziyülevvel 1321/14 Temmuz 1319/27 Temmuz 1903	3277	s.1	Bahriye Nâzırı Hasan Hüsnü Paşa'nın ölümünün ardından yazılmıştır.
Ceride-i Askeriyye: Merhum Ethem Paşa'nın Tercüme-i Hâli	10 Zilhicce 1327/10 Kânunuevvel 1325/23 Kânunuevvel 1909	5482	s.2	Birinci Ordu-yı Humayun Komutanlığından tebliğ olunan cenaze alayı bildirisinin ardından yayımlanmıştır.
Hakkı Bey'in Tercüme-i Hâli	21 Zilhicce 1327/21 Kânunuevvel 1325/3 Kânunusani	5493	s.2	Hakkı Bey'in beyanatlarının ardından yayımlanmıştır.

	1910			
Kopasi Efendi	6 Rebiyülâhır 1330/12 Mart 1328/25 Mart 1912	İkhtıham29	s.1.	Katledilen Sisam Valisi Kopasi Efendi'nin ölüm haberinin ardından yazılmıştır.

Tablo 20: İmzasız Yazar-Şair Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Hakanî	10 Ramazan 1319/8 Kânunuevvel 1317/21 Kânunuevvel 1901	2694	s.3	Ara başlıklarla detaylandırılmış bir yazıdır. Yazının girişinde biyografi yazmanın yol ve yöntemlerine ilişkin değerlendirmelere yer verilmiştir.
Merhum Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli (Meşâhir-i Şuârâdan Hersekli Arif Hikmet Bey)	23 Sefer 1321/8 Mayıs 1319/21 Mayıs 1903	3210	s.2	Encümen-i Şuârâ şairlerinden Arif Hikmet Bey'in ölümünün ardından yazılmıştır. Şairliği hakkında bilgi vardır.
Rıza Tefvik Bey	6 Rebiyülâhır 1330/12 Mart 1328/25 Mart 1912	İktiham 29	s.1	Rıza Tefvik'e yöneltilen eleştirilere yanıt olarak gönderdiği telgrafın ardından yazılmıştır.

Tablo 21: Ölüm Haberinin Ardından Yazılan İmzasız Biyografiler

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Prens Bismark'ın Vefatı: Müşarüleyhin Tercüme-i Hâli	13 Rebiyülevvel 1316/ 20 Temmuz 1314/1 Ağustos 1898	1457	s. 1-2	30 Temmuz 1894'te ölen Prens Bismark'ın ölümünün ardından yazılan yazıda Bismark'ın ailesi ve küçüklükten belli olan asilliği ve soyluluğundan bahsedilmiştir; katıldığı İspanya-Amerika Savaşı, Porto-Rico ve Hawaii Muharebelerinden bahsedilmiştir. Bismark'ın devlet ricalindeki yerine değinilmiştir; sahip olduğu nişanlar sıralanmıştır.
Mösyö Felikes For'un Tercüme-i Hâli	7 Şevval 1316/6 Şubat 1314/18 Şubat 1899	1658	s.1	Fransa hükümet başkanı Félix Faure'ün kalp krizi geçirerek vefat etmesinin ardından yazılmıştır.
İtalya Kralının Tercüme-i Hâli	5 Rebiyülahır 1318/19 Temmuz 1316/1 Ağustos 1900	2187	s.1	I. Umberto'nun ölüm haberinin ardından yazılmıştır.
Kraliçe Victoria Hazretlerinin Tercüme-i Hâli	3 Şevval 1318/11 Kânunusani 1316/24 Kânunusani 1901	2363	s.1	Ana sayfada verilen vefat haberinin ardından İngiltere, İrlanda, Hindistan imparatoriçesi olarak tanıtılan Victoria'nın yaşam öyküsüdür.
Mc. Kinley'in Tercüme-i Hâli	3 Cemaziyülahır 1319/4 Eylül 1317/	2599	s.2.	Suikasta uğrayan ABD Başkanı William MCKinley'in ölüm

	17 Eylül 1901			haberinin ardından verilmiştir
Sir Eşmid Bartelet'in Tercüme-i Hâli İngiltere Parlementosu âzâsından Osmanlı muhibbi Sir Eşmid Bartelet	14 Şevval 1319/11 Kânunusani 1317/24 Kânunusani 1902	2728	s.2	İngiltere parlementosu üyelerinden Sir Ashmedd'in ölümünün ardından
Tercüme-i Hâli	10 Rebiyülahır 1321/23 Haziran 1319/6 Temmuz 1903	3256	s.1	Vefat eden 13. Leon
Tercüme-i Hâli (Papa 13.Leon)"	26 Rebiyülahır 1321/9 Temmuz 1319/22 Temmuz 1903	3272	s.2	Ajans telgraflarından hareketle düzenlenmiştir.
"Lord Salisbury'nin Tercüme-i Hâli"	30 Cemaziyülevvel 1321/11 Ağustos 1319/24 Ağustos 1903	3305	s.1	İngiliz başbakanı ölümünün ardından

Tablo 22: Yapılan/Yapılacak Görevle İlgili Haberin Ardından Yazılan İmzasız Biyografiler

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
General Kroniye'nin Tercüme-i Hâli	29 Şevval 1317/17 Şubat 1315/1 Mart 1900	2034	s.3	Transvaal Savaşı'nda esir paşa General Kroniye'nin (Cornie) teslim olmasından dolayı Almanya imparatoru ile İtalya kralının Kraliçe Victoria'yı tebrik etmelerinin ardından General'in biyografisine yer verilmiştir. Daily Mail gazetesinde çıkan biyografinin tercümesidir.
Tercüme-i Hal	12 Cemaziyülevvel 1321/24 Temmuz 1319/6 Ağustos 1903	3287	s.2	Kardinal Sarto X. Pius'un papalığa başlaması haberinin ardından yazılmıştır.
İtalya Hariciye Nazırı Kiçar Diti'nin Tercüme-i Hâli	10 Zilhicce 1327/10 Kânunuevvel 1325/23 Kânunuevvel 1909	5482	s.3	Francesco Guicciardini'nin göreve başlama haberinin ardından yazılmıştır.

Tablo 23: Osmanlı Topraklarını Ziyaret Eden Yabancı Devlet Adamlarının Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Lord Ruzberi'nin Tercüme-i Hâli	8 Zilkâde 1316 9 Mart 131 21 Mart 1899	1689	s.1	Yatıyla Osmanlı sularına gelen sabık başvekil Lord Rosebery'nin Sadık Paşa tarafından karşılandığı haberinin ardından onuruna verilen yemeğin haberi verilmiş ve Lord'un ansiklopedik biyografisi aktarılmıştır.
Amiral Forniye'nin Tercüme-i Hâli	27 Recep 1317 6 Kânunuevvel 1315 18 Kânunuevvel 1899	1943	s.2	Fransa Akdeniz başkumandanı Amiral Forniye'nin İstanbul'a gelme haberinin ardından biyografisine yer verilmiştir.
Muzafferüddin Şah Hazretlerinin Tercüme-i Halleri	5 Cemaziyülahır 1318 17 Eylül 1316 30 Eylül 1900	2247	s.1	İstanbul'a gelen İran şahının biyografisidir.
Grandük Hazretlerinin Tercüme-i Hâli (Aleksandre Mihailoviç)	4 Rebiyülahır 1319 8 Temmuz 1317 21 Temmuz 1901	2541	s.2	Dersaadeti ziyaret haberinin ardından tertip edilen organizasyonun haberi verilmiş ardından biyografik bilgi aktarılmıştır.

Tablo 24: Dünya Siyasi Tarihine Damgasını Vurmuş Kimliklerin Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
General Simons'un Tercüme-i Ahvali	12300 Cemaziyühahir 1317/14 Teşrinievvel 1315/26 Teşrinievvel 1899	1908	s.3	General Simons'la ilgili haberin ardından yayımlanmıştır.
Meşâhir-i Ricâl-i Siyâsiyyeden Kavor (100. Sene-i devriyye-i vilâdeti münasebetiyle - Almandan mütercemdir)	20 Ağustos 1910/7 Ağustos 1326/15 Şaban 1328	Yeni İkdâm 159	s.1	İtalya'da idari birliği sağlayan ilk isim olan Covour kontu Camillo Benso'nun doğumunun 100. Yılına istinaden yapılmış bir çeviridir.
Meşâhir-i Ricâl-i Siyâsiyyeden Kavor (100. Sene-i devriyye-i vilâdeti münasebetiyle - Almandan mütercemdir)	21 Ağustos 1910/8 Ağustos 1326/16 Şaban 1328	Yeni İkdâm 160	s.1	İtalya'da idari birliği sağlayan ilk isim olan Covour kontu Camillo Benso'nun doğumunun 100. Yılına istinaden yapılmış bir çeviridir.
Meşâhir-i Ricâl-i Siyâsiyyeden Kavor (100. Sene-i devriyye-i vilâdeti münasebetiyle - Almandan mütercemdir)	22 Ağustos 1910/9 Ağustos 1326/17 Şaban 1328	Yeni İkdâm 161	s.1.	İtalya'da idari birliği sağlayan ilk isim olan Covour kontu Camillo Benso'nun doğumunun 100. Yılına istinaden yapılmış bir çeviridir.
Aka Han Kimdir?	17 Mart 1912/4 Mart 1328/27 Rebiyülevvel 1330	İktihâm 21	s.4.	İngiliz ve Hint gazetelerinde sıkça adı geçen Aka Han'ın kim olduğunu merak eden okurlar için yayımlanmıştır. Asıl adı Sultan Mehmet Şah'ın yaşam öyküsü ve Osmanlı'ya yardımları anlatılmaktadır.
Reis-i Sudaniyenin Tercüme Hali	27 Recep 1317 6 Kanunievvel 1315 18 Kânunuevvel 1899	1943	s. 2	Mısır ve Sudan arasında yaşanan çatışmaların ardından yazılmıştır.

Tablo 25: Anonim Yazar-Şair Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Terâcim: Paul Bourget	6 Muharrem 1312/28 Haziran 1310/10 Temmuz 1894	6	s.4	Hüseyin Rahmi tarafından gazete yönetiminin ısrarıyla yayımlanan Andre Cornelis tefrikasının ardından yayımlanmıştır. Bourget'nin edebi kişiliği, bulunduğu edebiyat dünyası, yazma süreci ve eserinin tefrika nedenlerine yer verilmiştir.
Alphons Daudet	23 Recep 1315/6 Kânunuevvel 1313/18 Kânunuevvel 1898	1230	s.2	Alphonse Daudet'nin ölümü dolayısıyla yazılmıştır. Doğumu, yetişkinliği ve mesleki yaşamı hakkında bilgi verilmiştir.
Fransisk Saresey (Fransa Meşâhir-i Udebâsından)	6 Muharrem 1317/5 Mayıs 1315/17 Mayıs 1899	1746	s.3-4	Yurtdışından gelen telgrafta ölüm haberi verilen Francisque Sarcey'in hayatını içermektedir.

Tablo 26: Bilim Adamları ve Tarihi Kişiliklerin Biyografileri

Yazı Adı	Tarih	Sayı	Sayfa	Açıklamalar
Prof. Vambiri	20 Eylül 1913/7 Eylül 1329/18 Şevval 1331	5955	s.4	Dış haberlerden alınan telgrafın ardından verilmiştir. Portre niteliğindedir.
Mösyö Vambiri	24 Eylül 1913/11 Eylül 1329/22 Şevval 1331	5959	s.1	“İsviçre’den” üst imzasıyla yayımlanmış tam sayfa biyografidir. İmza olmamakla birlikte Ali Kemal tarafından gazeteye yönlendirildiği anlaşılmaktadır.
Şarl Garniyye’nin Tercüme-i Hâli	19 Rebiyülevvel 1316/26 Temmuz 1314/7 Ağustos 1898	1463	s.2	Yurtdışında gelen telgraflarda ölüm haberi verilen Paris Opera binasının mimarı Charles Garnier’nin mimarlığını yaptığı diğer binalar hakkında bilgi verilmiş; mesleki yaşamı ve başarıları sıralanmıştır.
Terâcim-i Ahval-i Meşâhir: Seyyid Mustafa	3 Zilkâde 1317/20 Şubat 1315/4 Mart 1900	2037	s.3	Hassabaşı mimarı Seyyid Mustafa’nın hakkında İstanbul’da basılan Fransızca kitabın haberinin ardından yazılmıştır.

SONUÇ

İkdam gazetesinde 1894-1913 yılları arasında yayımlanan ve bu yayınlar arasında ulaşılan nüshalarda tespit edilen şiir, hikâye, roman, gezi, mektup ve biyografi türlerine ait örneklerden hareketle *İkdam*'ın yazınsal üretime etkisi ve dönem edebiyatına katkısının ortaya konulduğu bu çalışmada incelenen metinlerin sayısal varlığını şu tablo ile göstermek mümkündür:

	Şiir	Hikâye	Roman	Gezi	Mektup	Biyografi
1894	21	15	4	0	1	1
1895	92	81	4	0	2	0
1896	64	43	7	24	6	0
1897	71	19	5	4	5	0
1898	37	16	5	11	7	1
1899	67	1	4	3	10	2
1900	59	1	3	3	0	14
1901	15	9	4	0	12	11
1902	0	4	0	1	0	7
1903	14	107	5	0	0	5
1904	43	7	2	2	6	0
1905	51	0	0	3	1	0
1906	16	0	1	0	0	0
1907	54	9	5	0	0	0
1908	13	96	4	0	8	1
1909	1	0	2	0	23	1
1910	0	2	1	0	12	1
1911	2	28	1	5	11	0
1912	15	0	1	0	58	3
1913	0	12	1	0	56	3
TOPLAM	635	450	59	54	218	50

Tabloda sıralanan sayısal verilerden hareketle şiir türünün gazetede en sık görülen tür olduğu anlaşılmaktadır. Ancak nicel olarak görülen üstünlüğe karşın şiir parçalarının nitelikli olduklarını söylemek mümkün değildir. Çoğu, padişah ile ilişkilendirilen kutlamalara yönelik yazılmış olup içerik olarak birbirinin benzeri olmakla birlikte o yıllarda “ıcat edilen” bir geleneğin icracıları tarafından yazılmış övgü metinleridir. Yeni yıl kutlamalarının bir protokol halini almasının ardından methiye türünün basit örnekleri olmaktan öteye geçemeyen “sal-ı cedit” şiirleri; yalnızca padişahın doğum günü onuruna yazılan “kaside-i tahmidîye”ler ve her yıl kutlanan törenlerin ardından yazılan “cülus-ı hümayun” şiirleri, ilk kez Abdülhamid dönemi gazetelerinde görülmeye başlanmıştır. Kronolojik olarak incelendiğinde de padişahın tahttan inmesinin ardından bu türlerin ortadan kalktığı görülmektedir.

Bahsi geçen şiirlerin yanı sıra dinî, milli ve bireysel konuları ele alan az sayıda manzum parça da gazetede yayımlanmıştır. Bu şiirler de yazınsal değer taşımazlar. Yaşanan siyasal ve toplumsal olayların etkisiyle kaleme alınmış bu manzum parçalar yazılış amacı bakımından değerlendirildiğinde, tebrik ve övgü şiirlerinden farklı değillerdir. Her iki grupta yer alan şiirler de devrin ruhunu yansıtmaya, duygu coşkunluğu sağlama amacıyla yazılmış ve sanatsal amaç taşımayan parçalardır. Balkan Harbi sırasında yayımlanan şiirleri dışarıda tuttuğumuzda kalan şiirlere bakıldığında, Türkçü gazete olarak nitelendirilen *İkdam*'ın ilk yirmi yılında Osmanlıcılık ve İslamcılık ideolojilerine bağlı olduğu görülmektedir. İçeriğin yanı sıra şiirlerin dili ve biçimleri de bu tespiti doğrulamaktadır. Ağır terkiplerle süslü icracı tanıtımlarının ardından beyit ve bentlerle kurulu kaside, gazel, tahmis, taştir vb. örneklerin yer alması geçmişin diri tutulması için harcanan çabayı işaret eder. Ayrıca gerek Ara Nesil gerekse Servet-i Fünun ekollerinden izler taşıyan parçaların yok denecek kadar az olması, *İkdam*'ın sanatsal bir kürsü olma işlevi yüklenmediğini göstermektedir.

Hikâye, *İkdam*'da sayısal olarak en sık görülen ikinci tür olmakla birlikte Türk edebiyatında katkı bağlamında en büyük etkiye sahiptir. Dönemin popüler edebiyat anlayışına uygun bir çizgide bireysel temalar üzerine kurulu metinlerin yanı sıra, Sami Paşa-zade Sezai, Halit Ziya, Hüseyin Rahmi, Yakup Kadri gibi

isimlerin eserlerinin gazetede yayımlanması, hikâye yayımlama bağlamında *İkdam*'ın rolünü büyütmektedir. Telif hikâyelerin yanı sıra Fransız edebiyatının önemli kalemlerinden yapılan çeviriler de gazetenin edebiyata katkıları arasında sayılabilir. Yayımlanan hikâyelerin geneli değerlendirildiğinde metinlerin yazınsal bir kaygı taşımadan basit olaylar etrafında şekillenen, tek yönlü kahramanların görüldüğü parçalar olduğunu söylemek mümkündür. Olağanüstülükler ve baht dönüşleriyle kurgunun basitleştirildiği hikâyelerde aşk, ihanet, yokluk ve macera gibi günlük okura yönelik temalar işlenmektedir. Yayımlanan hikâyelerde hareketle *İkdam*'ın hikâye türüne katkısından bahsetmek mümkündür. Ancak bu katkı üst düzey bir sanatsal birikimi taşımaktan çok önemli kalemlere sütunlar açması ve halkın Batılı hikâyeye olan ilişkini koparmaması noktasındadır.

İkdam'ın ilk sayısından itibaren roman tefrikalarına rastlanılmaktadır. Bu tefrikaların mahiyeti ve değeri yayımlanan hikâyelerle paraleldir. Popüler edebiyat kapsamında yer alan parçaların sürekli yayımlanması, gazetenin yayın politikasında belirtilen "halka yönelik" olma amacından sapılmadığını göstermektedir. Ahmet Midhat çizgisinde sürdürülen roman tefrikalarıyla *İkdam*, Türk romanına yazınsal bir katkı sağlamamakla birlikte yayımcılığı sürdürerek popüler edebiyat zincirinin bir halkasını oluşturmuştur.

Şiir ve hikâyenin ardından en sık karşılaşılan üçüncü tür mektuptur. Gazetede mektupların göndereni ve alıcısı değişmekle birlikte üslupları ortaktır. Kişisel düşünce ve duygu aktarımından çok haber bildirimi, talepte bulunma, itiraz ya da takdir etme amacıyla kaleme alınmış mektupların önemi Yakın Çağ Tarihi uzmanlarının incelemelerinde kendini gösterecektir. Özellikle savaş yıllarında cepheden gönderilen mektuplar, yazılı tarihin ötesinde, dönemin görünümünü detaylandıracak pek çok malzemeyi barındırmaktadır. Mektuplardan hareketle *İkdam*'ın etki ve hedef sahasını da görmek mümkündür. Gazetenin, İstanbul dışındaki vilayetlerden mektup alması ve dünyanın farklı bölgelerinden yaptığı mektup çevirileri, etki alanının İstanbul'la sınırlandırılmadığını göstermektedir.

Anı ve günlük türlerine yaklaşmakla birlikte gezilen yerlerin kültürel, dini, ticari, tarihi vb. yönlerini anlatma amacıyla kaleme alınmasından dolayı gezi

başlığında ele alınan bu metinler, gazeteye mektuplar ve çeviriler aracılığıyla ulaşmıştır. *İkdam*'da kırk üçü telif, on biri tercüme olmak üzere toplam elli dört gezi yazısı tespit edilmiştir. Osmanlı sınırlarında gerçekleşen gezileri aktaran telif metinler, gazete muhabirleri tarafından yazılmıştır. Mekke ve Kudüs'e yapılan gezilerin aşamaları tefrikalar halinde gazetede yayımlanmıştır. Bu parçalarda, yer yer haber içerikli cümleleri görmekle birlikte, asıl aktarılan kültürel ve coğrafi özelliklerdir. Osmanlı sınırları dışında gezilen yerlerin anlatıldığı telif gezi yazıları ise gazetenin Batılı yüzünün göstergelerindedir. Ahmet Cevdet ve Ali Kemal'in geniş bir perspektiften değerlendirdiği İsveç ve Paris, yazarların kalemlerinde idealize edilerek İstanbul'la karşılaştırılmış; örnek olarak sunulmuştur. Tercüme gezi yazıları ise keşif ve macera içerikli tefrikalardan oluşmaktadır. Kuzey Kutbu, Himalayalar ve Büyük Sahra'ya yapılan keşif seyahatlerine ait notlar gazetede yayımlanmıştır. Bu parçalar, yazınsal bir beklenti bulunmaksızın bilimsel bir gelişmenin aktarımı amacıyla kaleme alınmışlardır.

İkdam'da yayımlanan biyografiler, yazınsal bir tür örneği olmaktan çok aktarılan haberlerle ilişkilendirilmiş işlevsel parçalardır. Ölüm, diplomatik ziyaret, atama vb. güncel gelişmelerin aktarıldığı parçaların yanı sıra tarihi kişiliklerin biyografileri de gazete sayfalarında yayımlanmıştır.

Amacı edebi eserler yayımlamak olmayan günlük bir gazetenin sütunlarında düzenli olarak edebi tür örneklerinin yayımlanması, edebiyatın dönem içindeki rolünü ve işlevini göstermektedir. Bu bağlamda 1894-1913 yılları arasında yayımlanan *İkdam* nüshalarının Türk edebiyatına katkısı, yazınsal niteliklere sahip eserlerin yayımlanmasına öncülük etmesinden ziyade edebiyatı canlı tutması ve ulaşılabilir bir formda okura sunmasıdır.

KAYNAKÇA

- AKKAYMAK, E. (2001). *İkdam Gazetesindeki Hikâyeler Üzerine Bir İnceleme (1894-1898)*. Gazi Üniversitesi, SBE, DT.
- AKŞİN, S. (2001). *Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi*. Ankara: İmaj.
- AKTO, V. (2017). *Sultan II. Abdülhamid Dönemi İkdam Gazetesi ve İslamcılık (1897-1899)*. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi SBE. YL.
- AKYILDIZ, A. (2011). "Tanzimat", *İslam Ansiklopedisi*, XL: 1-10.
- ALEMDAR, K. (1981). *Türkiye'de Çağdaş Haberleşmenin Tarihsel Kökenleri*. Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları.
- ARDALI BÜYÜKARMAN, D. (2002). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun İkdam Gazetesinde 1919-1922 Yılları Arasında Yazmış Olduğu Makalelerin Çevirimi-İncelenmesi*, Kocaeli Üniversitesi, SBE, YL.
- ATAMAN, B. (2009), "Türkiye'de İlk Basın Yasakları ve Abdülhamid Sansürü". *Marmara İletişim Dergisi*. XIV: 21-49.
- BALCI, S. (2000). *II. Meşrutiyet Döneminde İkdam Gazetesi (1908-1909)*. Ankara Üniversitesi, SBE, YL.
- BATMAZ, Ş. (2007). "Osmanlı Devleti'nde Bir Merasim Kaidesi Olarak Topla Selâmlama (1800-1919)", *Bilimname*. XII/1: 187-199
- BAY, S. (2016). İkdam ve Tanin Gazetelerine Göre Bulgaristan'ın Bağımsızlığı (1908-1909). Kafkas Üniversitesi, SBE, YL.
- BAYKAL, H. (1990). *Türk Basın Tarihi (1831-1923)*. İstanbul: Afa Yayıncılık.
- BERİSPEK, B. (2004). *İkdam Gazetesi'ndeki Sanat Yazıları (1894-1903)*. Marmara Üniversitesi, TAE, YL.
- BERKES, N. (1978). *Türkiye'de Çağdaşlaşma*, İstanbul: Doğu-Batı Yayınları.
- BUDAK, A. (2007). "Osmanlı Modernleşmesi ve Edebiyat". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ağustos, XVIII: 25-30.

- BUDAK, A. (2009). *Batılılaşma ve Türk Edebiyatı*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- BUDAK, A. (2014). *Osmanlı Modernleşmesinde Gazetecilik ve Edebiyat*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- BUTTANRI, M. (1997). *İkdam Gazetesi Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme (1894-1900)*. Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.
- BUTTANRI, M. (2003). "İkdam Gazetesinin Kültür Hayatımızdaki Yeri, Şekil ve İçerik Özellikleri (1894-1900)". *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 4/1: 77-98.
- CEYLAN, A. (2006). "Tanzimat Dönemi Osmanlı Basım ve Yayımında Hukuki Düzen (1839-1876)" *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, I: 139-155
- ÇAVDAR, T. (2007). *İz Bırakan Gazeteler ve Gazeteciler*. Ankara: İmge Kitabevi.
- ÇETİN, E. (2009). *Türk Basınında Hicaz Demiryolu (1900-1918) (İkdam, Sabah, Saadet, Sebilü'r-Reşad, Servet-i Fünûn, Şûra-yı Ümmet, Takvim-i Vekâyi, Tanin, Tercüman-ı Hakikat adlı gazete ve dergilere göre)*. Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.
- ÇİTÇİ, S. (2000). *İkdam Gazetesinin Sistemik İndeksi (1894-1904)*. İstanbul Üniversitesi, SBE, YL.
- ÇİTÇİ, S. (2013). *İkdam Gazetesinin Sistemik İndeksi (1904-1913)*. İstanbul: Akademi Titez Yayınları.
- ÇORUK, A.Ş. (2014), *Örnek Bir Vak'a Işığında: Abdülhamit Döneminde Kitap Ve Dergi Sansürü*. İstanbul: Kitabevi.
- DAVISON, H. (1987). "How the Ottoman Government Adjusted to a New Institution: The Newspaper Press", *Turkic Culture: Continuity and Change* (ed. Sabri M. Akural). Bloomington.
- DAYANÇ, M.(2011), "Yeni Türk Edebiyatının Kaynakları", *Yeni Türk Edebiyatına Giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- DEMİREL, F. (2007). *II. Abdülhamid Döneminde Sansür*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- DERİNGİL, S. (2002). *İktidarın Sembolleri ve İdeoloji II. Abdülhamid Dönemi (1876-1909)*. İstanbul: Doğan Kitap.
- DERİNGİL, S. (2007). *Simgeden Millete II. Abdülhamid'den Mustafa Kemal'e Devlet ve Millet*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- ENGİNÜN, İ. (2006), *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Yeni Türk Edebiyatı*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- ERCİLASUN, B. (2014). *Türk Şiiri Üzerine*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- EROĞLU, M.G. (2003). *Armenians in the Ottoman Empire according to İkdâm 1914-1918*. ODTÜ, SBE, YL.
- ERTUĞ (1957). *Türk Basını Nasıl Doğdu ve Gelişti*. İstanbul: Sulhi Garan Matbaası
- FİDE YİĞİT, H. S. (1998). *İkdâm Gazetesi Üzerine Bir Çalışma: İnceleme ve Seçilmiş Metinler 1917*, Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.
- GÖÇMEN, M. (1995). *İsviçre'de Jön Türk Basını ve Türk Siyasal Hayatına Etkileri (1889-1902)*. İstanbul: Kitabevi.
- GÖRGÜLÜ, A. (2008). *Arnavut bağımsızlığının Osmanlı gazetelerinden incelenmesi(Tanın, Tercüman-ı Hakikat, İkdâm ve Sabah 1912-1913)*. Gazi Üniversitesi, SBE, YL.
- İLHAN, A. İ. (2010). *1925-1928 Yılları Arasında İkdâm ve Cumhuriyet Gazetesinde Çıkan Harf İnkılabıyla İlgili Konular*, Fatih Üniversitesi, SBE, YL.
- İNALCIK, H. (2006), *Tanzimat - Değişim Sürecinde Osmanlı İmparatorluğu*, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- İNUĞUR, M. N. (2005). *Basın ve Yayın Tarihi*. İstanbul: Der Yayınları.
- İPŞİRLİ, M. (1999). "İslahat", *İslam Ansiklopedisi*, 19: 170-174.

- İSKİT, Server R. (1943). *Türkiye’de Matbuat İdareleri ve Politikaları*. İstanbul.
- JELTYAKOV, A. D. (1979). *Türkiye’nin Sosyo-Politik ve Kültürel Hayatında Basın: 1729-1908*, Ankara: Basın Yayın Genel Müdürlüğü
- KABACALI, A. (1990). *Başlangıçtan Günümüze Türkiye’de Basın Sansürü*. İstanbul: Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- KARAKAYA, A. O. (1998). *İkdam üzerine bir araştırma-inceleme ve seçilmiş metinler- (1923)*. Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.
- KARATEKE, H. (2017). *Padişahım Çok Yaşa!*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- KOÇ, H. (2006). “Osmanlı’da Tercüme Kavramı ve Tanzimat Dönemindeki Edebî Tercümelere Dair Çalışmalar”, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, Cilt 4, Sayı 8, 351-381
- KOLOĞLU, O. (1992). *Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Basın*, İstanbul: İletişim.
- KOLOĞLU, O. (2016). *Osmanlı’dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*. İstanbul: Pozitif Yayıncılık.
- KUDRET, C. (1977). *Abdülhamit Devrinde Sansür*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- KURAN, E. (1997). *Türkiye’nin Batılılaşması ve Milli Meseleler*, Ankara: TDV Yayınları.
- KURUÇAY, A. (2015). *İkdam gazetesi 1918 yılı (İnceleme ve seçilmiş metinler)*. Niğde Üniversitesi, SBE, YL.
- MARDİN, Ş. (1996). *Yeni Osmanlı Düşüncesinin Doğuşu*, İstanbul: İletişim.
- MARDİN, Ş.(2002). *Türk Modernleşmesi*, İstanbul: İletişim.
- MÜEZZİNOĞLU, E. (2004). *Türk basınında Balkan Savaşları (1912-1913) (İkdam, Sabah, Tanin)*. Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.
- ORAL, F.S. (1968). *Türk Basın Tarihi*. İstanbul

ORTAYLI, İ. (1987). *İmparatorluğun En Uzun Yüzyılı*, İstanbul: Hil Yayınları.

ORTAYLI, İ. (1990). "Tanzimat Devri Basını Üzerine Notlar", *Cahit Talas'a Armağan*, Ankara.

ORTAYLI, İ. (2007). *Batılılaşma Yolunda*. İstanbul: Merkez Kitaplar.

OVA, N. (2005). *Harf İnkılabı ve Türk Basını (1928-1929) Vakıt, İkdam Ve Hâkimiyet-İ Milliye Örnekleri*, Ankara Üniversitesi, SBE, YL.

ÖZEN, N. (2004). *Türk basınında (Tanin, İkdam, Tercüman-ı Hakikat, Vakıt, Servet-i Fünun) Çanakkale Savaşları (1914-1918)*. Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

PERİN, C. (1974). *Tarih Boyunca Düşünce ve Basın Özgürlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

SEÇKİN, H. (2014). *İkdam gazetesi 01.01.1921-31.12.1921 (İnceleme-Seçilmiş Metinler)*. Niğde Üniversitesi, SBE, YL.

ŞAHAN, M. (2010). *Sevr Antlaşmasının Hâkimiyet-İ Milliye Ve İkdam Gazetelerine Yansımaları*, Gazi Üniversitesi, SBE, YL.

ŞAHİN UĞUREL, Ö. (2014). "Ahmet Midhat Efendi'nin Yayımladığı Gazete ve Dergiler (1868-1876)". *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 9/3: 1335-1366

ŞAPOLYO, E. B. (1971). *Türk Gazeteciliği Tarihi Her Yönüyle Basın*. Ankara: Güven Matbaası.

TANATMIŞ, Y. (2005). *Türk basınında Ermeni meselesi (1914-1919) (Alemdar, Atı, İkdam, İleri, İrade-i Milliye, Sabah, Takvim-i Vakayi, Tanin, Tercüman-ı Hakikat, Vakıt gazetelerine göre)*. Erciyes Üniversitesi, SBE, YL.

TANPINAR, A. H. (2001). *19uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Çağlayan Kitabevi.

TEKİN, M. (2011). "Tercüman-ı Hakikat". *İslam Ansiklopedisi*, XL: 497-498.

- TELCİ, C. (2012). "Osmanlı Yönetiminin Yeni Yıl Kutlamalarından: İstanbul Tekkelerine Muharremiye Dağıtımı". *Sufi Araştırmaları*. III/6: 1-29.
- TOPAL, A. (2007). "Klasik Türk Edebiyatında Muharrem Ayı Etrafında Yazılan Şiirler". A. Ü. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 35: 89-104.
- TOPUZ, H. (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- TUNAYA, T. Z. (2010). *Türkiye'nin Siyasal Hayatında Batılılaşma Hareketleri*. İstanbul: İBÜ Yayınları.
- TÜTENGİL, C. O. (2011). *Yeni Osmanlılar'dan Bu Yana İngiltere'de Türk Gazeteciliği (1867-1967)*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları
- UĞRAŞ, N. (2008). *Osmanlı Basınında Balkan Savaşları Sırasında Osmanlı Devleti'nde Yaşanan Siyasal Gelişmeler (İkdam, Sabah, Tanin, Tercüman-ı Hakikat)*. Gazi Üniversitesi, SBE, YL.
- ÜKE, M.(2008). *Emrullah Efendi'nin İkdam Gazetesindeki Felsefe Ve Bilim Terimlerine Dair Makaleleri*, Marmara Üniversitesi, SBE, YL.
- YALÇIN ÇELİK (2007), "Popüler Roman", *Türk Edebiyatı Tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- YAZICI, H. (1996). *İkdam Üzerinde Bir Çalışma, İnceleme ve Seçilmiş Metinler, 1915-1920*, Hacettepe Üniversitesi, SBE, YL.
- YAZICI, N. (2011). Tasvir-i Efkâr, *İslam Ansiklopedisi*. XL: 130-140.
- YAZICI, N. (2000a). İbret. *İslam Ansiklopedisi*. XXI: 368-371.
- YAZICI, N. (2000b). *İkdam*. *İslam Ansiklopedisi*. XXII: 24-25.
- YILDIZ, D. (1996). *İkdam Üzerinde Bir Çalışma -İnceleme ve Seçilmiş Metinler-(1920)*.Hacettepe Üniversitesi SBE. YL.
- YÜCE, N. (1989). "Ahmed Cevdet, *İkdamcı*". *İslam Ansiklopedisi*. II: 55-56.
- ZÜRCHER, E. J. (2000). *Modernleşen Türkiye'nin Tarihi*. İstanbul: İletişim.

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 27/11/2017

Tez Başlığı / Konusu: İkdam Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913)

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 418 sayfalık kısmına ilişkin, 27/11/2017 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %5 'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç
- 3- Alıntılar hariç/dâhil
- 4- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

27/11/2017

Adı Soyadı: KORAY ÜSTÜN
Öğrenci No: N12143491
Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı
Programı: Yeni Türk Edebiyatı
Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Prof. Dr. Abide DOĞAN

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
THESIS/DISSERTATION ORIGINALITY REPORT**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TO THE DEPARTMENT OF TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE**

Date: 27/11/2017

Thesis Title / Topic: Literary Circulation in the İkdam Newspaper (1894-1913)

According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options stated below on 27/11/2017 for the total of 418 pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled as above, the similarity index of my thesis is 5 %.

Filtering options applied:

1. Approval and Declaration sections excluded
2. Bibliography/Works Cited excluded
3. Quotes excluded
4. Match size up to 5 words excluded

I declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports; that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.

I respectfully submit this for approval.

27/11/2017

Name Surname: KORAY ÜSTÜN
Student No: N12143491
Department: Turkish Language and Literature
Program: Modern Turkish Literature
Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISOR APPROVAL

APPROVED.

Prof. Dr. Abide DOĞAN

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZ ÇALIŞMASI ETİK KURUL İZİN MUAFİYETİ FORMU

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 24/11/2017

Tez Başlığı / Konusu: İkdam Gazetesinde Yazınsal Hareketlilik (1894-1913)

Yukarıda başlığı/konusu gösterilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır,
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne müdahale içermemektedir.
4. Gözlemsel ve betimsel araştırma (anket, ölçek/skala çalışmaları, dosya taramaları, veri kaynakları taraması, sistem-model geliştirme çalışmaları) niteliğinde değildir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullar ve Komisyonlarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre tez çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

24/11/2017

Adı Soyadı: Koray ÜSTÜN

Öğrenci No: N12143491

Anabilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı

Programı: Yeni Türk Edebiyatı

Statüsü: Y.Lisans Doktora Bütünleşik Dr.

DANIŞMAN GÖRÜŞÜ VE ONAYI

_____
Prof. Dr. Abide DOĞAN

Detaylı Bilgi: <http://www.sosyalbilimler.hacettepe.edu.tr>

Telefon: 0-312-2976860

Faks: 0-3122992147

E-posta: sosyalbilimler@hacettepe.edu.tr

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
ETHICS BOARD WAIVER FORM FOR THESIS WORK**

**HACETTEPE UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE TO THE DEPARTMENT PRESIDENCY**

Date: 24/11/2017

Thesis Title / Topic: Literary View in the Journal of İkdam (1894-1913),

My thesis work related to the title/topic above:

5. Does not perform experimentation on animals or people.
6. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.).
7. Does not involve any interference of the body's integrity.
8. Is not based on observational and descriptive research (survey, measures/scales, data scanning, system-model development).

I declare, I have carefully read Hacettepe University's Ethics Regulations and the Commission's Guidelines, and in order to proceed with my thesis according to these regulations I do not have to get permission from the Ethics Board for anything; in any infringement of the regulations I accept all legal responsibility and I declare that all the information I have provided is true.

I respectfully submit this for approval.

24/11/2017

Name Surname: Koray ÜSTÜN

Student No: N12143491

Department: Turkish Language and Literature

Program: Modern Turkish Literature

Status: Masters Ph.D. Integrated Ph.D.

ADVISER COMMENTS AND APPROVAL

_____
Prof. Dr. Abide DOĞAN